DƏRƏLƏYƏZ MAHALININ KAMERAL TƏSVİRİ
(1831-ci və 1842-ci illər)

«Elm və təhsil»
Bakı – 2017

**TƏRCÜMƏ EDƏN, ÇAPA HAZIRLAYAN
VƏ ÖN SÖZÜN MÜƏLLİFİ**

Nazir Əhmədli

Elmi redaktoru: t.ü.e.d., professor Z. Şahverdiyev

***Elmi məsləhətçilər: t.ü.e.d., prof. Z. Həsənəliyev
t.ü.f.d. C.Bəhramov***

**Rəyçi: Güntəkin Nəcəfli,
AMEA A.Bakıxanov adına
Tarix İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, t.ü.f.d.,
Azərbaycan Respublikası Dövlət mükafatı laureatı**

Kitaba daxil edilən Qərbi Azərbaycanın Dərələyəz mahalında 1831-ci və 1842-ci illərdə çar məmurları Zolotnitski və Zaporojski tərəfindən tərtib olunmuş kameral təsvirlərdə əhalinin adbaad siyahısı, yaşı, milli tərkibi, sayı ilə yanaşı, mahalın təbii ehtiyatları, heyvanat aləmi, bitki örtüyü, çayları, dağları, iqlimi, yolları, əhalinin məşğuliyyəti və s. ətraflı şəkildə təsvir olunmuşdur.

ISBN 978-9952-8176

«Elm və təhsil», 2017

ÖN SÖZ

Qərbi Azərbaycanın Dərələyəz mahalı

Qərbi Azərbaycanın ən böyük mahallarından biri olan Dərələyəz şərqdə Zəngəzur, qərbdə Vedibasar, şimalda Göyçə, cənubda Naxçıvan xanlığının Məvazixatun mahalları ilə həmsərhəd idi. Mahalın şərqdən qərbə uzunluğu 50 verst, şimaldan cənuba isə eni 40 verst, sahəsi təxminən 2 min kv. verst idi (keçmiş Rusiyada uzunluq vahidi olaraq işlədilən 1 kv. verstin 1,13 kv. km olduğunu nəzərə alsaq, bu rəqəm 2.260 kv.km edir).

Tanınmış alim İ.Bayramov **"Dərələyəz"** toponiminin **"dərə"** sözündən və **"Alagöz"** toponimindən yarandığını irəli sürsə də (**İ.Bayramov. Qərbi Azərbaycanın türk mənşəli toponimləri Bakı, 2000, s.131),** bu fikirlə razılaşmaq çətindir. Çünki Dərələyəzdə "Alagöz" adlı toponim yoxdur, Qərbi Azərbaycanın başqa bir ərazisində, Dərələyəzdən uzaqda yerləşən Alagöz adlı dağ var və ermənilər onu "Araqats" eləmişdilər. "Dərələyəz" toponiminin "dərə" və "ələyəz" sözlərinin birləşməsindən yarandığını daha düzgün hesab etməliyik, üstəlik, Dərələyəz mahalında **"Ələyəz"** adlı kənd də var idi. "Dərələyəz" toponiminin bu kəndin adından yarandığını da qəbul etmək mümkün deyil. Dərələyəzdə ***ələyəz*** adlı geniş yayılmış bir bitki vardı ki, buranın sakinləri ondan ərzaq məhsulu kimi istifadə edirdilər. Qadınlar onu yazdan yığıb tədarük edir və qışa hazırlayır, bütün qışı ondan müxtəlif xörəklər hazırlayırdılar. Bu bitki xüsusən keçmiş dövrlərdə yerli sakinlərin məişətində

ciddi yer tutmuşdur. Ona görə də “Dərələyəz” toponiminin ***“ələyəz bitkisinin bol olduğu dərə”*** anlamını verdiyini düşünmək ən məntiqə uyğun fikir sayılmalıdır.

(Dərələyəz və ümumiyyətlə, Qərbi Azərbaycan tarixinin, etnoqrafiyasının öyrənilməsində əvəzsiz tədqiqatların müəllifi olan mənşəcə fransız olan rus alimi İ.Şopen (1798-1870) yer adlarının yaranması ənənəsindən yazarkən, düzgün olaraq qeyd edir ki, ərazini əksər hallarda suyundan istifadə edilən çayın adına “basar” sözü artırmaqla adlandırıblar, məsələn, Vedibasar, Zəngibasar, Qarnibasar, Karpibasar və s. Bu ənənəni Dərələyəz mahalına aid etsəydik, oranı eyni uğurla **“Arpabasar”** da adlandıra bilərdik, çünki bu mahal Şərqı Arpaçayın sağ və sol sahillərində yerləşmişdir. Başqa cür desək, Arpa çayı bütün Dərələyəz mahalından keçərək, Şərur mahalında Araz çayına tökülür və Dərələyəz mahalında suvarma üçün istifadə edilən əsas su mənbəyidir).

Ermənilər bu əraziləri **“Vayotdzor”** adlandırırlar, bu sözü **“vay”** sözünə **“dərə”** mənasını verən “**dzor”** artırmaqla düzəltmişlər, yəni **“Vay dərəsi”.** Bu adın yaranmasını belə izah edirlər.

Tarixi qaynaqlara görə, karvan yollarının üstündə yerləşən və orta əsrlər üçün böyük rəqəm hesab olunan 10 min nəfər əhalisi olan **Moz** şəhəri 735-ci ildə zəlzələ nəticəsində dağılıb, burada o qədər əhali ölüb ki, sağ qalanların ahnaləsi, vay-şivəni ərşə bülənd olub. O vaxtdan da bu dərənin adı **“Vay dərəsi”** kimi yaddaşlara yazılıb. (Moz şəhərinin xarabalıqları **Məlikşah** kəndi ilə **Söylan** qəsəbəsinin arasında, Arpaçayın sağ sahilində yerləşirdi, İrəvana gedən magistral yol buradan keçirdi).

Erməni salnaməçiləri yazır ki, **Sünik** yepiskopu təyin

olunan ***Stepanos*** adlı bir nəfər cəmi bir il bu vəzifədə işlədikdən sonra Moz yaxınlarında bir fahişə qadın tərəfindən öldürülüb, onun cəsədi **Arkaz** (yəqin ki, **Ərgəz)** sarayına gətirilib və **Tanaat monastrında** basdırılıb. Guya bu hadisədən bir qədər keçmiş **Nuh** (Noy) adlı bir keşiş yuxuda görür ki, sinəsi qanlı Stepanos Rəbbin qarşısında durub onun qisasının alınmasını tələb edir. Və bundan sonra oralarda 40 gün zəlzələ olur, daş üstündə daş qalmır və 10 min adam ölür, həmin yerin adı da bu hadisələrlə bağlı olaraq ***Vay dərəsi*** qalır.

Baş vermiş səlzələni yepiskop Stepanosun ölümü ilə əlaqələndirmək cəhdi sonradan uydurulma və dini təbliğat xarakterli olmaqdan başqa(erməni salnaməçilərinin belə cəhdlərini müasir tarixçilər də qeyd edir), burada daha iki şey diqqəti cəlb edir: hələ lap qədimdən ermənilərdə qədim peşənin çiçəklənməsi və yepiskopun onların müştərisi olması, onlarla oturub-durması. Bu cür adamdan ötrü isə Allahın 10 min günahsız insanı məhv etməsi heç ağlabatan görünmür, əgər məhv edibsə, onda onun hansı ədalətindən danışmaq olar? Əlbəttə bu suallar ritorik, yəni cavabı əvvəldən bəlli olan suallardır. Baş vermiş zəlzələnin, vulkanın yepiskop Stepanosla heç bir əlaqəsi yoxdur və təbiət hadisəsindən başqa bir şey deyil.

Dərələyəzin siyasi tarixinə gəlincə, buranın Göyçə və Zəngəzur mahalları ilə birlikdə ilk orta əsrlərdə Azərbaycan Albaniyasının Sünik vilayətini təşkil etdiyi haqqındakı mülahizələri doğru qəbul etmək məcburiyyətindəyik. Bu ərazinin Ərəb xilafəti dövründən başlayan tarixi də az-çox məlumdur. Dərələyəz mahalının da qonşu ərazilər kimi əvvəlcə xilafətin, sonra səlcuqların, monqolların, Qaraqoyunluların, Ağqoyunluların, Səfəvilərin, 1747-1828-ci illərdə

Naxçıvan xanlığının, 1828-ci ildən isə Rusiyaya İmperiyasının tərkibində olduğu da məlumdur. 1588-ci və 1724-cü illərdə bu ərazi qısamüddətli də olsa, osmanlılar tərəfindən işğal edilmiş, amma 1603-cü ildə I Şah Abbas, 1735-ci ildə isə Nadir şah (1735-ci ildə Nadir hələ şah deyildi, II Təhmasibin sərkərdəsi olaraq **Təhmasibqulu xan** adlanırdı, 1736-cı ildə özünü şah elan edəndən sonra əvvəlki Nadir adını özünə qaytarıb Nadir şah olaraq 1747-ci ildə sui-qəsd nəticəsində öldürülənə qədər dövləti idarə etdi) tərəfindən osmanlılardan geri alınmışdır.

Dərələyəzin adına inzibati-ərazi vahidi kimi ilk dəfə Şərəf xan Bidlisinin **"Şərəfnamə"** əsərində rast gəlirik.

Şərəf xan yazır ki, Şah I Təhmasib(1524-1576) Xoy və Sökmənabad şəhərlərinin, eləcə də onların ətraf ərazilərinin idarəçiliyini **dümbülü tayfasına** vermişdi və onların hakimliyi atadan oğula keçirdi. Bu imtiyaz Şah Təhmasibin oğlu Məhəmməd Xudabəndənin (1578-1587) dövründə də davam etmişdir. Dümbülü tayfasının əmiri Hacı bəyin vəfatından sonra Məhəmməd Xudabəndə onun oğlu Əli bəyi bu vəzifəyə təyin edir, Süleyman-Saray mahalını və Abanay mahalının yarısını da onun idarəsinə verir. Müəllif yazır: "O, **(Əli bəy-N.Ə.)** həmin vilayətin əmiri olaraq Şərurda bir neçə il yoxsulluq içində yaşadı. Çünki həmin vilayət qarmaqarışıqlıqlar nəticəsində süquta uğramış və boşalmışdı, heç bir gəlir vermirdi. **Naxçıvana tabe olan Şərur və Dərə-yi Əlkisin** vergilərindən müəyyən məbləğ alırdı və burada, Şərurda da öldü" (**Ş.Bidlisi, "Şərəfnamə", I c., M, 1967, səh 362).** Qeyd edək ki, 1728-ci il tarixli **"İrəvan əyalətinin icmal dəftəri"**ndə Sədərək nahiyəsində dümbülü əşirətinin Xatunkəhriz, Molla Xəlil, İsaxan, Dərəbəy, Yaqutxan, Söyüdlü, Hacı İslam, Bəy, Öküzbatır kənd-

lərində yaşadığı qeydə alınmışdır (**"Naxçıvan sancağının müfəssəl dəftəri"**. Bakı, 2001, s.361-362).

Erməni alimi A.D.Papazyan bu sözü **"Dərə-ye Ələqis"** kimi verir **(А.Д.Папазян. «Аграрные отношения в Восточной Армении в XVI-XVII веках». Ереван, 1972, с.50).**

"Şərəfnamə"nin orijinalında (əsər fars dilində qələmə alınmışdır) bu söz **"Dərə-ye Əlkis"** kimi oxunur **(Scheref-nameh pur Scheref, prince de Bidlis. Sv.Petersburqe. 1860, P.I, p.315 (fars dilində).** Əsəri Sankt-Peterburq İmperator Akademiyasının üzvü **V.Velyaminov-Zernov** çapa hazırlamışdır).

İrəvan əyalətinin 1590-cı ilə aid müfəssəl dəftərini tədqiq etmiş tarixçi alim H.Məmmədov-Qaramanlıya görə, XVI əsrin sonlarında Dərələyəz inzibati-ərazi vahidi kimi mövcud olmamışdır **("Naxçıvan sancağının müfəssəl dəftəri". Bakı, 2001, səh.287).** 1590-cı ilə aid müfəssəl dəftərdə İrəvan əyalətinə daxil olan 27 nahiyə arasında Dərələyəz doğrudan da yoxdur, halbuki onunla qonşu olan nahiyələrin hamısının adı çəkilir. Həmin nahiyələr bunlardır: İrəvan, Kerpi, Gərni, Vedi(sənəddə Vadi kimi verilmişdir), Aralıq, Talin, Armavir, Aylik(?), Abaran, Şərəbxana, Ağcaqala, Naxçıvan, Məvazeyi Xatun, Mülkü Arslanlı, Qarabağ, Dərəşam, Dərəşahbuz, Bazarçayı, Şərur, Zar-zebil, Əlincə, Sisyan, Ordubad, Azadcıran, Şorlut və Dərənürgüt **(H.Karagöz. 1590 tahririne göre Nahçıvan kazası. Isparta,2001. Səh.17).**

Həmin təhrir dəftərinin hazırlanmasından cəmi 6 il sonra, 1596-1599-cu illərdə qələmə alınmış "Şərəfnamə"-də adının çəkilməsinə baxmayaraq, 1590-cı ilə aid **"İrəvan əyalətiniun müfəssəl dəftəri"**ndə Dərələyəzin olma-

ması düşünməyə əsas verir ki, Şərəfxan Bidlisinin yazdığı kimi, qarmaqarışıqlar nəticəsində buralar tamam boşalmış və adam yaşamadığından, qeydə düşməmiş, yaxud da sonradan Dərələyəz nahiyəsinə daxil edilən kəndlər başqa bir nahiyənin, ola bilsin ki, Bazar çayı nahiyəsinin tərkibində olmuşdur. H.Məmmədov (Qaramanlı) Dərələyəzin 1590-cı ildə Bazarçay nahiyəsində siyahıya alınmış 3 kəndinin adını çəkir: Kələdək, Yengicə və Moz. Məlumat üçün deyək ki, sovet hakimiyyəti dövründə Bazarçayı Sisyan rayonunun tərkibində, Dərələyəzin yaxınlığında yerləşən kənd idi.

İstər 1727-ci ilə aid olan "Naxçıvan sancağının müfəssəl dəftəri"i, istərsə də 1728-ci ilə aid olan "İrəvan əyalətinin icmal dəftəri"nə görə Dərələyəz mahalı Naxçıvan sancağının həm ərazi, həm də məskunlaşmış yaşayış məntəqələrinin sayına görə ən böyük mahalı idi. 1727-ci ildə burada 99 kənd və 5 məzrəə qeydə alınmış və bu kəndlərin 68-də yaşayış var idi.

O vaxt belə bir praktika vardı-ərazini ələ keçirən hökmdar oraları özü məskunlaşdırır, oranı düşmən ordusuna tərk etmək məcburiyyətində qalanda isə əhalini də özü ilə köçürüb aparırdı, bu isə həmin adamlar üçün böyük faciə olmaqdan başqa, ərazilərin də boşalmasına səbəb olurdu. Belə kütləvi köçürülmələr Şah I Abbasın hakimiyyəti illərində öz kulminasiyasına çatmışdı.

1727-ci ilə aid "Naxçıvan sancağının müfəssəl dəftəri"ndə də bu cür hadisənin izlərinə rast gəlmək mümkündür, məsələn, Dərələyəz mahalının Sallı kəndini təsvir edən Osmanlı məmuru yazmışdır ki, **"kəndin əhalisi qızılbaş (səfəvi tərəfdarı-N.Ə.) olduğu üçün qaçıb getmişdir".** Deməli, adları vergi siyahısına (müfəssəl dəftərə) düşənlər osmanlı tərəfdarı sayılmalıdır ki, Nadir xan İrəvan va

Naxçıvan əyalətlərini osmanlılardan geri aldıqdan sonra (1735) bu ərazilər uzun müddət boş qalmışdır.

Dərələyəz Şərqi və Qərbi Dərələyəz olmaqla iki hissədən ibarət idi, Qərbi Dərələyəzə Şərqi Arpaçayın aşağı axarı ətrafında yerləşən və hazırda Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonuna daxil olan Yaycı, Axura, Yuxarı və Aşağı Danzik, Havuş, Həmzə Əli Dizə, Dostəlibəy Dizə, Cağazur və başqa kəndlər, eləcə də hazırda Ermənistan Respublikasında qalan Xaçik, Aynazur və bəzi kəndlər daxil idi və buranın əhalisi Xaçik və Aynazur kəndləri istisna olmaqla müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsub olan türklər idi.(Qərbi Dərələyəz Dərələyəz dağ silsiləsinin cənub ətəklərində yerləşir). **Şərqi Dərələyəzin sakinləri isə əsasən Qaraçor türkmənləri idi.**

Milli mənsubiyyəti bəzən mübahisə obyekti olan qaraçorlular haqqında elmi fikirlərə müraciət etmək məcburiyyətindəyik. Bu səbəbdən də **"qaraçorlu"** sözünün mənşəyini, qaraçorluların yaşayış arealını və etnik mənşəyini də araşdırmağa ehtiyac yaranır.

Araşdırılan mənbələrə görə **(Vikipediya):**

1.**"Çorlu", "qaraçorlu"** türk sözü olmaqla, onlar türk-monqol mənşəli **Kerait** tayfalarının törəmələridir.

2. "Çor" sözü yer adı kimi, habelə türk hökmdarlarında **titul** kimi işlənirmiş (Заур Гасанов. Чарские скифи. Нью-Йорк. 2002 г. Стр. 199,220,225,250).

3."Çor" **Dərbənd** şəhərinin Alban tarixindəki keçmiş adıdır (Lev Qumilyov. "Qədim türklər". Bakı. 1993. S.230).

4. **"Çor", "çur" qədim türk sözüdür, mənası "igid", "qəhrəman" deməkdir. "Çor" kəngər-peçeneqlərin bir tayfasının adıdır,** Ağstafa çay vadisinin yuxarı hissəsində (indiki Ermənistan ərazisi) yaşamışlar **(Q.Qeybullayev.**

"Qədim türklər və Ermənistan". Bakı, 1982, səh.105).

5.XVI əsrdə qızılbaşların zülqədər tayfasının Şəmsəddinli tirəsi **Çor mahalında** məskunlaşmışdı (Yenə orada, səh.114).

6.**"Çor" müəyyən bir elin adıdır və Çorlu toponimlərində indiyədək qalmışdır.** Altayda yaşayan tayfalardan biri indi də Çor adlanır. Azərbaycanda Çoryurd (Yardımlı rayonu) və Qəbələ rayonunda Çorlu yer adları vardır. **(B.Ə. Budaqov, Q.Ə.Qeybullayev. "Gürcüstanda türkmənşəli toponimlərin izahlı lüğəti". Bakı. 2002. S.29, 106, 108, 290).**

7.Türkiyədə Çorum sancağı nahiyəsi...Köçəri həyat tərzi keçirən türklərə yörüklər deyilirdi. **Çorlu yörükləri...** (Faruk Sümər. Oğuzlar. Bakı. 1992. Səh.20, 308-364).

Bütün bunları yekunlaşdıraraq belə nəticəyə gələ bilərik ki, Qaraqoyunlu, Qarapapaq, Qaraçöplü, Qaraçanlı, Qaramanlı, Qarabayramlı, Qaracallı və s. kmi, **Qaraçorlular da türk tayfasıdır.**

Türkiyədə yaşamış Azərbaycan mənşəli məşhur professor Əhməd Cəfəroğlu da qaraçorluları İran türklərindən olan bir el hesab edib. Türkiyənin başqa bir məşhur tarix professoru **Yusif Halacoğlu da qaraçorluları XVI əsrdə Ərzurumda məskunlaşan türkmən ellərindən biri kimi təqdim edir (Ankara Universiteti ədəbiyat fakültəsinin araşdırma dərgisi. Özəl sayı, 1979, səh.207).**

Qədim yazılı qaynaqlara görə, **Göytürk dövlətini** yaradan iki tayfa xüsusi qılınc hazırlayırdı. Hər tayfa da istehsal etdiyi qılınca öz adını vermişdi. Tayfalardan birinin adı **"Bilgətəkin",** digəri isə **"Qaraçori"** idi. Hər iki tayfa tərəfindən düzəltdikləri qılıncın üstündə onların öz nişanı xüsusi şəkildə həkk olunurdu. O zaman Göytürk imperiyasının

sərhədləri Azərbaycanı da əhatə edirdi. 1926-cı ildə Marağa şəhərində doğulan **Qaraçorlu Bulud Səhəndin** nəsli də Göytürkləri yaradan həmin Qaraçori tayfasına gedib çıxır.

Türkiyə ərazisində, Şərqi Anadoluda olduğu kimi, qaraçorlular İranda da geniş yayılmışlar. Onlar Şərqi Azərbaycan, Ərdəbil və Qərbi Azərbaycan vilayətlərində yaşayırlar. Qaraçorlular hazırda Xorasan əyalətinin Bojnurd, Şirvan və Quçau ilçələrində də kompakt şəkildə yaşayırlar. Tarixi mənbələrə görə, onları buraya I Şah Abbas köçürmüşdür.

Müəmmər Aksoy adlı bir türk alimi **"Diyari-Karaçor (Çaybağı)"** adlı məqaləsində yazır: "Qaraçor. Keçmiş zamanlardan Elazığın Palu ilçəsinə tabe olan təxminən 16 kənddən birinin adıdır. İndi isə Elazığın Kovancılar ilçəsinə tabe olan kəndlərdən birinin adıdır. **Qaraçor** kəlməsinin çox mənası vardır. Ancaq mən **"dik halay",** ya da **"dərin yara"** mənalarından başqa bir şey bilmirəm".

Başqa bir yerdə **(sozlukbu.com saytı)** "qaraçor" kəlməsini **"daha çox türkmən oymaqları arasında rast gəlinən bir kukla oyunu növü"** adlandırmışlar.

Tunceli (Dərsim) vilayətinin Pərtək ilçəsində 51 kənd var. Onun Pınarlar nahiyəsində **Paşavənk/Qaraçor kəndi** vardır. Əhalisi türk və zaza göstərilib. Zazaların türk olmadıqlarını nəzərə alsaq, kənddəki qaraçorluları türk saymaq olar.

Bəkir Əli Dəmirəl və Süleyman Yapıcının təqdim etdikləri **"1841-yılında yapılan ilk Osmanlı nüfus sayımı. Palu nüfus dəftəri"** adlı sənəddə başqa bir adı da Çakçur olan **Qaraçor** nahiyəsində 79 kəndin olduğu bildirilir.

Bir qədər əvvəl qeyd etdiyimiz kimi, qaraçorluların ən çox yaşadıqları ərazi İrandır. İranın şimal-şərqində, Xorasan əyaləti, eləcə də Nişapur bölgəsi qaraçorluların

kompakt yaşadıqları yerdir. Onları buraya 1600-cü ildə I Şah Abbasın köçürdüyü söylənilir, görünür, həmin bölgəni möhkəmlətmək üçün döyüş qabiliyyətini yüksək qiymətləndirdiyi qaraçorluları buraya yerləşdirib.

1727-ci ilə aid olan və tarix elmləri namizədi H.Məmmədov (Qararamanlı) tərəfindən 2000-ci ildə çapa hazırlanaraq nəşr edilən **"Gəncə-Qarabağ əyalətinin müfəssəl dəftəri"ndə** (bu sənəd də osmanlı arxivlərində saxlanılır) qaraçorlular haqqında qiymətli məlumat vardır:

"Qaraçorlu camaatı. Bu camaatın təxminən 400 evi (xanə) olmuşdur. Əcəm (Səfəvi) dövründə itaətsizliyindən dolayı xəzinəyə vergi ödəmirdi. Vergilər öz kəndxudaları tərəfindən mənimsənilmişdir. Rəayanın malını qarət etmələrindən dolayı yaşadıqları Kestasf və Zarıs adlı iki nahiyəni xaraba qoymuş və boşluğa çevirmiş, ***bir qisim ermənini həm xoşluqla, həm də məcburi şəkildə özlərinin rəayası etmişdir.*** Zarıs, Keştasf, Məğavuz və Həkəri tərəflərdə əkinçiliklə məşğul olur, lakin üşr və bəhrəni vermirlər. Üzərlərinə əsgər göndərilsə də, sığıncaq yaxınlığında yaşadıqlarına görə sığıncaqlara çəkilib gizlənir və indiyə qədər onlar üzərində qələbə çalmaq əsgərlərə müyəssər olmamışdır. Bu vəziyyət indi də belədir". (səh. 471).

Yuxarıdakı səbəbdən-dövlətə vergi ödəmədiklərinə görə, təəssüf ki, 1727-ci ildə Qarabağda yaşayan qaraçorluların hansı tayfalarının mövcud olduğunun və həmin adamların adlarını bəzi istisnalarla bilmirik. Müfəssəl dəftərlərə vergi verən adamların adları yazılırdı.

Həmin sənəddə Həkəri nahiyəsindən bəhs edilərkən, yenə də qaraçorluların haqqında məlumatlara rast gəlinir:

"Həkəri nahiyəsində çəltik, ipək, buğda, arpa, darı, üzüm, başqa dənli bitkilər əkilib becərilir. Axar çayları çox

olduğu üçün bura abadlıq işlərinə uyğun yerdir. **Lakin Qaraçorlu və Sığınaqlıların istilası nəticəsində bu nahiyənin əhalisi ətraf yerlərə dağılmışdır.** Allahın köməyi ilə adları çəkilən əşkiyaların araqarışdırması ləğv olunandan sonra nahiyənin əhalisi bir yerə yığılar və buralar getdikcə abadlaşar" (səh.488).

Həmin sənəddən əldə etdiyimiz ən diqqət çəkən fakt isə qaraçorluların erməniləri özlərinin rəiyyətinə çevirməsi faktı sayılmalıdır.

Tarixçi A.Çələbizadənin yazdığına görə, 1727-ci ilin avqustunda osmanlıların işğalı altında olan Təbrizin sərəsgəri Qarabağın Dizaq və Vərəndə nahiyələrinə Qaraçorlu tayfalarına və Muğan düzündəki şahsevənlərə qarşı 15 min nəfərlik süvari qoşun göndərmişdi .

İş o yerə çatmışdı ki, Osmanlı komandanlığı qaraçorlu tayfası ilə ayrıca saziş bağlamağa məcbur olmuşdu və bu sazişə görə qaraçorlular o şərtlə osmanlılara tabe olmağa razı olmuşdular ki, toplanan verginin yarısı Gəncə xəzinəsinə daxil olacaq, qalan yarısı isə qaraçorluların sərəncamında qalacaqdı.

Qaraçorlu eli Nadir şah Əfşarın hakimiyyətinə qədər yarımmüstəqil həyat tərzi sürmüş, Nadir şah Qarabağı osmanlılardan geri almaq üçün gələndə yerli tayfaları öz qoşununa dəvət edərkən, qaraçorlular həvəslə onun təklifini qəbul etmişlər. **Nadir şahın qoşununda vəzifə alan Qaraçorlu elinin başçısı Rüstəm bəy Osmanlı Sədrəzəmi Abdulla paşanı döyüşdə öldürmüşdür. "Qarabağnamə"** müəllifi olan tarixçi Mir Mehdi Xəzani bu barədə belə yazır:

"Şul vaxtda ki, Nadir şah Gəncə və Tiflis və İrəvan və Naxçıvan və Şirvanat vilayətlərini osmanlı sul-

tanının qoşunlarının təsəllütlərindən çıxardıb Abdulla paşa Köprülü oğlu vəziri-əzəmi-Rum yüz min qoşun və çox top və tədarükat ilə sultani-Rum tərəfindən məmur olub gəlmişdi ki, Nadir şah ilə cəng edə. Nadir şah Gəncə mühasirəsinə məşğul ikən Abdulla paşanın şul əzim əsagirləri ilə İrəvana gəlməyini eşidib, Gəncə üstə qoşun qoyub, özü əlli min qoşun ilə Abdulla paşaya müqabil gedib Naxçıvan və İrəvanın Arpa çayında davaları vaqe olub, Rum qoşununu basıb və **Abdulla paşa vəziri-əzəmi Rüstəm bəy Qaraçorlu öldürüb başını Nadir şah hüzuruna gətirmişdi". ("Qarabağnamələr", 2-ci kitab, Bakı, "Şərq-Qərb", 2006, səh. 123-124).**

Nadir şahın ordusunda Məhəmməd xan, Məhəmmədrza xan və Nəcəf Sultan adlı Qaraçorlu əmirləri vardı. Nəcəf Sultan Dərbəndin hakimi olmuşdu.

Qaraçorlular Nadir Şahın sui-qəsd nəticəsində öldürülməsindən sonra Qarabağ xanlığını ayrıca dövlət kimi elan edən Pənahəli xana əvvəlcə tabe olmaqdan imtina edib əvvəlki kimi itaətsizlik vəziyyətində yaşamağa cəhd etsələr də, Pənahəli xan onların üzərinə qoşun göndərib itaətə məcbur etmiş, lakin qaraçorluların Qarabağdan köçü başlamış, onların bir qismi Qaradağ mahalına, bir qismi isə Dərələyəz mahalına köçmüşdür. Pənahəli xan Qarabağda qalıb şaşayan Qaraçorlu elinə Həmzə Sultan Hacısamlını başçı təyin etmişdir. Həmzə Sultan həm elin minbaşısı, həm də mahalın naibi olmuşdur.

Qaradağa köçən Qaraçorlu eli ***kiçikli, gorussəng, bəstamlı, qorçulu, şənbələr, kiçilanlı, bayramqanlı, şıxəlili, əmələ və kolanlı*** oymaqlarına bölünürdü. Qaradağda yaşayan qaraçorluların başçısı Məhəmmədrza bəy idi. Onun

ölümündən sonra yerinə oğlu Şir xan keçdi. Şir xanı da oğlu Bədr xan əvəz etdi. Bədr xan Rusiya-İran müharibəsi zamanı Gəncə yaxınlığında aldığı yaradan öldü. Qəbri Əhər şəhərində Şeyx Şihabəddinin məqbərəsinin yanındadır.

Bədr xandan sonra Qaradağ qaraçorlularına onun oğlu Bəşir xan başçılıq edir, lakin o da çox yaşamır. 1834-cü ildə Herat döyüşlərində əfqanlar tərəfindən öldürülərək başı nizəyə taxıldı. Bu döyüşdə Bədr xanın başqa bir oğlu Şeyxəli xan da öldürülmüşdür.

Qaradağ qaraçorlularının başçılarından biri də Hacı Rza xan Şir xan oğlu idi. Onun oğlu Cəfərqulu xan Herat döyüşlərində böyük şücaət göstərdiyinə görə Məhəmməd şah Qacar tərəfindən mükafatlandırılmışdır. Cəfərqulu xan Qacar ordusunda yüksək bir ünvan-əmir tümən rütbəsi almışdı. Bu məşhur qaraçorlu sonralar qacarların siyasi həyatında mühüm rol oynamışdır **(Ə.Çingizoğlu, F.Baxşəliyev. Qarabağın el və obaları. Bakı, 2007, səh.170).**

1848-ci ildə Məhəmməd şah Qacar Məhəmmədiyyə qəsrində vəfat edərkən, vəliəhd Nəsrəddin Mirzənin Təbrizdə olduğundan istifadə edən şahzadələr, əvvəlcə buradakı şah xəzinəsini, onun köməyi ilə hakimiyyəti ələ keçirməyə cəhd etsələr də, Nəsrəddin Mirzənin anası Məhdi Ulyanın köməyinə gələn Cəfərqulu xan yüz əlli suvari döyüşçü ilə onların bu cəhdinin qarşısını almış və şah xanədanına sədaqətinin sübut etmişdir.

İbrahim xanın hakimiyyətinin son dövrlərindəki döyüşlərdə qaraçorlulara onun oğlu polkovnik Xanlar ağa komandanlıq edirdi.

Azərbaycan Dövlət Tarix Arxivində saxlanan (F.24, siyahı 1, saxlama vahidi 142) **1823-cü ilə aid "Qarabağ əyalətinin kameral təsviri"** adlı sənəddə Qarabağda hə-

min dövrdə mövcud olan **Qaraçorlu mahalı** haqqında da məlumat vardır. Bu sənədə görə 7 kənddən ibarət olan Qaraçor mahalında qaraçorluların ***şeylanlı, gəloxçu, təhməzli, şadmanlı, yurdaxlı*** tayfalarının yaşadığı qeyd olunur **(cəmi 538 ailə).**

Bu qaraçorlular Qarabağda qalıb yaşamağa davam edənlər idi. Haqqında söhbət gedən Qaraçor mahalı təxminən indiki Laçın rayonunun ərazisində yerləşirdi. Dərələyəzli qaraçorlular kimi, onlar da 1988-ci ilin məlum hadisələrindən sonra yer-yurdlarından didərgin düşüb başqa yerlərdə məskunlaşmışlar.

Bu kitaba Dərələyəz mahalı ilə bağlı iki kameral siyahı daxil edilmişdir. Onlardan birincisi 1831-ci ilə aid olan və Ermənistan Milli Arxivində saxlanan (**F.90, siy.1, sax. vah. 102**) sənəddir. **Onun müəllifi rus alimi İ.Şopen sayılır, onun köməkçisi olan məmur V.Zolotnitski tərəfindən rusca tərtib edilmişdir.**

Özünün yazdığına görə, Türkmənçay müqaviləsindən (1828) sonra onu yanına dəvət edən işğalçı rus qoşunlarının komandanı general **Paskeviç** İ.Şopendən xahiş edir ki, Rusiya imperiyasına yenicə birləşdirilən keçmiş Naxçıvan və İrəvan xanlıqlarının, sonradan onların yerində yaradılmış Erməni vilayətinin ərazisində tədqiqat aparsın, əhalinin etnoqrafiyasını, sosial-iqtisadi vəziyyətini müfəssəl şəkildə araşdırsın və ətraflı raport təqdim etsin. Şopen onun təklifini qəbul etmiş və Erməni vilayətini qarış-qarış gəzmiş, əhalinin kameral, yəni adbaad siyahısını tərtib etmiş və topladığı materiallar üzərində uzun müddət araşdırma aparmışdır. Bu araşdırmaların nəticəsi olaraq **«И.Шопен. Исторический памятник состояние Армянской области в эпоху ее присоединение к Российской империи. Спб. 1852»**

("Erməni vilayətinin Rusiya İmperiyasına birləşdirildiyi dövrdəki vəziyyətinə aid tarixi abidə") əsəri meydana çıxmışdır.

Göründüyü kimi, çar Rusiyasında işğal etdiyi əraziləri uğurla idarə etmək və bir daha itirməmək üçün bu cür fundamental işlər görülürdü. Əsərin girişində müəllifin verdiyi izahatdan belə məlum olur ki, **İ.Şopen bu işi 1829-cu ilin aprel ayında başlamış, 1832-ci ilin may ayında başa çatdırmış,** onun irihəcmli və qiymətli əsəri 1852-ci ildə Sankt-Peterburqda işıq üzü görmüşdür. Bu əsər bizə də çox qiymətli məlumatlar verir, belə ki, burada başqa ərazilərlə yanaşı, Dərələyəz mahalı da kəndbəkənd araşdırılmış, hər kənddə yaşayanlar adbaad göstərilmişdir. Həmin kitabına yazdığı ön sözdə İ.Şopen sanki peyğəmbərcəsinə deyir: **"Erməni vilayətinin Rusiya İmperiyasına birləşdirildiyi dövrün vəziyyətini təsvir edən bu kitab bir sıra inventarları özündə cəmləşdirib. Bu kitabın köməyi ilə gələcəkdə daim müqayisə edib deyəcəklər-nəyimiz var imiş, indi nəyimiz var. Qoy bu vilayətin sakinləri bu kitabı əllərində tutduqları vaxt daim öz keçmişlərini yaşadıqları dövrlə müqayisə etsinlər." (İ.Şopen. Erməni vilayətinin Rusiya İmperiyasına birləşdirildiyi dövrdəki vəziyyətinə aid tarixi abidə. S.Pb. 1852. səh.VI).**

Erməni vilayətinin istər keçmiş İrəvan xanlığında, istərsə də Dərələyəz mahalında 1831-ci ildən sonra baş verənləri isə oranın köklü müsəlman əhalisi üçün faciədən başqa cür qiymətləndirmək mümkün deyil. Kameral siyahıya görə, 1831-ci ildə Dərələyəz mahalında 1001 müsəlman, yalnız 58 yerli erməni ailəsi yaşayırdı, İranın Salmas, Maku və Xoy vilayətlərindən 507, Türkiyədən isə 8 erməni ailəsi buraya köçürülmüşdü və hətta bu köçürmədən sonra

da mahalın əhalisinin 66 %-ini müsəlmanlar, 34 %-ni ermənilər təşkil edirdi, indi isə orada bir nəfər də müsəlman, azərbaycanlı yoxdur.

Bu faciələrin yalnız və yalnız bir səbəbi var: 1747-ci ildə Nadir şahın öldürülməsindən sonra meydana çıxan cırtdan "dövlətlər"-Azərbaycan xanlıqları mərkəzi İran dövlətinə tabe olmaqdan boyun qaçırdıqları halda, Rusiya imperiyasına satılmaq üçün sanki növbəyə durmuşdular, bu qüsurlu praktika isə Qarabağ xanı, sonradan rus mayoru Lisaneviç tərəfindən 17 nəfər ailə üzvləri ilə öz çadırında gülləbaran edilən İbrahim xandan başlamışdı. Naxçıvan xanları da, Quba, Şəki xanları da, başqa xanlar da satqınlıqda ondan geri qalmadılar və nəticədə indiki durum yarandı-çar Rusiyası İrandan və Türkiyədən köçürüb gətirdiyi erməniləri bu yerlərin sahibinə çevirib azərbaycanlıları tamamilə sıxışdırıb çıxartdı. Qeyd etmək lazımdır ki, işğalı asanlaşdırmaq üçün Rusiya dövləti bu xanlara yağlı vədlər verir, onların mərkəzi İran Qacarlar dövlətinə qarşı separatçılıq meyllərini şirnikləndirirdi.

Naxçıvan xanı Kəlbəli xan və onun oğlu Ehsan xan bu hadisələrdə rusların xeyrinə xüsusi canfəşanlıq göstərmişlər. Halbuki, nə qədər böyük tarixi səhv etdiklərini kaş görə bilsələrdi...

Hələ XVI əsrdə zəngin Naxçıvan diyarı qızılbaş tayfalarından ustaclıların bir qolu olan kəngərlilərə irsi olaraq ülka kimi verilmişdi. Yəni ərazinin bütün hərbi və mülkü hakimiyyəti onlarda idi, buradan əldə olunan bütün gəlir onlara çatır və bunun əvəzində müharibə vaxtı 799 döyüşçü çıxarmalı idilər (**Təzkirət-ül mulük,** London, 1943, səh.103). Dərələyəz mahalının da daxil olduğu Naxçıvan tüməni XVII əsrə qədər Təbriz bəylərbəyliyinə, XVII əsrin

əvvəllərindən isə Çuxur Səd bəylərbəyliyinə daxil idi(Səfəvi dövləti 13 vilayətdən ibarət idi). **“Naxçıvan tüməni”** ifadəsi çox gümün ki, Hülakülərin zamanından qalmışdı və Səfəvilər dövründə də davam edirdi. Monqol-tatarlarda “tümən” 10 min əsgərə deyilirdi, tümən statusu verilən vilayət orduya 10 min döyüşçü çıxarmalı idi, görünür, Hülakülərin zamanında Naxçıvanın fiziki imkanları güclü olub. “Təzkirətül müluk”a görə, Naxçıvan tüməninin illik gəliri 3.461 tümən 4.346 dinar idi və müharibəyə 799 döyüşçü çıxartmalı idi(1 tümən 10.000 dinara bərabər idi). (**Tadhirat al-Mulük. A manuel at Safarid administration by V. Minorsky, London 1943, p.161).**

I Şah Abbasın zamanında kəngərli tayfasının başçısı və Naxçıvanın hakimi **Maqsud bəy Kəngərli-ustaclı** idi. İsgəndər bəy Münşinin 1628-ci ildə verdiyi Səfəvi əmirlərinin siyahısına görə Maqsud bəy kəngərli təkcə Naxçıvan kəngərlilərinin deyil, bütün kəngərlilərin başçısı idi. Məsələ burasındadır ki, türkmənlərdən gələn təhlükənin qarşısını almaq üçün I Şah İsmayıl xeyli sayda kəngərlini köçürüb Xorasanda yerləşdirmişdi ki, Maqsud Sultan Kəngərli onların da başçısı sayılırdı (yeri gəlmişkən, I Şah Abbasın zamanında həmin əraziyə xeyli sayda qaraçorlular da köçürülmüşdür).

XVIII əsrin II yarısından başlayaraq, Naxçıvan kəngərlilərinin başçıları xan titulu daşımağa başladılar, onlar Azərbaycanın ən güclü xanlarından sayılırdılar **(И.П.Петрушевский. Очерки по истории фаодальных отношений в Азербайджане и Армении в XVI-в начале XIX вв. Л., 1949,стр.69).**

Məlum olduğu kimi, Rusiya imperiyası XVIII əsrin sonlarında çoxdan göz dikdiyi Qafqazı burada yaşayan er-

mənilərin təhriki və dəstəyi ilə işğal etmək üçün ciddi addımlar atmağa başladı. Qarabağ xanı İbrahim xan da, Naxçıvan xanı Kəlbəli xan da rusların təbliğatına uyub onlara meyl edənlərin ilk sıralarında idilər. Ona görə də ruslar çəkilib gedəndən sonra Ağa Məhəmməd şah Qacar Kəlbəli xanın gözlərinə mil çəkdirmişdi. Bir müddət Tehranda, sonra İrəvanda nəzarət altında saxlanan Kəlbəli xanı Fətəli şah Qacar yenidən Naxçıvana qaytarıb idarəetməni ona verdi, o isə Naxçıvanı ruslara təslim etmək üçün əvvəlki fəaliyyətini davam etdirməyə başladı. Çar hökuməti Gülüstan müqaviləsindən(1813) sonra yaranmış gərginliyi azaltmaq, həm də gələcək işğalçı müharibələrində casusluq və ərazinin topoqrafiq coğrafiyasını öyrənmək məqsədilə general Yermolovun başçılığı ilə 1816-ci ildə İrana böyük bir diplomatik missiya göndərmişdi. Kəlbəli xan onun pişvazına çıxmış(12 may 1816-cı il), onu sarayına dəvət edərək qəbul düzəltmiş və konfidensial söhbətdə rusların bu əraziləri işğal etmək fikri olarsa, onların tərəfində olacağı haqqında vəd vermişdi **(F.Əliyev,M.Əliyev. Naxçıvan xanlığı. Bakı, 2007, səh.98-100).** Amma 1823-cü ildə öldüyündən, çirkin niyyətinin həyata keçdiyini görmək ona müyəssər olmadı. Əvəzində oğlu Ehsan xan onun bu satqınlığını gerçəkləşdirmək üçün ciddi fəaliyyətlər, “xidmətlər” göstərdi.

Gəncliyində Şah ordusunda xidmət edən Ehsan bəy 1821-1823-cü illər İran-Türkiyə müharibəsində fərqləndiyinə görə ona xan titulu verilmişdi.

1826-1828-ci illər ikinci Rusiya-İran müharibəsində rus komandanlığı ilə gizli əlaqəyə girərək onlara casusluq etmiş, möhkəm Abbasabad qalasını (fransız mühəndislərin layihəsi ilə tikilən və İran şahzadəsi, Rusiyaya qarşı vuruşan İran döyüşçülərinin komandanı Abbas Mirzənin şərə-

finə adlandırılan bu qala çox möhkəm idi) komandanı olduğu kəngərli batalyonu ilə qaladakı qarnizona qarşı çıxaraq ruslara döyüşsüz təslim etdi(yenə orada, səh.108).

Naxçıvan alındıqdan sonra ruslar ona polkovnik rütbəsi verdilər(daha doğrusu, İran ordusundakı rütbəsini saxladılar), xandan daha aşağı olan naib titulu ilə Naxçıvan əyalətinin idarəsini ona həvalə etdilər (məlum olduğu kimi, I Nikolayın fərmanı ilə Türkmənçay müqaviləsindən (10 fevral 1828-ci il) dərhal sonra Naxçıvan və İrəvan xanlıqları ləğv edilərək, həmin 2 xanlığın ərazisinində **"Erməni vilayəti"** yaradılmışdı).

Dərələyəz mahalının 1831-ci ildə tərtib edilən "Kameral siyahı"sına yazdığı izahat yazısında rus məmuru **V.Zolotnitski** Naxçıvan naibi Ehsan xanın ciddi saxtakarlıqlarından, başqalarının torpaqlarını qanunsuz ələ keçirməsindən, başqa sözlə, cinayətlərindən bəhs edirdi **(Dərələyəz mahalının kameral təsviri. Erm.Milli Arxivi, F.90, siy.1, sax.vah.102, səh.511).**

Dərələyəz mahalında vaxtilə boş olmuş və sonradan məskunlaşdırılmış kəndləri rus idarəçiləri xəzinəyə aid etmişlər, çünki bu torpaqları Qacar İran dövlətindən ilhaq etdiklərinə görə, mülkiyyət hüququnu da Rusiya xəzinəsinə aid edirdilər. Amma rus işğalından qabaq mülkədarlara məxsus olan torpaqlarda mülkiyyət hüququna əməl etməli olduqlarına görə, bu vəziyyətlə barışmır, demaqoqcasına iddia irəli sürürdülər ki, guya İran dövlətində mülkədar torpaqları olmayıb və haqqında söhbət gedən torpaq sahibləri buraları saxta sənədlərlə öz adlarına keçiriblər. Hətta iş o yerə gəlib çıxmışdı ki, Rusiya qarşısında əvəzsiz xidmətləri olan Ehsan xanı da günahlandırırdılar ki, o nəinki bu cür halların qarşısını almamış, özü də Naxçıvanın ən məhsuldar

və yaxşı torpaqlarını zəbt etdiyinə görə, başqa mülkədarlar səsini çıxartmasın deyə, onların qanunsuz əməllərinə göz yummuşdur.

Beləliklə, Qarabağ xanı Mehdiqulu xan kimi, Ehsan xanı da alçaldıb iddiasız hala gətirmiş olurdular. Buradan aydın olur ki, hansı satqınlığı edir-etsinlər, **ruslar yerli Azərbaycan feodallarına ikrah hissi bəsləmiş, onları xırda muzdla özlərinə nökərçilik etməyə vadar etmişlər.** Əgər etiraz etməyə cəsarət etsəydilər, tamam müflisləşdiriləcəkdilər.

Bu isə tarixdə yeni icad edilmiş bir şey deyildi. Satqınlara biçilən rol bundan artıq ola bilməzdi.

1839-cu ildə Qafqazdakı rus qoşunlarının komandanı Y.Qolovinin təzyiqi ilə Ehsan xan Naxçıvanın Naibi vəzifəsindən imtina etməli olur, amma bu da onu gözləyən sonuncu zərbə deyildi, cəmi 1 il sonra, 1840-cı ildə ona təklif olunan müəyyən miqdarda pulun müqabilində özünün və gələcək varislərinin adından bütün mülklərindən, torpaqlarından imtina etməli olur və 1846-cı ildə, başqa bir satqın xandan-Mehdiqulu xandan 1 il sonra ölür.

Dərələyəz mahalının 1842-ci ilə aid Kameral təsvirində maraqlı bir fakt var: **35 ailənin yaşadığı Ağkəndin idarəsinin 17 fevral 1845-ci ildən general-mayor Ehsan xana verildiyi yazılır.** Bir zamanlar Naxçıvan şəhərini və 5 mahalı əhatə edən Naxçıvan xanlığının idarəçisi və xanı olan bir şəxsə çar hökumətinin bu cür "lütfkarlığını" yəqin ki, tarixin istehzası adlandırmlıyıq...

Tarixin ona verdiyi ən böyük cəza isə hazırda onun soyunun 1957-ci ildə doğulmuş Corc və onun 1993-cü ildə doğulan oğlu Vladimir Pyerlə davam etməsidir. Corcun ata-

sı 1924-cü ildə doğulan və 1997-ci ildə ölən Nikita Georgiyeviç Ehsan xanın nəvəsi Hüseyn xanın oğludur.

Bir zamanlar kəngərlilərin xanına irsən verilən Naxçıvan diyarının onların satqınlığı nəticəsində rus işğalına məruz qalması, yəni onların ciddi-cəhdi nəticəsində özlərini öz mülklərindən necə məhrum etmələri, başqa sözlə, üstündə oturduqları budağı kəsmələri tarixin ən qəribə və ibrətamiz hadisələrindən sayılmalıdır...

I Nikolayın Erməni Vilayətinin yaradılması haqqındakı fərmanının mürəkkəbi qurumamış, yəni 1828-ci ilin mart ayında erməni zabiti Lazarevin rəhbərliyi ilə İranın Salmas, Xoy və Maku vilayətlərindən ermənilərin keçmiş Naxçıvan və İrəvan xanlıqlarının ərazisinə, o cümlədən Dərələyəz mahalına köçürülməsi başlayır.

Bu kataba daxıl edilən, hazırda **Ermənistan Milli Arxivində** saxlanan birinci sənəd **(F.90, siy.1, sax. vah. 102)** belə adlanır: **"Камеральное описание Даралагезского магала Нахичеванской провинции (часть VI) Армянской области 1831 г.» ("Erməni vilayətinin Naxçıvan əyalətinə daxil olan Dərələyəz mahalının kameral təsviri (VI hissə). 1831-ci il".)**

1833-cü ildə Sankt-Peterburqda nəşr olunan **«Статистические данные Нахичеванской провинции» ("Naxçıvan əyalətinin statistik təsviri. Sankt-Peterburq, 1833")** kitabından qaraçorluların Dərələyəzə köçməsinin tarixini öyrənə bilərik.

Məlum olur ki, qaraçorluları Dərələyəzə haqqında danışılan kitabın yazıldığı tarixdən təxminən 20 il qabaq **Nəbi bəy** adlı bir adam gətirib. Müəllif **(Vasili Qriqoryev)** qeyd edir ki, qaraçorlu icmasının başçısı Nəbi bəylə Qarabağ xanı Mehdiqulu xan arasında ədavət yarandığına

görə, İran şahzadəsi Abbas Mirzə Nəbi bəyin və Qaraçorluların uzun müddət boş olan Dərələyəzdə yerləşdirilməsini münasib görmüş, buradakı 6 kəndin-Keşişkənd, Ortakənd, Başkənd, Qurdqulaq, Qoytul və Hors kəndlərinin gəlirini icma başçısı Nəbi bəyə təxsis etmişdir (səh. 80).

Qeyd etmək lazımdır ki, Dərələyəzdə yerləşdirilən qaraçorlulara İran dövləti böyük güzəştlər vermiş, onları başpulu, evpulu, ev heyvanlarına görə alınan və digər vergilərdən azad etmişdi. Qaraçorluların yerləşdiyi Şərqi Dərələyəzin əhalisi hər il Dərələyəz xanına bəxşiş kimi müəyyən miqdar qoyun və yağ verirdi. Keçmiş Gürcüstan şahzadəsi Aleksandra 100 qoyun və 50 batman yağ, Kərim xana 300 qoyun və 100 batman yağ, Dərələyəzin iltizamçısı İrəvan Sərdarına 500 qoyun və 100 batman yağ ödəyirdilər.

Qərbi Dərələyəz əhalisi isə İran hakimiyyətinin vaxtında olduğu kimi ildə 2.000 tümən (8.000 rubl) pul və 42,5 Naxçıvan xalvarı taxıl ödəyirdilər. Məlumat üçün deyək ki, İrəvan xanlığında işlədilən xalvar 30 puda (1 pud 16.38 kq-a bərabərdir), Naxçıvan xanlığında isə 25 puda bərabər idi **(F.A.Brokhauzen və İ.A.Yefron. "Ensiklopedik Lüğət").**

Göründüyü kimi, Abbas Mirzənin Dərələyəzə köçən qaraçorlulara verdiyi imtiyazı Rusiya dövləti də saxlamışdı.

Dərələyəzlilərdən başqa, Erməni vilayətinin (keçmiş İrəvan və Naxçıvan xanlıqları) qalan əhalisi vergiləri belə ödəyirdi:

Baş pulu. 15 yaşına çatmış bütün kişi cinsindən olanlardan ildə 1 rubl 20 qəpik (gümüş pulla) "başpulu" deyilən vergi alınırdı. Qadınlardan və 15 yaşdan aşağı uşaqlara görə alınmırdı.

Ev pulu. Hər ailədən 2 rubl.

Mal pulu:
-camış 1 rubl
-madyan at 1 rubl
-ulaq -1 rubl 20 qəpik
-yük atı – 2 rubl. Minik atı vergidən azad idi.

Qoyun pulu.
-hər qoyundan və keçidən 20 qəpik və s.

Taxıl vergisi. Dövlət kəndliləri biçdikləri taxılın 35 faizini xəzinəyə ödəməli idi, 65 faizi özlərinə qalırdı. Mülkədar torpaqlarında da taxılın 65 faizi onu əkib-biçənə çatırdı, 15 faizi mülkədara, 20 faizi xəzinəyə ödənməli idi. Natural şəkildə ödənilən taxılın üçdə ikisi buğda, üçdə biri arpa ilə ödənməli idi. Pul şəklində alınan vergilər il ərzində 3 dəfəyə, taxıl isə biçindən sonra bütöv şəkildə ödənirdi. Vergi toplayanlar əldə edilən taxılı ölçməyincə, kəndlinin ondan istifadə etmək hüququ yox idi.

1 işlək dəyirmana görə 8 rubl vergi alınırdı**(Naxçıvan əyalətinin statistik təsviri.S.Pb, 1833, səh.109).**

O vaxt bir qoyunun 2-3 rubla satıldığını nəzərə alsaq, Şərqi Dərələyəz əhalisinin-qaraçorluların nə qədər imtiyaza sahib olduğunu təsəvvür etmək çətin deyil.

Əhalidən alınan vergilərin dəyəri haqqında oxucuda təsəvvür yaratmaq üçün həmin dövrdə mövcud olmuş qiymətlərin bəzilərini yazmaq maraqlı ola bilər:

Keyfiyyətindən asılı olaraq 1 xalvar (təxminən 0,5 ton) buğda 6-12 rubla, arpa 3,5-7 rubla, darı 3-6 rubla satılırdı.

Kəlin qiyməti 20-40 rubl, sağmal camışınkı 15-25 rubl, cins öküz 10-20 rubl, sağmal inək 6-12 rubl, at 15-40 rubl, ulaq 4-6 rubl idi.

Qoyunun qiyməti 2-3 rubl, keçininki onun yarısı qədər, quzunun qiyməti 75 qəpikdən 1 rubl 50 qəpiyə qədər idi.

1 batman yunun qiyməti 0,6-1,2 rubl, 1 batman pendirin qiyməti isə 30-40 qəpik idi.

Mənbənin 660 qaraçorlu ailəsinin başçısı olduğu bildirilən Nəbi bəy Fətəli xan oğlu 1831-ci ilin kameral siyahısında Dərələyəz mahalının Ərgəz kəndində syahıya alınıb:

“№62.ƏRGƏZ KƏNDİ

Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Nəbi bəy Fətəli xan oğlu 60 yaşında **(qaraçorlu tayfasının başçısı);** arvadı Nənəxanım 50 y; iki oğlu var: Həsənqulu 20 y; (onun arvadı Xırda 15 y); Heydərqulu 15 y **(Dərələyəzin Terp kəndinə köçüb);** (onun arvadı Gülnisə 15 y; oğlu Usub 1 y); iki qızı var: Ummunisə 10 y; Ayna 5 y;

(Dərələyəzin Arınc kəndinə köçüblər).

2. Abbasqulu bəy Nəbi bəy oğlu 25 y; arvadı Mələk 18 y; 2 oğlu var: Şirxan 3 y; Bəşir 1 y; 2 qızı var: Xeyrənisə 5 y; Tuti 2 y.

(4 il əvvəl İrana qaşıblar). ***Qeydin tarixi yoxdur*.**

Həmin vaxt Nəbi bəyin başqa bir oğlu Dərələyəzin Arınc kəndində yaşayırdı:

“№66.ARINC KƏNDİ

Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Nəcəfqulu Sultan Nəbi bəy oğlu **(poruçik, 3-cü dərəcəli Müqəddəs Anna ordeni kavaleri)** 30 y; arvadı Pərixanım 25 y; iki oğlu var: Fətəli 6 y; Qiyas 5 y; qızı Balaxanım 3 y; qardaşı Məmmədhənifə 17 y;

(İrana qaçıblar)”. (Dərələyəz mahalının Kameral təsviri. 1831-ci il).

İran şahzadəsi tərəfindən Dərələyəzə yerləşdirilən, 1826-1828-ci illər ikinci rus-İran müharibəsində çox güman ki, rusların tərəfində İrana qarşı vuruşaraq Müqəddəs

Anna ordeni kavaleri, poruçik hərbi rütbəsi alan Nəcəfqulu Sultan Nəbi bəy oğlu da, onun qardaşı Abbasqulu bəy də başları daşdan daşa dəyəndən sonra yenidən İrana pənah aparmalı olublar.

Nəbi bəyin mənsub olduğu **təhməzli** tayfası Dərələyəzdəki qaraçorluların ən böyük və çoxsaylı tayfası idi. Ərgəz, Aşağı Canı, Arınc, Martiros və Sallı kəndlərində 79 təhməzli ailəsi yaşayırdı**(yenə orada).**

Kulakanlılar (Qabaqlı, Haxılı, Cağatay, Tezxarab, Söylan, Terp, Gabud, Gomur və Cul kəndlərində) 70 ailə, **həsənanlılar** (Qozluca, Axta, Göyərçin, Mərədüz qışlağı, Herher, Köçbək və Çaykənd kəndlərində) 62 ailə**, əliyanlılar** (Ağkənd, Ağdərə, Şahgəldi Qışlağı, Qaravənk və Herher kəndlərində) 62 ailə, **bozlu tayfası** (Por, Terp, Qaralar, Gümüşxana və Tarp kəndlərində) 48 ailə, **hacısamlılar** (Obana, Xorvadıx, Ələyəz, Qovuşuq, Güneyvənk və Herher kəndlərində) 46 ailə idi(yenə orada).

Qaraçorluların Dərələyəzə köçməsinin səbəbkarı olduğuna görə, Mehdiqulu xan haqqında qısa da olsa məlumat vermək yerinə düşərdi.

1806-cı il iyunun 14-də rus mayoru Lisaneviç 300 nəfərlik əsgərlə İbrahimxəlil xanı ailəliklə, böyük oğlanları və nökər-naibi ilə güllələbaran etdikdən sonra onun oğlu Mehdiqulu xanı Qarabağın xanı etdilər. **"Qarabağnamə"** müəllifi Mirzə Adıgözəl bəyin yazdığına görə, Mehdiqulu xan atasının qatili Lisaneviçlə çiyin-çiyinə İrana qarşı döyüşürdü... Yazırlar ki, İbrahim xanın qisasının alınmamasından incik düşən adlı-sanlı Qarabağ bəyləri İrana getdilər. Cavanşir elinin Sarıcalı oymağının Behbudalılar tayfası iki tirəyə bölündü, bir tirə İrana mühacirət etdi.

Mehdiqulu xanın qardaşı oğlu Cəfərqulu ağa da hər

yerdə əmisinin şərəfsizliyini tənqid edirdi.

İran hökmdarı Fətəli şah da Qarabağın rusların əlinə keçməsi ilə barışmayıb oğlu Abbas Mirzənin başçılığı ilə hərbi əməliyyatları 1806-cı ildə yenidən bərpa etdi. Mehdiqulu xan rus generalı P.F.Nebolsinlə birlikdə iranlılara qarşı müharibəyə girdi. Və üzərindəki töhməti yumşaltmaq üçün generaldan xahiş etdi ki, atasının qatili Lisaneviçi Qarabağdan başqa yerə göndərsin, general onun xahişini yerinə yetirdi.

1811-ci ildə Abbas Mirzə yenidən hərbi əməliyyatları bərpa edib müəyyən uğurlar qazandı və fürsətdən istifadə edib Qarabağ ellərinin bir çoxunu İrana, Qaradağ vilayətinə köçürdü **(Ə.Çingizoğlu, F.Baxşəliyev. Qarabağın el və obaları. Bakı, "Şuşa", 2007, səh. 55).**

Hesab edə bilərik ki, Nəbi bəy Fətəli xan oğlu da qaraçorluları məhz bu tarixdə Abbas Mirzənin razılığı ilə Qarabağdan Dərələyəzə gətirmişdir.

Satqın Mehdiqulu xanın sonrakı aqibəti də ibrətamizdir.

"1813-cü ildə ruslarla iranlılar arasında barış imzalandı. Mehdiqulu xan asudə nəfəs alıb arxayınlıqla idarə işlərinə başlamaq istədikdə ruslar yenidən ona imkan vermədilər. Hər cür siyasətlə onun idarəsini məhdudlaşdırmağa çalışdılar. Mehdiqulu xan dözdü, dözdü, sonda bu işi qaçmaqla çözdü.

Mehdiqulu xan 1822-ci il noyabrın 21-də İrana qaçdı. Qarabağda xanlıq ləğv edildi. Yerinə rus hərbi-inzibati komendantlıq idarəsi yaradıldı" (yenə orada).

Mehdiqulu xan bu dəfə Abbas Mirzəni Qarabağı almağa təhrik edib 1826-cı ildə yenidən müharibəni başlatsa da, heç bir nəticə alınmadıqdan sonra növbəti dəfə mövqeyi-

ni dəyişib 1827-ci ildə yenidən Qarabağa qayıdır, bu dəfə miskin bir şəkildə ruslara yalvarıb, bir neçə il əlləşib-vuruşduqdan sonra bir para kəndlərini, obalarını, torpaqlarını geri qaytara bilir və ömrünü qalan hissəsini sakit yaşamaq istəyir.

Satqınlığına görə general-mayor rütbəsi ilə mükafatlandırılan Qarabağın sonuncu xanı Mehdiqulu xan Sarıcalı-Cavanşir 1845-ci ildə Ağcabədidə ov edərkən atdan yıxılıb öldü.

Məlumat üçün deyim ki, Xurşid banu Natəvan onun qızıdır...

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, qaraçorluların 1811-ci ildə Dərələyəz mahalına gəlməsindən xeyli qabaq da burada türklər yaşayırdılar. Həmin əhali 1727-ci ilə aid "Naxçıvan sancağının müfəssəl dəftəri"ndə təsvir edilmişdir.

Bu kitaba daxil edilən ikinci sənəd Azərbaycanın Mərkəzi Tarix Arxivində saxlanılır və 1842-ci ilə aiddir. O, **«Камеральное описание Даралагезского участка» - "Dərələyəz nahiyəsinin kameral təsviri" (F.25, siyahı 2, saxlama vahidi 6)** adlanır. Burada Dərələyəzin bütün kəndlərində yaşayan azərbaycanlılar da, ermənilər də adbaad göstərilmiş, kimin həmin kəndə neçə il qabaq və haradan gəldiyi də qeyd edilmişdir. Bu tip sənədlər rus məmurları tərəfindən vaxtaşırı olaraq tərtib olunur, dəqiqləşdirmələr aparılırdı. Məlumat üçün deyim ki, sonrakı kameral siyahılar 1852-ci, 1859-cu, 1873-cü və 1886-cı illərdə tərtib edilmişdir. Həmin tarixlərdə Dərələyəzə aid olan sənədlərin hamısı Ermənistsn Milli Arxivində saxlanılır.

"Naxçıvan əyalətinin ststistik təsviri"(S.Pb.,1833) kitabının müəllifi V.Qriqoryevə görə, Abbas Mirzə də hər 6 ildən bir **numeys** adlandırılan məmurunu göndərərək bu tip

sənədlər tərtib etdirir, onun əsasında vergi toplayıb mərkəzi hökumətə göndərmək üçün bir surətini də Naxçıvan xanına göndərirdi**(adı çəkilən əsəri, səh.61).**

İ.Şopen qeyd edir ki İran Türkmənçay müqaviləsi ilə Naxçıvan və İrəvan xanlıqlarını Rusiyaya güzəştə getməklə, təzminat olaraq 20 milyon gümüş rubl ödəməyi və həmin ərazilərə aid olan bütün vergi və maliyyə sənədlərini də 6 ay müddətində rus idarəçilərinə verməyi öhdəsinə götürdü.

1842-ci ilə aid olan sənədi Dərələyəz 10-cu dərəcəli nahiyyə iclasçısı Zaporojski rusca tərtib etmişdir.

1842-ci ildə keçmiş Dərələyəz mahalı Naxçıvan qəzasının tərkibində nahiyə idi. **Keşişkənd kəndi nahiyə mərkəzi idi,** keçmiş mahalların, 1842-ci ildəki nahiyələrin ali vəzifəli şəxsi **mirbölük idi**. Qəza mərkəzi isə xanlıq dövründə olduğu kimi Naxçıvan şəhəri idi. Maraqlıdır ki, bu kameral siyahıda bir çox məlumatlarla yanaşı, haqqında söhbət gedən yaşayış məntəqəsindən qəza mərkəzinə və nahiyə mərkəzinə qədər olan məsafə, yoların vəziyyəti, əhalinin məşğuluyyəti, əkin sahələrinin miqdarı, hansı bitkilərin əkildiyi, kənddə olan sənətkarlar, mal-qara və s. haqqında da lazımi məlumatlar vardır.

1849-cu ildə mərkəzi Şərurda yerləşən **Baş Noraşen** kəndi olmaqla **Şərur-Dərələyəz qəzası** yaradılmış və Dərələyəz nahiyəsi Naxçıvan qəzasından çıxarılmışdır. 1920-ci ildə emənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri qırğınlar nəticəsində qəzanın bir hissəsi Baş Noraşen də daxil olmaqla Naxçıvan MSSR-in tərkibində qalmış, qalan hissənin adı dəyişdirilərək **Dərələyəz nahiyəsi** edilmiş və Ermənistanın tərkibinə qatılmış, Keşişkənd kəndi qəzanın mərkəzi olmuşdur. 1930-cu ildə qəza ləğv edilmiş və onun ərazisi Keşişkənd rayonunun tərkibinə daxil edilmişdir.

Sonda kitabda rast gəlinən bəzi terminlərin izahını verməyi zəruri sayırıq.

Xalvar-həm çəki, həm də ərazi vahidi kimi işlədilirdi. İ.Şopenə görə, Naxçıvanda çəki vahidi kimi istifadə olunan xalvar 25 puda, Erməni vilayətinin başqa ərazilərində isə 30 puda bərabər idi (1 pud isə 16,38 kq-a bərabər idi).

"Naxçıvan əyalətinin statistik təsviri" kitabının müəllifi V.Qriqoryevə görə, Naxçıvan xalvarı 20 puda, İrəvanda işlədilər xalvar 30 puda bərabər idi.

Ərazi vahidi kimi işlədilən xalvar 1 xalvar toxumun səpildiyi ərazi nəzərdə tutulurdu və yayğın rəqəm idi.

Ərazi vahidi kimi işlədilən xalvarın miqdarı da İ.Şopenə görə 5 desyatin, V.Qriqoryevə görə 1,5 desyatindir.

1 desyatin ərazi 1,09 ha-ya bərabərdir.

Verst-1,0668 km-ə bərabərdir.

Batman. Naxçıvanda işlədilən batman da Erməni Vilayətinin başqa yerlərində işlədilən batmandan fərqli və daha ağır idi. Burada 1 batman 32 fut(1 fut 409,5 q-dır), yəni 13,1 kq, başqa yerlərdə isə müxtəlif idi, məsələn, 1 Təbriz batmanı 3 kq, Kazanda işlədilən batman 4,1 kq(10 funt), Rusiyanın bəzi yerlərində 0,5 pud, yəni 8 kq idi.

İrəvan xanlığında işlədilən 1 xalvar 100 batmana bərabər olduğunu, 1 xalvarın həm də 30 puda, 1 pudun isə 16,38 kq-a bərabər olduğunu nəzərə alsaq, 1 batman (30x16,38:100) 4,91 kq-a bərabər idi.

İrəvan mahalında **taçkir və ya səmər** deyilən çəki vahidindən də istifadə edilirdi. 1 xalvar 10 səmərə və ya 10 taçkirə, yəni 50 kq-a yaxın idi. "Səmər" sözünün tərcüməsinin "palan" olduğunu nəzərə alsaq, 1 səmər və ya taçkirin 1 ulaq yükü ağırlıq olduğunu qəbul etmək olar(bəzən bu sözü "somar" kimi də yazırlar).

Tiyul –türk və tatar dillərində **“bağışlanmış”** deməkdir.

İran hakimiyyətinin vaxtında kəndlilər məhsulun 1/5-ni, yəni 20 faizini xəzinəyə ödəyirdilər, bunun yarısı maaş kimi məmurlara verilirdi.

İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarında məhsulun qalan 10 faizi bir çox hallarda mükafat kimi başqa şəxslərə verilirdi və bu da tiyul adlanırdı **(F.Brokhauz və İ.Yefronun Ensiklopedik lüğəti).**

“Tiyul” sözü ilk dəfə XV əsr yazılı mənbələrində rast gəlinir (Əbdər-Rəzzaq Səmərqəndi).

Müəllif kitabın elmi redaktoruna, elmi məsləhtçilərinə, rəyçiyə və t.ü.e.d.T.Nəcəfliyə təşəkkürünü bildirir.

Naxçıvan əyaləti Dərələyəz mahalının Kameral təsviri. 1831-ci il

DƏRƏLƏYƏZ MAHALI

№1. AXURA KƏNDİ
Tatarlar

1.Kəndxuda Məhərrəm Hüseyn oğlu 25 y; arvadı Fatmanisə 15 y; oğlu Əhmədxan 1 y; 5 qardaşı var: Allahverdi (kordur) 30 y; (onun arvadı Gülnisə 15 y); Korçi (qozbel) 27 y; (onun arvadı Mələk 16 y); Abdal 20 y; Məmmədtağı 2 y; Mirzəli 1 y; analığı Məhbub 30 y.

2.Allahverdi Dərgah oğlu 50 y; arvadı Xanımağa 35 y; 3 oğlu var: Xalıqverdi 15 y; Tahirverdi 7 y; Dərgah 4 y.

3. Piri Allahverdi oğlu 25 y; arvadı Nənəxanım 15 y.

4.Saleh Yəhya oğlu 50 y(ölüb); arvadı Zülfü 45; 2 oğlu var: İbrahim 25 y; (onun arvadı Hürünisə 17 y; qızı Şərəbanu 3 y); İsmayıl 4 y; qızı Qızxanım 16 y.

5.Məmmədrəhim Allahverdi oğlu 35 y; arvadı Səkinə 23 y; 2 oğlu var: Allahverdi 8 y; Əlverdi 1 y; qızı Yetər 3 y; əmisi oğlu Xudaverən Sübhanverdi oğlu 10 y.

6.Cəfər Molla Məsim oğlu 50 y; arvadı Zeynəb 20 y;

2 oğlu var: Məsim 20 y; onun arvadı Qızxanım 15 y); oğlu Xanməmməd 7 y; qızı Pəri 9 y.

7.Əhməd Babaxan oğlu 60 y (ölüb); arvadı Xeyrənisə 20 y; 5 oğlu var: Babaxan 20 y; (onun arvadı Fatma 15 y; oğlu Əli 1 y); Məhəmməd 15 y; Xudakərim 8 y; İsmayıl 5 y; Orucəli 4 y; qızı Şahnisə 3 y.

8.Məsuməli Ovçu oğlu 50 y; arvadı Zeynəb 50 y; 3 oğlu var: Həsənalı 20 y; (arvadı Cahan 15 y); Əliqulu 12 y; Abdulla 10 y; qızı Mələk 4 y.

9. Rəcəbəli Babaxan oğlu 40 y(ölüb); arvadı Səkinə 30 y; qızı Fatma 1 y.

10. Baba Mustafa oğlu 35 y; arvadı Mədinə 25 y; 3 oğlu var: İbrahim 7 y; Hüseyn 5 y; Fəzləli 2 y.

11.Tanrıqulu Cəfər oğlu 40 y; arvadı Xədicəbanu 28 y; 3 oğlu var: Əliqulu 14 y; Cəfər 10 y; Bayramqulu 6 y; 2 qızı var: Yaxşı 5 y; Hürü 2 y.

12. Allahverdi Rəhim oğlu 55 y(ölüb); arvadı Xeyrənisə 40 y; 4 oğlu var: Rəhim 30 y; (arvadı Fatma 15 y); Əlihüseyn 20 y; Məmmədbağır 12 y; Məhəmməd 9 y(ölüb); 2 qızı var: Mələknisə 8 y; Pərinisə 2 y.

13. Usta Məhəmməd Rəhim oğlu 50 y(bərbər; ölüb); arvadı Cahanbanu 30 y; 2 oğlu var: Fətəli 15 y(ölüb); Əli 10 y; qızı Nənəxanım 3 y.

14. Şərif Mehdixan oğlu 40 y; arvadı Şahzeynəb 30 y; 2 oğlu var: Usubalı 15 y (arvadı Sənəm 14 y); Mehdi 13 y; qızı Zeynəb 1 y.

15.Səhləli Məhəmməd oğlu 40 y; arvadı Pəri 35 y; oğlu Bayraməli 16 y; qızı Xədicəxanım 4 y.

16.Zeynalabdin Kərbəlayi Dərgah oğlu 40 y; arvadı Ummugülsüm 35 y; 2 oğlu var: Ağaverdi 15 y(ölüb); (onun arvadı Həliməxanım 15 y); Haxverdi 9 y.

17.Əli Mustafa oğlu 40 y(ölüb); arvadı Şərəbanu 35 y; 3 oğlu var: Novruz 20 y; Atakişi 15 y; İsmayıl 4 y; 2 qızı var: Səkinə 10 y; Hürü 8 y.

18. Hüseynalı Şərif oğlu 30 y; arvadı Nərgiz 17 y; 2 qızı var: Hürü 5 y; Nurcahan 3 y.

19. Süleyman İsmayıl oğlu 15 y; anası Hürübanu 30 y.

20. Həzrətqulu Mustafa oğlu 25 y; bacısı Sadat 15 y; anası Xatun 40 y.

21.Məmməd Əbülqasım oğlu 60 y(ölüb); arvadı Hürü 20 y; qızı Zöhrəbanu1 y.

22. Məmmədalı Mirzəli oğlu 26 y; arvadı Hürü 20 y; oğlu Nəsir 8 y; qızı Şərəbanu 2 y; qardaşı Qurban 28 y; oğlu Əsəd 10 y; qızı Qızxanım 7 y.

(İrəvan qəzasının Uşar kəndinə köçüblər).

23. Vəli Osman oğlunun dul qalmış arvadı Sənəm 50 y; qızı Fatmanisə 17 y (kordur).

Əhalisi tatar olan Axura kəndində 23 ailə, 70 kişi, 56 qadın, cəmi 126 adam yaşayır.

Bu kənd Xok mahalının Tənənəm kəndindən şimal-da, Hacı Qədim və Kölgəli dağlarının arasındakı düzən-likdə yerləşir. Ətrafındakı torpaqlar 20 verstdir. Bunun 20 xalvardan çoxu əkinə yararlı suvarılan torpaqdır. Arpaça-ya tökülən Axura çayının suyundan istifadə edirlər. Əkin sahələrinin və bağların ətrafından ot biçirlər, bundan başqa, az miqdarda yonca da əkilir. Kəndi əhatə edən dağlar sıx çəmənli örüşlərdir.

Buğda, arpa, darı, pambıq və tərəvəz əkilir.

13 günlük əkin sahəsi olan 15 meyvə bağı var və 5 xal-vara yaxın meyvə verir.

Kənddə 4 kəl, 71 öküz, 61 inək, 35 buzov, 97 qoyun, 212 keçi, 11 at, 16 ulaq var.

Hərəsi 15 batman taxıl üyüdən 2 işlək və 1 yararsız dəyirman var.

Kənddə 1 dəllək var.

Əhalinin dediyinə görə, bu kəndin torpaqları Hüseynəli Sultan Dostəli Sultan oğluna məxsusdur.

Vergilər: Əhalinin dediyinə və əvvəlki kameral siyahıya görə, bu kəndin vergiləri Yaycı, Həmzə Əli Dizə, Yuxarı və Aşağı Danzik, Xaçik, Arpa və Aynazur kəndləri ilə birlikdə ödənilir. Bütün bu kəndlər hər il 42,5 xalvar taxıl verirlər. Başqa kəndlərin taxıl əkinləri az olduğuna görə taxılla vergi ödəmirlər. Bütün mahalın pulla ödədiyi illik vergi 2 min tüməndir.

№2. DOSTƏLİBƏY DİZƏ KƏNDİ

Tatarlar

1.Dostəli bəy Rəhim Sultan oğlu 50 yaş.; arvadı Şərəbanu 40 y; 3 oğlu var: Fətəli bəy 25 y.; onun arvadı Hədiyyə 20 y; oğlu Əli 5 y; Lütvəli 10 y; Kəlbəli 5 y;

Dərələyəzin Yaycı kəndinə köçüblər.

2.Abdulla Səfəralı oğlu 40 y; arvadı Şərəbanu 40 y; oğlu Lütfulla 8 y; qızı Qızxanım 12 y.

3.Pirməmməd Molla Xudu oğlu 60 y; arvadı Xədicə 50 y; oğlu Sadıq 6 y.

Bu kənd Axura kəndinin yaxınlığında yerləşir, torpaqları da ümumidir. Buğda və pambıq əkirlər.

Kənddə 6 öküz, 3 inək, 3 buzov, 1 at, 1 ulaq var.

Gündə 15 batman dən üyüdən 1 dəyirman var. Əhalinin məşğuliyyəti və vergisi Axura kəndindəki kimidir.

Əhalisi tatar olan Dostəlibəy Dizə kəndində 3 ailə, 9 kişi, 5 qadın, cəmi 14 adam yaşayır.

№3. HƏMZƏ ƏLİ DİZƏ KƏNDİ

Tatarlar

1. Kəndxuda Şeyxhüseyn Şeyxhüseyn oğlu 55 y.; arvadı Şərəbanu 50 y; 2 oğlu var: Adıgözəl 20 y (kordur); Orucəli 15 y; 2 qızı var: Gülzar 10 y; Şərəbanu 8 y.

2. İsgəndər İbrahim oğlu 50 y; arvadı Bəyim 50 y; 2 oğlu var: İbrahim 10 y; Bayraməli 6 y; 2 qızı var: Mənzər 5 y; Səkinə 3 y.

3. Əli Şahverdi oğu 40 y; arvadı Salatın 30 y; 2 qızı var: Xatun 15 y; Zeynəbbəyim 7 y.

4. Abbas Bayram oğlu 40 y(ölüb); arv. Gözəl 30 y; 2 oğlu var: Kazım 15 y(ölüb); onun arvadı Qızxanım 25 y; Mirzəli 7 y; qızı Nənəxanım 6 y.

5. Əlimurad Məmməd oğlu 25 y;arvadı Nisəbəyim 15 y; qardaşı Əsgər 10 y.

6. Əlimirzə İbrahim oğlu 80 y(ölüb); arvadı Şahzadə 60 y; qızı Gülpəri 10 y.

7. Qurbanəli Məmməd oğlu 45 y; arvadı Fəhmixan 30 y; oğlu Əhməd 2 y; 2 qızı var: Həliməxanım 14 y; Nərgiz 9 y.

8. Hüseyn Şərif oğlu 30 y; arvadı Nisə 20 y; oğlu Vəli 4 y; qızı Ummuşərəf 1 y.

9. Ələsgər Mustafa oğlu 18 y; qardaşı Bayram 10 y; anası Zöhrəbanu 40 y.

10. Orucəli Baba oğlu 15 y; arvadı Zeynəb 15 y; qardaşı Allahvedi 10 y; anası Güldanə 60 y.

11. Mehdi Yadigar oğlu 40 y; arvadı Mərziyəbanu 35 y; 2 qızı var: Zeynəbxatun 10 y; Banu 5 y.

12. Mehdi İmamqulu oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 20 y; oğlu Qulu 8 y; qardaşı Əliqulu 20 y; anası Mələk 60 y.

13. Abbasqulu Hüseyn oğlu 20 (ölüb) y; arvadı Mənzər

15 y; qardaşı Əli 5 y.

14. Allahverdi Əli oğlu 30 y; arvadı Zöhrəbanu 25 y; oğlu Əli 7 y; qardaşı Bayramqulu 25 y(ölüb); onun arvadı Pərinisə 15 y;

15. İsmayıl Səfi oğlu 30 y; arvadı Xanı 20 y; oğlu Qafar 2 y; bacısı Səkinə 10 y.

16. Hüseynalı Bayram oğlu 30 y(ölüb); arvadı Sadat 20 y; oğlu Məmmədkazım 8 y(ölüb).

17. Əli Məhəmməd oğlu 50 y(ölüb); arvadı Şərəbanu 30 y; 2 oğlu var: Səfər 10 y(ölüb); Məhəmməd 7 y; 2 qızı var: Xatun 15 y; Tükəzban 3 y.

18. Qasım Kazım oğlu 3 y(ölüb); anası Nazpəri 20 y.

19. Həzrətqulu Zaman oğlu 15 y; bacısı Ənbər 8 y; anası Pəri 35 y.

Bu ailə Şərur rayonuna köçüb, amma hansı kəndə haraya getdikləri məlum deyil.

Kənd Axura çayının Arpaçaya töküldüyü düzənlikdə yerləşir. Ətrafında ona məxsus torpaqlar 14 verstdir, onun 10,5 versti yararlıdır. Suvarma üçün Axura çayından çəkilmiş arxlardan istifadə olunur.

Arpa çayın sahilləri əkinə yararlı deyil və bol otlu örüşdür.

Buğda, arpa və pambıq əkilir.

Kənddə 1 kəl, 39 öküz, 35 inək, 19 buzov, 12 at var.

Sakinlərin dediyinə görə bu mülk Hüseyn Əli Sultana və Yaycı kəndində yaşayan digər mülkədarlara məxsusdur.

Vergi Axura kəndində olduğu kimidir.

№4. YAYCI KƏNDİ

Tatarlar

1.İcma başçısı Hüseynəli Sultan Əlidost Sultan oğlu 45 y(ölüb); 6 arvadı var: Nənəxanım 40 y; Mahpəri 35 y; Hüsnü 28 y; Pəri 30 y; Yetərxan 28 y; Səkinə 15 y; 4 oğlu var: Həsənalı 20 y; (onun arvadı Səkinə 20 y; oğlu Əhməd 1 y; qızı Fatma 2 y); Fəzləli 12 y; Abbasqulu 3 y; Lüt vəli 7 y; 3 qızı var: Bəylm 15 y; Zeynəb 10 y; Hüsnücahan 7 y.

2.Kəndxuda Şəkər Qurbanəli oğlu 40 y; arvadı Mələk 20 y; oğlu Məmmədbağır 3 y(ölüb); qızı Pəri 20 y.

3. Kərbəlayi Hüseyn Şahhüseyn oğlu 60 y(ölüb); arvadı Ənbər 30 y; oğlu Ələkbər 9 y.

4. Əli Usub oğlu 30 y(ölüb); arvadı Əzizxan 25 y; oğlu Qurban 7 y; qızı Xanımcan 5 y.

5. Məhəmməd Usub oğlu 60 y(ölüb); oğlu İmamqulu 9 y; qızı Mədinə 9 y.

6. İbrahim Veyisqulu oğlu 50 y(ölüb); arvadı Nazlıxan 35 y; 2 oğlu var: Səfər 15 y; Qafar 10 y.

7. Murad Ocaqqulu oğlu 30 y; arvadı Xeyrənisə 20 y; qızı Nərgiz 1 y; anası Mahpəri 100 y **(rəqəm şübhə doğurur-N.Ə.).**

8. Bayram Bayramxan oğlu 45 y; arvadı Şahpəri 30 y; qızı Pəri 5 y; qardaşı İsmayıl 20 y; anası Fatma 65 y.

9.Əlihüsüyn Əli oğlu 40 y; arvadı Gülsənəm 30 y; oğlu Hüseynalı 8 y; qızı Xeyrənisə 7 y.

10. Məsim Məhəmməd oğlu 60 y(ölüb);arvadı Fatma 40 y; oğlu Məhəmməd 20 y; (onun arvadı Səkinə 15 y).

11.Qulaməli Burcuxan oğlu 40 y (ölüb); arvadı Xandağa 30 y; 3 oğlu var: Burcuxan 15 y; Fətəli 5 y; Zeynalabdin 4 y; 2 qızı var: Xədicə 3 y; Səkinə 2 y.

12. Qurbanəli Məmmədcəfər oğlu 20 y; arvadı Mələk

15 y; qızı Yetərxan 1 y.

13. Əbdülhüseyn Müseyibxan oğlu 30 y; arvadı Səkinə 20 y; oğlu Zeynalabdin 4 y.

14. Xanəli Nəcəfalı oğlu 35 y; arvadı Tükəzban 16 y; oğlu Ələkbər 3 y(ölüb); qızı Zöhrə 1 y.

15. Məmmədhüseyn Əli oğlu 60 y(ölüb); arvadı Pərizad 40 y; oğlu Allahverən 10 y; nəvəsi Şirməmməd Əhməd oğlu 4 y.

16. Yusifəli Alməmməd oğlu 40 y; arvadı Zöhrəbanu 20 y; 2 oğlu var: Alməmməd 8 y; Zaman 3 y.

17. Amanəli Həsən oğlu 50 y(ölüb); arvadı Pəri 30 y; oğlu İsgəndər 10 y.

18. Şeyxvəli Eyvaz oğlu 50 y; arvadı Şərəbanu 35 y; oğlu Molla Sadıq 20 y; (onun arvadı Ləfzixan 15 y);

19. Hüseynəli Qasım oğlu 15 y(axsaq; ölüb); arvadı Nazlıxan 40 y.

20. Bayraməli Həsən oğlu 30 y; arvadı Fatma 20 y; qızı Tükəzban 5 y; qardaşı Zeynalxan 20 y.

21. Abdulla Mehdixan oğlu 70 y; arvadı Peykər 40 y.

22. Əbdülhəsən Məmmədəli oğlu 60 y(ölüb); 2 oğlu var: Məmmədəli 19 y; (onun arvadı Səkinə 16 y); Məhərrəm 12 y.

23. Piri Məmmədəli oğlu 35 y; arvadı Hürüzad 35 ; oğlu Məmmədhüseyn 19 y; (arvadı Ləfzixan 15 y; oğlu Bayram 4 y);

24. İmamverdi Müseyibxan oğlunun dul qalmış arvadı Nabat 40 y.

25.Məmmədsaleh Həsən oğlunun dul qalmış arvadı Səkinə 30 y; qızı Pəri 12 y.

26. Muradəli Həsən oğlu 30 y; arvadı Qızlarxan 20 y; 2 oğlu var: Mürşüdəli 7 y; Qurbanəli 2 y; qızı Fatma 1 y.

27. Görgü (?) Nadirməmməd oğlu 25 y(ölüb); arvadı Şahnisə 15 y; qardaşı Əli 15 y(ölüb).

28. Məsiməli Haxverdi oğlu 25 y; oğlu Sadıq 6 y; qızı Səkinə 2 y.

29. Məmmədtağı Məhəmməd oğlu 40 y; oğlu Məmməd 12 y.

30. Zeynalabdin Orduxan oğlu 20 y(ölüb); arvadı Xanım 14 y.

31. Cəfər Sadıq oğlu 40 y; arvadı Şərəbanu 30 y; 2 oğlu var: Səfər 15 y; (onun arvadı Xeyrənisə 14 y); İbrahim 8 y.

32. Qasım Məşədi Məmmədhəsən oğlu 15 y; anası Pəri 40 y.

33. Zeynal bəy Fəhrad bəy oğlu 45 y; 2 arvadı var: Fatmanisə 35 y; Şahsənəm 25 y; 3 oğlu var: Məhəmməd 15 y; Ələsgər 7 y; Ələkbər 1 y; qızı Fatma 10 y;

Dərələyəz mahalının Axura kəndinə köçüblər.

34. Məmmədxan Rza oğlu 30 y; arvadı Hürü 16 y(toxucu); qızı Xədicə 1 y.

35. Nadirxan İsaxan oğlu 53 y; arvadı Şahpəri 30 y; qızı Zeynəb 12 y.

Şərur nahiyəsinin Aşağı Noraşen kəndinə köçüblər.

36. İmaməli Sultanəli oğlu 53 y(ölüb); arvadı Səfiyəbanu 15 y.

37. Zaman Hüseynxan oğlu 15 y; bacısı Xeyrənisə 10 y.

38. Kəndxuda Kəlbəli Əli oğlu 40 y(ölüb); arvadı Gülsənəm 30 y; qızı Şirin 2 y; atası Əlihümbət Əli oğlu 80 y(ölüb).

39. Hacı Əli Mövlamverdi oğlu 35 y(ölüb); arvadı Zöhrə 20 y; oğlu Kəlbəli 3 y; qardaşı Şirəli 25 y; (onun arvadı Gülnabat 15 y); anası Zöhrə 50 y.

40. Fətəli Bünyadəli oğlu 60 y; arvadı Fatma 30 y; oğlu

Zeynalabdin 15 y.

41. Kazım Məhərrəm oğlu 40 y; arvadı Xədicə 30 y.

42. Əlihümbət Kəlbihüseyn oğlu 45 y; arvadı Səkinə 25 y; oğlu Kəlbihüseyn 12 y; qızı Zöhrəbanu 8 y.

43. Qasıməli Bayraməli oğlu 60 y; arvadı Xədicəbanu 30 y; oğlu Rəcəb 10 y; qızı Nazlıxan 3 y.

44. Xudamverdi Qsaım oğlu 50 y; arvadı Fatma 30 y; qızı Xeyrənisə 15 y.

45. Vəli Hüseyn oğlu 10 y; bacısı Mələk 8 y.

46. Səidəli Əli oğlu 50 y; arvadı Zöhrəbanu 30 y; oğlu Vəli 10 y; qızı Nərgiz 8 y.

47.Lütfəli Fəzləli oğlu 30 y; arvadı Şərəbanu 20 y; qızı Səkinə 6 y.

48.Həsənəli Səfər oğlu 6 y; bacısı Şərəbanu 1 y; nənəsi Yasəmən 60 y.

49.İsmayıl Əli oğlu 38 y; 2 qızı var: Səkinə 7 y; Mələk 3 y;

Dərələyəzin Cağazur kəndinə köçüblər.

50. Kərbəlayi İmaməli Qasım oğlu 40 y; arvadı Tükəzban 30 y; oğlu Nəsrulla 10 y.

51.İmamverdi Allahverdi oğlu 30 y; arvadı Zöhrə 20 y; oğlu Allahverdi 5 y; anası Səlbi 45 y.

52. Kərim Rəhim oğlu 55 y(ölüb); 2 arvadı var: Canxatun 30 y; Səkinə 40 y; 2 qızı var: Pəri 5 y; Mələk 3 y; qardaşı oğlu Cəfər Zaman oğlu 20 y.

53. Kərbəlayi Hüseynəli Orucəli oğlu 45 y(ölüb); arvadı Şahnabat 40 y; oğlu Orucəli 7 y; qızı Qızyetər 9 y; anası Tomağa (?) 60 y.

54. Hacı Məmməd Orucməmməd oğlu 30 y; arvadı Xədicə 20 y; oğlu Məmməd 5 y; qızı Xeyrənisə 6 y.

55. Hüseyn Əli oğlu 52 y(ölüb); arvadı Şamağa 40 y; 2 oğlu var: Əhməd 25 y; Mirzəli 5 y; qızı Zeynəb 8 y.

56. Kəndxuda İxlas Pirəli oğlu 35 y; arvadı Gülü 25 y; oğlu Ağəli 10 y; qızı Xeyrənisə 9 y.

57. Hüseynəli Hətəm oğlu 40 y; arvadı Zeynəbbəyim 25 y; oğlu Həsənəli 12 y; 2 qızı var: Xanxanım 8 y; Xeyrənisə 3 y.

58. Məmmədkərim Qeybətalı oğlu 30 y(ölüb); arvadı Güləmbər 20 y; qızı Zeynəb 3 y; qardaşı Ağarza 15 y; anası Səfiyyəbanu 70 y.

59. Vəli Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Qızyetər 20 y; qızı Xədicə 3 y; qardaşı Allahqulu 15 y; anası Ləbixan 50 y.

60. İbrahim Baba oğlu 60 y(ölüb); arvadı Xeyrənisə 30 y; oğlu Ələkbər 15 y.

61. Qasım Hacı Məmməd oğlu 6 y; anası Mələk 30 y.

62. Əlipənah Abdi oğlu 80 y(ölüb); qardaşı Əlizaman 30 y(ölüb); (onun arvadı Şərəf 25 y).

63. İmamqulu Xəlifəqulu oğlu 50 y; arvadı Zöhrəbanu 20 y; oğlu İsmayıl 7 y.

64. Şəkərəli İsgəndər oğlu 8 y.

65. Molla Əhməd Abdulla oğlu 60 y(ölüb); arvadı Qızxanım 40 y; 2 oğlu var: Əli 20 y; Məmməd 15 y; qızı Xədicə 8 y.

66. Zeynal Zeynalabdin oğlu 30 y(ölüb); arvadı Şərəbanu 20 y; qızı Zeynəb 3 y.

67. Axund Molla Mustafa Mürşüdqulu oğlu 35 y; arvadı Fatmanisə 18 y; oğlu Məmmədsadıq 2 y; 2 qardaı var: Molla Abbas 25 y; Ələkbər 14 y; anası Fatma 50 y.

68. Darbaz Kərbəlayi Pirəli oğlu 30 y; arvadı Hürü 20 y; oğlu Qasım 4 y.

69.Nəcəb Kərbəlayi Pirəli oğlu 30 y; arvadı Mehri 18 y; oğlu Həsən 4 y(ölüb); anası Hürüxan 60 y.

70. Molla Eylas Kərbəlayi Pirəli oğlu 40 y(ölüb); arva-

dı Şərəbanu 25 y; 2 qızı var: Bədirnisə 4 y; Saray 2 y.

71. Sərdar Süleyman oğlu 30 y; arvadı Ağasultan 25 y; qızı Fatmanisə 5 y.

72. Məhəmməd Lütfəli oğlu 5 y; bacısı Balqız 2 y; anası Anai (?) 30 y.

73. Məmmədbağır Həsən oğlunun dul qalmış arvadı Əzizxan 60 y(ölüb); qızı Müşgü 15 y.

74. Mərdəli Atı(?) oğlu 30 y; arvadı Düzxatun 25 y; oğlu Məmməd 3 y.

75. Mehdi Hətəm oğlu 30 y(ölüb); arvadı Səkinə 17 y.

76. Kəndxuda Alməmməd Pirməmməd oğlu 40 y; arvadı Raziyyə 35 y; oğlu Şahməmməd 7 y; qızı Qızxanım 3 y.

77. İsgəndər Vəli oğlu 40 y(ölüb); arvadı Mələknisə 25 y; oğlu Qələndər 8 y; qızı Pəri 3 y.

78. Qulaməli Eyvazəli oğlu 60 y(ölüb); arvadı Pəri 40 y.

79. Dünyamalı Cəfər oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 30 y; oğlu Hüseynalı 12 y; qızı Bədircahan 4 y.

80. Müslüm Kərbəlayi İsmixan oğlu 40 y; arvadı Gülpaşa 25 y; oğlu İsmixan 9 y; 2 qızı var: Ummunisə 5 y; Ummugülsüm 2 y.

81.Durduxan Əlixan oğlu 30 y; arvadı Gülyetər 25 y; oğlu Xudaverdi 2 y; qızı Fatmanisə 6 y; anası Səfiyyəbanu 60 y.

82.Məmmədrəsul Haxverdi oğlu 25 y(ölüb); arvadı Şərəbanu 15 y; qardaşı Kazım 15 y; anası Səfigülü 60 y.

83. Kərbəlayı Abutalıb Əli oğlu 60 y(ölüb); 2 arvadı var: Zöhrə 50 y; Rəbiyyə 35 y.

84. Tahirqulu Davud oğlu 20 y; qardaşı Həzrətqulu 8 y; anası Zeynəbbanu 35 y.

85. Vəli Fəhrad oğlu 60 y(ölüb); arvadı Fəxrinisə 25 y.

86. Məmmədrəhim Məmmədtağı oğlu 30 y; arvadı Zöhrə 15 y; oğlu Məmmədtağı 2 y.

87. Kazımxan Əlixan oğlu 30 y(ölüb); arvadı Hürüzaman 20 y; oğlu Məmmədnağı 15 y; qızı Səkinə 1 y.

Haraya köçdükləri bilinmir.

88. Hüseynəli Qəmbər oğlu 25 y; arvadı Səkinə 15 y; bacısı Mələk 9 y; anası Şərəbanu 55 y.

89. İmamqulu Əhməd oğlu 45 y; arvadı Nazlıxan 35 y; oğlu Allahverdi 2 y.

90. Sevdimalı Allahqulu oğlu 35 y; arvadı Zeynəb 20 y; oğlu Sadıq 6 y; qızı Zöhrə 2 y.

91. Əliməmməd Əli oğlu 25 y; qardşı Tağı 22 y.

92. Orucqulu İmamqulu oğlu 40 y(ölüb); arvadı Gülü 25 y; oğlu İmamqulu 6 y; qızı Xeyrənisə 2 y.

93. Rəcəbəli Novruz oğlu 40 y; arvadı Gülüstan 30 y; oğlu Talıb 8 y; qızlığı Səkinə 8 y.

94. Aşiqəli Məhəmməd oğlu 25 y; arvadı Fatma 15 y.

95. Həzrətqulu Sübhan oğlu 35 y; oğlu Əliqulu 6 y; qızı Mührixan 2 y.

96. Qədiməli Haxverdi oğlu 30 y; arvadı Hürü 20 y; qızı Səkinə 3 y.

97. Molla Mirzəxan Kərbəlayi Eyvaz oğlu 60 y; arvadı Xırda 40 y; 2 oğlu var: Eyvazəli 35 y; (onun arvadı Süsənbər 25 y); Cəfər 15 y.

98.Maqsud Haxverdi oğlu 30 y; arvadı Xədicə 15 y.

99. Eylasxan Bayraməli oğlu 50 y; arvadı Ləbixan 40 y; oğlu Abbas 15 y.

100. Bayramqulu Hüseynalı oğlu 55 y(ölüb); arvadı Hürü 40 y; oğlu Rüstəməli 25 y; qızı Səkinə 2 y.

101. Hüseynəli Novruz oğlu 30 y; arvadı Nazlıxan 25 y; qardaşı Əli 15 y.

102. Muradhasil Pirməmməd oğlu 30 y; arvadı Fatma 20 y; oğlu Ələkbər 2 y.

103. Məhəmməd Pirməmməd oğlu 40 y; arvadı Fatmanisə 30 y; 2 oğlu var: Əhməd 4 y; Əhmədalı 2 y.

104. Məhəmməd Qulu oğlu 45 y; arvadı Gülsənəm 18 y; oğlu Səfər 5 y; qızı Mələk 3 y; anası Fatma 70 y.

105. Oruc Əli oğlu 50 y; arvadı Səkinə 20 y; qızı Fatmanisə 7 y.

106. Mürsəl İsmayıl oğlu 20 y; arvadı Sona 15 y.

107. Məmmədrza Bağır oğlu 35 y; arvadı Şahsənəm 25 y; oğlu Bağır 8 y; qızı Şərəbanu 4 y; qardaşı Əsgər 20 y.

Dərələyəzin Cağazur kəndinə köçüblər.

108. Hüseynalı Əzizəli oğlu 20 y; anası Qızyetər 50 y.

109.Kərbəlayi Məmmədhüseyn Səfərqulu oğlu 50 y(ölüb); 2 arvadı var: Hənifə 30 y(kor); Ummu 25 y; oğlu İsmayıl 1 y.

110. Əlverdi Məmmədhəsən oğlu 40 y; arvadı Səkinə 35 y; qızı Pəri 3 y.

111. Kəlbihüseyn Səfərqulu oğlu 40 y; arvadı Səkinə 30 y; qızı 3 y.

112. Qurban Qulu oğlu 50 y; oğlu Əliqasım 30 y; (onun arvadı Mina 20 y; qızı Səkinə 3 y);

113.Müslüm Ənnağı oğlu 40 y(ölüb); arvadı Ağanisə 20 y; 2 oğlu var: Hüseyn 15 y; Sadıq 5 y.

114. Mustafa Əlinağı oğlu 30 y; arvadı Səkinə 20 y; qızı Mələk 2 y; qardaşı Məmmədsəfi 12 y.

115. Almurad Əlinağı oğlu 20 y; arvadı Xeyrənisə 15 y.

Dərələyəzin Cağazur kəndinə köçüblər.

116. Ələkbər Rzaqulu oğlu 25 y; qardaşı Məmmədbağır 15 y(ölüb); anası Salibanu 40 y.

117. Pirməmməd Pirməmməd oğlu 30 y; arvadı Mələk

25 y; anası Pəri 60 y.

118. Kəndxuda Abutalib Həşim oğlu 60 y; arvadı Mənzər 40 y; oğlu Həşim 25 y; qızı Pəri 8 y.

119. Şahgəldi Həşim oğlu 30 y(ölüb).

120. Kərbəlayi Şərif Muradhasil oğlu 56 y; arvadı Xeyrənisə 40 y; qardaşı Hacı Şərif 54 y; (onun arvadı Tükəzban 35 y); anası Zöhrəbanu 90 y.

121. Əli İsmayıl oğlu 40 y.

122. Ağababa Süleyman oğlu 25 y; arvadı Xalisa 15 y; anası Xədicəbanu 50 y.

123. Abdalxan Abbasəli oğlu 60 y; arvadı Mələk 40 y; oğlu Abbas 20 y.

124. Hüseyn İmamqulu oğlu 35 y; arvadı Fəslibahar 20 y; 2 oğlu var: Əliqulu 6 y; Mehdiqulu 1 y; qızı Zeynəb 8 y.

125. Qulu Xəlil oğlu 40 y(ölüb); arvadı Qızxanım 30 y; oğlu İbrahimxəlil 5 y.

126. Ağacan Səfi oğlu 45 y; arvadı Şahnabat 28 y; oğlu Babaxan 12 y; qızı Fatma 7 y.

127. Ağakişi Qədim oğlu 50 y(ölüb); arvadı Canxatun 30 y; oğlu Həsənalı 7 y; qızı Fatma 4 y.

128. İsgəndər Alxanbəy oğlu 30 y; arvadı Xeyrənisə 25 y; qardaşı Kamandar 20 y.

129. Əhməd Kərim oğlu 70 y(ölüb); oğlu Sərdar 25 y(ölüb).

130. Sadıq İshaq oğlu 25 y; anası Sultani 40 y.

131. Ağabala Məlikməmməd oğlu 25 y(ölüb); qardaşı Həsən 15 y.

132. Sərxoş Kərim bəy oğlu 50 y(ölüb); arvadı Hüsnüşərəf 30 y; oğlu Həsənalı 12 y; qızı Bədirnisə 2 y.

133. Hacıbaba Cəfər oğlu 60 y (kor; ölüb); 2 oğlu var: Pirməmməd 30 y(ölüb; onun arvadı Səkinə 20 y; qızı Qız-

yetər 3 y); Fəzlulla 15 y.

134. Cəfər Məmmədhəsən oğlu 25 y; arvadı Mələk 25 y.

135. İbrahim Əlixan oğlunun dul qalmış arvadı Gülçöhrə 60 y; qızı Şamağa 20 y.

136. Usubalı Fəzləli oğlu 40 y; arvadı Arzuxan 30 y; qızı Gülnabat 5 y.

137. Əli Fəzləli oğlu 30 y(ölüb); arvadı Süsənbər 15 y.

138. Əlmərdan Şahhüseyn oğlu 40 y(ölüb); arvadı Leylixan 30 y; oğlu Buludxan 7 y; qızı Yetər 4 y.

139. Şahhüseyn Qulamhüseyn oğlu 20 y(ölüb); arvadı Pərizad 15 y; anası Səfiyyə 50 y.

140. Əlihüseyn Kəlbihüseyn oğlu 40 y(ölüb); arvadı Bəyim 25 y; oğlu Allahverdi 9 y; qızı Şərəbanu 8 y.

141. Süleyman İsmayıl oğlu 20 y; arvadı Xədicəbanu 16 y.

142. Zeynalxan Hacı Mirzə oğlu 30 y; arvadı Gülüstan 20 y; qızı Mələk 3 y.

Naxçıvan nahiyəsinə köçüblər.

143. Kəndxuda Kərbəlayi Kazım xan İsmayıl oğlu 54 y(ölüb); 3 arvadı var: Ləbixan 55 y; Şəkərnisə 36 y; Canı 25 y; 2 oğlu var: İbrahim 13 y; Eyvazxan 5 y(ölüb); qızı Zeynəb 4 y.

144. Həsənalı Əsgər oğlu 32 y; arvadı Fatma 20 y; oğlu Ələkbər 4 y; qardaşı Məmmədalı 20 y; bacısı Ummugülsüm 25 y(lal-kar); anası Xırda 50 y.

145. Abdulhəsən Nadir Sultan oğlu 75 y(ölüb); arvadı Səlbi 45 y; oğlu Tağı 12 y.

146. Əli Həsən oğlu 55 y; arvadı Mehri 30 y; qızı Nisə 15 y.

147. Mustafa Əmir Sultan oğlu 80 y(ölüb); arvadı Zöhrəbanu 50 y.

148. İsmayılxan Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Tellixan 25 y; qızı Şərəf 3 y; qardaşı Bayramqulu 20 y(ölüb); anası Şahsənəm 40 y.

149. İbrahim Dostu oğlu 30 y(ölüb); arvadı Fatma 20 y; oğlu Dostu 1 y; qardaşı Əsgər 10 y; anası Arzuxan 50 y.

150. İsmayıl Süleyman oğlu 35 y; arvadı Şərəbanu 22 y; qızı Gülnabat 2 y; anası Ummugülsüm 60 y.

151. Dəmirxan İbrahim oğlu 69 y(ölüb); arvadı Güngülağa 50 y; 2 oğlu var: İsmayıl 20 y;(onun arvadı Mələk 16 y); Həsənalı 18 y; (onun arvadı Hürüzad 17 y).

152. İbrahim Rəhmanqulu oğlu 55 y; arvadı Hürüzad 35 y; qızı Şərəbanu 3 y; qardaşı Hüseynalı 20 y; anası Vəsmi 70 y.

Dərələyəz mahalının Havuş kəndinə köçüblər.

153. Didəban Kərbəlayi Əhməd oğlu 60 y; arvadı Gülənbər 30 y; 2 oğlu var: Həmzə 20 y; Cəfər 15 y.

154. Ağakişi Mustafa oğlu 40 y(ölüb); arvadı Şərəf 30 y; oğlu Alməmməd 15 y.

155. Məşədi Rzaqulu Qaraca oğlu 45 y; arvadı Mərcan 35 y; oğlu Məmməd 20 y; qızı Zeynəb 3 y.

156. Məmmədrza Falat (?) oğlu 55 y; arvadı Zöhrə 47 y; 2 oğlu var: Məmməd 14 y; (onun arvadı Xədicə 15 y); Əli 6 y.

157. Kəlbəli Mirzəxan oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 26 y; oğlu Allahverdi 9 y; qardaşı Dursunəli 20 y; (onun arvadı Müşkənbər 17 y);

158. Əlimərdan Sultanmurad oğlu 60 y(ölüb); 2 oğlu var: Sultanmurad 27 y; (arvadı Zöhrə 18 y); Hüseyn 14 y.

159.Cəfər Bürhan oğlu 25 y; arvadı Xalisə 18 y; qızı Şərəbanu 2 y; anası Fatma 50 y.

160. İsmayıl Qasımxan oğlu 45 y(ölüb); arvadı Gül-

sənəm 35 y.

161. Fəzləli Qasımxan oğlu 27 y; arvadı Cahanbanu 25 y; qızı Hürünisə 1 y.

162. Ələsgər Qasımxan oğlu 20 y; arvadı Fatma 15 y; qardaşı Musaxan 15 y(ölüb); anası Ağasultan 40 y.

163. Əlverdi Məmmədhəsən oğlu 41 y; arvadı Səfiyyə 30 y; oğlu Məmməd 3 y.

164. Məmmədkərim Məmmədvəli oğlu 25 y; arvadı Xədicəbanu 15 y(bir ayağı yoxdur); qardaşı Məmmədrəhim 15 y.

165. Şirməmməd Nurməmməd oğlu 25 y(ölüb); arvadı Banu 17 y; oğlu Abbas 4 y; qardaşı Saleh 20 y; (onun arvadı Xanımağa 15 y);

166. Allahbaxış Kərbəlayi Nəcəfalı oğlu 30 y; arvadı Zöhrəbanu 25 y.

167. Nadirməmməd Oruc oğlu 60 y(ölüb); arvadı Zeynəb 40 y; 3 oğlu var: Yarqulu 20 y(ölüb); Qasım 18 y; Mustafa 8 y; qayınanası Telli 60 y.

168. Usub Nurməmməd oğlu 40 y(ölüb); arvadı Hürünaz 35 y; oğlu Məhəmməd 4 y.

169. Əli Mirməli oğlu 25 y; arvadı Şərəbanu 15 y.

170. Kəlbirza Qurban oğlu 40 y; arvadı Səkinə 30 y; oğlu Ələkbər 6 y; qızı Xeyrənisə 1 y.

171. Kərim Qurban oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 20 y; qızı Nisə 2 y; anası Sultani 60 y.

172. Pirkətanqulu Hətəm oğlunun dul qalmış arvadı Nurcahan 30 y; qızı Xeyrənisə 5 y.

173. Məmmədəmin Sadıq oğlu 25 y; arvadı Pəri 20 y; qızı Hürüzad 30 y; qardaşı Hüseyn 20 y.

174. Yaqub Murtuza oğlu 30 y; arvadı Ummugülsüm 25 y.

175. Firdovsi İbrahim oğlu 60 y; arvadı Bədirnisə 40 y; oğlu Məmmədtağı 25 y; (onun arvadı Zeynəb 20 y).

176. Məhəmməd Qəmbəralı oğlu 45 y; arvadı Xanımcan 30 y; oğlu Dursunəli 15 y; anası Sənəmbanu 60 y.

177. Budaq Abdıxan oğlu 25 y(ölüb); arvadı Fatma 20 y; oğlu Vəlixan 3 y; qızı Ummugülsüm 2 y; anası Xublar 60 y.

178. Pirmurad Ağamurad oğlu 50 y; arvadı Xədicəbanu 30 y; oğlu Mirzəli 15 y; qızı Pəricahan 10 y.

179. Vəlimurad Ağamurad oğlu 35 y; arvadı Yetər 25 y; oğlu Məmmədrəhim 3 y.

180. Əlirza Vəli oğlu 65 y; arvadı Xeyrənisə 40 y; oğlu Tağı 25 y; (onun arvadı Bədirnisə 20 y).

181. Nəcəf Vəli oğlu 60 y(ölüb); arvadı Xədicə 30 y; oğlu Murtuzaqulu 4 y; qızı Nərgiz 6 y.

182. Əliqulu Seyidrza oğlu 45 y; arvadı Xanımcan 25 y; oğlu Məmmədkərim 1 y.

183. Məmmədvəli Sahilxan oğlu 30 y; arvadı Pəri 22 y.

184. Zeynalzbdin Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Xeyrənisə 40 y; oğlu Hüseyn 15 y; qızı Mələk 6 y.

185. Məmmədcəfər Mehdi oğlu 8 y(qolu şikəstdir); anası Tükəzban 50 y.

186. Novruz Məmmədqulu oğlu 8 y; qardaşı Qasım 4 y; anası Qızxanım 40 y.

187. Sadıq Kazım oğlu 5 y(ölüb); bacısı Xeyrənisə 6 y.

188. Qəhrəman Məhəmməd oğlunun dul qalmış arvadı Güləndam 60 y(ölüb).

189. İmaməli Qədimxan oğlu 5 y; qardaşı Məmmədəli 2 y; anası Nazlıxan 30 y.

190. Əsgər Şahrza oğlu 5 y; bacısı Zeynəb 4 y.

191. Molla Nəsir Cəfər oğlu 25 y; arvadı Zeynəb 25 y.

Dərələyəzin Həmzə Əli Dizə kəndinə köçüblər.

192. Mhəmməd Pirəli oğlu 15 y; bacısı Mələk 2 y; anası Səfiyyə 50 y.

193. Ruşan Allahverdi oğlunun dul qalmış arvadı Səlbi 70 y.

194. Məmmədqulu Əmin oğlunun qızı Zöhrəbanu 9 y; bacısı Fatma 4 y.

195. Kəndxuda İsgəndər İsmayıl oğlu 45 y; 2 arvadı var: Xeyrənisə 40 y; Mehribanu 30 y; oğlu İsmayıl 6 y; qızı Zeynəb 3 y.

196. Zaman Şahsuvar oğlu 30 y; arvadı Fatma 25 y; 2 qızı var: Xədicə 7 y; Arzuxan 3 y.

197. Ağaməmməd Xocaməmməd oğlu 60 y(ölüb); arvadı Tərlan 40 y; qızı Bəyixan 15 y.

198. İbrahimxan Zeynal oğlu 52 y; arvadı Adilə 40 y; oğlu Zeynal 10 y; qızı Ağanisə 8 y; anası Leyli 70 y.

199. Fətəli İmamqulu oğlu 60 y; arvadı Sənəm 25 y; oğlu Hüseyn 21.

200. Cəlil Səfi oğlu 45 y; arvadı Zöhrəbanu 35 y; 2 qızı var: Gülsənəm 8 y; Şahsənəm 1 y.

201. Səfimirzə Kəlbi oğlu 44 (ölüb); arvadı Gülnabat 25 y; oğlu Kəlbi 12 y; qızı Güləmbər 5 y.

202.Hacı Məhəmməd Ağamirzə oğlu 40 y; arvadı Türfənisə 15 y.

203. Mansır Rza oğlu 35 y; arvadı Xanzadə 25 y; 2 qızı var: Zeynəb 5 y; Pərizad 2 y; qardaşı Təhməz 25 y; anası Mələk 60 y.

204. Heydər Məmmədalı oğlu 36 y; arvadı Səkinə 32 y; qızı Xədicə 5 y.

Dərələyəzin Havuş kəndinə köçüblər.

205. Hüseyn Kərbəlayi Ələsgər oğlu 15 y(bərbər); ana-

sı Sənəm 50 y.

206.Şirməmməd Məmmədxan oğlu 35 y; arvadı Nənəqız 25 y; oğlu Məmmədxan 8 y.

Dərələyəzin Havuş kəndinə köçüblər.

207. Qasım Vələdxan oğlu 25 y; arvadı Zöhrəbanu 15 y; qardaşı Kərim 20 y.

208. Əli Vəli oğlu 25 y; qardaşı Həsənalı 18 y(ölüb); anası Hürü 40 y.

209. Tağı Qulu oğlu 20 y; anası Mahimənzər 40 y.

Dərələyəzin Havuş kəndinə köçüblər.

210. Abdulla Şahəli oğlu 30 y; arvadı Ummugülsüm 20 y; qızı Mələk 3 y.

Dərələyəzin Havuş kəndinə köçüblər.

211. Mustafa Bünyad oğlu 30 y(ölüb); arvadı Şərəf 15 y; qardaşı Məmmədhüseyn 14 y.

212. Malik Məmmədəli oğlu 45 y; arvadı Zeynəb 30 y.

213. Xanmirzə Zeynal oğlu 40 y(ölüb); arvadı Şahzadə 25 y; oğlu Usub 7 y(ölüb); qızı Nabat 5 y.

214. Məmmədrəsul Zeynal oğlu 40 y; arvadı Fatma 30 y; qızı Pəri 1 y.

Dərələyəzin Havuş kəndinə köçüblər.

215. Əmiraslan Səfi oğlu 30 y; arvadı Pərimənzər 25 y; qızı Mələk 1 y; anası Çeşixanım (?) 50 y.

216. Əzim Kəlbihüseyn oğlu 40 y(ölüb); arvadı Hürücahan 30 y; oğlu Kəlbihüseyn 2 y; qızı Zöhrə 6 y.

217. Rüstəməli Zeynal oğlu 45 y; arvadı Pərixan 30 y; oğlu Əhməd 4 y; qızı Nərgiz 10 y.

Dərələyəzin Havuş kəndinə köçüblər.

218. Sədrəli Bağı oğlu 50 y; 2 arvadı var: Müşkənbər 40 y; Zöhrə 40 y; oğlu Tağı 7 (ölüb); qızı Şərəbanu 7 y; anası Pəri 80 y.

219. İbrahim Bünyadəli oğlu 30 y; arvadı Nisə 25 y; qızı Nazlı 3 y.

220. Şahvəli Sultanməmməd oğlunun dul qalmış arvadı Şərəbanu 50 y(kor); qızı Şahzadə 17 y.

221. Məmmədrəhim Abdulhəsən oğlu 15 y; anası Zeynəb 50 y.

222. Məmmədhüseyn Bayram oğlu 15 y; arvadı Səkinə 15 y.

Dərələyəzin Havuş kəndinə köçüblər.

223. Molla Məhəmməd Mustafa oğlu 25 y(ölüb); arvadı Fatma 20 y; qızı Xədicə 2 y.

224. Kəndxuda Kərbəlayi Əlimurad Qafar oğlu 30 y; arvadı Gözəl 25 y; oğlu Məmmədhüseyn 7 y; qızı Pəri 3 y.

225.Əlihümbət Əbdülrəhman oğlu 30 y; arvadı Fatmanisə 20 y.

226. Məhəmməd Zaman oğlu 25 y; arvadı Səkinə 20 y.

227. Hüseynəli Əlipənah oğlu 7 y; anası Zöhrəbanu 30 y.

228. Kəlbəli Fəzləli oğlu 60 y; oğlu Kəlbəli 30 y(toxucu); (onun arvadı Pəri 20 y; qızı Fatma 15 y.

Qarnibasar nahiyəsinin Buzavan kəndinə köçüblər.

229. Talıbxan Fəzləli oğlu 25 y; arvadı Arzuxan 25 y; qızı Nənəxanım 2 y.

Qarnibasar nahiyəsinin Buzavan kəndinə köçüblər.

230. Nəsrulla Süleyman oğlu 25 y; arvadı Mədinə 15 y.

Şərurun Abbas qışlağı kəndinə köçüblər.

231.Molla Allahverdi Kərbəlayi Ağamirzə oğlu 25 y; arvadı Gülü 20 y; qızı Hürünisə 2 y.

232.Süleyman Vəliqulu oğlunun dul qalmış arvadı Hürüxan 40 y.

233. Hacı Məhəmməd Tağı bəy oğlu 45 y(ölüb); arvadı Şərifə 35 y; 2 oğlu var: Əlicəfər 10 y(kor); Hüseynalı 8 y;

qızı Səkinə 9 y.

234. Molla Fətulla Abdulla oğlu 40 y; arvadı Zeynəbxatun 25 y; oğlu Əhməd 3 y(ölüb).

235. Novruz Haxverdi oğlu 3 y; anası Şahzadə 30 y.

236. Mamo Həsən oğlu 20 y; arvadı Zeynəb 15 y.

237. İbrahim Sultan Rəhim Sultan oğlu 50 y; 2 arvadı var: Mehricahan 35 y; Ləbixan 40 y; 4 oğlu var: Məmmədalı 20 y; (onun arvadı Nənəxanım 15 y; oğlu Hüseynqulu 3 y); İsmayıl 14 y; Abbas 9 y(ölüb); Sadıq 5 y.

238. Bayramqulu Sultan Abbasəli Sultan oğlu 30 y; arvadı Pəricahan 25 y; 2 oğlu var: Abdulla 3 y; İbrahim 1 y; 2 qızı var: Mələknisə 9 y; Şərəfnisə 8 y; 8 qardaşı var: Məmmədrəhim bəy 25 y; (2 arvadı var: Səkinə 20 y; Səkinə 22 y); Həzrətqulu bəy 28 y; (onun arvadı Qızxanım 18 y; oğlu Ələsgər 3 y; qızı Bəyimcan 1 y); Məmmədkərim bəy 22 y; (arvadı Xırda 18 y); Mehdiqulu bəy 15 y; İmamqulu 14 y; Nəcəfqulu 12 y; Əliqulu 8 y; Məmmədbağır 3 y; 2 analığı var: Mələk 35 y; Gözəl 32 y.

239. Şirəli Sultan Qasım Sultan oğlu 30 y; 2 arvadı var: Zeynəb 25 y; Zöhrə 20 y; 2 oğlu var: Abdulla 10 y; Zeynalabdin 4 y; 2 qızı var: Ummugülsüm 4 y; Fatma 1 y; qardaşı Mirzəli bəy 22 y; (onun arvadı Şirin 15 y); nökəri Kərbəlayi İbrahim Vəli oğlu 35 y; (onun arvadı Zeynəb 22 y; qızı Nərgiz 5 y).

Şərur nahiyəsinin Ağəhməd kəndinə köçüblər.

240. İbrahim bəy Naim bəy oğlu 50 y(ölüb); 3 arvadı var: Şərəbanu 60 y; Leyli 50 y; Zöhrə 70 y(rəqəm şabhə doğurur.-N.Ə.); oğlu İsmayıl 17 y.

241. Rzaqulu bəy Cəfərqulu bəy oğlu 38 y; 2 arvadı var: Şərəbanu 22 y; Yasəmən 30 y; oğlu Nəcəfqulu 8 y; 3 qızı var: Səkinə 16 y; Fatma 6 y; Gülsənəm 2 y.

242. Ələsgər bəy Usub bəy oğlu 22 y; arvadı Hürünisə 15 y; qardaşı Kazım bəy 20 y; bacısı Xeyrənisə 14 y; anası Şamağa 50 y.

243. Səməd bəy Məmmədhüseyn bəy oğlu 40 y; arvadı Fatma 35 y; 2 oğlu var: Ağarza 10 y; Şıxəli 7 y; 2 qızı var: Azad 14 y; Xeyrənisə 4 y.

244. Qədir bəy Məmmədhüseyn bəy oğlu 45 y(ölüb); arvadı Şahnisə 40 y; 2 oğlu var: Nəsrulla 9 y; Əsədulla 5 y.

245. Ağa bəy Məmmədhüseyn bəy oğlu 25 y; arvadı Pəri 18 y; qızı Şərəfnisə 1 y.

246. Hüseyn bəy Məmmədhüseyn bəy oğlu 20 y; 2 qardaşı var: Həsən 15 y; Əbdülrəhim 8 y.

Əhalisi tatar (türk) olan Yaycı kəndində 246 ailə, 448 kişi, 449 qadın, cəmi 897 nəfər yaşayır.

Əhalisinin sayına və zənginliyinə görə mahalda ən üstün olan bu kənd Arpaçayın 3 verstliyində, dağların Arpaçaya baxan sinəsində yerləşir. Onun bütün ərazisi 40 verstdir, bağların ərazisindən başqa, 40 xalvar suvarılan, 20 xalvar dəmyə əkinə yararlı torpaqları var. Sakinlər Arpaçayın və 2 bulağın suyundan istifadə edirlər. Dərələr, əkin yerlərinin və bağların kənarları otlu biçənəklər, yaxındakı dağlar isə bol otlu otlaqlardır.

Buğda, arpa, darı, çəltik, pambıq və tərəvəz əkirlər. Bağçılıq çox inkişaf etmişdir. Buradakı 144 üzüm bağı 122 günlük əkin sahəsini tutur və 45 xalvar üzüm verir. Meyvə bağlarının sayı 7, ərazisi 4 günlük əkin sahəsinə bərabər olmaqla, 14 xalvar müxtəlif meyvələr, 68 min qoz verir. 130 arı ailəsi bəsləyirlər.

3 toxucunun və 1 bərbərin olduğu kənddə gündə 1 xalvar taxıl üyüdən 1 işlək və 4 yararsız dəyirman, 1 boyaqxana var. Bu boyaqxana ildə 40 tümən gəlir verirmiş,

indi isə 2 digər boyaqxana ilə birlikdə ildə 50 tümənə iltizama verilib.

Kənddə 3 kəl, 371 öküz, 144 inək, 55 buzov, 775 qoyun, 801 keçi, 54 at, 209 ulaq və 1 qatır saxlayırlar.

Torpaq sakinlərə məxsusdur, vergilər Axura kəndinə aid məlumatlarda təsvir edilib.

№5. CAĞAZUR KƏNDİ
Tatarlar

1.Kəndxuda Cəfər Kərbəlayi İsmixan oğlu 55 y; arvadı Şərəbanu 40 y; 2 oğlu var: Əbülqasım 15 y; Məmmədqasım 5 y;

2.Qasım Əlinağı oğlu 45 y; arvadı Səkinə 15 y.

3.İsmayıl Əli oğlu 50 y; arvadı Mələk 30 y; oğlu Abbasəli 15 y(lal-kar); qızı Şahnabat 8 y;

4. Məhəmməd Əli oğlu 30 y; arvadı Həcər 20 y.

5.Səbzəli Əli oğlu 30 y; arvadı Xədicə 25 y; 2 oğlu var: Mirzəli 7 y; Novruzəli 3 y.

Dərələyəzin Yaycı kəndinə köçüblər.

Əvvəlki kəndin 3 verstliyində yerləşir. Ətrafında 11 verstə yaxın torpağı var, onun 4 xalvarı dəmyə, 5 xalvarı suvarılan yararlı torpaqdır.Bulaq və çay suyundan istifadə edirlər.

Əkin sahələrinin kənarlarından və dərələrdən ot biçirlər. Buğda və arpa əkirlər.

Kənddə 6 öküz, 4 inək, 5 buzov, 30 qoyun, 51 keçi, 1 at, 1 ulaq var.

2 yararsız və gündə 10 batman dən üyüdən 1 işlək dəyirman var.

Sakinlərin dediyinə görə, mülkün yarısı İbrahim bəyə, qalan yarısı isə kənd əhalisinə məxsusdur.

Əhalisi tatar olan Cağazur kəndində 5 ailə, 10 kişi, 6 qadın, cəmi 16 nəfər yaşayır.

№6.XAÇİK KƏNDİ

Tatarlar

1.Tahir Allahverdi oğlu 50 y.

Cəlali kürdləri

1.Darbaz Şavo oğlu 25 y; 2 qardaşı var: Ömər 20 y; Əli 10 y.

Bu ailə Dərələyəz nahiyəsinin Dostəlibəy Dizə kəndinə köçüb.

2.Avdo Xamuş oğlu 60 y; arvadı Əsmər 50 y; oğlu Osman 10 y; 2 qızı var: Məmi 15 y; Xanı 11 y.

Haraya getdikləri bilinmir.

Kənddə 15 yerli, İrandan gəlmə 4 erməni ailəsi yaşayır.

№7.AMAĞU KƏNDİ

Tatarlar

1.Kəndxuda Məşədi Murtuzaqulu Həsən oğlu 50 y (ölüb); arvadı Hürü 30 y; oğlu Müslüm 15 y; qızı Nazlıxan 7 y.

2.Eyvazəli Cəfər oğlu 50 y; 2 oğlu var: Məmmədəli 20 y; onun arvadı Şərəbanu 18 y; Rzaqulu 12 y.

3.İmamverdi Əli oğlu 50 y; arvadı Gülbəyi 30 y; 2 qızı var: Şərəbanu 9 y; Xədicəbanu 3 y.

4.Kəlbəli Zaman oğlu 40 y; arvadı Gülü 25 y; 2 qızı var: Arzuxan 6 y; Səkinə 3 y.

5.Həmdəm Əli oğlu 35 y; arvadı Ummugülsüm 25 y; oğlu Bayram 10 y; qızı Mələk 9 y.

6.Kəlbi Hüseyn Zaman oğlu 30 y; arvadı Zöhrə 20 y;

oğlu Zaman 5 y; qızı Xədicə 2 y.

7.Əbülhəsən Abbasəli oğlu 20 y; arvadı Bahar 15 y; qardaşı Zeynalabdin 15 y.

Ailə Dərələyəzin Yaycı kəndinə köçüb.

8.Əlicəfər Məmmədcəfər oğlu 15 y; anası Səkinə 40 y.

9.Əliqulu Kərbəlayi Süleyman oğlu 16 y; anası Xanxanım 60 y.

Bu kənd Xaçikdən Arpa kəndinə gedən yolun sağında, dərədə yerləşir. 20 verst torpağı var, onun 5 xalvarı suvarılan, 30 xalvarı dəmyədir. Bulaqların suyundan istifadə edirlər.

Yaxınlığında alçaq boylu meşə var. Əsasən yanacaq kimi, bəzən də tikinti materialı kimi istifadə edirlər. Dərələrin otu biçilir.

Buğda və arpa əkirlər.

Kənddə 31 öküz, 17 inək, 9 buzov, 141 qoyun, 104 keçi, 4 at, 1 ulaq var.

2 yararsız, gündə 10 batman dən üyüdən 1 işlək dəyirman, 2 yararsız bəzirxana var, daşları salamatdır.

Sakinlərin dediyinə görə, kənd Məlik Ohan Ter-Asaturyana məxsusdur.

Kəndin yaxınlığında Qızılvənk adlı az zədəli monastr, kəndin özündə isə ambar kimi istifadə edilən kilsə var.

№8. ARPA KƏNDİ

Kənddə 14 yerli, Türkiyədən köçürülən 4 erməni ailəsi yaşayır.

№9. YUXARI DANZİK KƏNDİ
Tatarlar

1.Kəndxuda Məhəmməd İsmayıl oğlu 45 y; arvadı Nənəxanım 30 y; oğlu Hacıməmməd 10 y; 2 qızı var: Fatma 8 y; Zeynəbbəyim 4 y.

2.Xələf Əlican oğlu 50 y; arvadı Zöhrə 30 y; oğlu Həsənalı 25 y; onun arvadı Nənəxanım 15 y; qızı Xeyranisə 8 y.

3. Əli Məmmədqulu oğlu 35 y; arvadı Zöhrə 25 y; oğlu Əliyar 10 y; qızı Zöhrə 9 y.

4.Molla Əlimurad Molla Zülfüqar oğlu 60 y; arvadı Səkinə 35 y; oğlu Məhəmməd Hüseyn oğlu 1 y; 2 qızı var: Salahnisə 10 y; Züleyxa 3 y.

5. Kərbəlayi Kərim Doluxan oğlu 60 y; arvadı Səkinə 30 y; oğlu İbrahim 30 y; (arvadı Şərəf 28 y; 2 qızı var: Züleyxa 10 y; Tükəzban 6 y).

6.İbrahim Molla Zülfüqar oğlu 45 y; arvadı Zeynəb 45 y; oğlu Həsən 12 y; 2 qızı var: Fatma 10 y; Pəri 8 y.

7.Kazım Kəlbi oğlu 15 y; qardaşı Zeynalabdin 7 y; bacısı Pərizad 12 y; anası Xədicəbəyim 60 y.

8. Ələsgər Nəbi oğlu 20 y(solaxay); arvadı Səkinə 15 y.

9. Kazım Qurban oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 20 y; oğlu Hüseyn 1 y.

10. Məmmədrəhim Həşim oğlu 25 y; 2 qardaşı var: Həzrətqulu 15 y; Vəliqulu 5 y; anası Xədicəbəyim 60 y.

11. Hüseynəli İsaxan oğlu 35 y; arvadı Sona 25 y; oğlu Nağı 10 y; qızı Şərəbanu 4 y.

12. Fəzləli Mirzəli oğlu 32 y; arvadı Pəri 25 y; 2 qızı var: Ummu 8 y; Səkinə 5 y.

13. Məmmədxan Mehdixan oğlu 30 y; arvadı Yetər 25 y; qızı Zöhrə 1 y.

14. Gülzəli Mirzəli oğlu 30 y; arvadı Gözəl 20 y.

15. Qurban Novruzəli oğlu 60 y(ölüb); arvadı Fatmanisə 40 y; oğlu Nəzrulla 20 y; qızı Hürünisə 10 y.

16.Məhəmməd Məmmədbağır oğlu 40 y; arvadı Mələk 30 y; oğlu Məmmədbağır 8 y; 2 qızı var: Şərəf 7 y; Səkinə 1 y; qardaşı Səfər 20 y; onun arvadı Qızyetər 15 y; anası Mahsənəm 60 y.

17. Novruz Mərdan oğlunun dul qalmış arvadı Hüsnüşərif 60 y; qızı Səkinə 7 y.

18. Abbasəli Qəmbər oğlu 40 y; arvadı Səkinəbanu 30 y; qızı Fatma 1 y.

19. Hüseynxan Məhəmməd oğlu 50 y; arvadı Səkinə 20 y; oğlu Həsən 30 y; (onun arvadı Xeyrənisə 20 y; qızı Zeynəb 8 y),

20. Zeynalabdin Cəfər oğlu 30 y(ölüb); arvadı Zöhrə 25 y;2 qardaşı var: Hüseyn 20 y; (onun arvadı Nərgiz 15 y); Mehdi 18 y(kor); anası Şərəbanu 60 y.

Dərələyəzin Çivə kəndinə köçüblər.

21. Həsənalı Məmmədhüseyn oğlu 20 y; qardaşı Məmmədəli 7 y; 2 bacısı var: Səkinə 10 y; Xeyrənisə 4 y; anası Tükəzban 40 y.

22. Allahqulu Əliyar oğlu 25 y; arvadı Fatmanisə 15 y; bacısı Xeyrənisə 7 y; anası Mahpəri 50 y.

23. Kərbəlayi Fətəli Sultanqulu oğlu 50 y; arvadı Pəri 40 y; oğlu Rzaqulu 12 y; qızı Zeynəb 7; kürəkəni Abdulla Kərbəlayi Saleh oğlu (bərbər) 30 y; (onun arvadı Xədicə 15 y).

24. Əlizaman Səfi oğlu 50 y; arvadı Zeynəb 30 y; oğlu Hüseyn 15 y; 2 qızı var: Bəyixan 7 y; Qızxanım 4 y.

25. Əlihüseyn Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Zöhrə 25 y; oğlu Məmmədbağır 3 y(ölüb).

Dərələyəzin Çivə kəndinə köçüblər.

26. Musa Məhəmməd oğlu 50 y; arvadı Nisə 40 y; oğlu Mustafa 20 y.

27. Məmmədalı Abbasəli oğlu 50 y; arvadı Səfiyəbanu 40 y; 3 oğlu var: Müslüməli 20 y; (onun arvadı Qızbəsti 15 y); Nəcəf 15 y; Məmmədrza 10 y; qızı Bacıxanım 1 y.

28. İbrahimxəlil Köçəri oğlu 30 y; arvadı Şərəbanu 20 y; oğlu Rəhim 12 y; qızı Fatma 8 y.

29. Orduxan Məmmədrəfi oğlu 60 y; arvadı Səkinə 40 y; oğlu Əliməmməd 25 y; qızı Fatma 12 y.

30. Məhəmməd Məmmədhüseyn oğlu 25 y.

Əhalisi tatar olan Yuxarı Danzik kəndində 30 ailə, 57 kişi, 69 qadın, cəmi 126 nəfər yaşayır.

Bu kənd Arpaçayın sol sahilində yerləşir, çayın hər iki sahilində 21 verst ərazisi var, bunun 6 versti Arpaçayın suyu ilə suvarılan əkinə yararlı torpaqlardır.

Yayda 1.000 bağ ot biçilir, bundan başqa, örüş yerləri də var.

Sakinlər xeyli buğda, çəltik, pambıq, tərəvəz əkirlər. Bir bərbər var.

Kənddə 5 kəl, 67 öküz, 36 inək, 21 buzov, 6 qoyun, 42 keçi, 6 at, 4 ulaq var.

Gündə 10 batman taxıl üyüdən 1 işlək dəyirman var. Sakinlərin dediyinə görə, mülk Şirəli Sultan Qasım Sultan oğluna məxsusdur. Vergilər Axura kəndindəki kimidir.

№10. AŞAĞI DANZİK KƏNDİ.
Tatarlar

1.Kəndxuada Məmmədhəsən Tahirverdi oğlu 60 y; arvadı Sənəmbar 40 y; oğlu Mirzəli 14 y.

2.Həsən Rəsul oğlu 30 y; arvadı Fatma 28 y; qızı Zöhrəbanu 1 y. **(Çivə kəndinə köçüblər).**

3.Lətif Rəsul oğlu 15 y; qardaşı Sadıq 7 y; anası Zeynəb 30 y.

4. Kərbəlayi Kərim Haxverdi oğlu 60 y; arvadı Mələk 45 y; 3 oğlu var: Haxverdi 30 y; (onun arvadı Gülsənəm 15 y; oğlu İsmayıl 1 y.); Hüseynxan 25 y; (onun arvadı Salatın 15 y.); Əli 15 y.

5. Kərbəlayi Məhəmməd Haxverdi oğlu 50 y; onun arvadı Xanpəri 40 y; oğlu Məmmədbağır 25 y;(onun arvadı Salatın 15 y.); 2 qızı var: Şərəbanu 12 y; Fəxrinisə 6 y.

6.Hüseynalı Qasım oğlu 5 y; bacısı Şərəf 2 y.

7.Yaqub İsmayıl oğlu 25 y; arvadı Səlbixan 15 y.

Əhalisi tatar olan Aşağı Danzik kəndində 7 ailə, 14 kişi, 13 qadın, cəmi 27 nəfər yaşayır.

Kənd Arpa çayın sağ sahilində, Yuxarı Danzik kəndindən 3 verst aşağıda yerləşir. Torpaqları bu kəndlə ümumidir. Arpa çayın suyundan istifadə edirlər. Buğda, arpa və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 6 kəl, 24 öküz, 13 inək, 5 buzov, 7 at var. Kəndin mənsubiyyəti və vergilər Yuxarı Danzikdə olduğu kimidir.

№11. ÇİVƏ KƏNDİ
Tatarlar

1.Kəndxuda Məmmədhüseyn İmamqulu oğlu 40 y; arvadı Zöhrə 30 y; oğlu Ələkbər 5 y; qızı Fatmanisə 4 y.

2.İmamqulu Mərdan oğlu 55 y(ölüb); arvadı Durbibi 35 y;

3.Məcnun Mərdan oğlu 80 (ölüb); arvadı Zöhrə 40 y; oğlu Məhəmməd 25 y.(ölüb). 2 qızı var: Hürü 17 y; Şərəbanu 12 y.

4. Hümbətalı Mövlamverdi oğlu 37 y; arvadı Səkinə 37 y; oğlu Şıxəli 17 y; qızı Zeynəb 2 y.

5.Hüseyn Məhəmməd oğlu 50 y.(ölüb). Arvadı Xədicə 40 y; oğlu Həsən 15 y. (ölüb); qızı Səkinə 6 y.

6. İmamqulu Əlihətəm oğlu 40 y; arvadı Fatma 25 y; oğlu Həsən 7 y.

7. Sadıq Məhəmməd oğlu 35 y (ölüb); arvadı Səkinə 20 y; qızı Zeynəb 5 y.

8. Şahgəldi Qasım oğlu 25 y (ölüb).

9.Məmmədrza Hüseyn oğlu 40 y(ölüb); arvadı Xədicəbanu 30 y; oğlu Rza 10 y. (Qarabağa köçüblər, hansı kəndə getdikləri məlum deyil).

4 yerli, Türkiyədən gəlmə 2 erməni ailəsinin siyahısı.

Kənd Rusiya hökumətinin vaxtında, sağ tərəfdən Arpa çayına tökülən Yelpin çayının sahilində salınıb. Aşağı Danzik kəndinin 6 verstliyindədir. Bu kəndin ərazisi Girə Gənzək deyilən yerlə birlikdə 14 verstdir, 100 xalvar əkinə yararlı yeri var, ancaq onun onda biri suvarılır. Əkin yerlərinin və kəndin kənarları otluq və biçənəkdir.

Buğda, arpa, darı, pambıq, bostan bitkiləri əkilir.

Müsəlmanların 15 öküzü, 11 inəyi, 4 buzovu, 17 keçisi var.

3 baxımsız qalmış və gündə 15 batman taxıl üyüdən 1 işlək dəyirman var.

Torpaqlar Hüseynəli Sultana məxsusdur.

№12. HEŞİN KƏNDİ
Qaraçorlular

1.Kəndxuda Məhəmməd Hüseyn oğlu 50 y; arvadı Gülü 40 y; 2 oğlu var: Məmmədyar 20 y.(onun arvadı Hürü 15 y); Orucəli 3 y(ölüb); qızı Şərəbanu 6 y. (Qeyd: ailə Dərələyəzin Por kəndinə köçüb).

2. Nəbi Zaman oğlu 20 y; qardaşı Abbas 10 y(ölüb); bacısı Mələk 5 y; anası Yetər 35 y.

Bu ailə Dərələyəzin Por kəndinə köçüb.

3. Məmmədalı Kərbəlayi Rəfi oğlu 50 y(ölüb); anası Nabat 30 y; oğlu İbrahim 12.

4. Musa Məmmədcəfər oğlu 25 y; arvadı Zeynəb 19; 2 oğlu var: Aslan 8 y; Cəfər 5 y.

Bu ailə Şərur nahiyəsinin Zeyvə Düdəngə kəndinə köçüb.

5. İsmayıl Hüseynalı oğlu 30 y(ölüb); arvadı Nənəxanım 20 y; oğlu Əli 5 y(ölüb); qızı Bibixanım 2 y(ölüb).

6. Kərbəlayi Vəliməmməd Məmmədalı oğlu 70 y; arvadı Sevgili 30 y; 2 oğlu var: Məhəmməd 17 y (ölüb). Qəhrəman 8 y(ölüb); qızı Mələk 5 y.

7. İman Hüseyn oğlu 60 y; arvadı Tavar 40 y; 2 oğlu var: Hüseyn 20 y; (onun arvadı Şahpəri 15 y); Məhərrəm 19 y(ölüb).

5, 6 və 7 nömrəli ailələr Dərələyəzin Hors kəndinə köçüblər.

8. Məmmədhüseyn Məhəmməd oğlu 40 y; arvadı Hürü 30 y; oğlu Məmmədsadıq 12 y(ölüb); 2 qızı var: Zeynəb 15; Şərəbanu 6 y.

Ailə Dərələyəzin Hors kəndinə köçüb.

9.Kazım Kərbəlayi Rəfi oğlu 60 y(ölüb); arvadı Mələk 40 y; 2 oğlu var:hüseynəli 25; (onun arvadı Ummu 15); Həsənalı 8; qızı Nənəxanım 5 y.

Ailə İrana köçüb.

10. Hətəm Əlibxan oğlu 50 y; arvadı Gülüstan 35 y; oğlu Məhərrəm 20 y; qızı Nərgiz 15.

11. Əliməmməd Məmmədalı oğlu 50 y; arvadı Pəri 19 y; oğlu Məmmədalı 18 y. (onun arvadı Gülüstan 15 y); qızı Tükəzban 4 y.

10, 11 və 12 nömrəli ailələrin Hors kəndinə köçdüyü

deyilsə də, Horsu yoxlayan zaman onları müəyyən etmək mümkün olmadı. Haraya getdikləri bilinmir.

12. Məmmədhüseyn Araxlı oğlu 40 y(ölüb); arvadı Yetər 30 y; 4 oğlu var: Süleyman 15 y; Abbasəli 10 y; Həzi 8 y(ölüb); Baxşəli 5 y(ölüb); qızı (adı yoxdur) 1 y; qardaşı Həsən 25 y.

13. Atası bilinməyən Urmiyalı Abdulla 40 y; arvadı Bibixanım 50 y.

14. Atası bilinməyən Əhmədin dul qalmış arvadı Pərizad 50 y.

Əhalisi qaraçorlu olan Heşin kəndində 14 ailə, 34 kişi, 28 qadın, cəmi 62 adam yaşayır.

(Kənd əhalisinin qaraçorluların hansı tayfasına mənsub olduğu göstərilməyib.-N.Ə.)

Bu kənd əvvəlki kənddən 6 verst şimal-qərbdə yerləşir, torpağı 10 verstdir. Onun 15 xalvarı əkinə yararlı dəmyə torpaqdır. Bulaq suyundan istifadə edirlər. Örüşləri kifayət qədərdir, amma az miqdarda ot biçirlər.

Buğda, arpa, tütün və bostan bitkiləri əkirlər.

55 öküz, 43 inək, 24 buzov, 304 qoyun, 177 keçi, 14 at, 1 ulaq var.

Bir baxımsız dəyirman var. Kənd dövlətə məxsusdur, lakin Hüseynəli Sultan onu 3 il əvvəl mənimsəyib.

№ 13. YELPİN KƏNDİ

İrandan köçürülən 18 erməni ailəsi yaşayır.

№14. ÇANAXÇI KƏNDİ

Tatarlar

1.Kərbəlayi Süleyman Kərbəlayi Allahverdi oğlu 60 y; arvadı Şahpəri 50 y; 4 oğlu var: Abbas 25 y. (onun arvadı Xanı 18 y; oğlu Hüseyn 3 y.); Əsgər 15 y; Əkbər 13 y; Sadıq 7 y; 2 qızı var: Hürüxan 12 y; Fatma 9 y.

Ailə İrəvan qəzasına köçüb.

2. Həsəngəncalı Hüseyn oğlu 20 y; 3 qardaşı var: Səfər 14; Abdulla 10 y; Əli 8 y; 2 bacısı var: Pəri 9 y; Zöhrəbanu 7 y; anası Səkinə 50 y.

3. Xudaverdi Məmmədvəli oğlu 80 y; arvadı Şərəbanu 60 y; 2 oğlu var: Tağı 25 y. (onun arvadı Pəri 15 y); Zülfüqar 15 y; qızı Zeynəb 13 y.

Zilan kürdləri :

1.Xudo Hüsü oğlu 60 y; arvadı Qəvri 50 y; 3 oğlu var: Darbaz 30 y; Həsso 25 y; Musso 20 y; 2 qızı var: Zeyno 10 y; Əminə 6 y.

İrandan köçürülən 24 erməni ailəsinin siyahısı.

Bu kənd Rusiya hökumətinin vaxtında məskunlaşmış və Yelpin kəndindən 10 verst qərbdə yerləşir. Ətrafındakı 14 verst torpaqların çoxu demək olar ki, əkinə yararlıdır. 14 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyədir. Çanaxçı çayının suyundan istifadə edirlər. 1 xalvar biçənəyi var, ildə 2 min bağ ot biçilir.

Buğda, arpa, darı, kətan, noxud, mərcimək, paxla, soğan, tütün, çətənə və tərəvəz əkilir.

Müsəlmanların 3 kəli, 18 öküzü, 29 inəyi, 14 buzovu, 360 qoyunu, 30 keçisi, 19 atı var.

3 baxımsız qalmış və hər biri gündə 1 xalvar dən üyüdən 2 işlək dəyirman var.

№15. QAŞQA KƏNDİ
(Bu kənd İrəvan qəzasına verilib).
Tatarlar

1.Məmmədhəsən Baba oğlu 50 y; arvadı Sona 50 y; 2 oğlu var: Hüseyn 25 y.(onun arvadı Bənövşə 20 y; 2 oğlu var: Həsənalı 2 y; Hüseynalı 1 y;) Orucəli 5 y; qızı Zeynəb 8 y.

İrandan köçürülən 10 erməni ailəsinin siyahısı.

Bu kənd də Rusiya hökumətinin vaxtında məskunlaşdırılıb. Əvvəlki kəndin yaxınlığında yerləşir. Ərazisi 7 verstə yaxındır, demək olar ki, hamısı əkinə yararlıdır. 10 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyədir. 4 bulağın suyundan istifadə edirlər. Biçənəkləri az olsa da, örüşləri kifayət qədərdir.

Buğda, arpa, kətan, noxud, mərcimək, soğan, kətan və tərəvəz əkilir.

Müsəlmanların 4 öküzü, 5 inəyi, 3 buzovu var (siyahı tam deyil).

№16. KEŞİŞVİRAN KƏNDİ

İrandan köçürülmüş 9 erməni ailəsi yaşayır.

№ 17. QOYTUL KƏNDİ

İrandan köçürülmüş 36 erməni ailəsi yaşayır.

№18. AYNAZUR KƏNDİ

18 yerli, İrandan köçürülmüş 6, Türkiyədən gəlmiş 1 erməni ailəsi yaşayır.

№19. QOZLUCA KƏNDİ
Kürdlərin Zilan-cəlali miqirqanlı tayfası

1.Yüzbaşı Abdul oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 35 y; 5 oğlu

var: Məho 17 y; Makso 11 y; Heydo 8 y; Raşo 4 y, Həsən 4 y (əkizlər); 2 qızı var: Xatun 12 y; Mədinə 9 y.

Ailə Dərələyəzin Çivə kəndinə köçüb.

2.Təhmuraz Abdalov 30 y; arvadı Gözəl 25 y; oğlu Mahmud 7 y; qızı Zeynəb 3 y.

3.Hüseynxan Məmmədalı oğlu 60 y; arvadı Zeynəb 45 y; 5 oğlu var: Zeynalabdin 30 y(ölüb); (onun arvadı Şərəbanu 20 y); Hüseynqulu 25 y; Qasım 15 y; Məhərrəm 11 y; Ələsgər 8 y(ölüb).

Ailə Qarabağa köçüb. Hansı kəndə getdikləri məlum deyil.

Qaraçorluların həsənanlı tayfası :

4.Kəndxuda Həsən Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Yaxşıxanım 28 y; 3 oğlu var: İsmayıl 10; Hüseyn 7 y; Cəfər 5 y; 2 qızı var: Səlbi 4 y; Xatun 1 y.

Ailə Qarabağa köçüb.

5.Cəfər Şamo oğlu 20 y; arvadı Gülüstan 18 y; oğlu Səfər 2 y.

6.Mustafa Hüseyn oğlu 25 y; arvadı Nənəxanım 18 y; 2 qızı var: Güllü 4 y; Qızxanım 1 y.

7.Hüseyn Abbas oğlu 45 y; arvadı Sənəm 30 y; 3 oğlu var: Nəcəf 10 y; Məmmədalı 6 y; Tahirverdi 1 y; 2 qızı var: Mələk 4 y; Tükəzban 3 y.

8.Həsən Şahin oğlu 35 y; arvadı Nənəpəri 25 y; 2 oğlu var: Abbas 10 y; Şahbaz 3 y; qızı Sənəm 2 y.

9.Şahnəzər Cəfər oğlu 40 y; arvadı Xəzəl 40 y; oğlu Qafar 15 y.(onun arvadı Fatma 14 y.)

10.Hüseyn Məhərrəm oğlu 25 y; arvadı Şahpəri 25 y; oğlu Allahqulu 4 y; qızı Xəzəl 1 y.

11.İsgəndər Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Xanım 22 y; 2 oğlu var: Məmmədbağır 7 y; Əbdülkərim 3 y; qızı Bahar 4 y.

Qozluca kəndində 11 ailə, 35 kişi, 25 qadın, cəmi 60 adam yaşayır.

Bu kənd Aynazur kəndindən 6 verst çimalda, dağlarda yerləşir. Ərazisi 14 verstdir, ondan 2 xalvarı suvarılandır, xeyli dəmyə ərazi var. Aşıq bulağın suyundan istifadə edirlər. Dərələrdən ot biçirlər. Buğda, arpa, darı və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 113 öküz, 95 inək, 42 buzov, 966 qoyun 506 keçi, 31 at var.

Kənd xəzinəyə məxsusdur, 1 yararsız dəyirman və xristian monastrının xarabalıqları var.

№20.QIZILQIŞLAQ KƏNDİ

Püsyanlı tayfası

1.Kəndxuda Molla Nəcəf Şərif oğlu 25 y; atası Şərif Nəbi oğlu 80 y; anası Gözəl 60 y.

2.Vəli Əlifxan oğlu 40 y; oğlu Xıdır 15 y; 3 qqızı var: Pəri 12 y; Salatın 7 y; Mahpəri 5 y; qardaşı Məmməd 30 y.(onun arvadı Sona 18 y; qızı Bəxşi 1 y).

3.Həsən Hüseynqulu oğlu 20 y; bacısı Nazlı 8 y; anası Pəri 50 y.

Ailə Qarabağa köçüb.

4.İbrahim Məhəmməd oğlu 30 y; arvadı Amanyetər 25 y; oğlu Niftalı 3 y; 2 qızı var: Xeyrənisə 9 y; Gülnisə 1 y.

5.Allahqulu Alı oğlu 45 y; arvadı Xanpəri 30 y; 2 oğlu var: Ələsgər 12 y; Ələkbər 7 y; qızı Şahpəri 6 y.

Ailə Qarabağa köçüb.

6. Köçəri Alı oğlu 30 y; arvadı Telli 30 y; 2 oğlu var: Vəliməmməd 15 y; Adıgözəl 2 y(ölüb). Qızı Gülpəri 5 y.

Ailə Qarabağa köçüblər.

7. Novruz Allahverdi oğlu 80 y; arvadı Ballı 80 y; 3

oğlu var: Allahverdi 30 y. (onun arvadı Qızyetər 20 y; 2 oğlu var: Əsədulla 6 y; Fərəculla 2 y; qızı Mahpəri 5 y;) Abdulla 10 y; Hüseyn 7 y.

8. Hüseyn Vəli oğlu 25 y; arvadı Sona 20 y; qızı Mələk 1 y; qardaşı Bayram 15 y; anası Zeynəb 40 y.

9. Qasım Musaqulu oğlu 60 y; arvadı Şahnigar 40 y; 3 oğlu var: Məmməd 16 y; Qurbanəli 8 y; Mahmud 5 y; 2 qızı var: Zeynəb 6 y; Pərizad 4 y.

10. Sadıq Qasım oğlu 30 y; arvadı Gülü 20 y; oğlu Hüseynalı 1; qızı Şahzadə 3 y.

11. Allahverdi Nəbi oğlu 60 y; arvadı Şahpəri 40 y; 2 oğlu var: Baba 15 y; Baxşəli 7 y; 2 qızı var: Əsmər 12 y; Nənəxanım 8 y.

12. Talıbxan Vəli oğlu 40 y; arvadı Nazlı 30 y; 2 oğlu var: Hüseyn 8 y; Zeynalabdin 4 y; qızı Səkinə 10 y.

12, 13, 14 və 15 nömrəli ailələr Qarabağın Püsyan kəndinə köçüb.

13. Albəy Gülməmməd oğlu 70 y; arvadı Pəri 40 y; oğlu Yəhya 8 y; qızı Səkinə 12 y.

14. Gülməmməd Məhərrəm oğlu 20 y; arvadı Səkinə 18 y; oğlu Məmmədalı 3 y.

15. Abbas Şıxməmməd oğlu 40 y; arvadı Mehriban 28 y; oğlu Məmməd 8 y; 5 qızı var: Fatma 12 y; Zeynəb 7 y; Şərəbanu 5 y; Hürü 3 y; Xeyrənisə 1 y.

16. Şahhüseyn Hüseyn oğlu 40 y; arvadı Pəri 30 y; oğlu Abbasəli 3 y.

17. Məmmədqulu Hüseyn oğlu 60 y; arvadı Zeynəb 20 y.

Ailə Qarabağın Püsyan kəndinə köçüb.

Əhalisi püsyanlı tayfasından olan Qızılqışlaq kəndində 17 ailə, 43 kişi, 42 qadın, cəmi 85 nəfər yaşayır.

Kənd Arpaçayın sahilində, Qoytul çayının bu çaya tökküldüya yerdən 3 verst aşağıda yerləşir. Ərazisi 10 verstdir, onun 6 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqdır. 3 xalvar biçənəyi var, 10 min bağ ot biçilir.

Arpaçayın sahillərində kiçik meşələr var.

Buğda, arpa, darı, çəltik, tütün, bağ və bostan bitkiləri əkilir.

Kənddə 72 öküz, 71 inək, 39 buzov, 67 qoyun, 76 keçi, 16 at, 3 ulaq var.

Bu kənd İran dövlətinin vaxtında xəzinəyə məxsus olub, sonradan Sərkisin mülkiyyətinə keçib.

№21.AĞXAÇ KƏNDİ
Tatarlar

1.Kəndxuda Diləkhasil Məhəmməd oğlu 60 y; arvadı Sona 60 y; 2 oğlu var: Səfəralı 30 y(onun arvadı Fatma 15 y); İmamverdi 20 y(onun arvadı Səkinə 30 y; oğlu Məhəmməd 1 y).

2.Məmmədəli Kərbəlayi Maqsud oğlu 65 y; 4 oğlu var: Əli 30 y.(onun arvadı Pəri 25 y; oğlu Allahverən 4 y; qızı Gülpəri 3 y.) Hüseyn 15 y; Sadıq 13 y; Abuş 10 y.

3.Hüseyn Tarverdi oğlu 30 y; arvadı Qızyetər 25 y; 3 oğlu var: Novruzəli 8 y; Orucəli 4 y; Mirzəli 2 y; 2 qızı var: Şərəf 5 y; Əsmər 1 y;

Bu ailə Dərələyəzin Qurdqulaq kəndinə köçüb.

4. İsmayıl Əlihəsən oğlu 30 y; arvadı Mahpəri 25 y; 2 oğlu var: İbrahim 10 y; Həsən 5 y; qızı Fəxrinisə 3 y;

Bu ailə Naxçıvan nahiyəsinin Sələsüz kəndinə köçüb.

5. Allahverdi Allahverdi oğlu 35 y; arvadı Xədicə 20 y; oğlu Hüseynqulu 1 y.

6. Orucməmməd Kərbəlayi Kərim oğlu 30 y; arvadı Pəri 20 y; oğlu Kərim 3 y; qızı Qızyetər 1 y; 2 qardaşı var: Saleh 20 y; Novruz 15 y; bacısı İdirnisə 10 y.

Əhalisi tatar olan Ağxaç kəndində 6 ailə, 23 kişi, 14 qadın, cəmi 37 adam yaşayır.

Kənd Məvazixatun çayının sahilində yerləşir. Torpaqları 11 verstdir, onun yarısı əkinə yararlıdır, hamısı dəmyədir. Məvazixatun çayının suyu və 1 bulaqdan istifadə edirlər. Biçənəklər kifayət qədərdir, amma cəmi 500 bağ ot biçilir. Buğda, arpa və noxud əkirlər.

Kənddə 21 öküz, 15 inək, 12 buzov, 184 qoyun, 103 keçi, 6 at var.

Sakinlərin dediyinə görə, kənd Şeyxəli Sultana məxsusdur.

№22. QABAQLI KƏNDİ
Qaraçorluların kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda Alı Hüseyn oğlu 50 y; arvadı Gözəl 40 y; oğlu Tahirverdi 12 y; qızı Gülü 10 y.

2.İmamqulu Həsən oğlu 15 y; qardaşı İsmayıl 7 y; 2 bacısı var: Mərcan 10 y; Mehriban 8 y.

3.Mirzalı Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Səkinə 20 y; oğlu Bünyadəli 3 y; qızı Mələk 5 y.

4.Baba Bayraməli oğlu 30 y; arvadı Qızbəsti 20 y; 2 qızı var: Şərəbanu 7 y; Qızyetər 5 y.

5.Şahverdi Alı oğlu 25 y; arvadı Gülpəri 18 y; oğlu Allahverdi 2 y; qızı Gözəl 1 y.

6.Hüseyn Məhəmməd oğlu 25 y; arvadı Hürünisə 22 y; oğlu Hüseynalı 1 y.

7.Məmmədalı Hüseyn oğlu 40 y; arvadı Cahan 25 y; oğlu Hüseyn 10 y; 2 qızı var: Nənəxanım 6 y; Qızxanım 3 y.

8.Oruc Hüseyn oğlu 50 y; arvadı Qızxanım 40 y; 2 oğlu var: İbrahim 20 y(ölüb); Kərim 9 y; qızı Səlbi 6 y.

Əhalisi kulakanlı olan Qabaqlı kəndində 8 ailə, 16 kişi, 17 qadın, cəmi 33 adam yaşayır.

Kənd dağlıq yerdə yerləşir, ərazisi 14 verstdir. Yarısı əkinə yararlı olan ərazinin 4 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyədir. Bulaq suyundan istifadə edirlər, dağlar sıx çəmənliklərlə örtülmüşdür. Buğda və arpa əkirlər.

Xəzinəyə məxsus olan kənddə 43 öküz, 66 inək, 33 buzov, 305 qoyun, 143 keçi, 16 at var.

№23. ZEYTƏ KƏNDİ

Qaraçorluların şadmanlı tayfası

1.Kəndxuda Səfər Əli oğlu 35 y; arvadı Pərinisə 25 y; 2 oğlu var: Gülmalı 10 y; Həsənalı 7 y; qızı Səkinə 6 y.

2.Əziz Köçəri oğlu 30 y; arvadı Bahar 20 y; oğlu Bəylər 5 y; anası Bahar 50 y.

3. İbrahim Qəhrəman oğlu 60 y; arvadı Zeynəb 60 y; oğlu Hüseyn 2 y;

4.Cəfər Alı oğlu 20 y; arvadı Gülənbər 15 y;

Ailə Qurdqulaq kəndinə köçüb.

5. İman Əziz oğlu 45 y; arvadı Şərəbanu 40 y; 2 oğlu var: Şahgəldi 10 y; Məmməd 6 y; qızı Pəri 5 y.

Bu ailə Qarabağın Tağlı kəndinə köçüb.

6. Səfəralı Molla Məmmədyar oğlu 40 y; arvadı Pərizad 15 y.

7. Məmməd Allahverdi oğlu 50 y; arvadı Xumar 40 y; 3 oğlu var: Ağayar 20 y; Allahverdi 10 y; Ağakişi 8 y.

Bu ailə Dərələyəzin Qurdqulaq kəndinə köçüb.

8. Xudaqulu Kazım oğlu 30 y; arvadı Xanı 30 y; 2 oğlu var: Məmmədalı 13 y; Xanməmməd 7 y.

Bu ailə Dərələyəzin Qurdqulaq kəndinə köçüb.

9. Xıdır Molla Məmmədyar oğlu 20 y; arvadı Xəzəl 15 y; oğlu Məhərrəm 2 y; anası Salvar(Səlvər?) 60 y.

10. Novruz İmamverdi oğlu 40 y; arvadı Fatmanisə 30 y; 2 oğlu var: Bayram 10 y; Cəfərqulu 8 y.

11. Molla Mirzə Kəlbəli oğlu 50 y; arvadı Ummu 25 y; 2 oğlu var: Kəlbəli 12; Şıxəli 3 y.

Ailə Naxçıvan qəzasının Cəhri kəndinə köçüb.

12. Məşədi Əliqulu İmamverdi oğlu 50 y; arvadı Nazlıxan 50 y; 2 oğlu var: Allahverdi 10 y; Həzrətqulu 8 y; qızı Zöhrə 9 y.

13. Usub Mirzalı oğlu 60 y; arvadı Gülüstan 40 y; oğlu Mirzalı 7 y.

Ailə Dərələyəzin Qurbankəsən kəndinə köçüb.

14.Ocaqqulu İmamverdi oğlu 30 y; arvadı Şahxanım 30 y; qızı Səkinə 5 y.

15. Nəcəfalı Allahverdi oğlu 30 y; arvadı Cahanbanu 30 y; qızı Xeyrənisə 1 y.

16.Məmməd Şahhüseyn oğlu 25 y; arvadı Zeynəb 15 y.

Ailə Dərələyəzin Qurdqulaq kəndinə köçüb.

17. Fətəli Bayram oğlu 50 y(kor;ölüb); arvadı Fəxricahan 40 y; oğlu Cəfər 20 y; qızı Zeynəb 15 y.

Ailə Dərələyəzin Herher kəndinə köçüb.

18. Əmirxan Səfi oğlu 20 y; arvadı Nisə 15 y; qardaşı İmamqulu 7 y; bacısı Zeynəb 5 y; anası Fatma 50 y.

Ailə Dərələyəzin Cağatay kəndinə köçüb.

Əhalisi qaraçorluların şadmanlı tayfasına mənsub olan Zeytə kəndində 18 ailə, 40 kişi, 27 qadın, cəmi 67 adam yaşayır.

Bu kənd Qabaqlı kəndindən 6 verst şimalda yerləşir. 21 verst torpağı var, hamısı yararlı dəmyə torpaqdır, cəmi

0,5 xalvarı suvarılandır. 4 bulağın suyundan istifadə edirlər: İsti bulaq, Kor bulaq, Dalay bulaq və Kəhriz bulağı.

Örüş və biçənəkləri kifayət qədərdir.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 72 öküz, 77 inək, 35 buzov, 330 qoyun, 190 keçi, 14 at var.

Kənddə bir baxımsız xristian kilsəsi var.

№24. ZİQRİK KƏNDİ(BAŞQA ADI QURDQULAQDIR)

Qaraçorluların şadmanlı tayfası

1.Kəndxuda Pənahəli Hümbətalı oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 25 y; 2 oğlu var: Həzrətqulu 6 y; Məmmədqulu 3 y; qardaşı Mehdiqulu 25 y.(onun arvadı Mələk 20 y); anası Pəri 60 y; atası Hümbətalı Əlihümbət oğlu 70 y.

Bu ailə Qarabağa köçüb.

2.Alməmməd Gülməmməd oğlu 20 y; arvadı Zeynəb 20 y; oğlu Gülməmməd 6 y; qızı Gülsənəm 3 y.

3.Allahverdi Haxverdi oğlu 25 y; arvadı Fatma 20 y; oğlu Baxşəli 3 y; qardaşı İbrahim 16 y; anası Sənəm 50 y.

4. Bünyadəli Əlihümbət oğlu 40 y (ölüb); arvadı Nənəxanım 30 y; 3 oğlu var: Rəcəb 15 y; Əşrəf 10 y; Məmmədşəfi 6 y; qızı Mina 5 y.

5.Məhərrəm bəy Məmməd oğlu 15 y(ölüb); qardaşı Mehralı 13 y; anası Tükəzban 40 y.

6.Alı Məmmədalı oğlu 25 y; arvadı Səkinə 20 y; 2 qardaşı v r: Ələsgər 18 y; Hüseynalı 8 y; anası Pəricahan 40 y.

7. Məmmədrza İsmayıl oğlu 30 y; arvadı Şahpəri 20 y; oğlu Adıgözəl 3 y;

Ailə Qarabağa köçüb.

8.Məmmədyar Kazım oğlu 30 y; arvadı Xanım 25 y; 2 oğlu var: Hümbətalı 9 y; İsmayıl 7 y.

9. Hüseynqulu Hümbətalı oğlu 25 y; arvadı Amanyetər 20 y; oğlu Mikayıl 1 y.(Sallı kəndinə köçüblər).

10. Hüseyn Qasım oğlu 9 y; anası Nazpəri 30 y.

Şadmanlı tayfasının yaşadığı Qurdqulaq kəndində 10 ailə, 27 kişi, 16 qadın, cəmi 43 adam yaşayır.

Kənd Qurdqulaq çayının sahilində, 5 bulağa yaxın, əvvəlki kənddən 4 verst qərbdə yerləşir. 20 verst torpaqları var, 3 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyədir. Otlu biçənəkləri və örüşləri var. Buğda və arpa əkilir.

Kənddə 51 öküz, 66 inək, 30 buzov, 350 qoyun, 90 keçi, 13 at və 2 ulaq, 2 baxımsız qalmış dəyirman, 1 baxımsız qalmış bəzirxana var, daşları salamatdır.

Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№25. QİNİŞİK KƏNDİ.

Zilan kürdlərinin cəlali tayfası

1.Maqsud Abdo oğlu 40 y; arvadı Fatma 40 y; qızı Xədicə 15 y.

İrəvan qəzasının Şərur nahiyəsinə köçüblər.

6 yerli erməni ailəsinin siyahısı.

№26. YENGİCƏ KƏNDİ.

İrandan köçürülmüş 6 erməni ailəsinin siyahısı.

№27. ƏYƏR KƏNDİ

Qaraçorluların şadmanlı tayfası

1.Kəndxuda Mirzə Kazım oğlu 40 y; arvadı Xeyranisə 35 y; 3 oğlu var: Məmmədxan 18 y4 Məmmədrza 9 y; Kazım 5 y; qızı mehri 3 y;

Ailə Qurdqulaq kəndinə köçüb.

2.Əlimədət Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Gülnisə 25 y;oğlu Atakişi 8 y; qızı Bənövşə 1 y; anası Xanxanım 60 y.

Ailə Qarabağa köçüb.

3.Ələsgər Hüseyn oğlu 40 y; arvadı Mahpəri 30 y; 3 oğlu var: Əliməmməd 10 y; Ələsgər 8 y; İsmayıl 1 y; qızı Xeyranisə 4 y;

Qarabağa köçüblər.

4.İmamverdi Kazım oğlu 20 y; arvadı Səkinə 15 y.

Qurdqulaq kəndinə köçüblər.

5.Həsən Tahirverdi oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 30 y; 2 oğlu var: Tahirverdi 9 y; Həsənalı 2 y.

Naxçıvan nahiyəsinin Tirkeş kəndinə köçüblər.

6.Həsən Raşo oğlu 40 y; arvadı Şərəbanu 30 y; 3 oğlu var: Kərim 7 y; Mustafa 3 y; Məhəmməd 1 y; 2 qızı var: Fatma 12 y; Həcər 4 y;

Ailə Naxçıvan nahiyəsinə köçüb.

İrandan köşürülən 36 erməni ailəsinin siyahısı.

Kənd Qozlu Dərəçayın Arpaçaya töküldüyü yerdə yerləşir.Ərazisi 30 verstdir, 8 versti əkinə yararlıdır. Onun 20 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyədir. Arpa çayın və Qozlu Dərəçayın suyundan istifadə edirlər. 4 xalvar biçənəyi var, ildə 3 min bağ ot biçilir. Geniş otlaqları var.

Buğda, arpa, kətan, paxla, noxud, mərcimək, darı, soğan, kələm, çətənə, gənəgərçək və tərəvəz bitkiləri əkilir.

Müsəlmanların 16 öküzü, 20 inəyi, 15 buzovu, 200 qoyunu, 37 keçisi, 7 atı var.

7 dəyirmandan 2-si işləyir, gündə hərəsi 1 xalvar taxıl üyüdür.

Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№28. MƏLİKŞAH KƏNDİ

Qaraçorluların Şeylanlı tayfası

1.Allahverdi Novruz oğlu 60 y;arvadı Pərizad 60 y;

iki oğlu var: Novruz 30 y(onun arvadı Nənəxanım 20 y; Novruzun iki qızı: Qızyetər 5 y; Şahsənəm 1 y); Süleyman 20 y; qızı Pəri -10 y.

Ailə Dərələyəzin Mozq kəndinə köçüb.

2.Şahhüseyn Novruz oğlu 30 y; arvadı Xanpəri 25 y; oğlu Oruc 12 y. üç qızı var: Xanım 13 y; Ağapəri 11 y; Qızbəsti 3 y.

Dərələyəzin Mozq kəndinə köçüblər.

3. İmamverdi Novruz oğlu 35 y; Arvadı Səlbi 30 y; Oğlu Hüseynəli 15 y; onun arvadı Xanpəri 15 y.

Dərələyəzin Bülbülölən kəndinə köçüblər.

Kənddə cəmi 3 müsəlman ailəsi, 7 kişi, 11 qadın olmaqla 18 nəfər yaşayır.

İrandan köçürülən 42 erməni ailəsinin siyahısı.

50 xalvar suvarılan, 2 xalvar dəmyə yer var. 3 min bağ ot biçilir. Buğda, arpa, kətan, çətənə, mərci, bostan bitkiləri, soğan və kələm əkilir.

№29. KEŞİŞKƏND
(Dərələyəz nahiyəsinin mərkəzi).

İrandan köçürülən 56, Türkiyədən köçürülən 1 erməni ailəsi yaşayır.

№30. ORTA KƏND

İrandan köçürülən 25 erməni ailəsi yaşayır.

№31.BAŞ KƏND

İrandan köçürülən 16 erməni ailəsi.

№32. HORS KƏNDİ

Qaraçorlular (hansı tayfaya mənsub olduqları göstərilməyib. –N.Ə.)

1.Həsən Allahverdi oğlu 25 y; arvadı Şahpəri 20 y; 2 oğlu var: Xudamədət 8 y; Hüseynalı 7 y; 4 qızı var: Şərəfnisə 13 y; Mazı 9 y; Yetər 6 y; Çiçək 3 y.

İndiki sakinlərin dediyinə görə, 1, 2 və 3 nömrəli ailələrin haraya köçdükləri məlum deyil.

2.Hümbət Zeynal oğlu 30 y; arvadı Fatma 20 y; 2 oğlu var: Kərim 9 y; Qəhrəman 5 y; 2 qızı var: Zeynəb 7 y; Nazlı 3 y.

3.Hüseyn Məmmədalı oğlu 50 y; arvadı Bayramxatun 45 y; 5 oğlu var: İsmayıl 21 y; Seyfəli 18 y; Şeyxəli 15 y; Allahverdi 12 y; Xudaverdi 9 y; 3 qızı var: Reyhan 7 y; Səlbinaz 1 y; Gülü 1 y (əkizlər); bacısı oğlu İmamqulu Ağamirzə oğlu 7 y; anası Yetər 80 y.

İrandan köçürülən 31 erməni ailəsinin siyahısı.

Hors kəndi əvvəlki kənddən şimalda, Səlim bulağının Qoytul çayına töküldüyü yerdə yerləşir. Ərazisi 28 verstdir, yarısı əkinə yararlıdır. 30 xalvarı suvarılandır. Kəndi əhatə edən dağlar sıx meşə ilə örtülüb. Onun çoxu inşaat üçün yararlı olan düz oduncaqlı ağaclardır. Biçənək və örüşləri bol otludur.

Buğda, arpa, darı, kətan, çətənə, paxla, mərcimək, tütün və tərəvəz əkilir.

Müsəlmanların 9 öküzü, 5 inəyi, 3 buzovu, 40 qoyunu, 21 keçisi, 1 atı var.

Hərəsi 20 batman taxıl üyüdən 4 işlək, 1 yararsız dəyirman, 1 yararsız bəzirxana var.

№33. TƏRƏTÜN KƏNDİ

İrandan köçürülmüş 10 erməni ailəsi yaşayır.

№34.KƏLƏKÜLÜ (KƏLƏKLİ?) KƏNDİ

İrandan köçürülmüş 21 erməni ailəsi yaşayır.

№ 35. AĞKƏND KƏNDİ

Qaraçorluların əliyanlı tayfası

1.Hüseyxan Əli Yüzbaşı oğlu 35 y; arvadı Bəyim 25 y; 3 oğlu var: Alı 7 y; Abbasqulu 4 y; Təhmasqulu 2 y; qardaşı Novruz 15 y.

(Bu ailə İrəvan qəzasının Şahablı kəndinə köçüb).

2. Abdulla Həsən oğlu 80 y(ölüb); arvadı Gözəl 55 y; 2 oğlu var: Kəndxuda İbrahim 40 y(ölüb; onun arvadı Şahsənəm 30 y; 3 oğlu var: İsmayıl 10 y; Məhəmməd 8 y(ölüb); Əhməd 4 y; 2 qızı var: Gülsənəm 3 y; Mələk 1y); Məmmədalı 20 y; (onun arvadı Nənəxanım 20 y; 2 oğlu var: Əli 3 y; Alı 1 y).

3.Kəndxuda Məmmədalı Mirzə oğlu 50 y(ölüb); arvadı Əslixan 30 y; 2 oğlu var: Abbasəli 8 y; Hüseynalı 2 y(ölüb); 2 qızı var: Səlbixan 10 y; Şərəbanu 4 y.

4. Allahaman Sadıq oğlu 20 y; arvadı Gülbahar 18 y; qızı Gülsənəm 3 y; 3 qardaşı var: Məşədi 15 y; Hüseynalı 8 y; Həsən 3 y; bacısı Səlbixan 4 y; anası Əskixan 60 y.

Bu ailə İrəvan qəzasının Şahablı kəndinə köçüb.

5. Fətəli Haxverdi oğlu 100 y(ölüb); arvadı Pəri 40 y; 2 oğlu var: Məmmədbağır 25 y; (onun arvadı Şərəbanu 20 y; qızı Səlbixan 3 y); Ələkbər 10 y.

6. Hüseynalı Pənah oğlu 30 y(keçəçi); arvadı Çeşmixan 20 y; oğlu Ələsgər 5 y; 2 qızı var: Şərəbanu 7 y; Hürü 4 y.

Bu ailə İrəvan qəzasının Şahablı kəndinə köçüb.

7.Novruz Süleyman oğlu 100 y(ölüb); arvadı Şahsənəm 30 y; 4 oğlu var: Adıgözəl 30 y(ölüb); (onun arvadı Qızyetər 20 y; oğlu Baba 2 y(ölüb); qızı Qızxanım 1 y); Məmməd 25 y(ölüb); (onun arvadı Telli 14 y); Cahangül 15 y**(hara qaçdığı məlum deyil);** Qaragöz Teymuraz 10 y(ölüb).

8. Qələndər Həsən oğlu 60 y(ölüb); arvadı Müşkünaz 45 y; 4 oğlu var: Əsədulla 30 y; (onun arvadı Xanım 15 y); Məmmədhəsən 29 y; Cəfər 20 y; Eylas 18 y; (arvadı Yetər 20 y; oğlu Abbasəli 1 y);

9. Ədna Hacı oğlu 60 y; arvadı Fatma 30 y; 4 oğlu var: Qasım 15 y; Hüseyn 12 y; İbrahim 6 y; Hüseynalı 4 y(ölüb); 2 qızı var: Zeynəb 5 y; Şərəbanu 3 y; anası Məryəm 80 y.

10.Məmmədalı Hətəm oğlu 30 y(ölüb); arvadı Şərəbanu 20 y; qızı Fatmanisə 3 ; qardaşı Məmmədhüseyn 15 y(ölüb); anası Fatma 50 y.

11. Hüseyn Həsən oğlu 50 y; arvadı Şahxanım 40 y; 5 oğlu var: Abbasəli 20 y; Həsənalı 7 y; Hüseynalı 3 y; Zeynalabdin 2 y; Kazım 1 y; qızı Fatma 4 y.

Bu ailə İrəvan qəzasının Şahablı kəndinə köçüb.

12. Baba Hüseyn oğlu 60 y; arvadı Xanım 30 y; 3 oğlu var: Hüseyn 7 y; Eylas 4 y; Sadıq 2 y; qızı Şərəbanu 3 y; 2 qardaşı var: Rəhim 25 y; Cəfər 10 y; anası Yetər 75 y.

Bu ailə İrəvan qəzasının Şahablı kəndinə köçüb.

13. Hüseyn Veyis oğlu 30 y(ölüb); arvadı Səidnisə 20 y; oğlu İsmayıl 4 y(ölüb).

14. Xəlil Abdulla oğlu 25 y; arvadı Gülü 25 y; 2 oğlu var: Hüseyn 7 y; Həsən 3 y; qızı Gülüstan 2 y.

15. Təhmuraz Həsən oğlu 35 y; arvadı Zeynəb 35 y; 2 oğlu var: Alı 20 y(onun arvadı Hürü 15 y); Hüseyn 10 y.

16. İman Veyis oğlu 50 y; 2 oğlu var: Həsən 25 y; (onun

arvadı Fatma 18 y; qızı Sadat 3 y); Ələsgər 5 y(ölüb); 2 qızı var: Nazlı 7 y; Zeynəb 3 y.

17. Abul İsmayıl oğlu 50 y(ölüb); arvadı Sənəm 40 y; qızı Qızbəsti 8 y.

18. Ağa Abdulla oğlu 30 y; arvadı Səlbixan 22 y; oğlu Xudayar 7 y; 2 qızı var: Nazlı 8 y; Nanı 6 y.

19. Qasım İsmayıl oğlu 20 y; arvadı Nənə 20 y; oğlu Nəbi 5 y.

Haraya köçdükləri məlum deyil.

20. Əli Hacı oğlu 25 y(ölüb); arvadı Nisə 18 y; qızı Xeyrənisə 2 y.

21. Yaqub Ədna oğlu 20 y; arvadı Şərəbanu 15 y; oğlu Ədna 1 y(ölüb); 2 qardaşı var: Vəli 15 (ölüb); Bayram 10 y; anası Sona 40 y.

Haraya köçdükləri məlum deyil.

22. Novruz İsmayıl oğlu 18 y; 2 qardaşı var: Eyvaz 7 y (ölüb); Nəbi 3 y; 2 bacısı var; Zeynəb 2 y; Pəri 1 y; anası Xanpəri 35 .

23. Rüstəm Mustafa oğlu 20 y; qardaşı Həsənalı 5 y; anası Xatun 50 y.

24. Məmmədalı Məmmədxan oğlu 20 y; bacısı Pərizad 15 y; anası Şahxanım 30 y(?).

İrəvan qəzasının Şahablı kəndinə köçüblər.

25. Salman Hacı oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 20 y; 2 oğlu var: Məmməd 6 y; Süleyman 4 y(ölüb); qızı Səkinə 5 y.

26. Abaz Canbaz oğlu 50 y; arvadı Səkinə 30 y; 3 oğlu var: Alı 16 y; Almurad 15 y; Nəbi 7 y(ölüb); qızı Zeynəb 8 y.

27. Şahgəldi Yolçu oğlu 40 y(ölüb); arvadı Gülpəri 30 y; 3 qızı var: Səlbi 15 y; Pəri 10 y; Hürü 8 y.

28. Allahverdi Fətəli oğlu 30 y; arvadı Mələk 30 y; 2 oğlu var: Məmməd 9 y; Mahmud 7 y; qızı Səkinə 6 y.

29. Şahhüseyn Xudaverdi oğlu 50 y(ölüb); arvadı Səlbi 40 y; 2 oğlu var: Allahyar 12 y; Abdulla 5 y; 2 qızı var: Sadat 8 y; Şərəbanu 4 y.

30. Allahverdi Pirverdi oğlu 50 y(ölüb); oğlu Həsən 15 y; qızı Nurcahan 14 y;

Haraya getdikləri məlum deyil.

31. Əlmərdan Otarif (?) oğlu 60 y(ölüb); arvadı Pəri 40 y; 3 oğlu var: Məmməd 20 y; (onun arvadı Sona 18 y; oğlu Allahverdi 3 y(ölüb); qızı Balqız 1 y); Qəmbəralı 15 y; Abbasəli 8 y.

Haraya köçdükləri məlum deyil.

32.İsmayıl Alı oğlu 30 y(ölüb); arvadı Səkinə 30 y; 2 qızı var: Xeyrənisə 3 y; Fatma 1 y.

33.Həsən Məmməd oğlu 30 y; arvadı Mələk 20 y; oğlu Hüseynalı 3 y; 2 qızı var: Qızyetər 5 y; Hürü 2 y.

Haraya köçdükləri məlum deyil.

34.Məmmədxan Məmməd oğlu 70 y(ölüb); arvadı Xəzəl 30 y; oğlu Məmməd 5 y; 3 qızı var: Gülü 9; Telli 7 y; Qızbəsti 2 y; qardaşı Usub 30 y.

35.Abaz Hüseeyn oğlu 15 y; 2 qardaşı var: Eylas 9 y; Bayraməli 5 y; anası Hürüxan 30 y.

Qarabağa köçüblər.

36.Əli İsmayıl oğlu 15 y; qardaşı Davud 10 y(ölüb); bacısı Gülüstan 7 y; anası Pəri 35 y.

Haraya köçdükləri məlum deyil.

37. Şahbudaq Hətəm oğlu 30 y(ölüb); arvadı Xəyal 30 y; oğlu Hüseyn 3 y(ölüb); 2 qızı var: Xanım 4 y; Sona 2 y.

38. Seyid Kamal Seyid Hacı oğlu 60 y(ölüb); arvadı Fatma 40 y; 3 oğlu var: Seyid İsmayıl 15 y; Seyid Əli 5 y(ölüb); Seyid Məmməd 4 y.

(Haraya köçdükləri məlum deyil).

39. Molla Kəlbihüseyn İmamverdi oğlu 60 y; arvadı Yetər 60 y; 2 oğlu var: Baba 10 y; Haxqulu 8 y.

Əhalisi əliyanlı tayfasına mənsub olan Ağkənddə 39 ailə, 124 kişi, 98 qadın, cəmi 222 adam yaşayır.

Səlim çayın yaxınlığında yerləşən bu kəndin ərazisi 11 verstdir. 30 xalvar suvarılan, 5 xalvar dəmyə əkinəyararlı torpağı var. Arxlarla Səlim çayının suyundan istifadə edirlər. İldə 12 min bağ ot biçilir, örüş yerləri də var.

Buğda və az miqdarda darı əkilir.

Kənddə 137 öküz, 134 inək, 61 buzov, 490 qoyun, 276 keçi, 28 at var.

Bu kəndin torpaqları İran dövlətinin vaxtında dövlətə məxsus olub. İndi isə aydın deyil ki, hansı səbəbə görə Hüseyn Sultan bu mülkə yiyələnib.

Kənddə 1 keçəçi, 2 yararsız dəyirman, 1 yararsız bəzirxana var.

№36. AĞDƏRƏ KƏNDİ
Qaraçorluların əliyanlı tayfası

1.Kəndxuda Talıb Alı oğlu 30 y; arvadı Şahzeynəb 25 y; 4 oğlu var: Alı 8 y; Məhərrəm 4 y; Şıxəli 3 y; Əliqulu 1 y; 2 qızı var: Şahpəri 7 y; Ağasultan 6 y.

2. İbrahim Bayram oğlu 20 y; arvadı Xatun 15 y; oğlu Abbasəli 1 y; 3 qardaşı oğlu var: Bayram Zülfüqar oğlu 7 y; Zeynalabdin 5 y; Nəbi 4 y; qardaşı qızı Mələk 3.

36 №-li Ağdərə kəndinin əhalisi 5 il bundan əvvəl müxtəlif yerlərə dağılışıblar.

3. İsmayıl Bayram oğlu 25 y; arvadı Şahpəri 18 y; oğlu Abdulla 3 y; bacısı Pəri (kor) 20 y; anası Ləbixan 50 y.

4. Həsən Yolçu oğlu 50 y; arvadı Yetər 40 y; 3 oğlu var:

Eylas 15 y; Yarməmməd 10 y; Hüseyn 4 y; 2 qızı var: Xanı 8 y; Gövhər 5 y.

5. Eylas Qələndər oğlu 90 y; arvadı Gülü 30 y. Oğlu Murad 20 y(onun arvadı Şərəbanu 15 y; qızı Nərgiz 1 y);

6. Hüseyn Məhəmməd oğlu 35 y; arvadı Gözəl 20 y; oğlu Təhmuraz 3 y.

7. Allahverdi Məhəmməd oğlu 40 y; arvadı Xanpəri 40 y; 3 oğlu var: Əliverdi 7 y; Sübhanverdi 5 y; İmamverdi 3 y; 2 qızı var: Şahpəri 4 y; Xeyrənisə 1 y.

8.Salman Məhəmməd oğlu 40 y; arvadı Əslixan 30 y; 3 oğlu var: Məmmədvəli 10 y; Mehdi 8 y; Həsənalı 5 y; 3 qızı var: Yetər 7 y; Səlbixan 6 y; Qızxanın 4 y.

9. Məhərrəm Babaxan oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 20 y; 2 oğlu var: Səfər 7 y; Həsənalı 4 y.

10. Babaxan Həsən oğlu 80 y; arvadı Banu 30 y; 2 oğlu var: Sadıq 5 y; Məmmədqasım 3 y.

11. Məhəmməd Babaxan oğlu 32 y; arvadı Pəri 20 y; qızı Şahpəri 3 y.

12. Seyid Həsən Seyid Xudaverdi oğlu 40 y; arvadı Mahpəri 30 y; 3 oğlu var: Seyid Abbas 18 y. (onun arvadı Səkinə 15 y; oğlu İbrahimxəlil 1 y); Seyid Nəcəfalı 12 y; Seyid Xudaverdi 7 y; qızı Xanpəri 5 y.

13. Seyid Hətəm Seyid Şah nəzər oğlu 30 y; arvadı Hürü 20 y; 2 oğlu var: Seyid Zaman 6 y; Seyid Şahnəzər 3 y; 2 qızı var: Mələk 7 y; Xeyrənisə 2 y; 2 qardaşı var: Seyid Məmməd (kordur) 15 y; Seyid Həşim 14 y; anası Xanım 50 y.

Qaraçorluların əliyanlı tayfasının yaşadığı Ağdərə kəndində 13 ailə, 45 kişi, 33 qadın, cəmi 78 adam var.

Sallı çayının yaxınlığında yerləşən bu kəndin 4 verstə yaxın ərazisi var. Onun 8 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqdır. Çay və bulaq suyundan istifadə edirlər.

Sakinlər 4 min bağ ot biçir, buğda əkirlər.

Kənddə 1 kəl, 24 öküz, 14 inək, 12 buzov, 121 qoyun, 99 keçi, 9 at var.

Torpaqların mənsubiyyəti Ağkənddə olduğu kimidir. (İran dövlətinin vaxtında xəzinəyə məxsus olub, indisə nə üçünsə Hüseyn Sultanın mülkiyyətinə keçib).

№ 37. RƏSUL QIŞLAĞI KƏNDİ
Kəngərlilərin əliyanlı tayfası

1.Zeynalabdin Sultan Həsən oğlu 40 y(ölüb); Praporşik, 3-cü dərəcəli Müqəddəs Anna ordeni kavaleri; arvadı Yasəmən 28 y; qızı Nabat 14 y; qardaşı oğlu Mustafa ağa Qocabəy oğlu 25 y; **(ailəsi ilə birlikdə İrana qaçıb);** Nökəri Oruc Rəhim oğlu 80 y;(onun arvadı Tomağa 60 y; 2 oğlu var: Əli 25 y; Əsgər 17 y; qardaşı oğlu Ələkbər Hüseyn oğlu 12 y; nəvəsi Məmi Rüstəm oğlu 12 y); xidmətçi Asiya 12 y.

2. Məmmədtağı Murad oğlu 60 y; oğlu Məmmədalı 25 y (onun arvadı Səkinə 15 y).

Ailə Qarabağa köçüb, hansı kəndə getdikləri bilinmir.

3. Kərim Rəhim oğlu 30 y; arvadı Qızxanım 26 y; qızı Səkinə 12 y.

Gürcüstan-İmeretiya quberniyasının Yelizavetpol qəzasına köçüblər.

4.Həsən Kamil oğlu 40 y; arvadı Şahpəri 30 y; 2 oğlu var: Həzrətqulu 10 y; Məmmədqulu 7 y.

İrəvan qəzasına köçüblər, hansı kəndə getdikləri məlum deyil.

5. Bayram Davud oğlunun dul qalmış arvadı Sevgili 25 y; qızı Sənəm 7 y.

Kəngərlilərin əliyanlı tayfasının yaşadığı Rəsul qışlağı kəndində 5 ailə, 13 kişi, 10 qadın, cəmi 23 adam var.

Bu kənd Ağdərə kəndinin yaxınlığında yerləşir. 7 verstə yaxın torpağı var, onun 5 xalvarı suvarılan, 1 xalvarı dəmyədir. Səlim çayından çəkilmiş 21 verst uzunluğunda olan kanalın suyundan istifadə edirlər. Əkin sahələrinin kənarlarından ot biçirlər, dərələrdə otlaqlar var.

Buğda, arpa, darı əkilir.

Kənddə 10 kəl, 14 öküz, 11 inək, 6 buzov, 24 qoyun, 29 keçi, 3 at, 1 qatır var.

Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№ 38.ŞAHGƏLDİ QIŞLAĞI KƏNDİ

Qaraçorluların əliyanlı tayfası

1.Pənah Hüseyn oğlu 90 y; arvadı Şahpəri 45 y; 3 oğlu var: Nəbi 30 y(arvadı Mələk 20 y; qızı Nazpəri 3 y); Hətəm 20 y; Xudaverdi 12 y.

2.Bayram Pənah oğlu 40 y; arvadı Zöhrəbanu 30 y; 2 qızı var: Hürü 6 y; Pəri 3 y.

3. Bayram Şahhüseyn oğlu 50 y; arvadı Xanpəri 50 y; oğlu İbrahim 30 y(arvadı Pəri 20 y; 2 qızı var: Şərəfnisə 4 y; Gülnisə 1 y).

4.Haxverdi Məcnun oğlu 40 y; arvadı Şahxanım 50 y; 2 oğlu var: Rüstəm 3 y; İmamqulu 1 y; 2 qızı var: Zöhrə 10 y; Zeynəb 7 y.

5. Şəfi Şahgəldi oğlu 40 y; arvadı Xanxanım 30 y; oğlu Bayram 5 y; 2 qızı var: Gülpəri 3 y; Qızbəsti 2 y.

Milli kürd tayfası

6. Mərdan Şahverdi oğlu 30 y; arvadı Fatma 20 y; oğlu Allahverən 1 y; qızı Pəri 2 y.

7.Hüseynalı Şahverdi oğlu 20 y; arvadı Nazpəri 15 y;

qardaşı Cəfər 15 y; anası Fatma 45 y.

Kəndin bütün əhalisi naməlum yerlərə köçüb.

Rəsul qışlağı kəndində 7 ailə, 16 kişi, 20 qadın, cəmi 36 adam var.

Bu kənd Sallı kəndinin yaxınlığında, Səlim çayın sahillərində yerləşir. 5 verstə yaxın ərazisi var, onun 3 xalvarı suvarılan, 2 xalvarı dəmyə olan əkinə yararlı torpaqlardır. Səlim çayının suyundan istifadə edirlər.

Dərələrdə yararlı otlaqlar var. Darı əkilir.

Kənddə 22 öküz, 26 inək, 6 buzov, 75 qoyun, 106 keçi, 5 at var.

Gündə 1 xalvar dən üyüdən 1 işlək və 1 yararsız dəyirman var.

Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№39. SALLI KƏNDİ
Bərgüşad tayfası

1.Kəndxuda Xudayar Mahmud oğlu 25 y; arvadı Sənəm 26 y; 2 qızı var: Səkinə 6 y; Qızbəsti 3 y; qardaşı oğlu Mahmud Məhəmməd oğlu 12 y(ölüb); anası Ağasultan 50 y.

2. Bəyməmməd Gülməmməd oğlu 15 y; qardaşı Vəliməmməd 7 y(ölüb); bacısı Hürüzad 12 y; anası Nənəqız 35 y.

3. Haxverdi Abdulla oğlu 50 y; arvadı Hürü 40 y; oğlu Talıb 20 y; (onun arvadı Səlbi 15 y).

4. Məhəmməd Məhərrəm oğlu 18 y(ölüb); 2 bacısı var: Nənəxanım 14 y; Pəri 4 y; anası Bacıqız 40 y.

5. Şükür Haxverdi oğlu 25 y; arvadı Hürü 20 y; qızı Fatma 4 y; qardaşı Allahverdi 7 y; anası Hənifə 40 y.

6.Məmmədalı Məmmədalı oğlu 40 y; arvadı Nənəxanım 40 y; oğlu Şaban 18 y; 3 qızı var: Bacıqız 10 y; Yetər 9 y; Amanyetər 5 y.

Qarabağa köçüblər.

7. Mahmud Alı oğlu 30 y; arvadı Reyhan 30 y; 2 oğlu var: Qurbanəli 8 y; Mehralı 1 y(ölüb); 2 qızı var: Mələk 9 y; Hürü 5 y.

8.Köçəli Hüseynalı oğlu 30 y; arvadı Gülşah 20 y; oğlu Hüseynalı 1 y; qardaşı Həzrətqulu 7 y; anası Fəxrinisə 60 y.

9.Təhmiraz Məhəmməd oğlu 30 y; arvadı Hürüzad 15 y.

10. Həsən Zeynalabdin oğlu 30 y; arvadı Sona 30 y; qızı Fatma 4 y; anası Yetər 70 y.

11.Bayraməli Səhləli oğlu 30 y; arvadı Qızyetər 25 y; oğlu Nəcəf 5 y; 2 qızı var: Şahxanım 7 y; Allahyetər 4 y; anası Arzuxan 70 y.

12. Həsən Nəzəralı oğlu 30 y; arvadı Səlbinaz 25 y; 2 qızı var: Hürü 7 y; Pəri 1 y.

13. Oruc Nəzəralı oğlu 40 y; arvadı Mələk 35 y; oğlu Məmmədhüseyn 20 y.

14. Molla İsmayıl Əli oğlu 40 y; arvadı Zöhrəbanu 20 y; oğlu Mirzalı 5 y; 2 qızı var: Səfiyəbanu 3 y; Cahanbanu 1 y.

Püsyanlı kürdlərin babalı tayfası:

15.Məmmədalı Sarıxan oğlu 50 y(ölüb); arvadı Fatma 40 y; oğlu Cəfərqulu 20 y(ölüb); (onun arvadı Səkinə 15 y; oğlu Bayramqulu 1 y; ölüb).

16.Mustafa Məmmədalı oğlu 30 y; arvadı Gözəl 22 y; oğlu Həsənqulu 10 y; qızı Əminə 9 y.

Qarabağın Püsyan kəndinə köçüblər.

Qaraçorluların təhməzli tayfası

17.Pənah Məmmədhüseyn oğlu 40 y; arvadı Xanxanım 60 y; oğlu Qulu 15 y; qızı Ağaxanım 9 y.

Qarabağın Püsyan kəndinə köçüblər.

Sallı kəndində 17 ailə, 33 kişi, 44 qadın, cəmi 77 adam yaşayır.

Bu kənd Səlimçayın yaxınlığında yerləşir. Ərazisi 14 verstdir, onun 20 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqdır. Çay və bulaqların suyundan istifadə edirlər. Az miqdar ot biçirlər, lakin ətraf dağlar əlverişli otlaqlardır.

Buğda, arpa və darı əkirlər.

Kənddə 75 öküz, 73 inək, 45 buzov, 522 qoyun, 253 keçi, 26 at, 11 ulaq var.

Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№ 40. OBANA KƏNDİ
Qaraçorluların hacısamlı tayfası

1.Kəndxuda Qılıc Allahverdi oğlu 50 y; arvadı Sənəm 40 y; 2 oğlu var: Məmmədalı 20 y; Bayram 7 y; 2 qızı var: Leyli 15 y; Sədəf 3 y.

2. Mirzə Hüseyn oğlu 50 y; arvadı Yetər 35 y; 2 oğlu var: Rəhim 20 y; Hüseyn 7 y; 2 qızı var: Gülümağa 10 y; Xanımağa 6 y.

3. Eylas Şahgörən oğlu 30 y; arvadı Şahsənəm 25 y; oğlu Məmməd 7 y; 2 qızı var: Bəyi 9 y; Xanpəri 3 y.

4. Abbas Edilxan oğlu 25 y; arvadı Pəri 20 y; oğlu Edilxan 5 y.

5. Məcnun Allahverdi oğlu 40 y; arvadı Şahpəri 30 y; 2 oğlu var: Allahverdi 15 y; Məhərrəm 7 y; qızı Xanxanım 6 y.

Əhalisi qaraçorluların hacısamlı tayfasından olan Obana kəndində 5 ailə, 13 kişi, 12 qadın, cəmi 25 adam yaşayır.

Bu kəndin əhalisinin haraya köçdüyü məlum deyil. Qonşu Qızılqışlaq və Qoytul kəndlərinin əhalisi 5 il bundan qabaq məskunlaşıb.

Kənd Aynazur kəndinin yaxınlığındadır, qışlaq olmaqla örüş yeri kimi istifadə olunan 20 verst torpağı var, əkinləri yoxdur.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 22 öküz, 27 inək, 26 buzov, 3 at var.

№41. ARDARAS KƏNDİ.
Püsyanlı tayfası

1.Kəndxuda Məhəmməd Beydulla oğlu 60 y; arvadı Şahxanım 30 y; 2 oğlu var: Canməmməd 7 y; Şahməmməd 5 y; qardaşı Xanməmməd 50 y(ölüb; onun arvadı Səkinə 20 y).

2. Novruz Beydulla oğlu 70 y(ölüb); arvadı Sevgili 40 y; 3 oğlu var: beydulla 20 y(ölüb). (onun arvadı Tükəzban 15 y; oğlu Əsədulla 1 y); Nəbi 19 y; (onun arvadı Qəvri 20 y; qızı Zeynəb 2 y); Hüseynalı 7 y.

3.Ocaqqulu Beydulla oğlu 55 y; arvadı Xeyrənisə 30 y; 2 oğlu var: Bayraməli 15 y; Gülmalı 9y.

4. Cəfər Məhəmməd oğlu 20 y; arvadı Pərizad 15 y; anası Şahsənəm 40 y.

5.Məmmədqulu Beydulla oğlu 45 y; arvadı Şərəbanu 40 y; 2 oğlu var: Həsən 15 (ölüb). Qurbanəli 7 y.

6.Məhəmməd Mirzə oğlu 20 y; arvadı Xeyrənisə 15 y; qardaşı Məhərrəm 7 y; anası Hürüxan 40 y.

Dərələyəz mahalının Qaravənk kəndinə köçüblər.

Əvvəlki kəndin yaxınlığındadır. Ərazisi 7 verstə yaxındır, 14 xalvar əkinə yararlı dəmyə torpağı var. Bulaq suyundan istifadə olunur, 2 min bağ ot biçilir.

Az miqdarda buğda və arpa əkilir.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 14 öküz, 14 inək, 11 buzov, 97 qoyun, 51 keçi, 6 at var.

№42. ƏLİ QIŞLAĞI KƏNDİ

Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Kəndxuda Namaz Qasım oğlu 50 y; arvadı Zülheyda 40 y; 4 oğlu var: Səfəralı 25 y (arvadı Mehricahan 25 y; 2 oğlu var: Qasım 2 y; Danıbəy 1 y); Allahverdi 20 y; Kazım 16 y; Cəfər 12 y; qızı Xırda 7 y.

Dərələyəz mahalının Aşağı Canı kəndinə köçüblər.

2. Abbas İmamverdi oğlu 30 y; arvadı Cahan 18 y; 2 oğlu var: Nəcəfqulu 5 y; Dəryaqulu 4 y; qızı Şahxanım 2 y.

Dərələyəz mahalının Zeytə kəndinə köçüblər.

3. Bala Albəy oğlu 30 y; 2 oğlu var: Təhmuraz 15 y; Əmirxan 12 y; qızı Səkinə 8 y.

Qarabağa köçüblər.

Qaraçorluların təhməzli tayfasının yaşadığı Əli qışlağı kəndində 3 ailə, 13 kişi, 6 qadın, cəmi 19 adam var.

Qoytul çayının sahilində yerləşən bu kəndin ərazisi 1 verstdir, onun 3 xalvarı əkinə yararlıdır. Əkinlərin ətrafında az miqdar biçənəklər var.

Buğda, arpa,darı, soğan və tərəvəz əkirlər.

9 öküz, 11 inək, 7 buzov, 131 qoyun, 19 keçi, 4 at var. Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№43.HƏSƏN KƏNDİ.

İrandan köçürülmüş 17 erməni ailəsi yaşayır.

№44.ƏRDƏPİN KƏNDİ.

İrandan köçürülmüş 38 erməni ailəsi yaşayır.

№45.ƏLİXAN PƏYƏSİ KƏNDİ

Qaraçorluların əlixanlı tayfası

1.Kəndxuda Aydın Xudo oğlu 50 y; arvadı Sənəm 26 y; oğlu Həsənalı 12 y; qızı Bədirnisə 9 y.

2.Məhərrəm Xudo oğlu 25; arvadı Qızxanım 22 y; oğlu Əmrah 7 y; qızı Səkinə 8 y.

3.Kərim Xudo oğlu 26 y; arvadı Leyli 20 y; oğlu Gülməmməd 4 y.

4. Əli Əziz oğlu 25 y; arvadı Səlbi 22 y; oğlu Zülfüqar 5 y; qızı Hürü 8 y.

5. Allahverdi Əziz oğlu 24 y; arvadı Sona 18 y; qızı Mehriban 3 y.

Əlixanlı tayfasının yaşadığı Əlixan pəyəsi kəndində 5 ailə, 9 kişi, 9 qadın, cəmi 18 adam yaşayır.

Gömüşbulaq çayının yaxınlığında yerləşir. 7 verstə yaxın ərazisi var və otlaq kimi istifadə olunur. Əhali əkinçiliklə məşğul olmur.

Kənddə 13 öküz, 11 inək, 10 buzov, 5 at var.

№ 46. HORVADIX KƏNDİ
Qaraçorluların hacısamlı tayfası

1.Kəndxuda Xıdır Hüseyn oğlu 40 y; 3 arvadı var: Şərəbanu 30 y; Pəri 20 y; Yaxşı 15 y; oğlu Allahverən 10 y; qızı Nazlı 4 y.

2. Cəfər Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Xeyrənisə 20 y; qızı Şərəbanu 4 y.

3. Hüseyn Əsgər oğlu 50 y; arvadı Saliyə 20 y; 2 qardaşı qızı var: Zöhrə 4 y; Qızbəsti 2 y.

Qarabağ qəzasının Yeni Uğurlubəyli kəndinə köçüblər.

4.Osman Hacı oğlu 30 y; arvadı Bəyaz 40 y; oğlu Husso 10 y; qızı Mədinə 5 y; qardaşı Nəbi 20 y; (onun arvadı Ayişə 15 y);

Dərələyəzin Qozluca kəndinə köçüblər.

5. Mirzə Eliyas oğlu 20 y; oğlu Oruc 3 y; anası Fatma 40 y;

Qarabağın hansı kəndinə getdikləri məlum deyil.

6. Məhəmməd Eliyas oğlu 15 y; arvadı Sona 15 y.

Qarabağa köçüblər.

7.Alməmməd Məmmədxan oğlu 30 y; arvadı Xanxanım 20 y; oğlu İsgəndər 10 y; qızı Şahsənəm 15 y.

8.Məhərrəm Nağı oğlu 40 y(ölüb); arvadı Xanzadə 40 y; oğlu Həsən 10 y; qızı Pəri 13 y.

Qarabağ qəzasının Uğurlubəyli kəndinə köçüblər.

9. Kələş Mahmud oğlu 15 y; bacısı Sofi 10 y; anası Həcər 30 y.

Dərələyəzin Qozluca kəndinə köçüblər.

Əhalisi hacısamlı olan Xorvadıx kəndində 9 ailə, 15 kişi. 20 qadın, cəmi 35 adam yaşayır.

Bu kənd Gümüşbulağın yaxınlığında yerləşir. 11 verst ərazisi var, onun 3 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyədir. İldə 2 min bağ ot biçilir.

Buğda və arpa əkirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 3 yararsız dəyirman, bir yararsız bəzirxana, 35 öküz, 41 inək, 16 buzov, 142 qoyun, 93 keçi, 8 at, 3 ulaq var.

№ 47. ƏLƏYƏZ KƏNDİ
Qaraçorluların tərtərli tayfası

1.Kəndxuda Məhərrəm Allahverdi oğlu 50 y; arvadı Qızxanım 40 y; 3 oğlu var: İsmayıl 15 y; Qasım 8 y; Əmrah 5 y; 2 qızı var: Gülxanım 4 y; Bəxşi 1 y; qardaşı qızı Səkinə 7 y.

Ailə Qarabağ qəzasına köçüb.

2.Kərim Xudaverdi oğlu 30 y; arvadı Leyli 25 y; 2 oğlu var: Şahməmməd 8 y; Gülməmməd 2 y; qızı Günəş 5 y.

Qarabağa köçüblər.

3.Əli Əziz oğlu 30 y; arvadı Səlbi 28 y; 2 oğlu var: Şadman 12 y; Əmirqulu 4 y; 2 qızı var: Hürü 6 y; Xanpəri 1 y.

Hacısamlı tayfası

1.Şahverdi Məmmədcəfər oğlu 45 y; 2 arvadı var: Ağapəri 35 y; Yetər 30 y; 7 oğlu var: Şübhanverdi 20 y; İmamverdi 18 y; Abbasqulu 15 y; Nəbi 6 y; İmamqulu 5 y; Bayraməli 2 y; Hümbətalı 1 y; 3 qızı var: Pəri 5 y; Nazpəri 3 y; Xanpəri 2 y.

1 yerli, İrandan gəlmiş 11 erməni ailəsinin siyahısı.

Ələyəz kəndi Dərələyəz mahalının ən şimal qurtaracağında, Ələyəz çayının üstündə yerləşir. Ona məxsus olan torpaqlar 35 verstə yaxındır. Onun 30 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqdır. Kənddən şimala uzanan dərələr baxımsız qalmış boş kəndlərin meyvə bağları ilə doludur. 600-dən çox qoz ağacı var. Kəndin cənub-şərqində 15 verst uzanıb gedən düz gövdəli meşə örtüyü var.

Sakinlər az ot biçir, amma otlu biçənəklər və örüşlər boldur.

Buğda, arpa, darı, kətan, çətənə, paxla, mərcimək, pambıq, tütün, çuğundur, və kələm əkirlər.

Müsəlmanların 19 öküzü, 32 inəyi, 21 buzovu, 60 qoyunu, 20 keçisi, 5 atı var.

Gündə 2 xalvar dən üyüdən 1 işlək dəyirman, 15 yararsız dəyirman var.

№ 48. GÜNEYVƏNK KƏNDİ

Qaraçorluların hacısamlı tayfası

1.Kəndxuda Ələsgər Məhəmməd oğlu 18 y; arvadı Fatma 14 y; qardaşı Abdulla 20 y;(onun arvadı Nənəxanım 19 y; 2 oğlu var:İsmayıl 5 y; Mustafa 3 y); qızı Səkinə 1 y; anası Nazlı 50 y.

2. Əsədulla Məhəmməd oğlu 30 y (dülgər); arvadı Pəri 30 y; oğlu Almədət 7 y; 3 qızı var: Zeynəb 15 y; Gövhər 6 y; Mələk 5 y.

3. Qasım Əbülhəsən oğlu 50 y; arvadı Yetər 40 y; 3 oğlu var: Tağı 18 y(arvadı Nərgiz 25 y; 2 oğlu var: Ələsgər 4 y; Əli 2 y; qızı Şərəfnisə 3 y); Hüseyn 8 y; Həsən 5 y; 2 qızı var: Zeynəb 12 y; Nisə 6 y.

İrəvan qəzasının Qarabağlar kəndinə köçüblər.

4. Məmmədəmin Xəlil oğlu 40 y; arvadı Sona 26 y; 2 oğlu var:Xəlil 12 y; Muradəli 8 y; 2 qızı var: Yetər 16 y; Pəri 13 y.

5. Məmmədhəsən Rüstəm oğlu 30 y; 2 arvadı var: Fatma 20 y; Şahxanım 19 y; qardaşı Mikayıl 28 y; anası Şahbəyi 60 y.

Qarabağa köçüblər.

6.Oruc Məmməd oğlu 30 y; arvadı Mahpəri 20 y; qızı Xeyrənisə 6 y.

7.Şanov Rüstəm oğlu 40 y; arvadı Hürü 30 y; 3 oğlu var: Məmmədhüseyn 15 y; Rüstəm 12 y; Qurbanəli 6 y; 3 qızı var: Çiçək 12 y; Şahbəyi 5 y; Yaxşı 3 y.

Qarabağa köçüblər.

8.Əlihüseyn Məmmədhüseyn oğlu 30 y; arvadı Nənəxanım 20 y; oğlu Allahverdi 3 eynəb 5 y.

Qarabağa köçüblər.

9.Tarverdi Xəlil oğlu 30 y; arvadı Mələk 16 y; anası Gülpəri 50 y.

İrəvan qəzasının harasına köçdükləri məlum deyil.

10. Rəsul Şahverdi oğlu 25 y(kor); arvadı Zeynəb 20 y; 2 oğlu var: Ələkbər 5 y; Məmmədtağı 3 y.

İrəvan qəzasının harasına köçdükləri məlum deyil.

Əhalisi hacısamlı olan Güneyvənk kəndində 10 ailə, 28 kişi, 30 qadın, cəmi 58 nəfər yaşayır.

Bu kənd əvvəlki kənddən şərqdə, Ələyəz çayının kənarında yerləşir. Burada 5 xalvar suvarılan torpaq var. Bu

kənddən yuxarıda **"Gülüdüz"** adlanan böyük çöl yerləşir. Burada 500 xalvardan artıq əkinə yararlı suvarılan torpaq var, lakin taxıl zəmiləri çox azdır.

Gülüdüzdə geniş biçənəklər və otlaqlar var.

Buğda və arpa əkilir.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 63 öküz, 78 inək, 33 buzov, 176 qoyun, 141 keçi, 9 at, 2 baxımsız dəyirman, 1 baxımsız bəzirxana, 1 dülgər, çöl daşından tikilmiş bir monastr var.

№49.QOVUŞUQ KƏNDİ

Qaraçorluların hacısamlı tayfası

1.Kəndxuda Həsən İsmayıl oğlu 55 y; 3 arvadı var: Bahar 40 y; Yaxşı 30 y; Qızxanım 20 y;

Dərələyəz mahalının Həsən kəndinə köçüblər.

2.Nəcəfalı Həsən oğlu 25 y; arvadı Hürüzad 18 y.

Dərələyəz mahalının Həsən kəndinə köçüblər.

3.Qurbanəli Həsən oğlu 22 y.

Dərələyəz mahalının Həsən kəndinə köçüblər.

4.Novruz İsmayıl oğlu 50 y; arvadı Hürü 40 y; 6 oğlu var: Məhərrəm 25 y;(onun arvadı Sayalı 20 y; oğlu Məhərrəm 2 y); Məmmədalı 18 y; Abbasəli 15 y; Səfəralı 10 y; Gülmalı 10 y(əkizdirlər); Namazalı 7 y; 2 qızı var: Yetər 8 y; Ağapəri 4 y.

Dərələyəz mahalının Həsən kəndinə köçüblər.

5.Seyid Allahverdi Seyid Nəbi oğlu 50 y; arvadı Hürüzad 45 y; 5 oğlu var:Seyid Nəbi 25 y; Seyid Məmməd 15 y; Seyid Abdulla 12 y; Seyid Bayram 6 y; Seyid Həsənalı 4 y.

Dərələyəzin Ayısəsi kəndinə köçüblər.

6. İbrahim Alı oğlu 15 y; qardaşı Həsənalı 3 y; 3 bacısı var: Gülpəri 12 y; Şahpəri 8 y; Mahpəri 6 y; anası Şərəbanu 35 y.

Haraya getdikləri məlum deyil.

7.Qurbanəli Səlim oğlu 15 y; bacısı Zeynişərəf 9 y;

Dərələyəzin Qozluca kəndinə köçüblər.

8.Alı Məmmədxan oğlu 40 y(ölüb); arvadı Hürü 50 y; 4 oğlu var: Bayram 25 y; (arvadı Gülyetər 15 y **(Qarabağın Tərtər kəndinə köçüblər));** Hüseyn 14 y; Allahverdi 8 y; Tahirverdi 7 y; 2 qızı var: Xəzəl 6 y; Pərixan 5 y.

Dərələyəzin Ostı kəndinə köçüblər.

9.Tahirverdi Allahverdi oğlu 50 y; arvadı Ağasultan 50 y; oğlu Allahverdi 24 y(arvadı Mahpəri 15 y).

Qarabağ qəzasının Ağdərə kəndinə köçüblər.

10. Bayram Tahirverdi oğlu 25 y; arvadı Pərizad 25 y; oğlu Abbas 2 y; 4 qızı var: Hürüzad 10 y; Səkinə 8 y; Şərəf 6 y; Gövhər 3 y.

11. Novruz Alı oğlu 50 y; arvadı Sona 40 y; 3 oğlu var: Məhərrəm 20 y(onun arvadı Mahpəri 15 y); Vəli 10 y; Alı 5 y.

Qarabağ qəzasının Zanus kəndinə köçüblər.

12.Talıbxan Məcnun oğlu 30 y; arvadı Amanyetər 35 y; 3 oğlu var: Hüseyn 12 y; Albəy 8 y; Məcnun 5 y; 3 qızı var: Xanım 18 y; Gülyetər 7 y; Çiçək 6 y.

Dərələyəzin Ostı kəndinə köçüblər.

13. Əmirqulu Şahbəndə oğlu 30 y; arvadı Ağapəri 20 y; qızı Yetər 1 y.

Qarabağa köçüblər.

14.Vəli Məmmədxan oğlu 50 y; arvadı Allahyetər 40 y; 2 oğlu var: Məhəmməd 15 y; Məhərrəm 8 y; 3 qızı var: Reyhan 15 y; Gülnisə 7 y; Pəri 3 y.

Qarabağa köçüblər.

15.Alı Həsənalı oğlu 20 y; 4 qardaşı var: Vəli 15; Məmmədalı 10 y; Abbasəli 5 y; Tahirverdi 3 y; anası Mələk 50 y.

Qarabağa köçüblər.

16.Hümbət Məhəmməd oğlu 20 y; arvadı Səkinə 15 y; qızı Balaxanım 1 y.

17.Nəbi Hüseyn oğlu 20 y; arvadı Cahan 15 y; oğlu Hüseynalı 1 y.

18.Nəbi Ağaxan oğlu 50 y; 3 oğlu var: Səfəralı 20 y; Allahverən 10 y; Həsənalı 5 y; qızı Gözəl 15 y.

Qarabağa köçüblər.

Qaraçorluların hacısamlı tayfasının yaşadığı Qovuşuq kəndində 18 ailə, 53 kişi, 43 qadın, cəmi 96 adam var.

Qovuşuq kəndi geniş Gülüdüz düzənliyində, Ələyəz çayının yaxınlığında yerləşir. Torpaqları əvvəlki kəndlə ümumidir.

Buğda və arpa əkilir.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 71 öküz, 111 inək, 52 buzov, 306 qoyun, 322 keçi, 25 at, 2 ulaq var.

№50. QARAVƏNK KƏNDİ

Tatarlar. Şıxanlı tayfası

1.Kəndxuda Seyid Şahhüseyn Seyid Qurban oğlu 60 y; arvadı Pəri 50 y; 3 oğlu var: Seyid Məmmədbağır 15 y; Seyid Şirin 8 y; Seyid Cəfər 6 y; 3 qızı var: Əslihan 14 y; Nərgiz 5 y; Fatma 4 y.

Dərələyəzin Ayısəsi kəndinə köçüblər.

2.Seyid İsmayıl Seyid Məmmədalı oğlu 50 y; arvadı Səkinə 50 y; oğlu Seyid Məmmədalı 10 y; qızı Nisə 2 y.

Dərələyəzin Herher kəndinə köçüblər.

3.Seyid Həsən Seyid Ağahüseyn oğlu 60 (ölüb); arvadı Zeynəb 40 y; 2 oğlu var: Seyid Hüseyn 12 y; Seyid Məhəmməd 5 y; 3 qızı var: Şahsənəm 15 y; Nənəqız 10 y; Fatma 4 y.

Qarabağın Kol kəndinə köçüblər.

4. Seyid Eylas Seyid Abbas oğlu 30 y; arvadı Xanxanım 25 y; 4 oğlu var: Seyid Ələsgər 10 y; Seyid Abbas 8 y; Seyid Mirhəsən 6 y; Seyid Səfi 4 y; 2 qızı var: Yetər 3 y; Fatma 2 y.

Dərələyəzin Cağatay kəndinə köçüblər.

5.Seyid Ələkbər Seyid Abbas oğlu 32 y; arvadı Pərinisə 25 y; 2 oğlu var: Seyid Rza 8 y; Seyid Cəfər 4 y; qardaşı Seyid İbrahim 15 y; bacısı Pəri 20 y.

Qarabağın Kol kəndinə köçüblər.

6.Seyid Hüseynxan Seyid Məmmədxan oğlu 30 y (ölüb); arvadı Şərəfnisə 50 y; 2 oğlu var: Seyid Həsənxan 15 y; Seyid Şahverdi 12 y; qızı Səlbi 8 y.

Qarabağın Kol kəndinə köçüblər.

7.Seyid İbrahim Seyid Məmmədxan oğlu 30 y(ölüb); arvadı Mahpəri 28 y; 2 oğlu var: Seyid Həsən 15 y; Seyid Əli 3 y.

8. Seyid Hüseynəli Seyid Həsən oğlu 40 y; arvadı Hürü 30 y; 2 oğlu var: Seyid Həsən 4 y; Seyid İbrahim 2 y; qızı Xanxanım 7 y; qardaşı Seyid İsmayıl 15 y.

Dərələyəzin Ayısəsi kəndinə köçüblər.

9. Seyid Bayram Seyid Həsən oğlu 20 y; arvadı Sultan 18 y; oğlu Seyid Abbas 5 y; qızı Mələk 4 y.

Dərələyəzin Ayısəsi kəndinə köçüblər.

10.Seyid Məhəmməd Seyid Ağasi oğlu 50 y; arvadı Bənövşə 30 y; 2 oğlu var: Seyid Əliməmməd 6 y; Seyid Həsənəli 3 y; qızı Nənəpəri 10 y.

Dərələyəzin Ayısəsi kəndinə köçüblər.

11.Seyid Ağa Seyid Məhəmməd oğlu 15 y(ölüb); 2 qardaşı var: Seyid Əhməd 8 y; Seyid Hümbət 5 y; 2 bacısı var: Şahxanım 10 y; Qızxanım 6 y; anası Yetər 40 y.

Dərələyəzin Ayısəsi kəndinə köçüblər.

Qaraçorluların əliyanlı tayfası

1.Ağahüseyn Eylas oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 30 y; 2 oğlu var: Eylas 15 y; (onun arvadı Amanyetər 20 y); Şahbaz 10 y; qızı Pəri 9 y.

Dərələyəzin Ayısəsi kəndinə köçüblər.

2. Şahverdi Balı oğlu 50 y; arvadı Hürüxan 30 y; 3 oğlu var: Musa 10 y; İsa 6 y; Allahverdi 3 y.

Haraya köçdükləri məlum deyil.

3. Çıraq Hüseyn oğlu 60 y; 2 oğlu var: Hüseyn 20 y; (onun arvadı Şərəbanu 20 y; qızlığı Xeyrənisə 3 y); Şahhüseyn 15 y; qızı Yetər 18y

Qaravənk kəndində 14 ailə, 46 kişi, 34 qadın, cəmi 80 nəfər yaşayır.

Bu kənd Ələyəz kəndindən cənubda, dağlıq yerdə yerləşir. Ərazisi 14 verstdir, onun 2 xalvarı suvarılan, 4 xalvarı dəmyə əkinə yararlı torpaqlardır. Bulaq suyundan istifadə olunur, amma kifayət etmir.

Dərələrdən ot biçirlər.

Buğda, arpa və tərəvəz əkirlər.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə 65 öküz, 43 inək, 29 buzov, 92 qoyun, 65 keçi, 7 at var.

№ 51. CAĞATAY KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda Məşədi İsaxan Əlmərdan oğlu 60 y; arvadı Fatma 60 y; 2 oğlu var: Edilxan 20 y; Babaxan 10 y; qızı Şahpəri 15 y.

2. Şərif Əlmərdan oğlu 40 y; arvadı Şahpəri 40 y; 2 oğlu var : Məmməd 20 y; Abbasəli 7 y; 3 qızı var: Mələk 15 y; Ammani 10 y; Tutu 8 y;

3. Nəbi Cəfər oğlu 50 y; arvadı Sənəm 30 y; 2 oğlu var: Rüstəm 12 y; Edilxan 4 y;

Ailə Qarabağa köçüb.

4.Şahməmməd Pənah oğlu 50 y; arvadı Nazlı 45 y; 2 oğlu var: Xanməmməd 20 y; Həsən 7 y; qızı Hürüxan 15 y.

Qarabağ nahiyəsinə köçüblər.

5. Nəbi Nadir oğlu 40 y; arvadı Hürü 30 y; oğlu Nadir 12 y; qızı Gülpəri 15 y.

Əvvəlki ailə ilə birgə gediblər.

6.Nəbi Təhnəzər oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 25 y; 2 oğlu var: Şahgəldi 5 y; Şahverdi 3 y.

Qarabağa köçüblər.

Cağatay kəndində 6 ailə, 17 kişi və 13 qadın olmaqla cəmi 30 nəfər yaşayır.

Kənd Arpaçay sahilində,dağlıq yerdədir. Ərazisi 7 verstdir. 4 xalvarı dəmyədir, 2 xalvar suvarılan yeri var. İldə min bağ ot biçilir. Buğda, darı və bostan bitkiləri becərilir.

Kənddə 33 öküz, 22 inək, 17 buzov, 550 qoyun, 70 keçi, 17 at var.

Kənd dövlətə məxsusdur.

№52. ERTIŞ KƏNDİ

Milli tayfası

1.Kəndxuda Hüseyn bəy Osman ağa oğlu 80 y; arvadı Banu 50 y; 3 oğlu var: Nəcəfqulu 15 y; Rzaqulu 8 y; Abdulla 6 y.

2.Qədim Novruz oğlu 30 y; 2 arvadı var: Şahpəri 25 y; Nabat 15 y; anası Nənəxanım 50 y; əmisi oğlu İsmayıl Hüseynqulu oğlu 10 y.

İrəvan qəzasının Qıraxlı kəndinə köçüblər.

3. Cəfər bəy Osman ağa oğlu 60 y; 2 oğlu var: Əmirhəsən 30 y; (onun arvadı Səlbixan 20 y; oğlu Məmmədkərim 3 y; qızı Fatma 5 y). Məmmədhəsən 27 y; (onun arvadı Sona 30 y; oğlu Məmmədtağı 1 y(ölüb); qızı Tükəzban 8 y; oğulluğu Abdulla Abbas oğlu 4 y).

İrəvan qəzasına köçüblər.

4. Məhəmməd Osman ağa oğlu 50 y(ölüb); 2 oğlu var: Alı 30 y(ölüb). (onun arvadı Tükəzban 20 y; qızı Səkinə 2 y); Hüseynalı 29 y; (onun arvadı Ləbixan 20 y; 2 oğlu var: İsfəndiyar 4 y; Bəxtiyar 2 y(ölüb)).

5. Alı Ocaqqulu oğlu 50 y; qavadı Qızey 30 y; 4 oğlu var: Məmmədrza 16 y; Vəli 8 y; Musa 6 y; Niftalı 2 y(ölüb); qızı Bəyi 9 y.

6.Qəmbər Allahqulu oğlu 60 y; arvadı Pəri 30 y; 3 oğlu var: Bayraməli 15 y; Abbasəli 8 y; Bünyadəli 6 y(ölüb); 3 qızı var: Gülpəri 10 y; Xanpəri 4 y; Gülnisə 2 y; qardaşı oğlu Məmmədhəsən Hüseyn oğlu 30 y.

İrəvan qəzasına köçüblər.

7.Ələsgər Ələsgər oğlu 15 y; 3 ögey qardaşı var: İsgəndər Qələndər oğlu 8 y; Hüseynalı 7 y; Abdulla 5 y (ölüb); anası Yetər 30 y.

8. Nəcəf Nəbi oğlu 20 y; qardaşı Qasım 8 y; 2 bacısı var: Hürü 6 y; Şərəbanu 5 y; anası Tükəzban 35 y.

9. Bayraməli Həsən oğlu 25 y; 2 qardaşı var: Qurbanəli 15 y; Məmmədəli 12 y.

10. Ağa Hüseyn bəy oğlu 30 y; oğlu Mehdi 2 y.

Tatarlar

1.Məmmədsaleh Vəli oğlu 60 y; oğlu Abbasəli 20 y; (onun arvadı Ağanisə 20 y; qızı Günəş 1 y); 2 qardaşı oğlu var: Ələkbər Kazım oğlu 15 y; Cəfərqulu 8 y.

İrana köçüblər.

2. Məhəmməd Yusif oğlu 30 y; arvadı Pəri 25 y; oğlu Əli 10 y.

3. Rəsul Vəli oğlu 60 y(ölüb); qızı Şərəbanu 7 y.

Ertış kəndində 13 ailə, 45 kişi, 25 qadın, cəmi 70 nəfər yaşayır.

Arpaçayın sahilində, dağların arasında yerləşən bu kəndin ərazisi 20 verstdir, onun 8 xalvarı suvarılan, 100 xalvarı dəmyə əkinə yararlı torpaqlardır. Arpa çayın suyundan və bulaqlardan istifadə edirlər. Dərələrdən ot biçirlər, xüsusi biçənək yoxdur.

Buğda, arpa, çəltik, tütün, tərəvəz əkirlər.

Kənddə 41 öküz, 50 inək, 30 buzov, 158 qoyun, 288 keçi, 9 at, 1 ulaq, gündə 10 batman taxıl üyüdən 1 işlək və 1 yararsız dəyirman var.

Əvvəllər bu kənd dövlətə məxsus olub, indi Hüseyn Əli Sultan bu mülkə yiyələnib.

Kənddən yuxarıda, dağların üstündə baxımsız qalmış Şeyx Əli xan qalası yerləşir.

№ 53. AXTA KƏNDİ

Qaraçorluların həsənanlı tayfası.

1.Yüzbaşı Allahverdi Hətəm oğlu 35 yaş; arvadı Qızyetər 30 y; 2 oğlu var: Hətəm 10 y;Əsəd 4 y; qızı Nənəpəri 6 y; 3 qardaşı var: İmamverdi 20 y(ölüb); Alı 15 y; Bayram 10 y; anası Pəri 50 y.

2.Hüseyn Həsən oğlu 50 y; arvadı Şahpəri 40 y; 2 oğlu var: Murtuza 15 y; Behbudalı 4 y; 2 qızı var: Gülpəri 8 y; Mahnigar 6 y.

6 il əvvəl Qarabağ qəzasına köçüblər.

3.Vəli Həsən oğlu 55 y.Arvadı Sultan 30 y.3 oğlu var:

Albəy 15; Mustafa 6 y; Abbas 1 y.(ölüb).2 qızı var: Nənəqız 8 y; Şahpəri 5 y.

4.Məmmədhəsən Qasım oğlu 35 y.Arvadı Xanxanım 30 y.

5.Əlirza Çıraq oğlu 50 y.Arvadı Qızyetər 60 y.4 oğlu var: Çıraq 20 y.(ölüb); Əlpəna 15 y; Məmməd 8 y.(ölüb); Alı 5 y;

6.Hətəm İmamverdi oğlu 50 y. Arvadı Yetər 40 y.2 oğlu var: İmamverdi 15 y; Şahverdi 12 y(ölüb); qızı Zeynəb 7 y.

7.Hüseyn Nəbi oğlu 50 y.; arvadı Ağapəri 35 y; 3 oğlu var: Xudaverdi 20 y.(ölüb); Şahhüseyn 17 y(ölüb); İmamverdi 12 y(ölüb);Qızı Salvar 10 y.;

8.Nəbi Hüseyn oğlu 22 y.; arvadı Nənəxanım 18y; oğlu Alı 2 y.;

9.Rüstəm İmamverdi oğlu 30 y.; arvadı Tükəzban 22 y.;3 oğlu var: Hüseynalı 7 y.; Həsənalı 6 y.; Məmmədalı 4 y.

Bu ailə 6 il əvvəl Qarabağ qəzasının Zar kəndinə köçüb.

10. Fətəli İmamverdi oğlu 30 y.; arvadı Pərizad 25 y.

Oğlu Sübhanverdi 8 y.; qızı Mahpəri 1 y.

11.Allahverdi İmamverdi oğlu 60 y; arvadı Gülsənəm 35 y. 4 oğlu var: Şahqulu 18 y; Allahqulu 14 y; Xudaverdi 10 y; Məhərrəm 3 y;2 qızı var: Nənəpəri 6 y; Xatun 4 y.

12. Həsən Şıxəli oğlu 50 y; arvadı Hürünisə 40 y; oğlu Şıxəli 10 y; 2 qızı var: Allahyetər 9 y; Şahpəri 7 y.

13.Hüseyn Həsən oğlu 25 y; arvadı Xədicə 20 y. 2 oğlu var: Nəcəfalı 6 y; Qəmbər 4 y;2 qızı var: Fatma 5 y.; Gülpəri 1 y.

14. Həsən Nəbi oğlu 30 y; arvadı Hürü 25 y; qızı Yetər 3 y.Qardaşı Şahhüseyn 15 y; bacısı Şahpəri 8 y; anası Gülü 60 y.

15. Usub Hüseyn oğlu 25 y; arvadı Mahpəri 20 y; oğlu Əhməd 4 y; qızı Bahar 1 y; anası Gülümağa 50 y.

16. Mənsiməli Qasım oğlu 30 y;arvadı Gərəknaz 25 y; oğlu Hüseynalı 10 y; 2 qızı var: Allahyetər 12 y; Mələk 5 y.

17.Şahbaz Novruz oğlu 20 y; arvadı Pərixan 20 y; oğlu Ağakişi 4 y; qardaşı Şano 15 y; onun arvadı Şahsənəm 14 y; anası Zeynəb 50 y.

18.Əhməd Qaraxan oğlu 20 y;arvadı Ağapəri 20 y; oğlu Süleyman 1 y.

19.Səfi Səfi oğlu 30 y;arvadı Xanımağa 20 y; oğlu Əlipəna 5 y.

Dərələyəzin Çaykənd kəndinə köçüblər.

20. Təhmuraz Rəsul oğlu 35 y; arvadı Hənifə 25 y; 2 oğlu var: Rəsul 7 y; Hüseyn 3 y.

10;11;12;13;14;15;16;17;18; və 20 nömrəli ailələr 7 il qabaq Qarabağ qəzasına köçüblər. Hansı kəndə getdikləri məlum deyil.

21.Tarverdi Vəli oğlu 50 y. (ölüb); arvadı Fatma 40 y; iki oğlu var: Məlikəjdər 20 y; Həsən 3 y; iki qızı var: Hürü 10 y; Qızxanım 2 y.

22. Hüseyn Şahverdi oğlu 30 y; arvadı Mahpəri 20 y; oğlu Abbas 1 y.

23. Hüseyn İman oğlu 40 y; arvadı Xatun 35 y; üç oğlu var: Allahverdi 20 y; İsmayıl 14 y; Süleyman 4 y. dörd qızı var: Məsumağa 12 y; Fatma 6 y; Şərəbanu 5 y; Şahpəri 3 y.

Milli tayfası

1.Şahgəldi Bayram oğlu 40 y; arvadı Şərəbanu 40 y;

3 oğlu var:Behbudalı 15 y; Abbasəli 12 y; İsmayıl 6 y (ölüb);

Qızı Mələk 4 y; anası Qızyetər 60 y.

2.Hüseyn Alı oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 20 y.

3.Toma Abdulla oğlu 30 y; arvadı Pəri 25 y; oğlu Şahhüseyn 4 y.

4. Alırza İman oğlu 30 y; arvadı Sona 20 y; qızı Şahsənəm 2 y; anası Şahsənəm 50 y.

2, 3 və 4 nömrəli ailələr 1836-cı ildə Qarabağ qəzasına köçüblər.

5.Rəsul Xudaverdi oğlu 60 y; arvadı Zuzik 35 y; dörd oğlu var: Şahverdi 18 y; Meqey 16 y; Nəbi 5 y; Maxso 3 y; qızı Gözəl 2 y.

Bu ailə İrəvan qəzasına köçüb. Hansı kəndə getdiyi bilinmir.

Tatarlar (Yeni müsəlmanlar):

1.Hacı Məmməd Əli oğlu 55 y; arvadı Mələknisə 42 y; qızı Dostuxanım 2 y; iki qardaşı var: İsmayıl 42 y; onun arvadı Zeynəb 35 y; İsmayılın 2 oğlu var: Novruzəli 16 y; Nəcəfalı 6 y; qızı Fatma 3 y; Məmmədbağır 38 y; arvadı Xeyranisa 20 y; qızı Şahsənəm 2 y;əmisi oğlu Məmmədcəfər Hüseynxan oğlu 35 y; arvadı Səkinə 25 y; oğlu Əsəd 7 y; qızı Zeynəb 4 y;

Bu ailə 8 il qabaq Naxçıvan qəzasının Qaraboya kəndinə köçüb.

2.Ağaməmməd Heydər oğlu 32 y; arvadı Şahzeynəb 25 y; oğlu Abbas 2 y;

3 qızı var: Mələk 7 y; Zöhrə 4 y; Şərəbanu 1 y;

3. Əhməd Kərbəlayi Abbas oğlu 50 y; arvadı Gözəlağa 50 y; oğlu Zeynalabdin 6 y; qızı Pərinisə 5 y;

4. Molla Həsən Əbdülqasım oğlu 40 y; arvadı Pərizad 30 y; oğlu Məmməd 8 y; qızı Xanpəri 2 y;

5. Allahverdi Mehralı oğlu 50 y; arvadı Xanımağa 40 y; oğlu Xudaverdi 3 y;2 qızı var: Şahzadə 10 y; Ummugülsüm 5 y.

6.Həsən Allahverdi oğlu 30 y; arvadı Səkinə 20 y; oğlu Mehralı 6 y; qızı Şahpəri 1 y;

2; 3; 4; 5 və 6 nömrəli ailələr 8 il qabaq Naxçıvan qəzasının Qaraboya kəndinə köçüblər.

Axta kəndində 34 ailə, 100 kişi və 87 qadın olmaqla 187 nəfər yaşayır.

Bu kənd Köçbək çayının sahilində yerləşir, ərazisi 21 verstdir, 2 verst suvarılan və 25 xalvar dəmyə yeri var. Çay suyundan istifadə edirlər.

Palıd və cır meyvə ağaclarından ibarət olan 20 xalvar meşəsi var.

İldə 10 min bağ ot biçilir. Buğda və arpa əkilir.

Kənddə 14 kəl, 223 öküz, 225 inək, 86 buzov, 1122 qoyun, 311 keçi, 35 at var.

Kəndin bir uçuq və gündə 1,5 xalvar dən üyüdən 1 işlək dəyirmanı, bir uçuq bəzirxanası var.

Kənd dövlətə məxsusdur.

№ 54. TEZXARAB KƏNDİ
Qaraçorluların kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda Rüstəm İmamverdi oğlu 50 y; arvadı Mehribanu 30 y; 2 oğlu var: Bəxtiyar 14; İmamverdi 10 y; qızı Xatun 8 y.

2.Babaxan Allahverdi oğlu 40 y; arvadı Gülpəri 30 y; oğlu Rzaqulu 2 y; 2 qızı var: Xanpəri 10 y; Gülüstan 8 y.

3. İsaxan Allahvedi oğlu 20 y; arvadı Xassə 15 y.

4. Məhərrəm Allahverdi oğlu 15 y; 2 bacısı var: Mehricahan 9 y; Pəricahan 6 y; anası Sənəm 60 y.

5. Məmmədalı Köçəri oğlu 50 y; arvadı Şahsənəm 40 y; 2 oğlu var: Hüseynalı 20 y; Fətəli 17 y; 2 qızı var: Yaxşı 12 y; Nənəxanım 9 y.

Kulakanlıların yaşadığı Tezxarab kəndində 5 ailə, 10 kişi, 12 qadın, cəmi 22 adam var.

Bu kənd Arpaçaya yaxın, dağlıq yerdə yerləşir, torpaqları 14 verstə yaxındır, lakin əkinə yararlı 1 xalvar suvarılan və 2 xalvar dəmyə yeri var. Arpaçayın suyundan istifadə edirlər. 1,5 xalvar biçənəkdən ildə 2 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa və darı əkilir.

Kənddə 39 öküz, 35 inək, 17 buzov, 208 qoyun, 75 keçi, 12 at var.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 1 yararsız dəyirman var.

№ 55.AZADƏK KƏNDİ
İrandan kğçürülmüş 33 erməni ailəsi yaşayır

№56. POR KƏNDİ04
Qaraçorluların bozlu tayfası

1.Kəndxuda Abbasəli Pənah oğlu 60 y; arvadı Şahxanım 35 y; iki oğlu var: Aləmşah 19 y; Şükür 14 y; qızı Pəri 20 y.

2.Həsən Şahbaz oğlu 30 y; arvadı Mələk 20 y; oğlu Ocaqqulu 4 y; 2 qızı var: Xanxanım 8 y; Mahpəri 5 y.

3.Cəfər Əlpəna oğlu 50 y; arvadı Sənəm 50 y; oğlu Əsədulla 7 y; qızı Zeynəb 9 y.

1, 2 və 3 nömrəli ailələr Dərələyəzin Qaralar kəndinə köçüb).

4.İmamverdi Xudaverdi oğlu 40 y; arvadı Sevgili 25 y; oğlu Rəhim 8 y.

Hara getdikləri məlum deyil.

5. Səfi Eliyas oğlu 20 y (ölüb).

Əhalisi boğlu tayfasına mənsub olan Por kəndində 5 ailə, 10 kişi, 8 qadın, cəmi 18 adam yaşayır.

Bu kənd dağlıq yerdədir. Torpaqları 11 verstə yaxındır, ancaq onun 1 xalvarı suvarılan, 8 xalvarı əkinə yararlı su-

varılan torpaqdır. Bulaq suyundan istifadə edirlər. 200 bağ ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər.

Kəndd 43 öküz, 40 inək, 15 buzov, 202 qoyun, 53 keçi, 9 at, 2 ulaq var.

Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№57. PAŞALI KƏNDİ

Kənddə İrandan köçürülmüş 18 erməni ailəsi yaşayır.

№58.QARALAR KƏNDİ
Qaraçorluların bozlu tayfası

1.Kəndxuda Şahsuvar Edilxan oğlu 30 y; bacısı Mahpəri 15 y; anası Şahpəri 45 y.

2.Xudakərim Murtuza oğlu 25 y; qardaşı Eliyas 15 y; anası Gülü 40 y.

3. Qələndər Qəmbəralı oğlu 50 y; arvadı Tükəzban 40 y; 2 oğlu var: Məmmədhəsən 15 y; Əhməd 3 y; qızı Şahzadə 18 y.

4.Fətəli Qəmbər oğlu 40 y; arvadı Pəri 27 y; 2 oğlu var: Məhərrəm 7 y; Niftalı 3 y; qızı Şahpəri 15 y; qayınanası Mahpəri 50 y.

5.Sübhanverdi Allahverdi oğlu 40 y; arvadı Hürüxan 40 y; oğlu Xudaverdi 15 y; qızı Gülpəri 12 y.

6.Hüseyn Həsən oğlu 18 y; bacısı Gülpəri 7 y; anası Şahsənəm 40 y.

7. Abbas Qəmbər oğlu 30 y; arvadı Mələk 30 y; oğlu Məmməd 3 y; anası Şahpəri 80 y.

8. Nəcəf Cəfər oğlu 30 y; arvadı Pəri 25 y; 2 oğlu var: Cəfər 3 y; Babaxan 2 y.

9. Məhəmməd İmamverdi oğlu 40 y; arvadı Leyli 30 y; oğlu Ağaverdi 1 y.

10.Sübhanverdi Şahverdi oğlu 25 y; arvadı Şahpəri 25 y; qızı Şahsənəm 3 y.

11. Tahirverdi Şahverdi oğlu 26 y; arvadı Qızyetər 20 y; qızı Gülsənəm 3 y; bacısı Gülpəri 15 y; anası Şahpəri 40 y.

12.Molla Əlverdi Allahverdi oğlu 30 y; arvadı Balaxanım 25 y; oğlu Xudaverdi 1 y.

13. Qələndər Hətəm oğlu 50 y; arvadı Mahpəri 25 y; oğlu Bayram 15 y.

Əhalisi bozlu tayfasına mənsub olan Qaralar kəndində 13 ailə, 25 kişi, 24 qadın, cəmi 49 adam yaşayır.

Bu kənddəki 13 ailənin hamısı 3 il qabaq Qarabağın Min kəndinə köçüb.

Paşalı kəndinin yaxınlığında yerləşir. Ərazisi 14 verstdir, onun 5 xalvarı əkinə yararlı dəmyə torpaqdır. Bulaq suyundan istifadə edirlər, dərələrdən ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 82 öküz, 91 inək, 25 buzov, 216 qoyun, 79 keçi, 7 at var.

№ 59. GÖYƏRÇİN KƏNDİ.

Qaraçorluların həsənanlı tayfası

1.Kəndxuda Allahverən İsmayıl oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 30 y; 2 oğlu var: Təhməz 7 y; Cəfərqulu 4 y(ölüb); qardaşı Abdulla 15 y.

2.İmamverdi Vəli oğlu 45 y; arvadı Şahsənəm 40 y; 2 oğlu var: Vəli 20 y; Hüseynalı 15 y; qızı Xırda 17 y.

Haraya getdikləri məlum deyil.

3. Həsən İsmayıl oğlu 28 y; arvadı Mahpəri 14 y.

4. Şahgəldi Hüseyn oğlu 60 y(ölüb); arvadı Cahan 40 y; oğlu Həsən 25 y(ölüb).

5.Şahbaz İsmayıl oğlu 40 y; arvadı Tümən 30 y; 2 oğlu var: Hüseyn 10 y; Abbas 5 y; qızı Mehribanu 12 y;

Haraya getdikləri bilinmir.

Əhalisi həsənanlı olan Göyərçin kəndində 5 ailə, 13 kişi, 7 qadın, cəmi 20 adam yaşayır.

Bu kəndin torpaqları 4 verstdir, Arpa çayın suyundan istifadə edirlər. İldə 1000 bağ ot biçirlər.

Kəndin sakinləri Mərətüz kəndinin torpaqlarında taxıl əkirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 33 öküz, 31 inək, 14 buzov, 218 qoyun, 70 keçi, 12 at var.

№60. SÖYLAN KƏNDİ
Kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda Hüseyn Cəfər oğlu 30 y; arvadı Şahpəri 25 y; oğlu Ələsgər 10 y; 2 qız: Güləndam 8 y; Səkinə 3 y; anası Mələk 50 y.

2. Şahhüseyn Cəfər oğlu 30 y; arvadı Qızyetər 22 y; oğlu Xudaverdi 5 y; 2 qızı var: Sasun 8 y; Mələk 4 y.

3. Elyas Davud oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 30 y; qızı Mələk 6 y.

4. Süleyman Nəbi oğlu 40 y; arvadı Şərəbanu 40 y; 2 oğlu var: Vəli 15 y; Bayraməli 6 y.Qızı Əsli 4 y.

Qarabağın Min kəndinə köçüblər.

5. Nəcəf Nəcəf oğlu 40 y; arvadı Sədəf 20 y; oğlu Kərim 3 y; qzı Şahpəri 1 y.

Dərələyəzin Cul kəndinə köçüblər.

6. Novruzəli camal oğlu 25 y; arvadı Qızyetər 18 y; oğlu Nəcəfalı 1 y.

Qarabağın Qazançı kəndinə köçüblər.

7.Lazım Hüseyn oğlu 15 y. Qardaşı Məmməd 3 y; anası Mahpəri 60 y.

8. Məmmədalı Camal oğlu 18 y; anası Zeynəb 40 y.

6 №-li ailə ilə birgə köçüblər.

9. Nəcəf Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Gözəl 30 y; oğlu Qasım 8 y; üç qızı var: Fatma 13 y; Tükəzban 10 y; Mahpəri 3 y.

Dərələyəzin Dəmirçi kəndinə köçüblər.

10. Allahverdi Məmmədxan oğlu 50 y; arvadı Mahpəri 40 y; iki oğlu var: Məmmədxan 20 y. İsmayıl 8 y.

11.Həsən Nəbi oğlu 30 y; arvadı Şahpəri 30 y; iki oğlu var: Heydərqulu 9 y; Behbudalı 5y. (Siyahıyaalmadan sonra ölüb).

12. Allahverdi Hüseyn oğlu 8 y; qardaşı İmamverdi 6 y; anası Gülümağa 40 y.

6 il qabaq Qarabağın Min kəndinə köçüblər.

13. Bayram Hüseyn oğlu 40 y; arvadı Hürü 26 y; oğlu Hüseyn 9 y; iki qızı var: Pəri 12 y; Nənəpəri 1 y.

Dərələyəzin Göyərçin kəndinə köçüblər.

14. İmam Mərdan oğlu 50 y; arvadı Xədicə 35 y;iki oğlu var: Şahverdi 20 y(onun arvadı Zöhrə 15 y); Tahirverdi 16 y.

7 il qabaq Qarabağın Oxçir kəndinə köçüblər.

Söylan kəndində 14 ailə var, 30 kişi və 28 qadın olmaqla cəmi 58 nəfər yaşayır.

Bu kənd Arpaçayın sahilində yerləşir, ona məxsus torpaqlar 21 verstə çatır, suvarılan ərazi 1 xalvardır. Suvarma üçün Arpaçaydan istifadə olunur. Arpaçayın sahili boyu 4 verst meşə var. 3 min bağ ot biçilir. Buğda, arpa, darı əkilir. Kəndin əhalisi Gomur kəndinin ərazisində əkin edir.

Heyvandarlıq: 104 öküz, 107 inək, 35 buzov, 410 qoyun, 120 keçi, 18 at var.

1 yararsız dəyirman var. Söylanla Haxılı kəndlərinin arasında 2 uçuq karvansara var, kəndin özü və həmin kar-

vansaralar dövlətə məxsusdur. Arpaçayın üstündə əvvəllər körpü olub, indi uçmuş vəziyyətdədir.

№61.MƏRƏTÜZ QIŞLAĞI KƏNDİ
Qaraçorluların həsənanlı tayfası

1.Kəndxuda Allahverdi Vəli oğlu 35 y; arvadı Şahsənəm 30 y; 3 qızı var: Bədircahan 7 y; Fatma 4 y; Pəri 2 y.

2.Səfi Vəli oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 30 y; 5 oğlu var: Məmmədvəli 15 y; Hüseynalı 12 y; Usub 10 y; Məmməd 8 y; Nəbi 6 y; 2 qızı var: Bəyi 4 y; Nazlı 2 y.

3. Novruz Xudaverdi oğlu 20 y; 2 qardaşı var: Şərif 15 y; Qələndər 12 y; bacısı Xuban 10 y; anası Fatma 40 y.

4. Xələf Mirzə oğlu 40 y; arvadı Şahpəri 30 y; 4 oğlu var: Mirzə 15 y; Rza 13 y; İsa 8 y; Musa 4 y; qızı Sənəm 5 y;

5.Tahirverdi İmamqulu oğlu 30 y; arvadı Şahnisə 30 y; qızı Balaqız 4 y.

6. Allahverdi Şahhüseyn oğlu 4 y.

Bu əhalinin haraya getdiyi bilinmir.

Bu kənd hündür bir yerdə yerləşir, torpaqları 14 verstdir, onun 6 xalvarı suvarılan, 8 xalvarı dəmyə olan əkinə yararlı torpaqlardır. Bulaq suyundan istifadə edirlər.

2 xalvar sahəsi olan biçənəklərdən ildə 4 min bağ ot biçilir.

Buğda və arpa əkirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddə 34 öküz, 28 inək, 15 buzov, 158 qoyun, 48 keçi, 6 at var.

№62.ƏRGƏZ KƏNDİ
Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Nəbi bəy Fətəli xan oğlu 60 y**(Qaraçorlu tayfasının rəhbəri);** arvadı Nənəxanım 50 y; 2 oğlu var: Həsənqulu

20 y; (onun arvadı Xırda 15 y); Heydərqulu 15 y **(Dərələyəzin Terp kəndinə köçüb)**; (onun arvadı Gülnisə 15 y; oğlu Usub 1 y); 2 qızı var: Ummunisə 10 y; Ayna 5 y;

Dərələyəzin Arınc kəndinə köçüblər.

2. Abbasqulu bəy Nəbi bəy oğlu 25 y; arvadı Mələk 18 y; 2 oğlu var: Şirxan 3 y; Bəşir 1 y; 2 qızı var: Xeyrənisə 5 y; Tuti 2 y.

4 il əvvəl İrana qaçıblar.

3. Hüseyn bəy Allahverdi oğlu 60 y; arvadı Sənəm 60 y; oğlu Məmmədsadıq 27 y.

4.Kəndxuda Alməmməd Alı oğlu 40 y; arvadı Xanxanım 40 y; 4 oğlu var: Əlihüseyn 20 y; (onun arvadı Mehricahan 20 y); Həsənalı 15 y; Qəmbəralı 10 y; Alı 3 y; 2 qızı var: Mahpəri 8 y; Zeynəb 6 y; Ağapəri 70 y.

5. Ələsgər Məhəmməd oğlu 30 y; arvadı Səmənağa 30 y; 3 oğlu var: Əhməd 8 y; Zeynal 5 y; Həsən 3 y.

6. Muradxan Əhməd oğlu 30 y; arvadı Məryəm 30 y; 2 oğlu var: Almurad 5 y; Əhməd 2 y; qızı Sayad 8 y.

7. İsmayıl Haxverdi oğlu 35 y; arvadı Hüsnü 35 y; 4 oğlu var: Murad 15 y; Cəfər 8 y; əkizlər: Nuru 5 y; İmamqulu 5 y(ölüb); 2 qızı var: Səkinə 10 y; Amanyetər 7 y; anası Şahpəri 100 y.

8. Şirəli Mirzəcan oğlu 50 y; arvadı Fəxri 30 y; 3 oğlu var: Həsənxan 15 y; Hüseyn 8 y; Həsənalı 6 y; 2 qızı var: Gülxanım 12 y; Hürü 8 y.

Dərələyəzin Qaravənk kəndinə köçüblər.

9.Əlmərdan İmamverdi oğlu 40 y; arvadı Hürü 30 y; 3 qızı var: Salatın 8 y; Xatun 6 y; Mələk 3 y; qardaşı Məmmədqulu 20 y; (onun arvadı Gülümağa 20 y); anası Şamama 80 y.

10. Baba Vəli oğlu 20 y; arvadı Gülxanım 15 y; qızı Günəş 1 y.

11.Gülməmməd Allahverdi oğlu 40 y; arvadı Xədicəbanu 25 y; oğlu İmamverdi 6 y; qızı Bədirnisə 8 y.

Dərələyəzin Kotanlı kəndinə köçüblər.

12. İmaməli İbrahim oğlu 40 y; arvadı Bəyi 30 y; oğlu Dünyamalı 15 y; qızı Gülxanım 12 y.

13. Hüseynalı Maqsudalı oğlu 30 y; arvadı Mələk 30 y; 3 oğlu var: Həsənalı 15 y; Şıxəli 10 y; Baxşəli 5 y; qızı Səkinə 9 y.

14. Nəzər İbrahim oğlu 40 y; arvadı Nigar 30 y; oğlu Dadaş 5 y; 2 qızı var: Səkinə 8 y; Yaman 4 y.

15. Məşədi Qurbanəli Maqsud oğlu 40 y; arvadı Nənəxatun 25 y; 3 oğlu var: Məhəmməd 10 y; Paşa 6 y; Əsəd 4 y; 2 qızı var: Fəxri 3 y; Yaxşı 1 y.

16. Həzrətqulu Allahverdi oğlu 20 y; arvadı Zeynəb 15 y; qardaşı Allahqulu 15 y; anası Şahumağa 50 y.

Dərələyəzin Qaravənk kəndinə köçüblər.

17.Mirzəməmməd İmamverdi oğlu 40 y; arvadı Şahumağa 30 y; 2 oğlu var: Həsən 5 y; Hüseyn 3 y; qızı Pərinisə 10 y.

18. Zöhrab Eyvaz oğlu 20 y; arvadı Meyxanım 15 y.

Haraya köçdükləri məlum deyil.

19. Şahbaz Məmməd oğlu 30 y; arvadı Saliyə 30 y; oğlu Ələkbər 8 y; 2 qızı var: Bahar 10 y; Fatma 6 y.

Dərələyəzin Kotanlı kəndinə köçüblər.

20. Məşədi Nəcəfalı Mehralı oğlu 50 y; arvadı Xatun 50 y; 3 oğlu var: Səfəralı 30 y; (onun arvadı Zeynəb 20 y); Kəlbəli 20 y; Mehralı 15 y.

Dərələyəzin Qaravənk kəndinə köçüblər.

21. Yusif Fəhrad oğlu 30 y; anası Güzəlağa 50 y.

22. Fəzləli Mehrəli oğlu 40 y; arvadı Şahniyaz 35 y; 3 oğlu var: Nəzəralı 20 y; Teymur 15 y; Əmir 10 y; 2 qızı var: Şərəf 5 y; Nisə 1 y.

Dərələyəzin Qaravənk kəndinə köçüblər.

23.Cəfərxan Vəli oğlu 20 y; arvadı Şahxanım 18 y; qızı Mürasa 3 y.

24. Bədəl Pirican oğlu 40 y; arvadı Gülpəri 23 y; 2 oğlu var: Əlverdi 7 y; Allahverdi 5 y; qızı Fatma 2 y.

Qarabağa köçüblər.

25.Allahverdi Pirican oğlu 60 y(ölüb); 2 oğlu var: Allahyar 30 y; (onun arvadı Hürüxan 25 y; 2 oğlu var: Yarməmməd 6 y; Gülməmməd 3 y; qızı Pəri 5 y); Məmmədyar 20 y.

Dərələyəzin Kotanlı kəndinə köçüblər.

26.Kərim Allahverdi oğlu 50 y; arvadı Zöhrə 40 y; 2 oğlu var: Allahverdi 20 y; (arvadı Şahnisə 15 y; oğlu Həsən 2 y); Eyvaz 10 y.

Naxçıvan nahiyəsinin Qarababa kəndinə köçüblər.

27.Alı Hüseyn oğlu 60 y; arvadı Kiçikxanım 50 y; oğlu Molla Hüseyn 20 y.

Qarabağa köçüblər.

28.Əhməd Vəli oğlu 40 y; arvadı Amanyetər 30 y; oğlu Cabbar 10 y; 2 qızı var: Nigaf 8 y; Pəri 5 y.

Püsyanlı tayfası:

1.Məmməd Hətəm oğlu 40 y; arvadı Hürüzad 25 y; 2 oğlu var: Abutalib 8 y; Qəhrəman 2 y.

1,2,3,4 və 5 nömrəli ailələr Qarabağa köçüblər. Hansı kəndə getdikləri bilinmir.

2.Məmmədhüseyn Hümbətalı oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 40 y; 3 oğlu var: Hümbət 15 y; Şahbaz 19 y; Şərbətəli 5 y; qızı Şərəfnisə 8 y.

3. Ocaqqulu Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Şahpəri 30 y; 2 oğlu var: İmamqulu 12 y; Süleyman 8 y; qızı Gülpəri 6 y; anası Mahpəri 60 y.

4. Şahverdi Mustafa oğlu 70 y; arvadı Hafizə 30 y.

5. Allahyar Məmmədyar oğlu 40 y; arvadı Hürü 35 y; 2 oğlu var: Məmmədalı 20 y; Əhmədalı 10 y; qızı Mələk 5 y.

Milli tayfası:

1.Məhəmməd İbrahim oğlu 30 y; arvadı Şahzadə 25 y; oğlu Cəfər 10 y; 2 qızı var: Bacıxanım 5 y; Nənəxanım 3 y.

Kəngərlilərin yurdçu tayfası:

1.Həsən Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Əslixan 20 y; 2 oğlu var: Əhməd 5 y; Məmmədalı 2 y.

2. Əyyub Məhəmməd oğlu 25 y; bacısı Səlbixan 10 y; anası Ummu 40 y.

Ərgəz kəndinin bu 3 ailəsi haqqında məlumat yoxdur.

Şadılı tayfası:

1.Ağarza Mirzə oğlu 40 y; arvadı Xədicə 30 y; 3 oğlu var: Gülməmməd 15 y; Məhərrəm 12 y; Alo 8 y; qızı Şirin 10 y.

Qarabağlı tayfası:

1.Şahgəldi Məmmədhüseyn oğlu 30 y.

Qarabağa köçüb.

Ərgəz kəndində müxtəlif tayfalara mənsub olan 38 ailə, 109 kişi, 84 qadın, cəmi 193 adam yaşayır.

Ərazisi 21 verst olan Ərgəz kəndi dağlıq yerdə yerləşir. 20 xalvar əkinə yararlı suvarılan torpaqğı var, dəmyə torpaqları çox olsa da, onun 10 xalvarında taxıl əkirlər. Bulaqların suyundan istifadə edirlər.

Dərələrdə geniş otlaqlar var. Buğda və arpa əkirlər.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə 2yararsız dəyirman, 99 öküz, 97 inək, 78 buzov, 749 qoyun, 222 keçi, 70 at və 8 ulaq var.

№63. BÜLBÜLÖLƏN KƏNDİ

Qaraçorluların gəlohçu tayfası

1.Kəndxuda Baxşəli Cahan oğlu 30 y; arvadı Xədicə 20 y; oğlu Babaxan 4 y; qızı Pərizad 2 y; atası Cavad Babaxan oğlu 70 y; arvadı Hürü 60 y.

2. Ağa Babaxan oğlu 40 y; arvadı Zeynəb 30 y; 2 oğlu var: Fəzləli 10 y; Həsənalı 2 y; qızı Cahan 3 y; qardaşı Baba 30 y;(onun arvadı Xeyrənisə 15 y); anası Zeynəb 100 y.

3. Tarverdi Səfiqulu oğlu 70 y; 2 oğlu var: Əli 20 y; (onun arvadı Xeyrənisə 20 y; qızı Mələk 2 y); Vəli 15 y.

Qarabağ qəzasının Malıbəyli kəndinə köçüblər.

4. Mehralı Xıdır oğlu 40 y; arvadı Yaxşı 20 y; 2 oğlu var: Niftalı 4 y; Mirzə 1 y; 2 qardaşı var: Dünyamalı 10 y; Məmməd 9 y.

Qarabağ qəzasının Muradlı kəndinə köçüblər.

5. Cəfər Murad oğlu 50 y; arvadı Bədirnisə 40 y; 3 oğlu var: Oruc 20 y; İsgəndər 12 y; Bayram 6 y.

6. Nəcəf Alməmməd oğlu 40 y; arvadı Qızxanım 30 y; 3 oğlu var: Nəcəfqulu 12 y; Abbasqulu 7 y; Hüseynqulu 5 y; qızı Səkinə 5 y (əkizdirlər).

7.Kəlbihüseyn Məhəmməd oğlu 60 y; arvadı Xanxanım 50 y; 2 oğlu var: Bəyalı 20 y(onun arvadı Zeynəb 15 y); Bayramələ 8 y; qızı Şərəf 3 y.

8. Rüstəm Allahverdi oğlu 70 y (ölüb); arvadı Səlvər 50 y; 3 oğlu var: Qulu 30 y; (onun arvadı Xədicə 29 y; 2 oğlu var: Məmmədbağır 6 y; Cəfər 2 y); Bayram 8 y; Hüseyn 7 y.

9. Şahbaz Məhəmməd oğlu 40 y; arvadı Xanım 50 y; 4 oğlu var: Həsən 15 y; İsmayıl 8 y; İmamqulu 4 y; Zeynalabdin 3 y.

10. Alı Tarverdi oğlu 35 y; arvadı Güknisə 32 y; oğlu Tarverdi 15 y; qızı Şərəfnisə 10 y.

11. Sadıq Baba oğlu 15 y; anası Yetər 50 y.

12. Məhəmməd Haxverdi oğlu 50 y; arvadı Şahnisə 40 y; 2 oğlu var: Cəfərqulu 15 y; İmamqulu 8 y.

Bülbülölən kəndində 12 ailə, 43 kişi, 24 qadın, cəmi 67 adam yaşayır.

Bu qışlaq dağların arasında yerləşir, əhalisi əkinçiliklə məşğul olmur.

Dövlətə məxsusdur. Sakinlərin 81 öküzü, 49 inəyi, 41 buzovu, 620 qoyunu, 91 keçisi və 22 atı var.

№64. AŞAĞI CANI KƏNDİ
Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Kəndxuda Məmmədalı bəy Fəzləli Sultan oğlu 40 y (ölüb); arvadı Fatma 35 y; 2 oğlu var: Fəzləli 20 y; Həsənalı 10 y; qızı Məstan 8 y.

2. Ocaqqulu Qurban oğlu 30 y(ölüb); arvadı Zöhrə 30 y; 2 qızı var: Mehrixanım 6 y; Səlbinaz 3 y.

3. Məmmədhüseyn Vəli oğlu 50 y(ölüb); arvadı Gərəkməz 35 y; 2 qızı var: Sultanağa 20 y; Qızyetər 7 y.

4. Cahangir Təhməz oğlu 35 y; arvadı Tükəzban 25 y; 2 qızı var: Azad 7 y; Günəş 5 y; qardaşı Hüseynqulu 25 y; (onun arvadı Şəkərbanu 25 y).

5. Cəfərqulu Təhməz oğlu 30 y; arvadı Nənəqız 20 y; qardaşı Haxverdi 7 y; bacısı Seyran 3 y; analığı Fəxricahan 25 y.

Haraya getdikləri bilinmir.

6.Dinməmməd Ovanes oğlu 50 y(ölüb); arvadı Amanyetər 30 y; 3 oğlu var: Xıdır 8 y; İmamqulu 6 y; Abdulla 2 y.

Qarabağın harasına getdikləri məlum deyil.

7. Allahyar Əliyar oğlu 50 y (ölüb); arvadı Xanı 30 y; qızı Gülpəri 10 y.

8. Məmməd İbrahim oğlu 30 y; arvadı Xanım 15 y; 2 qardaşı var: Cəfərqulu 10 y; Kərim 6 y.

Türkiyədən gələn

9. Məhəmməd İbrahim oğlu 50 y; arvadı Mehri 40 y; oğlu Əhməd 12 y; qızı Fatma 2 y.

Tatarlar:

1.İbrahim Əli oğlu 40 y; arvadı Sənəm 40 y; 2 qızı var: Şahxanım 7 y; Şərəbanu 3 y.

Aşağı Canı kəndində 10 ailə, 21 kişi, 24 qadın, cəmi 45 nəfər yaşayır.

Canı çayının sahilində yerləşən bu kəndin əraziləri 14 verstdən artıqdır, 6 xalvar əkinə yararlı suvarılan torpağı var. Dəmyə ərazisi çox olsa da, meşəlik yer olduğundan, yalnız 6 xalvarı əkin yeridir. Canı çayının suyundan istifadə edirlər.

Burada düz oduncaqlı xeyli meşəlik, meşələrdə bol otlu biçənəklər və örüş yerləri var, ildə 1.000 bağ ot biçilir, buğda və arpa əkilir.

Buradakı çoxlu meyvə ağacları baxımsız qaldığından cırlaşıb.

3 kəl, 22 öküz, 20 inək, 16 buzov, 55 qoyun, 36 keçi, 18 at saxlayırlar.

Dövlətə məxsus olan kənddə 2 yararsız dəyirman var.

№65. HER-HER KƏNDİ.
Qaraçorluların fərruxqanlı tayfası

1.Kəndxuda Rəhim Şahbəndə oğlu 50 y; arvadı Sənəm 40 y; 3 oğlu var: Şahbəndə 25 y; (onun arvadı Mələk 15 y); Abbas 22 y; Sübhan 12 y; 2 qızı var: Qızxanım 9 y; Bacıxanım 7 y.

Haraya getdikləri bilinmir.

2. Xudaverdi Qəmbər oğlu 45 y; arvadı Yetər 40 y; 2 oğlu var: Səfəralı 20 y; (onun arvadı Zeynəb 15 y); Heydəralı 17 y; 2 qızı var: Fatma 12 y; Nənəqız 9 y; qardaşı oğlu Gülümalı Əlmərdan oğlu 8 y.

Qarabağın hansı kəndinə getdikləri məlum deyil.

3. Bünyadəli Qəmbər oğlu 20 y; arvadı Oğlangərək 15 y; 2 qardaşı var: Bayraməli 12 y; Həsənalı 8 y; bacısı Qızxxanım 7 y; anası Şahsənəm 40 y.

4. Mərdan Alı oğlu 60 y; arvadı Gülüstan 50 y; 3 oğlu var: Alı 20 y; (onun arvadı Xanzadə 15 y); Eylas 10 y; Bayram 7 y; qızı Nənəxanım 14 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

5. Xələf Həsən oğlu 30 y; 2 arvadı var: Hürü 20 y; Leyli 20 y; 2 qızı var: Sənəm 4 y; Bəyi 3 y.

Qarabağ qəzasına köçüblər.

6. Hüseyn Sübhan oğlu 25 y; arvadı Pəri 20 y; qızı Yaxşı 1 y; qardaşı Nəbi 15 y; anası Sənəm 60 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

7. Kərim Hüseyn oğlu 60 y; arvadı Şahxanım 50 y; 3 oğlu var: İman 25 y; (arvadı Sənəm 18 y; oğlu Eylas 1 y); Abbas 15 y; Oruc 12 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

8. Məmməd Alı oğlu 70 y; arvadı Sənəm 50 y; 2 oğlu var: Dünyamalı 30 y; (arvadı Mahpəri 16 y; oğlu Ağaməmməd 2 y); Bayraməli 25 y; (onun arvadı Xanı 15 y; oğlu Həsən 1 y).

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

9. Xanımalı Məmməd oğlu 20 y; arvadı Tükəzban 20 y; 3 oğlu var: Səfəralı 6 y; Əhməd 3 y(ölüb); Abbas 2 y; qızı Gülü 1 y.

10. Mustafa Qazaxəli oğlu 50 y; 2 arvadı var: Qızxanım 30 y; Yetər 20 y.

11. Nəbi Keti oğlu 30 y; arvadı Xədicə 30 y; 2 oğlu var: Oruc 15 y; Mehdi 6 y; 2 qızı var: Şərəbanu 5 y; Zeynəb 3 y.

12. Bayram Həsən oğlu 50 y; arvadı Şahzadə 30 y; 2 oğlu var: İmamverdi 15 y; Abbas 5 y; 2 qızı var: Şahsənəm 4 y; Gülpəri 3 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

13. Məhərrəm Həsən oğlu 30 y; arvadı Ağapəri 20 y; oğlu Rəhim 4 y; qızı Mələk 2 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

14. Allahverdi Məşədi Kərim oğlu 30 y; arvadı Leyli 15 y; qızı Şahsənəm 4 y; qardaşı Xudaverdi 15 y; anası Peykər 60 y.

15. Vəli Məmməd oğlu 30 y; arvadı Zöhrə 30 y; 2 oğlu var: Məmməd 15 y(ölüb); Hümbət 10 y; qızı Amanyetər 4 y; anası Tərlan 60 y.

16. Xudaverdi Həsən oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 20 y; oğlu Nəbi 1 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

17. Şano Nəzəralı oğlu 30 y(ölüb); arvadı Mələk 30 y.

18.Məşədi Allahverdi Məhəmməd oğlu 40 y; arvadı Sənəm 30 y; 2 oğlu var: Məmmədalı 12 y; Nəcəf 5 y; 2 qızı var: Mələk 6 y; Gülü 4 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

19.İmamverdi Məhəmməd oğlu 30 y; arvadı Bənövşə 25 y; oğlu Hüseynalı 7 y; 2 qızı var: Qızyetər 6 y; Şərəbanu 4 y.

20. Tarverdi İbrahim oğlu 30 y(ölüb); arvadı Ördək 25 y; oğlu Haxverdi 7 y(ölüb); 2 qızı var: Şahsənəm 6 y; Qızxanım 1 y.

21. Alı Vəli oğlu 50 y; arvadı Pərizad 40 y; oğlu Salman 20 y.

22. Hüseyn Oruc oğlu 50 y; oğlu Almurad 15 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

23. Süleyman Vəli oğlu 20 y; qardaşı Pirmurad 15 y; anası Sultan 40 y.

24. Hüseyn Cəfər oğlu 30 y; arvadı Tərlan 30 y; 2 oğlu var: Oruc 5 y; Abbas 2 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

25.Həsən Cəfər oğlu 20 y;arvadı Gülpəri 20 y; oğlu Cəfər 5 y; qızı Nənəxanım 3 y.

26. Adıgözəl Keyti oğlu 40 y; arvadı Ağapəri 20 y; oğlu Həsənalı 7 y.

Əliyanlı tayfası

1.Qəhrəman Ağası oğlu 30 y; arvadı Mələk 15 y; qardaşı Hüseyn 15 y; anası Sona 50 y.

2. Mirzə Cəfər oğlu 20 y; anası Mahnigar 70 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

3. Talıb Molla Hüseyn oğlu 26 y; qardaşı Hanı 15 y; 2 bacısı var: Nərgiz 10 y; Azad 5 y; anası Zöhrə 50 y.

Qaraçorluların əliyanlı tayfası

1.Mansur Cəfər oğlu 30 y; arvadı Məryəm 30 y; qızı Şahsənəm 3 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

2.Novruz Heydər oğlu 4 y; arvadı Fatma 35 y; oğlu Ədna 20 y; 2 qızı var: Səkinə 15 y; Zeynəb 7 y.

İrəvan qəzasının hansı kəndinə köçdükləri bilinmir.

Püsyanlı tayfası

1.Əliyar Hüseyn oğlu 15 y; anası Pəri 60 y.

Zilanlı tayfası

1.Kələş Xudo oğlu 50 y; arvadı Haney 30 y; oğlu Şahhüseyn 6 y; qızı Fatma 10 y.

İrana qaçıblar.

2.Xudaverdi Osman oğlu 60 y; arvadı Sosi 25 y; 2 qızı var: Balqız 10 y; Səlbi 5 y.

İrana qaçıblar.

3. Hüseyn Rəsul oğlu 30 y; arvadı Züleyxa 25 y; oğlu Həsən 11 y; 2 qızı var: Əsmər 7 y; Nərgiz 3 y.

İrana qaçıblar.

Qaraçorluların həsənanlı tayfası

1.Molla Bayram Həsən oğlu 98 y; **(rəqəm şübhə doğurur-N.Ə.)** arvadı Cahan 30 y; 3 oğlu var: Mustafa 25 y; (onun arvadı Bənövşə 30 y; oğlu Eylas 4 y); Məmmədhəsən 20 y; (onun arvadı Sənəm 15 y); Oruc 4 y.

Qarabağ qəzasının Kəlbəcər nahiyəsinə köçüblər.

Hacısamlı tayfası

1.Molla Əli Hacı Xəlil oğlu 55 y; 2 oğlu var: Şahgəldi 22 y; Mehdiqulu 17 y.

Qarabağa köçüblər.

2. Xıdır Hüseyn oğlu 30 y; arvadı Pəri 28 y; oğlu Həsən 9 y; qızı Sədəf 14 y.

Dərələyəzin Qnişik kəndinə köçüblər.

3. Qafar Ədna oğlu 40 y;arvadı Zöhrə 30 y; qızı Şahsəəm 4 .

Qarabağa köçüblər.

Şadılı tayfası

1.İsmayıl Məmmədhüseyn oğlu 90 y; oğlu Əməd 35 y; (onun arvadı Zeynəb 30 y);

Qarabağa köçüblər.

2. Mirzə Məmmədhüseyn oğlu 40 y; arvadı Cahan 25 y; qızı Səkinə 6 y.

Qarabağa köçüblər.

3. Məhərrəm Məmmədhüseyn oğlu 50 y (ölüb); arvadı Pəri 30 y; oğlu İbrahim 15 y(ölüb); qızı Nurcahan 7 y.

Kəngərlilər (yurdçu tayfası)

1.Eylas Danıxqulu oğlu 60 y(ölüb); arvadı Şərəbanu 50 y; oğlu Qulu 25 y; (onun arvadı Fatma 15 y; oğlu Mustafa 3 y).

2. Tağı Danıxqulu oğlu 20 y; arvadı Cahan 25 y; oğlu Kərim 4 y; qızı Xanxanım 3 y.

3.Orucəli Eyvaz oğlu 20 y; arvadı Reyhan 15 y.

4. Nurməmməd Əli oğlu 40 y; arvadı Pəri 30 y; oğlu Bayram 15 y; qızı Şahnisə 14 y.

Yelizavetpol qəzasının hansısa kəndinə köçüblər.

5. Məmməd Əli oğlu 30 y; arvadı Nənəqız 30 y.

Yelizavetpol qəzasının hansısa kəndinə köçüblər.

6.Kərbəlayi Bayram Əliqulu oğlu 60 y; arvadı Qəmzəbanu 30 y; oğlu Şahverdi 6 y(ölüb); qızı Səkinə 8 y.

Herher kəndində müxtəlif tayfalara mənsub olan 48 ailə, 110 kişi, 103 qadın, cəmi 213 nəfər yaşayır.

Bu kənd Tağ çayının sahilində, dağlıq yerdə yerləşir, boş qalmış Kotanlı və Kövgəz kəndləri ilə birlikdə 35 verst ərazisi var, onun 10 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqdır, 20 xalvarı dəmyədir. Tağ çayı və 4 bulağın suyundan istifadə edirlər. Burada kifayət qədər meşə, o cümlədən düz oduncaqlı ağaclar var.

Meşənin arasında kifayət qədər biçənək və örüşlər var, ildə 5 min bağ ot biçirlər.

Baxımsız qalmış bağlar və meyvə ağacları göstərir ki, burada nə vaxtsa bağçılıq çox inkişaf edibmiş.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə hərəsi gündə 1 xalvar taxıl üyüdən 2 işlək və 2 yararsız dəyirman, 156 öküz, 179 inək, 91 buzov, 787 qoyun, 171 keçi, 87 at, 1 ulaq var.

Bu kənddə nə vaxtsa 200 ailə yaşayıb.

№66.ARINC KƏNDİ

Qaraçorluluların təhməzli tayfası

1.Nəcəfqulu Sultan Nəbi bəy oğlu (poruçik, 3-cü dərəcəli Müqəddəs Anna ordeni kavaleri) 30 y; arvadı Pərixanım 25 y; 2 oğlu var: Fətəli 6 y; Qiyas 5 y; qızı Balaxanım 3 y; qardaşı Məmmədhənifə 17 y;

İrana qaçıblar.

2. Kəndxuda Məşədi Haxverdi Tahir oğlu 50 y; arvadı Hürü 30 y; 2 oğlu var: Allahverdi 30 y; (onun arvadı Qızyetər 20 y; oğlu Tarverdi 4 y; qızı Mahpəri 2 y); Hüseyn 6 y; 3 qızı var: Mələk 10 y; Pəri 4 y; Bahar 1 y.

Dərələyəzin Mozq kəndinə köçüblər.

3.Süleyman Tarverdi oğlu 30 y; arvadı Xədicə 20 y; oğlu Şahgəldi 5 y; qızı Qızxanım 3 y; 3 qardaşı var: Allahyar 20 y; (onun arvadı Xeyrənisə 15 y); İsmixan 19 y; İsmayıl 15 y; anası Zərif 60 y.

Canı kəndinə köçüblər.

4. Şahverdi Danzıxan oğlu 50 y; arvadı Nazlı 30 y; 3 oğlu var: Ələsgər 8 y; Ələkbər 7 y; Cəfər 6 y; 3 qızı var: Züleyxa 5 y; Şəkər 3 y; Səkinə 2 y.

Dərələyəzin Mozq kəndinə köçüblər.

5.Allahqulu Səfi oğlu 30 y; arvadı Xassə 25 y; 4 oğlu var: Cəfərqulu 8 y; Hüseynqulu 6 y; Nəcəfqulu 4 y; Həzrətqulu 1 y; qardaşı Xəlil (kar) 28 y; 2 qardaşı oğlu var: Səfi Camal oğlu 5 y; Zeynalabdin 4 y.

Qarabağın Kəlbəcər kəndinə köçüblər.

6. Məmmədalı Danzixan oğlu 60 y; 3 oğlu var: Eyvaz 18 y; Ağayar 15 y; Almurad 6 y; qızı Nənəxanım 9 y.

Dərələyəzin Mozq kəndinə köçüblər.

7. Rəhim Şahməmməd oğlu 40 y; arvadı Güləmbər 25 y; oğlu Zeynalabdin (axsaq) 4 y; 3 qızı var: Hüsnü 7 y; Gülxanım 5 y; Şahxanım 1 y.

Dərələyəzin Mozq kəndinə köçüblər.

8. Bəhram Salman oğlu 30 y; arvadı Tükəzban 20 y; oğlu İsmayıl 4 y; 3 qızı var: Hənifə 5 y; Mələk 3 y; Telli 1 y.

Dərələyəzin Mozq kəndinə köçüblər.

9. Allahverən Mirzəxan oğlu 40 y (ölüb); arvadı Şahsənəm 25 y; 2 oğlu var: Adıgözəl 12 y; Ağamalı 5 y; 2 qızı var: Yaxşı 3 y; Nənəş 1 y.

Dərələyəzin Ərgəz kəndinə köçüblər.

10.Səfər İbrahim oğlu 50 y; arvadı Gülsənəm 45 y; 4 oğlu var: Mehralı 30 y; (onun arvadı Fatma 25 y; oğlu İsmayıl 4 y); Məmmədalı 22 y; (arvadı Bəxşi 19 y; 2 qızı var: Bacıxanım 4 y; Xeyrənisə 2 y); Mirzəli 18 y; Niftəli 15 y; qızı Şahxanım 9 y.

Dərələyəzin Kotanlı kəndinə köçüblər.

11. Mirzalı Mehralı oğlu 40 y; arvadı Nazxanım (axsaq) 30 y; 2 oğlu var: İmamqulu 12 y; Cəfərqulu 5 y; 2 qızı var: Fatma 6 y; Nənəpəri 3 y.

Dərələyəzin Əyər kəndinə köçüblər.

12. Piri Gülməmməd oğlu 40 y; arvadı Səfiyyə 30 y; oğlu İbrahim 6 y.

Dərələyəzin Sallı kəndinə köçüblər.

13.Nəbi Nəbialı oğlu 35 y; arvadı Səlbi 20 y; oğlu Rüstəm 4 y; qızı Balaxanım 3 y.

Qarabağa köçüblər.

14. Allahverdi Nəbialı oğlu 40 y; arvadı Nənəqız 35 y; 3 qızı var: Şahxanım 15 y; Xırda 5 y; Xeyrənisə 3 y.

Qarabağa köçüblər.

15. Haxverdi Vəli oğlu 70 y; arvadı Gülnisə 60 y; oğlu Məmmədhənifə 18 y.

Qarabağa köçüblər.

16. İbrahim Səfi oğlu 40 y; arvadı Qızyetər 39 y; 3 oğlu

var: Məmmədqasım 20 y; Mirzə 15 y; Hüseynxan 10 y; qızı Amanyetər 5 y.

17. Bayram Allahverdi oğlu 30 y; arvadı Şahxanım 20 y.

Dərələyəzin Kotanlı kəndinə köçüblər.

18. Rəhim bəy Məmməd Sultan oğlu 60 y; arvadı Fəxri 40 y; 3 oğlu var: Nəsir 20 y; Fərəculla 15 y; Şıxəli 10 y.

19. İsmayıl Məmməd oğlu 40 y; arvadı Pəri 30 y; oğlu Hümbət 5 y; 2 qızı var: Qızbəsti 7 y; Amanyetər 4 y;

Qarabağa köçüblər.

20. Bayram Allahverdi oğlu 60 y; arvadı Pəri 40 y; 2 oğlu var: İsmayıl 20 y; (onun arvadı Nisə 20 y; oğlu Əhməd 6 y; qızı Hürü 7 y); Həsən 18 y.

Dərələyəzin Kotanlı kəndinə köçüblər.

21. Kərim Məmməd oğlu 30 y; arvadı Mehri 25 y; qızı Gülpəri 5 y;

Haraya getdikləri məlum deyil.

22. Əhməd Məmməd oğlu 30 y; arvadı Pəri 20 y; oğlu Qiyas 2 y; qızı Balaxanım 4 y.

Haraya getdikləri məlum deyil.

23.Vəli Köçəri oğlu 90 y(ölüb); oğlu Şahgəldi 20 y(ölüb); (onun arvadı Göymixan 16 y; qızı Xırda 1 y.

24. Köçəri İman oğlu 30 y; arvadı Pərixan 20 y; oğlu Allahverdi 2 y(ölüb); qızı Nənəqız 4 y; 2 qardaşı var: Tarverdi 20 y(ölüb); Xudaverdi 18 y(ölüb); anası Zöhrə 50 y.

25. Mirbağır Mircəfər oğlunun dul qalmış arvadı Şahağa 40 y; qızı Xeyrənisə 15 y.

26.Axund Cəfər Molla Məmmədyar oğlu 40 y; 2 arvadı var: Nazlı 39 y; Nənəxanım 30 y; 2 oğlu var: Abdulhüseyn 15 y; Həsən 3 y; qızı Fatma 5 y.

27. Rzaqulu Əsəd oğlu 20 y; arvadı Tükəzban 15 y; anası 50 y.

Qarabağa köçüblər.

28.Allahverdi Məşədi Kazım oğlu 30 y; arvadı Nənəqız 25 y; 2 oğlu var: Həsənqulu 10 y; Qılıc 9 y; 2 qızı var: Balaqız 7 y; Yaxşı 5 y.

Qarabağa köçüblər.

29.Allahverdi Baba oğlu 30 y; arvadı Bədirnisə 18 y; oğlu Rüstəm 3 y.

Qarabağa köçüblər.

Qaraçorluların püsyanlı tayfası

1.Vəliməmməd Hümbət oğlu 50 y; arvadı Zöhrə 40 y; 2 oğlu var: Nurməmməd 19 y; (onun arvadı Şərəbanu 14 y); Allahverən (qolsuz) 7 y; 2 qızı var: Gülpəri 12 y; Mələk 4 y.

2. Şahhüseyn Eyvaz oğlu 100 y(ölüb); **(bu rəqəm şübhə doğurur-N.Ə.)** arvadı Gözəl 60 y; oğlu Hüseyn 30 y; (onun arvadı Xanpəri 20 y; oğlu Ağaməmməd 5 y).

Qarabağa köçüblər.

3. Hüseynxan Əmirxan oğlu 60 y; arvadı Yetər 100 y; **(rəqəm şübhə doğurur-N.Ə.)** oğlu Əhmədxan 30 y; (onun arvadı Zeynəb 15 y).

Qarabağa köçüblər.

Arınc kəndində 32 ailə, 93 kişi, 84 qadın, cəmi 177 adam yaşayır.

Bu kənd Kotan çayının Arpaçaya töküldüyü dağlıq bir ərazidə yerləşir. Ərazisi 28 verstdir, onun 8 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqlardır. Çay və bulaq suyundan istifadə edilir.

Örüş yerləri çoxdur, ildə 3 min bağ ot biçilir.

Buğda və arpa əkilir. Burada əkin yerləri az olduğundan, kəndin əhalisi Herher kəndinin ərazisində taxıl əkir.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə gündə 2,5 xalvar dən üyüdən 2 dəyirman, 90 öküz, 115 inək, 68 buzov, 929 qoyun, 234 keçi, 58 at və 2 ulaq var.

№67. DAŞKƏND

Qaraçorluların xələcli tayfası

1.Kəndxuda Məmmədrza Süleyman oğlu 50 y; arvadı Mələk 35 y; 2 oğlu var: Vəliməmməd 20 y; Əlipənah 15 y; 3 qızı var: Nənəxanım 10 y; Şərəbanu 5 y; Nənə 2 y.

Bu kəndin əhalisi 4 il qabaq naməlum yerlərə dağılışıblar.

2. Qulu Atakişi oğlu 50 y; arvadı Gülüstan 30 y; 2 oğlu var: Şahgəldi 15 y; Şahverdi 10 y; qızı Leyli 8 y.

3.Mirzə İmamverdi oğlu 25 y; arvadı Gülü 15 y; qızı Bədircahan 3 y; anası Hənifə 50 y;

4.Bayram Xıdır oğlu 40 y; arvadı Yetər 30 y; oğlu Eylas 11 y; 2 qızı var: Sona 15 y; Qızyetər 10 y.

5.Atakişi Məmməd oğlu 25 y; qardaşı Mehdi 20 y; bacısı Gülpəri 15 y; anası Hürü 50 y.

6. Ağakişi Razo oğlu 30 y; arvadı Allahyetər 30 y; 2 qızı var: Yaxşı 15 y; Günəş 8 y.

7. Ağaxan İbrahim oğlu 40 y; arvadı Xədicə 30 y; 2 oğlu var: Hüseynxan 15 y; Babaxan 10 y; 2 qızı var: Zeynəb 7 y; Yaxşı 5 y.

8. Şahbaz Eylas oğlu 30 y; arvadı Tükəzban 20 y; qızı Sənəm 5 y.

9. Məhəmməd Xıdır oğlu 30 y; arvadı Pəri 25 y; oğlu Şahbaz 8 y; qızı Mehricahan 5 y.

10. Alməmməd Məmmədrza oğlu 25 y; arvadı Gülüstan 15 y.

11. Kazım İsmayıl oğlu 40 y; arvadı Xədicə 30 y; oğlu Əlmərdan 10 y; qızı Pəri 3 y.

12. Süleyman Razo oğlu 42 y; arvadı Narınc 30 y; oğlu Alı 5 y; 2 qızı var: Mahpəri 6 y; Şahpəri 4 y.

13. Məhəmməd Razo oğlu 40 y; arvadı Sevgili 30 y; oğlu Ağaverdi 6 y; 2 qızı var: Çiçək 15 y; Fatma 7 y.

14.Muradağa Mirzə oğlu 3 y; 2 bacısı var: Nənəxanım 9 y; Yaxşı 6 y; analığı Cahan 40 y.

Kənddə 14 ailə, 26 kişi, 36 qadın, cəmi 62 nəfər yaşayır.

Arpaçayın sahilində yerləşən bu kəndin 7 verst ərazisi var, onun ancaq 2 xalvarı əkinə yararlı dəmyə torpaqlardır. Kənd sakinləri başqa kəndlərin ərazisində taxıl əkirlər.

İldə 3 min bağ ot biçilir, buğda və arpa əkilir.

Dövlətə məxsus olan kənddə 40 öküz, 54 inək, 34 buzov, 118 qoyun, 61 keçi, 18 at , bir yararsız dəyirman var.

№68. KÖÇBƏK KƏNDİ
Qaraçorluların həsənanlı tayfası

1.Kəndxuda Rəfi Səfi oğlu 30 y;arvadı Fatma 20 y; oğlu Almədət 3 y;qızı Fəğri 1 y;qardaşı Mehdi-20 y.

2.Həsən Şahverdi oğlu 40 y;arvadı Reyhan 40 y; oğlu Abbas 20 y.

3.Şahnəzər Səfi oğlu 35 y;arvadı Hürizad 22 y;oğlu Bayram 7 y;2 qıızı var: Fatma 5 y; Xədicə 3 y.

4.Eylas Həsən oğlu 25 y; arvadı Bəyimağa 20 y.

5.Şahverdi Şahverdi oğlu 40 y; arvadı Mahpəri 30 y; 2 oğlu var: Haxverdi 7 y; Nəcəfalı 3 y; qızı Yetər 1 y.

6.Məmməd Mirzə oğlu 40 y; arvadı Qızxanım-30 y;oğlu Şahgəldi 5 y; 2 qızı var: Yetər 10 y; Nənəpəri 1y.

Bu kəndin əhalisinin nə vaxt və haraya getdiyi məlum deyil.

Kənddə 6 ailə, 13 kişi, 12 qadın, cəmi 25 nəfər yaşayır.

Bu kənd eyni adlı çayın sahilində yerləşir. Ərazisi 14 verstdir, 10 verst suvarılır, 30 xalvar dəmyədir. Çay və bulaq suyundan istifadə olunur. Biçənəklər 5 xalvar ərazini əhatə edir, ildə 5 min bağ ot biçilir. Kəndin yaxınlığında az miqdarda palıd meşəsi var.

Buğda və arpa əkilir.

Kənddə 51 öküz, 36 inək, 12 buzov, 168 qoyun, 93 keçi, 12 at var.

Bir uçuq və gündə 1 xalvar dən üyüdən 1 işlək dəyirman var. 1 uçuq bəzirxana var, daşı salamatdır.

Kənd dövlətə məxsusdur.

№69.GÜMÜŞXANA KƏNDİ
Qaraçorluların bozlu tayfası

1.Kəndxuda Cahanşah Cahanşah oğlu 30 y; 2 arvadı var: Pəri 30 y; Şahsənəm 20 y; oğlu Bəylər 6 y; qızı Fatma 2 y.

Dərələyəzin Xələcli kəndinə köçüblər.

2.Xanəli Şeyxi oğlu 50 y(ölüb); arvadı Hürü 50 y; 2 oğlu var: Hüseyn 25 y; (onun arvadı Zeynəb 20 y; oğlu Məhərrəm 5 y); Məhəmməd 20 y; (onun arvadı Mahnigar 15 y);

3.Allahverdi Bünyadəli oğlu 25 y; arvadı Qızxanım 20 y; oğlu Əhməd 5 y; qızı Bahar 4 y.

4.Zaman Mirzəli oğlu 30 y; arvadı Gülpəri 20 y; qızı Xırda 3 y; anası Sənəm 50 y.

5.Hətəm Nəbi oğlu 30 y; arvadı Nənəxanım 40 y; oğlu Edilxan 5 y; qızı Mələk 6 y.

6.Alı Cəfər oğlu 30 y; arvadı Sultan 30 y; 2 oğlu var: Vəli 10 y; Xudaverdi 3 y.

7. Həsən Cəfər oğlu 35 y; arvadı Qızxanım 30 y; oğlu Cəfər 15 y; qızı Mahpəri 10 y.

4, 5 və 7 nömrəli ailələr Qarabağ nahiyəsinin Min kəndinə köçüblər.

8.Fətəli Bünyadəli oğlu 12 y; bacısı Mahpəri 10 y; anası Gülpəri 30 y.

Qarabağ nahiyəsinə köçüblər.

Əhalisi bozlu tayfasına mənsub olan Gümüşxana kəndində 8 ailə, 17 kişi, 18 qadın, cəmi 35 adam yaşayır.

Bu kənd Arpaçaya tökülən Çümüşxana çayının üzərində yerləşir. Ərazisi 21 verstdir, onun 4 xalvarı əkinə yararlı suvarılan tirpaqdır, bir qədər dəmyə ərazi də var. İldə 2 min bağ ot biçilir. Buğda, arpa və darı əkilir.

Dövlətə məxsus bu kənddə 3 yararsız dəyirman, 39 öküz, 44 inək, 18 buzov, 390 qoyun, 109 keçi, 10 at, 2 ulaq var.

Kəndin 4 verstliyində 2 kifayət qədər dərin quyu vardır ki, burada gümüş emal edilib, kənd də öz adını buradan götürüb.

№70. TARP KƏNDİ.
Qaraçorluların bozlu tayfası

1.Kəndxuda Allahverdi Haxverdi oğlu 40 y; arvadı Qızyetər 40 y; 2 oğlu var: Eyvaz 12 y; Məmməd 2 y; 2 qızı var: Mahnigar 14 y; Yaxşı 5 y.

2. Xudaverdi Haxverdi oğlu 35 y; arvadı Bənövşə 30 y; oğlu Xıdır 12 y; 2 qızı var: Mehri 13 y; Şahnisə 2 y.

3. Haxverdi Allahverdi oğlu 60 y(ölüb); oğlu İmamverdi 30 y; (onun arvadı Pəri 20 y; 2 oğlu var: Şahverdi 6 y; Babaverdi 3 y; qızı Bənövşə 1 y).

4. Sübhanverdi Haxverdi oğlu 20 y; arvadı Gülpəri 16 y; oğlu Ağaverdi 2 y.

6 il qabaq Dərələyəzin Xələcli kəndinə köçüblər.

5. Qasım Kamal oğlu 40 y; arvadı Gülpəri 30 y; oğlu Həsən 7 y; qızı Cahan 12.

5, 6 və 7 nömrəli ailələr Dərələyəzin Arınc kəndinə köçüblər.

6.Nəbi Kamal oğlu 30 y; arvadı Mələk 22 y; oğlu İsmayıl 6 y; 2 qızı var: Sona 8 y; Hürüxan 1 y; anası Kotan 50 y.

7.Qəmbər Vəli oğlu 30 y; arvadı Şahsultan 24 y; 2 oğlu var: Əlmərdan 8 y; Məmməd 4 y; Mehribanu 10 y.

8.Hüseyn Allahyar oğlu 60 y; arvadı Fatma 60 y; 3 oğlu var: Edilxan 30 y; (onun arvadı Xanım 20 y; oğlu İsaxan 5 y; qızı Pəri 4 y); Alxan 15 y; Allahyar 10 y.

5 il qabaq Xələcli kəndinə köçüblər.

9. Tahirverdi Camal oğlu 30 y; arvadı Qızyetər 28 y; oğlu Camal 2 y; 2 qızı var: Sənəm 12 y; Leyli 5 y.

10. Teymuraz Camal oğlu 25 y; arvadı Qızxanım 15 y; anası Sənəm 50 y.

11. İsgəndər Şahverdi oğlu 50 y(ölüb); arvadı Xədicə 30 y; 2 oğlu var: Məmmədalı 15 y: Şahverdi 5 y; 2 qızı var: Sənəm 7 y; Şahsənəm 1 y.

1 il əvvəl Dərələyəzin Aşağı Danzik kəndinə köçüblər.

12. Cəfər Qələndər oğlu 25 y; bacısı Çiçək 10 y; anası Mahpəri 40 y.

13. Oruc Usub oğlu 25 y; arvadı Fatma 15 y.

14. Kərim Yaqub oğlu 50 y; arvadı Xanpəri 40 y; 2 oğlu var: Fətəli 9 y; Əhməd 2 y; 2 qızı var: Pəri 15 y; Səkinə 12 y; anası Salatın 70 y; qardaşı oğlu Yaqub Fətəli oğlu 20 y.

13,14 və 15 nömrəli ailələr 6 il əvvəl Qarabağın Tarxanlı kəndinə köçüblər.

15. İbrahim Cəfər oğlu 25 y; arvadı Pəri 30 y; oğlu Cəfər 2 y.

16. Xudaverdi Haxverdi oğlu 30 y; arvadı Hənifə 20 y; oğlu Allahverdi 4 y; 2 qardaşı var: Tağı 20 y; Nağı 15 y; anası Xanpəri 50 y.

17.Məmmədyusif Haxverdi oğlu 10 y (ölüb); bacısı Cahan 5 y; anası Şahxanım 40 y.

18. Kazım Murtuza oğlu 30 y(ölüb); arvadı Reyhan 25 y; oğlu Murtuza 8 y; qızı Zeynəb 5 y.

19. Hüseyn Şahnəzər oğlu 40 y; arvadı Çiçək 30 y; 2 oğlu var: Əlipəna 15 y; Şahnəzər 7 y; qızı Xanpəri 10 y.

Hüseyn təkbaşına Qarabağın Kəlbəcər kəndinə gedib.

20. Şükür Nurulla oğlu 60 y; arvadı Sənəm 30 y; oğlu Məmmədalı 10 y(ölüb).

21. Həsən Alı oğlu 40 y(ölüb); qızı Şahpəri 12 y.

Tarp kəndində 21 ailə, 50 kişi, 46 qadın, 96 nəfər yaşayır.

Bu kənd Köçbək çayının Arpaçaya töküldüyü yerdə yerləşir. 21 verst ərazisinin 10 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqlardır, dəmyə yeri çoxdur. Çay suyundan istifadə edirlər.

Biçənəkləri 1 xalvar, örüş yerləri çoxdur. İldə 6 min bağ ot biçilir.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə 2 yararsız dəyirman, 155 öküz, 129 inək, 55 buzov, 642 qoyun, 271 keçi, 32 at, 4 ulaq var.

№71. TERP KƏNDİ
Qaraçorluların fərruxqanlı tayfası

1.Kəndxuda Kərim Məcnun oğlu 55 y; arvadı Xanxanım 50 y; 3 oğlu var: Babaxan 30 y; (onun arvadı Qızlarbəyi 30 y; oğlu Məmmədalı 1 y; 2 qızı var: Pəricahan 5 y; Hürücahan 3 y); Cəfər 20 y; (onun arvadı Səkinə 20 y; qızı Səlbicahan 1 y); Xudaverdi 10 y; 2 qızı var: Yetər 12 y; Xədicə 9 y.

2. Vəli Həsən oğlu 50 y; arvadı Yetər 30 y; 3 oğlu var: Alıxan 6 y; İsaxan 4 y; Şahhüseyn 1 y; qızı Gülpəri 10 y.

3. Mehdi Şahverdi oğlu 15 y; arvadı Gilə 10 y; anası Gərəkməz 40 y.

4. Alı Həsən oğlu 48 y; arvadı Xanpəri 40 y; oğlu İmamverdi 5 y; 2 qızı var: Qızxanım 10 y; Balaxanım 5 y.

5. Behbudalı Əlmərdan oğlu 40 y; arvadı Xanı 35 y; 2 oğlu var: Məmməd 20 y; Əhməd 8 y; qızı Xanpəri 5 y.

5, 6, 7 və 8 nömrəli ailələr Qarabağın Kəlbəcər kəndinə köçüblər.

6. Əhməd Məcnun oğlu 25 y; arvadı Gözəl 20 y; 2 qardaşı var: Eylas 15 y; Nəbi 10 y; Abbas 5 y; 2 bacısı var: Sənəm 18 y; Nənəxanım 15 y; anası Pəri 40 y.

7. Həsən Vəli oğlu 20 y; arvadı Nənəxanım 15 y; oğlu Hüseyn 3 y; 2 qardaşı var: Edilxan 15 y; İsmayıl 10 y.

8. Nəcəf İsgəndər oğlu 30 y; qardaşı Şahhüseyn 6 y; bacısı Nənəpəri 3 y; anası Şahpəri 50 y.

Kulakanlı tayfası

1.Məmməd Həşim oğlu 60 y; arvadı Gülsənəm 60 y; oğlu Məmmədqulu 30 y; (onun arvadı Amanyetər 18 y; qızı Mərcan 1 y); qızı Zeynəb 20 y.

Dərələyəzin Qabaqlı kəndinə köçüblər.

2.Hətəm Nəcəf oğlu 50 y; arvadı Nazlı 25 y; oğlu Əsədulla 10 y; 3 qızı var: Qızyetər 9 y; Gülsənəm 7 y; Şahpəri 4 y.

Dərələyəzin Xələcli kəndinə köçüblər.

3.Tahirverdi Hüseyn oğlu 18 y; qardaşı Şahverdi 12 y; bacısı Səkinə 3 y; anası Hürü 35 y.

Haraya getdikləri məlum deyil.

Bozlu tayfası

1.Şahhüseyn Allahyar oğlu 55 y; arvadı Gülü 50 y; 3 oğlu var: Qaraxan 20 y; Həsən 10 y; Oruc 3 y; 2 qızı var: Mələk 9 y; Fatma 6 y.

Dərələyəzin Xələcli kəndinə köçüblər.

Kəngərlilərin yurdçu tayfası

1.Əsəd Yolçu oğlu 30 y(ölüb); arvadı Xeyrənisə 30 y; oğlu Qərib 10 y; qızı Fəxri 5 y; anası Qızxanım 60 y.

Haraya getdikləri məlum deyil.

2.Murad Əlihümbət oğlu 50 y; arvadı Xeyrənisə 50 y; 3 oğlu var: Əlihümbət 20 y; Həsən 15 y; Əhməd 4 y; qızı Hüsnücahan 6 y.

Naxçıvan qəzasına köçüblər.

3.Ocaqqulu Ağakişi oğlu 40 y; arvadı Ummu 40 y; 2 oğlu var: Məmmədalı 10 y; Hümbətalı 5 y; qızı Zeynəb 15.

Naxçıvanın Cəhri kəndinə köçüblər.

4. Məmmədalı Əkbər oğlu 60 y; arvadı Bənövşə 60 y; oğlu Sarıxan 15 y.

Dərələyəzin Qızıl qışlaq kəndinə köçüblər.

5. Əli Əbdülhüseyn oğlu 50 y; arvadı Xədicə 50 y; 2 oğlu var: Bağır 10 y; Kəlbəli 5 y; qızı Telli 4 y.

Qarabağın hansı kəndinə köçdüyü məlum deyil.

Terp kəndində 17 ailə, 50 kişi, 46 qadın, cəmi 96 nəfər yaşayır.

Arpaçayın sahilində, dağlıq yerdə yerləşən bu kəndin ərazisi 21 verstdir, onun 20 xalvarı əkinə yararlı suvarılan, 60 xalvarı dəmyədir. Arpaçayın və 2 bulağın suyundan istifadə edirlər.

Buğda və arpa əkilir, ildə 4 min bağ ot biçilir.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə hərəsi gündə 1 xalvar taxıl üyüdən 2 dəyirman, 1 yararsız dəyirman, 1 yararsız bəzirxana, 22 öküz, 85 inək, 40 buzov, 559 qoyun, 119 keçi, 19 at var.

Bu kənddən 7 verst aralıda əvvəllər emal olunan qurğuşun filizi var.

№72.ÇAYKƏND

Qaraçorluların həsənanlı tayfası

1.Kəndxuda Bəylər Bayram oğlu 28 y; arvadı Oğlangərək 22 y; oğlu Abutalib 1 y; 2 qızı var: Bacıxanım 8 y; Qızyetər 4 y; 2 qardaşı var: İsmayıl 12 y; Bayram 8 y; anası Qızxanım 50 y.

2. Cahangir Bayram oğlu 25 y; arvadı Mehri 20 y; qızı Abihəyat 2 y.

3. Məhəmməd Cəfər oğlu 45 y; arvadı Ağapəri 40 y; 2 oğlu var: Cəfər 8 y; Əhməd 6 y; 2 qızı var: Mahpəri 18 y; Fatma 17.

Qarabağın hansı kəndinə köçdükləri məlum deyil.

4.Qasım İsmayıl oğlu 40 y; arvadı Kətan 30 y; 3 oğlu var: Mustafa 15 y(ölüb); Kazım 8 y; Şahverdi 5 y; 2 qızı var: Xanxanım 17 y; Leyli 6 y.

5.Pənahəli Vəli oğlu 30 y; arvadı Qızyetər 40 y; oğlu Xudaverdi 7 y; qızı Mələk 5 y.

5, 6, 9, 10 və 11 nömrəli ailələr Qarabağın Zar kəndinə köçüblər.

6. Məmmədalı Alı oğlu 62 y; arvadı Şahxanım 50 y; oğlu Alı 20 y.

7.Bağır Cəfər oğlu 40 y; arvadı Nərgiz 30 y; oğlu Qəmbər 1 y; 3 qızı var: Şahpəri 12 y; Pəri 8; Yetər 5 y.

8. Şərəf Cəfər oğlu 30 y; arvadı Sultan 20 y; oğlu Musa 6 y; qızı Xədicə 3 y.

9. Şahverdi Nəbi oğlu 60 y; arvadı Sənəm 40 y; 2 oğlu var: Kərim 20 y; Eylas 15 y; qızı Gülü 17 y.

10.Vəliməmməd Nağı oğlu 40 y; arvadı Şahpəri 35 y; 3 oğlu var: Abbasəli 18 y; Məmmədtağı 15 y; Nəcəf 10 y; qızı Ağapəri 5 y.

11. Nəbi Novruz oğlu 50 y; arvadı Şahsənəm 50 y; 2 qızı var: Pərizad 5 y; Nənəpəri 4 y.

12.Gülməmməd İmamqulu oğlu 18 y; qardaşı Heydərqulu 6 y; bacısı Xanpəri 5 y; anası Şahzeynəb 40 y.

Tatarların əliyanlı tayfası

1.Həsənxan Həsəncan oğlu 50 y; 5 oğlu var: Rüstəm 30 y(onun arvadı Gülü 30 y; 2 qızı var: Şahxanım 4 y; Cahan 1 y); Zal 20 y; Qulu 18 y; Abdulla 14 y; Tahirqulu 12 y.

2.Məmmədhüseyn Mehdixan oğlu 40 y; arvadı Şah-

sənəm 30 y; 2 oğlu var: Hüseyn 10 y; Mehdixan 7 y; qızı Xanı 6 y; qardaşı Həsən 15 y.

Sultanlı tayfası

1.Edilxan İman oğlu 30 y; arvadı Zeynəb 30 y; oğlu Novruzəli 5 y.

Qarabağın harasına köçdükləri məlum deyil.

Arpaçayın sahilində yerləşən bu kəndin 7 verst ərazisi var. Onun 2 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqdır. 3 min bağ ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər. Burada əkinə yararlı torpaqlar çatışmadığından, bu kəndin əhalisi Martiros kəndinin ərazisində taxıl əkirlər.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə 1 baxımsız dəyirman, 104 öküz, 92 inək, 36 buzov, 549 qoyun, 240 keçi, 20 at var.

№73. CUL KƏNDİ.

Qaraçorluların kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda Əlmərdan Məmmədalı oğlu 30 y; arvadı Mehriban 25 y; oğlu Behbudalı 12 y (ölüb); Iki qızı Balaxanım 8 y; Nənəxanım 5 y; qardaşı Fəzli Əli 15 y(ölüb).

2.Ağaməmməd Məmmədalı oğlu 40 y(siyahıya almadan sonraölüb); arvadı Gözəl 30 y; iki oğlu var: Abbas 8 y; Şahbaz 5 y; ü qızı var : Ağabəyim 14 y; Ağapəri 12 y; Nənəqız 4 y.

3. Həşim Kərbəlayi Xudaverdi oğlu 25 y; iki arvadı var: Şahpəri 25 y; Leylixan 28 y; oğlu Xudaverdi 3 y; üç qızı var: Həcər 4 y; Gülpəri 1 y; Pərixan 1 y.

4. Məhərrəm Albəy oğlu 40 y. iki arvadı var: Xanpəri 30 y; Pərixan 25 y; iki oğlu var: Alı 8 y; Allahverdi 6 ;iki qızı var: Xatun 4 y; Cahan 2 y.

5.Tahverdi Xudaverdi oğlu 50 y; arvadı Ağapəri 40 y; oğlu Tarverdi 8 y; qızıXırda7y.

6. Ocaqqulu Məmməd oğlu 30 y; arvadı Yaxşı 25 y; oğlu Məhərrəm 6 ; iki qızı var: Xanxanım 10 y; Mərcan 5 y.

7. Allahverdi Məmmədalı oğlu 25 y; arvadı Ağapəri 20 y; oğlu Haxverdi 5 y(ölüb); qızı Xeyransa 3 y.

8. Korçi Əli oğlu 40 y; arvadı Pəri 35 y; iki oğlu var: Hüseyn 12 y; Həsən 8 y.

9. Mustafa Mustafa oğlu 30 y; arvadı Sultan 25 y; oğlu Şadman 1 y; iki qızı var: Bəysultan 8 y; Mulxusa 5 y.

10. Süleyman Xələf oğlu 20 y; arvadı Şaysənəm 16 y; oğlu Məmməd 2 y; anası Leyla 50 y.

11. Şahgəldi Həsən oğlu 30 y; arvadı Qızxanım 25 y; oğlu Həsən 6 y; qızı Fatma 1y.

12. Bayram Həsən oğlu 40 y; arvadı Şahpəri 30 y; iki oğlu var: Məmmədalı 10 y; Behbudalı 6; qızı Mahpəri 1y.

13. Həsənalı Rza oğlu 100 y(ölüb);oğlu Hacı 25 y; onun arvadı Qızyetər 20 y;qızı Nənəxanım 3 y.

Çıraqlı kəndinə köçüblər.

14.Hüseynalı Məmmədalı oğlu 20 y; arvadı Mələk 15 y.

15. Nəcəf Xudaverdi oğlu 60 y; arvadı Ağapəri 25 y; iki oğlu var: Həsənalı 8 y; Abbasəli 6 y; iki qızı var: Xanpəri 12 y; Xanımsultan 4 y.

16. Vəli Hüseyn oğlu 50 y; arvadı Pəri 25 y; iki oğlu var: Hüseynqulu 8 y; Eyvaz 5 y.

17. Xudaverdi Məmədalı oğlu 25 y; arvadı Qızxanım 20 y; qızı Gülnisə 5 y.

18. Məşədi Məmməd Musa oğlu 40 y; arvadı Fatma 30 y; oğlanları Hümbət 15 y; Musa 8 y; qızı Hüsnü 6 y.

19. Əli Həsən oğlunun dul qalmış arvadı Xanı 50 y.

20. Həsən Abas oğlu 50 y; arvadı Yetər 40 y; iki oğlu var: Allahverdi 20 y; İmamverdi 12 y. Qızı Gülpəri 8 y.

Püsyanlı tayfası

1.Alməmməd Əlmərdan oğlu 30 y; arvadı Şahbəyi 25 y; iki oğlu var: Məhərrəm 10 y; Səfəralı 5 y; qızı Cahan 4 y.

2.İsmayıl Həsən oğlu 30 y; arvadı Nazxanım 20 y; qızı Qızbəsti 1 y.

Sultanlı tayfası

1.Gülməmməd Həzrətqulu oğlu 25 y; anası Mahpəri 50 y.

2.Murtuzaqulu Məmmədqulu oğlu 80 y; arvadı Fatma 50 y; iki oğlu var: Hüseyn 15 y; Hüseynqulu 7 y; üç qızı var: Yetər 12 y; Amanyetər 8 y; Gülxanım 5 y.

Tatarlar. Sisyanlı tayfası

1.Molla Allahqulu Molla Hüseyn oğlu 50 y; arvadı Zeynəb 40 y; iki oğlu var: Cəfər 12 y; Davud 8 y.2 qızı var: Mələk 7 y; Nənəxanım 4 y.

Bu ailə Naxçıvan qəzasının Püsyan kəndindən gəlib.

Cul kəndində 25 ailə, 56 kişi, 61 qadın olmaqla cəmi 117 nəfər yaşayır.

Kənd Arpaçaya tökülən Cul çayının sahilində salınıb, ətrafındakı torpaqlar 28 verstdir, 10 xalvar suvarılan, 20 xalvar dəmyə əkin yeri var. 8 verstlik hündür ağacları olan müşəliyi var. 10 min bağ ot biçilir. Arpa və buğda əkilir. Kənddə 217 öküz, 184 inək, 92 buzov, 968 qoyun, 125 keçi, 54 at var.

4 dəyirmandan 1-i işlək vəziyyətdədir. Gündə 1 xalvar dən üyüdür. 2 yararsız bəzirxana var, daşları salamatdır. Kənd xəzinəyə məxsusdur. Cul çayının üstündə daşdan möhkəm körpü tikilib. Bu kənddə əvvəllər 200 həyət olub.

№ 74. GOMUR KƏNDİ

Qraçorluların kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda İsgəndər Qəmbər oğlu 40 y; arvadı Mahpəri 40 y; dörd oğlu var: Xudadat 15 y; Qəmbər 8 y **(ölab);** Pirmurad 5 y.

2. Əlipəna Qəmbər oğlu 50 y.Arvadı Mələk 35 y; üç oğlu var: Novruz 15 y; Əlmərdan 7 y; Abbas 4 y; iki qızı var: Hürü 12 y; Qızyetər 8 y.

3. Qələndər Əlpəna oğlu 20 y; arvadı Pəri 16 y; qızı Məsuməbanu 2 y.

4.Haco Osman oğlu 40 y; iki oğlu var: Təhmuraz 15 y; İsmayıl 8 ; qızı Gülüstan 14 y.

5. İsgəndər Qəmbər oğlu 40 y; arvadı Qızxanım 35 y; iki oğlu var: Qəmbər 21 y; Kərim 3 y; üç qızı var: Gülsənəm 12 y; Şıxsənəm 11 y(kordur); Yaxşı 4 y.

Bu ailənin Qarabağ qəzasının Kəlbəcər kəndindən gəlib.

Gomur kəndində cəmi 5 ailə, 16 kişi və 11 qadın olmaqla 27 nəfər yaşayır.

Kənddə 282 qoyun, 78 keçi, 10 at var. 2 yararsız dəyirman, 1 yararsız bəzirxana var. Kənd dövlətə məxsusdur.

№ 75. GABUD KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda Şahbəndə Ruşan oğlu 30 y; arvadı Ammani 20 y; oğlu Alı 5 y; qardaşı Xudabəndə 15 y; anası Sona 50 y.

2.Bünyadəli Məmmədrza oğlu 50 y; arvadı Qızxanım 40 y; oğlu Eylas 15 y; qızı Şahsənəm 7 y.

Bu ailə Dərələyəz mahalının Daşaltı kəndinə köçüb.

3.Şahbaz Məmmədrza oğlui 60 y; arvadı Xanxanım 40 y; Iki oğlu var: Nəcəf 15 y; Məmmədalı 7 y; qızı Nənəxa-

nım 8 y.

Bu ailə Dərələyəz mahalının Daşaltı kəndinə köçüb.

4.Mustafa Haxverdi oğlu 50 y; arvadı Xatun 40 y; üç oğlu var. Qədim 25 y; Qədimin arvadı Fatma 15 y; Haxverdi 10 y; Kərim 6 y; qızı Nənəpəri 3 y.

Bu ailənin Söylan kəndinə köçüb.

5.Həzrətqulu Ruşan oğlu 40 y; arvadı Sona 15 y.

6.Məmməd Bayram oğlu 40 y; arvadı Mahpəri 35 y; Iki oğlu var: Bayram 15 y; Əhməd 6 y; qızı Nənəpəri 8 y.

7.Səfəralı Məmmədrza oğlu 40 y; arvadı Yetər 20 y: oğlu Qafar 3 y.

Dərələyəz nahiyəsinin Daşaltı kəndinə köçüblər.

8.Abbasəli Abbas oğlu 20 y; qardaşı Həsənalı 15 y; Bacısı Ağapəri 10 y; anası Şahpəri 50 y.

(Məmur qeydində bu ailənin Qarabağ qəzasına köçdüyü, amma onun hansı kəndinə getdiyinin məlum olmadığı bildirilir. 1842-ci ilin Kameral siyahısında Daşaltı kəndində qeydə alınıblar.-N.Ə.)

Kənddə 8 ailə, 20 kişi və 15 qadın olmaqla cəmi 35 nəfər var.

Bu kənd Arpaçay yaxınlığında dağlıq yerdir, 10 verst torpağı var, ancaq 0,5 xalvar suvarılan və 5 xalvar dəmyə yeri var. İçmək üçün sağlam bulaqları var. İldə 3 min bağ ot biçilir. Bir yararsız, bir sağlam dəyirman, bir yararsız bəzirxana var, daşı salamatdır. Kənddə 76 öküz, 57 inək, 26 buzov, 156 qoyun, 76 keçi və 19 at var.

Kənd xəzinəyə məxsusdur.

№ 76.HAXILI KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası

1.Şahhüseyn Əlmərdan oğlu 40 y; arvadı Nənəpəri 35 y; 2 oğlu var: Fətəli 20 y.(onun arvadı Nurcahan 15 y.); Hümbət 6 y; 3 qızı var: Sədəf 12 y; Xırda 8 y; Allahyetər 5 y.

2. Şahverdi Məşədi İsaxan oğlu 30 y; arvadı Minaxanım 20 y; qızı Bala 4 y.

Bu ailə Dərələyəzin Tezxarab kəndinə köçüb.

Kənddə 2 ailə, 4 kişi, 7 qadın, cəmi 11 adam yaşayır.

Bu kənd Arpaçayın yaxınlığında yerləşir, ərazisi 7 verstə yaxındır. Əkinə yararlı 2 xalvar suvarılan, 4 xalvar dəmyə torpağı var. Arpa çayın suyundan və bulaqlardan istifadə edirlər.

Buğda və arpa əkirlər, ildə 200 bağ ot biçilir.

Xəzinəyə məxsus olan kənddə 12 öküz, 7 inək, 5 buzov, 140 qoyun, 25 keçi, 7 at var.

Kəndin yaxınlığında çöl daşlarından tikilmiş az zədəli karvansara var.

№77.QAYALI KƏNDİ

Qaraçorluların külükçə tayfası

1.Kəndxuda Hüseyn Kərbəlayi İsmixan oğlu 40 y; arvadı Xanxanım 30 y; 2 oğlu var: İsmixan 7 y; Ələkbər 4 y; 2 qızı var: Nənəxanım 15 y; Yasəmən 10 y.

Qarabağa köçüblər.

2. Hüseynalı Alı oğlu 50 y; arvadı Şahsultan 40 y; 3 oğlu var: Mehralı 20 y; Fətəli 15 y(ölüb); Məmmədalı 8 y(ölüb); 2 qızı var: Zeynəb 10 y; Bəxşi 5 y.

3. Mirzə İsmayıl oğlu 25 y; anası Şahsənəm 50 y.

Qarabağa köçüblər.

4.Məmmədbağır Kərbəlayi İsmixan oğlu 30 y; arvadı Mələk 15 y.

5. Zeynalabdin İsmayıl oğlu 50 y; arvadı Qızxanım 20 ; iki oğlu var: Hüseyn 15 y; Məhəmməd 2 y; qızı Zöhrə 10 y.

İrəvan qəzasının harasına köçdükləri məlum deyil.

6. Abdalxan Kərbəlayi İsmixan oğlu 20 y; bacısı Zöhrə 10 y; anası Sona 60 y.

7. Məmmədxan Məhəmməd oğlu 50 y; arvadı Pəricahan 30 y; iki oğlu var: Allahverdi 20 y; Hümbətalı 10 yiki qızı var: Telli 8 y; Bacıxanım 5 y.

8.Mehdi Kərbəlayi İsmixan 35 y; arvadı Abihəyat 30 y; oğlu Abbas 12 y; iki qızı var: Nabat 5 y; Xədicə 3 y.

9.Məmməd Molla Xudaverdi oğlu 25 y; arvadı Qızxanım 19 y; oğlu Baxşəli 1 y; qızı Bacıxanım 5 y.

Qarabağın köçüblər.

Küləkçə tayfasının yaşadığı Qayalı kəndində 9 ailə, 20 kişi, 20 qadın, cəmi 40 adam var.

Arpaçayın yaxınlığında yerləşən bu kəndin ərazisi 7 verstdir, onun 1 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqlardır. Arpaçayın suyundan istifadə edirlər. Buğda və arpa əkilir.

Əkinə yararlı torpaqlar kifayət etmədiyindən, bu kəndin əhalisi Qaralar kəndində taxıl əkir.

69 öküz, 55 inək, 20 buzov, 323 qoyun, 106 keçi, 12 at, 7 ulaq olan kənddə 2 yararsız və gündə 2 xalvar taxıl üyüdən 1 işlək dəyirman var.

Kənd dövlətə məxsusdur.

№78. MARTİROS KƏNDİ

Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Kəndxuda Məşədi İsmayıl Məhəmməd oğlu 40 y; arvadı Mələk 30 y; oğlu Adıgözəl 13 y.

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

2. Ağayar Məhəmməd oğlu 60 y;arvadı Sona 40 y; oğlu

Usub 4 y; 4 qızı var: Zeynəb 14 y; Nabat 9 y; Gülsənəm 6 y; Yasəmən 2 .

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

3. Məşədi Cahangir Nəcəf oğlu 40 y; arvadı Fatma 25 y; oğlu Məmməd 10 y; anası Güley 60 y.

Qarabağa köçüblər.

4.Əmirgünə Nəcəf oğlu 60 y; arvadı Şahnisə 35 y; 2 oğlu var: Cəfərqulu 10 y(4 il qabaq Sibirə sürgün edilib); Hüseyn 6 y.

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

5.Cahan Pənah oğlu 40 y; arvadı Gülpəri 30 y; oğlu Şahgəldi 10 y; 2 qızı var: Nənəqız 9 y; Sona 7 y.

Qarabağa köçüblər.

6. Xələf Əmirgünə oğlu 30 y; arvadı Şahpəri 16 y; oğlu Nağı 1 y; qardaşı Səfər 20 y.

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

7. Rəhim Məhəmməd oğlu 30 y; arvadı Şahxanım 25 y; 2 qızı var: Ağaxanım 10 y; Nənəxanım 6.

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

8. İbrahim Yolçu oğlu 60 y; arvadı Şahbəyi 40 y; oğlu Dəmirxan 15 y; qızı Nənəxanım 10 y.

Qarabağın Maqauz kəndinə köçüblər.

9. Hüseyn Cəfər oğlu 60 y; arvadı Xassə 45 y; 3 oğlu var: Məmmədrza 30 y; (onun arvadı Səkinə 20 y; oğlu Bəyalı 3 y; qızı Ana 6 y); Eyvazəli 20 y; Cavad 10 y.

Qarabağın Maqauz kəndinə köçüblər.

10.Bayram Alı oğlu 50 y; arvadı Qızxanım 30 y; 2 oğlu var: Gülümalı 7 y; Ağa 3 y; qızı Ağasultan 10 y.

Qarabağın Maqauz kəndinə köçüblər.

11.Allahqulu Fətəli oğlu 30 y; arvadı Sənəm 30 y; oğlu Tahirqulu 5 y; 3 qızı var: Səlbi 15 y; Bədir 10 y; Gözəl 3 y.

Qarabağa köçüblər.

12.Şahnəzər Şahbaz oğlu 40 y; arvadı Hüsnücahan 30 y; oğlu Hüseyn 15 y; 2 qızı var: Mehri 12 y; Gülsənəm 8 y; qardaşı Cəfərqulu 30 y; (onun arvadı Şərəbanu 20 y).

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

13. Məhərrəm Mirzə oğlu 20 y; qardaşı Fəzləli 15 y; anası Nazpəri 50 y.

Haraya getdikləri bilinmir.

Püsyanlı tayfası

1.Gülməmməd Allahverdi oğlu 60 y; arvadı Hürüzad 45 y; oğlu Hacalı 30 y; (onun arvadı Gülü 20 y; oğlu Mustafa 4 y).

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

2. Şıxəli Gülməmməd oğlu 40 y; arvadı Hürüzad 30 y; qızı Səkinə 10 y.

Dərələyəzin Terp kəndinə köçüblər.

3.Şahbəndə Köçəri oğlu 60 y; arvadı Pəri 40 y; oğlu Şahməmməd 15 y.

Naxçıvan nahiyəsinin Cəhri kəndinə köçüblər.

4.Məmmədqulu Xudaverdi oğlu 60 y; arvadı Şahzadə 50 y; 3 oğlu var: Həsən 30 y (arvadı Bəyi 20 y; oğlu Sadıq 5 y; qızı Zöhrə 3 y); Zeynal 20 y; Hüseyn 15 y.

Haraya getdikləri bilinmir.

Milli tayfası

1. Həsən Hüseyn oğlu 60 y; arvadı Həzi 40 y; 2 oğlu var: Hüseyn 15 y; Abbas 10 y; 3 qızı var: Qızyetər 12 y; Əminə 5 y; Şərəbanu 2 y.

Dərələyəzin Ses kəndinə köçüblər.

2.Seyid Əli Seyid Həsən oğlu 50 y; arvadı Fatmanisə 30 y; oğlu Seyid Abdulla 10 y; 2 qızı var: Şərəbanu 7 y; Şərəfnisə 4 y.

İrandan köçürülən 40 erməni ailəsinin siyahısı.

Bu kənd Martiros çayının kənarında, dağlıq yerdə yerləşir. Ərazisi 28 verstdir, onun 20 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaq, 50 xalvarı dəmyədir. Çayın və 16 bulağın suyundan istifadə edilir. Kəndin yaxınlığındakı dərələrdə alçaqboylu meşələr var. 8 xalvar biçənəklərdən ildə 12 min bağ ot biçilir.

Buğda, arpa, kətan, çətənə, tərəvəz əkilir.

Dövlətə məxsus olan bu kənddə gündə 2,5 xalvar taxıl üyüdən 2 işlək dəyirman, 2 yararsız bəzirxana, müsəlmanların 106 öküzü, 88 inəyi, 33 buzovu, 405 qoyunu, 201 keçisi, 19 atı, 7 ulağı var.

Kəndin yaxınlığında qayanın içində oyulan, hazırda yaxşı vəziyyətdə olan xristian kilsəsi diqqətə layiqdir. Burada 1 monastr və baxımsız qalmış başqa bir kilsə də var.

DƏRƏLƏYƏZ MAHALININ BAXIMSIZ QALAN BOŞ KƏNDLƏRİ

1.KƏLLƏTAĞ KƏNDİ. 18 verst torpaqları olan bu kənd Yaycı və Xaçik kəndlərinin yaxınlığında yerləşir, bulaqları var. Yerli əhalinin dediyinə görə, buralar İbrahim Sultana, Hüseynəli Sultana və Bayramqulu Sultana məxsusdur.

2.HAVUŞ KƏNDİ. Qnişik kəndinin yaxınlığında yerləşir. 8 verst torpağı vaə bulaqları var. Yerli sakinlərin dediyinə görə, buranın mülkədarı İbrahim Sultan, Hüseynəli Sultan və Bayramqulu Sultandır.

3.TAMAŞALIQ KƏNDİ. Oğbin kəndinin yaxınlığında yerləşir. Bulaqları olan 20 verst ərazisi var. Torpaqlar yuxarıdakı 3 sultana məxsusdur.

4.BƏYDƏRƏ KƏNDİ. Xaçik kəndinin yaxınlığında yerləşir. Bulaqları olan 4 verst ərazisi var. Yerli sakinlərin dediyinə görə, torpaqlar İbrahim Sultana, Hüseynəli Sultana və Bayramqulu Sultana məxsusdur.

5.MƏRƏTÜZ QIŞLAĞI KƏNDİ. Yaycı və Axura kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Bulaqları olan 7 verst ərazisi var. Əhalinin dediyinə görə, torpaqlar Hüseynəli Sultana məxsusdur.

6.PƏNAHQALASI KƏNDİ. Axura kəndinin yaxınlığında yerləşir. Bulaqları olan 8 verst ərazisi var. Əhalinin dediyinə görə, torpaqlar Hüseyn xana məxsusdur.

7.VARTAPUL KƏNDİ. Qurdqulaq, Oğbin və Azadək kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Bulaqları olan 18 verst ərazisi var. Xəzinəyə məxsusdur.

8. MOZROV KƏNDİ. **9. GƏNZƏK KƏNDİ.** Qurdqulaq və Qnişik kəndlərinin yaxınlığında yerləşirlər. Bulaqları olan və xəzinəyə məxsus 20 verst əraziləri var.

10.AŞAĞI CANI, 11.YUXARI CANI, 12.QARAQALA KƏNDLƏRİ Ələyəz kəndinin yaxınlığında, **13.VƏNK KƏNDİ** Ələyəz kəndindən yuxarıda yerləşir. Canı və Ələyəz çaylarının ətrafında xəzinəyə məxsus 40 verst torpaqları var. Buradakı 3 xristian kilsəsindən 2-si yaxşı vəziyyətdədir.

14.AYISƏSİ KƏNDİ və 15.QALASER KƏNDİ Horvadıx kəndinin yaxınlığında yerləşirlər. Xəzinəyə məxsus, bulaqları olan 28 verst torpaqları var.

16.QOŞAVƏNK KƏNDİ. Horvadıx kəndinin yaxınlığında yerləşən, xəzinəyə məxsus, bulaqları olan 7 verst ərazisi var. Yarıuçuq vəziyyətdə 2 xristian monastrı var.

17.ÇOMALI KƏNDİ. Yuxarıda qeyd olunan kəndin yaxınlığında yerləşir. Xəzinəyə məxsus, bulaqları olan 14 verstə yaxın ərazisi var.

18.VARTANES KƏNDİ. Çanaxçı kəndinin yaxınlığında yerləşir. Xəzinəyə məxsus, bulaqları olan 18 verstə yaxın ərazisi var. Yarıuçuq vəziyyətdə xristian kilsəsi var.

19.CƏFƏRLİ KƏNDİ və 20.KÖMÜRLÜ KƏNDİ Yelpin kəndinin yaxınlığında yerləşirlər. Xəzinəyə məxsus, bulaqları olan, 20 verstə yaxın torpaqları var.

21.BAĞÇACIQ KƏNDİ. Çivə və Qozluca kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Bulaqları olan 18 verst ərazisi var. Əhalinin dediyinə görə, buranın mülkədarı Hüseynəli Sultandır.

22.RUQİRT KƏNDİ. Əvvəlki kəndin yaxınlığında yerləşir. Xəzinəyə məxsusdur, bulaqları olan 7 verstə yaxın torpaqları var.

23.GÖRGƏBAĞ KƏNDİ və 24.QULUBAĞ KƏNDİ. Tərətün və Ağkəndin yaxınlığında yerləşirlər. Xəzinəyə məxsus, bulaq suları olan 10 verstə yaxın torpaqları var.

25.QORTUN KƏNDİ. Çanaxçı və Yelpin kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Bulaq suları olan 14 verstə yaxın torpağı var. Əhalinin dediyinə görə, torpaqlar İbrahim Sultana, Hüseynəli Sultana və Bayramqulu Sultana məxsusdur.

26.MUĞANCIQ KƏNDİ. Ərdəpin və Kələkli kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Bulaqları olan 14 verstə yaxın ərazisi var. Əhalinin dediyinə görə torpaqlar Dostəli bəyə məxsusdur.

27.REYTƏ KƏNDİ. Zeytə bə Qabaqlı kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Xəzinəyə məxsusdur. Bulaqları olan 7 verstə yaxın ərazisi var.

28.ÇIRAQOĞLU KƏNDİ. Köçbək kəndinin yaxınlığında yerləşir. Xəzinəyə məxsusdur. Ərazisi 20 verstə yaxındır. Suvarma üçün Köçbək çayından və buradakı bulaqlardan istifadə edilə bilər.

29.QNDEVAZ, 30.QUŞÇU, 31.BİLƏK KƏNDLƏRİ. Qarabağın sərhəddinə yaxınlıqda yerləşirlər, 50 verstə yaxın torpaqları var. Arpa çayın suyundan və bulaqlardan istifadə edilə bilər. Burada kifayət qədər meşə örtüyü mövcuddur. Yarıuçuq xristian monastrı və uçuq vəziyyətdə olan 3 xristian kilsəsi də var.**(Buradakı turş sulfat tərkibli mineral su mahalın haqqındakı izahat yazısında təsvir edilmişdir).**

32.PAŞADÜZ KƏNDİ. Söylan və Məlişkə kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Xəzinəyə məxsus, bulaqları olan 28 verstə yaxın torpaqları var. **(Kəndin başaqa adı DAYLAQLIDIR-N.Ə.)**

QEYD: ***Yerli əhali bəzi boş kəndlərin mülkədarlara məxsus olduğunu desələr də, topladığım məlumatlara görə bu kəndlər xəzinəyə məxsusdur. Çünki İran dövlətinin vaxtında Dərələyəz mahalında mülkədar torpaqları olmayıb.***

Quberniya katibi Vladimir Zolotnitski.

DƏRƏLƏYƏZ MAHALININ ƏHALİSİ. 1831-ci il.

ƏHALİ

Müsəlmanlar

1001 ailə, 2.411 kişi, 2.172 qadın, cəmi 4.583 nəfər

Yerli ermənilər

58 ailə, 141 kişi, 147 qadın, cəmi 288 nəfər

İrandan köçürülən ermənilər

507 ailə, 1.453 kişi, 1.293 qadın, cəmi 2.746 nəfər.

Türkiyədən köçürülən ermənilər

8 ailə, 17 kişi, 10 qadın, cəmi 27 nəfər.

Bütün Dərələyəzin əhalisi

1.574 ailə, 4.075 kişi, 3661 qadın, cəmi 7736 nəfər.

DƏRƏLƏYƏZ MAHALI ÜZRƏ KAMERAL SİYAHIYA ÜMUMİ İZAHAT

Mahalın yerləşdiyi yer və ərazisi

Dərələyəz mahalı Naxçıvan qəzasının şimal hissəsində yerləşməklə, şimalda İrəvan və Qarabağ qəzaları, şərqdə Qarabağ qəzası, cənubda Xok, Məvazixatun və Naxçıvan mahalları **(Məvazixatun mahalına Cəhri və ətrafındakı kəndlər aid idi-N.Ə.)**, qərbdə İrəvan qəzası ilə həmsərhəddir. Dərələyəz mahalının şimaldan cənuba ən uzun məsafəsi, Martiros kəndindən Səlimin karvansarayına qədər təxminən 40 verst, şərqdən qərbə uzunluğu, yəni Gümüşxana kəndindən Çanaxçı kəndinə qədər olan məsafə 50 verstdir. Beləliklə, mahalın ümumi ərazisi təxminən 2 min kv. verst təşkil edir.

Meşələri

Mahalda çoxlu meşə var, aralarında düz oduncaqlılar da çoxdur. Bütün dərələr və çay sahilləri meşə ilə örtülsə də, təəssüf ki, onu quru yolla Naxçıvana daşımaq üçün yol yoxdur.

Biçənək və örüş yerləri

Biçənək və otlaqlar Dərələyəz mahalının ən böyük hissəsini tutur. Qarabağ qəzasının əhalisi də hər il yayda buraya 20 mindən artıq qoyun yaylağa gətirirlər.

Çayları

Şimal-şərqdən başlayıb cənub-qərb istiqamətində bütün Dərələyəz mahalından axan Arpa çayı Məmməd Rza Dizəsi kəndindən aşağıda İrəvan qəzasına daxil olur, burada Şərur mahalını qidalandırıb Ərəb Yengicə və Qarahəsənli kəndləri arasında Araza tökülür. Axarı boyu Arpa çayı-

na bir çox çaylar da tökülür ki, başlıcası bunlardır: a) Sağ sahildən Ələyəz və Dorani çaylarının da qarışdığı Kotanlı çayı və Qoytul çayı; b) Sol tərəfdən Köçbək çayı, Martiros çayı, Əyər çayı və Həmzə Əli Dizəsi çayı.

Göllər

Martiros kəndinin şimal-şərqində yerli bulaqların toplandığı iki balaca göl var. Martiros çayı mənbəyini bu göllərdən götürür.

Mineral suları

Bilək kəndinin yaxınlığında, Arpa çayın suvardığı gözəl vadidə, Sarıyer deyilən yerdə bir neçə bulaq birləşib Qırxbulaq irmağını **(xırda çayını-N.Ə)** əmələ gətirir. Arpa çayına tökülən yerdə isti və turş suyu olan bulaqlar var, temperaturu 25 dərəcədən yüksdir. Burada Şah Abbas zamanına aid edilən daş vanna var. Hazırda vannanın tavanı tökülüb. Baxmayaraq ki, bulaqların suyu indiyə qədər də tədqiq olunmayıb, yerli camaatın dəfələrlə apardığı təcrübələr sübut edir ki, bu su bir çox xəstəlikləri müalicə edir. Cəhridən və Gümüşxanadan keçərək Naxçıvan şəhərindən Qarabağa gedən karvan yolu ilə buraya gəlmək əlverişlidir.

Əyər kəndinin 4 verstliyində dəmir qarışığı olan mineral turş su var.

Dağları

Dərələyəz dağları Qarabağ dağlarına qovuşaraq tamlıq təşkil edir.Bu dağların baş silsiləsi şimal-şərqdən cənub-qərbə doğru uzanaraq Yaycı kəndindən aşağıda Arpa çayın sahillərində bitir. Başqa bir dağ silsiləsi Qarabağ sərhəddi ilə cənub-şərqdə başlayıb Naxçıvan mahalına daxil olur. Üçüncü dağ silsiləsi şimaldan cənuba doğru Məvazixatun mahalına qədər uzanır. Beləliklə, dağlar bütün Dərələyəz mahalını əhatə edir, axar sulara istiqamət verir

və dərələr əmələ gətirir. Mahalın kəndlərinin çoxu həmin dərələrdə yerləşir.

İqlimi

Mahalı bütün istiqamətlərdə kəsən dağlar onun iqlimini yayda da sərin edir. Yalnız Qoytul çayın Arpa çayına töküldüyü yerin qərbində və Keşişkənd, Əyər və Həmzə Əli Dizə kəndlərinin ətrafında iqlim istidir. Lakin bütün dağlar və sıx çəmənlər buranı sərinləşdirməklə heyvandarlıq üçün çox əlverişli edir. Bəzi zirvələrdə bütün yay qar qalır, bəzən hətta təzə qar da yağır. Bir dəfə iyul ayının sonlarında köçərilərin yanına getdiyim vaxt xeyli qalınlıqda qar yağdı. Buranın qışı vilayətin başqa mahallarından daha mülayim keçir, çünki dağlar mahalı bütün qış boyu şimaldan əsən sərt küləklərdən qoruyur.

Məşğuliyyət

a)Taxılçılıq: buğda, arpa, darı, paxla, noxud, mərci, tütün, kətan, çətənə, gənəgərçək, bostan bitkiləri, tərəvəz becərilir. Mahalın qərb hissəsində böyük çəltik və pambıq sahələri var.

b) Bağçılıq: Dərələyəz mahalında 122 günlük əkin sahəsi olan 144 üzüm bağı var, 45 xalvar üzüm verir **(18 ton-N.Ə).** 17 günlük əkin sahəsi olan 22 meyvə bağı 19 xalvar müxtəlif meyvə və 68 min qoz verir. Bundan başqa bir çox yerlərdə cır meyvə bağları var.

Heyvanat aləmi

Heyvandarlıq

Cədvəl 1.

	türklərdə	Yerli ermənilərdə	Gəlmə ermənilərdə	Cəmi
Kəl	50	32	307	389

Öküz	3.721	146	1.343	5.210
Inək	3.437	109	961	4.507
Buzov	1.699	76	601	2.376
Qoyun	17.438	335	2.187	19.960
Keçi	7.496	403	2.010	9.909
At	997	72	400	1.469
Eşşək	288	10	114	412
Qatır	2	0	0	2
Cəmi	35.128	1.183	7.923	44.234

b).Vəhşi heyvanlar

Meşəli dərələrdə qarışqayeyən ayılar növündən olan xeyli ayı yaşayır və yerli əhaliyə heç bir ziyan vermir. Mahalın şimal-qərb hissəsində xeyli vəhşi donuz (qaban) yaşayır və bəzi hallarda əkin sahələrinə böyük ziyan verirlər.

c). Arıçılıq.

Mahalda 153 arı ailəsi var.

Faydalı qazıntılar

Gümüşxana kəndinin yaxınlığında qurğuşun filizi var, əvvəllər emal olunub. Yerli adamların dediyinə görə, burada gümüş filizi də var.

Aynazur kəndinin yaxınlığında tərkibində silisium olan daşlar var və əhali ondan tüfəng üçün çaxmaqdaşı düzəldir.

Müəssisələri

Cəmi 182 dəyirman var, 52-i işlək, 130-u yararsız vəziyyətdədir.

bəzirxana var, 2-i işlək, 2-i yararsız vəziyyətdədir.

2 boyaqxana, 2 uçuq karvansara var.

Cədvəl 2. Xüsusi sənətlər

	Türklərdə	Ermənilərdə	Cəmi
Tacir	0	1	1
Çərçi	0	3	3
Səyyar satıcı	0	1	1
Boyaqçı	0	5	5
Toxucu	3	303	306
Dərzi	0	3	3
Keçəçi	0	20	20
Bərbər	3	0	3
Çilingər	0	3	3
Dülgər	0	23	23
Dəmirçi	0	10	10
Dəyirmançı	0	4	4
Serebryak	0	11	11
Pinəçi	0	1	1
Ayaqqabı tikən	0	4	4
xarrat	1	0	1
Tənəkəçi	0	1	1
Nalbənd	0	1	1
musiqiçi	0	4	4

Dövlət (xəzinə) əmlakı

İran hökumətinin son dövrlərində Dərələyəz mahalı bütün kəndləri ilə birlikdə qaçaq gürcü şahzadəsi Aleksandra **(İsgəndərə-N.Ə.)** tiul kimi verilmişdi. O isə mahalın bütün gəlirindən istifadə edərək yanındakı sultanlara göstərdikləri xidmətin əvəzində bəzi kəndlərin gəlirindən cüzi pay vermişdir. Burada rus idarəçiliyinin qurulduğu birinci ildə bir çox kəndlər sultanların əlində qalmış və onlar həmin gəlirlərdən əvvəlki kimi istifadə etmişlər.Nəticədə Dərələyəz mahalının digər sakinləri və polkovnik Ehsan xanın yaxın adamları görəndə ki onlar zəbt etdikləri dövlət torpaqlarından arxayınlıqla istifadə edirlər, hərəkətə keçib həmin yolla onlar da ərazilər zəbt etmişlər. Bundan 100 və daha çox il əvvəl Dərələyəzdə yaşamış adamların adına olan möhürləri basaraq saxta sənədlər düzəltmişlər. Asan yolla mülk əldə etmək fürsətini heç vaxt əldən qaçırmayan ermənilər bu yolla həmin kəndləri ələ keçirənlərdən həmin kəndləri cüzi qiymətlə satın almışlar. Beləliklə, Dərələyəz mahalında mülkədarlar əmələ gəlmişdir. Naxçıvan naibi polkovnik Ehsan xan bunu görə-görə nəinki mane olmamış, hətta belə halların bir qismindən öz xeyri üçün yararlanmış, bəzi hallarda isə Naxçıvan qəzasının başqa yerlərində ən məhsuldar suvarılan torpaqları ələ keçirtməsini açıb-ağartmasınlar deyə onlara göz yummuşdur.

Vergilər

İran hökumətinin vaxtında pul şəklində Dərələyəz mahalından 2 min tümən vergi alınırdı. Axura, Yaycı, Həmzə Əli Dizə, Aşağı və Yuxarı Danzik, Xaçik, Arpa və Aynazur kəndləri 42,25 xalvar(**17 ton-N.Ə.)** taxıl verirdi. Həmin vergi indiki əkinlərlə müqayisədə cüzi olub. Lakin çox güman ki, Dərələyəz mahalı şahzadə Aleksandra əlavə pul da verib.

Arpa çayın sahilindəki indiki çəltik və pambıq tarlaları (Qoytul kəndindən başlayaraq ondan aşağıdakı Həmzə Əli Dizəsinə qədər ərazi) əvvəlkindən 3 dəfə artıq vergi verə bilər.

Yollar

Dərələyəz mahalındakı əsas karvan yolu olan Naxçıvandan Qarabağa gedən yol Məvazixatun mahalından keçərək üzüyuxarı istiqamətdə dağılmış Quşibilək kəndinə qədər gedir. Digər yol Məvazixatun mahalından sola dönərək Keşişkəndə, sonra Səlim karvansarayından keçərək Göyçə mahalına gedir, oradan Dilican dərəsinə dönür. Bundan başqa, müxtəlif kənd yolları bu mahalı müxtəlif istiqamətlərdə kəsir. Lakin qış vaxtlarında bu yolların əksəriyyəti keçilməz olur.

Qədim abidələr

Mahal qədim abidələrin xarabalıqları ilə doludur, amma salamat qalanlar Naxçıvan qəzasının başqa yerlərinə görə daha çoxdur. Salamat qalan binalardan diqqət çəkənlər çöl daşından örtüyü də olan Səlimin karvansarayı, Ələyəz kəndi yaxınlığındakı 2 monastr, Martiros yaxınlığında bütöv qayada oyulmuş kilsə, Ərdəpin və Ələyəz kəndləri arasında bir neçə əsr bundan əvvəl yüksək təpə üzərində tikilmiş və kifayət qədər salamat olan qaladır.

Faydalı təkliflər

1.Dərələyəz mahalının qərb hissəsi İrandan köçürülən ermənilərlə, şərq hissəsi isə Qarabağdan gələn müsəlmanlarla məskunlaşdırılıb. Bu iki xalq heç cür yanaşı yaşaya bilmir, çünki tez-tez heyvan və at oğurluğu olur. Ona görə də mahalın orta hissəsi və bol sulu gözəl Gülüdüz düzənliyi boş qalıb. Hazırda ermənilər və müsəlmanların içərisində xüsusi seçilmiş başçılar var, lakin birbaşa rəhbərlik yoxdur. Çünki Dərələyəzin hazırkı Mirbölüyü, polkovnik Eh-

san xanın qardaşı Mehdi ağa yalnız Mirbölük adını daşıyır. Ona görə də çox yaxşı olardı ki, Dərələyəz mahalında rus məmurlardan ayrıca pristav olsun. Çünki Naxçıvan polis idarəsinin uzaqlığı və nəqliyyat çətinliyi (xüsusən qış vaxtı) burada asayişin qorunmasına ciddi nəzarət etməyə kifayət etmir. Əgər ehtimal edilən məmur yaşayış yeri kimi isti mineral suyun olduğu massivi seçsə, nəinki ətrafdakı xaraba kəndlər, eləcə də geniş Gülüdüz düzənliyi əhali ilə dolar. Həm də hər il mineral suya gələnlər olar. Hazırda isə bu su tamam istifadəsiz qalmışdır, çünki ətrafdakı 40 verstlik ərazidə demək olar ki, heç kim yaşamır.

2.Naxçıvan qəzasının cənub hissəsi meşə örtüyündən tamamilə məhrumdur və onun çatışmaması Naxçıvan şəhərində ciddi şəkildə hiss olunur. Halbuki, Dərələyəz mahalındakı bol meşələr istifadəsiz qalmışdır. Ona görə də, daşqınlar vaxtı Arpa çayın suyunun ən çoxaldığı zaman meşə materiallarının bu çayla axıdılmasını sınamaq çox faydalı olar.Meşənin bol olduğu Hors kəndində onu tədarük edib Qoytul kəndindən başlayaraq Arpa çayı ilə üzüaşağı axıdıb Araz çayı ilə Abbasabad qalasına aparmaq olar.

Quberniya katibi Vladimir Zolotnitski. 1831-ci il.

Naxçıvan qəzası Dərələyəz mahalının Kameral təsviri. 1842-ci il.

I Hissə

Xəzinə torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri

Naxçıvan qəzasının Dərələyəz nahiyəsi

№1(№13).YELPİN KƏNDİ. (Mötərizədəki rəqəm həmin yaşayış məntəqəsinin 1831-ci ildə V.Zolotnitski tərəfindən tərtib edilmiş kameral siyahıdakı nömrəsini göstərir-N.Ə.).

Salmasdan köçürülən 23 erməni ailəsinin siyahısı.

Oturaq həyat tərzi sürürlər. 63 Naxçıvan xalvarı əkin var, 100 Naxçıvan xalvarı buğda, 80 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Qəza mərkəzinə 88, nahiyə mərkəzinə 21 verstdir.

Ərazisi 20 verstdir,onun 18 valvarı suvarılan, 45 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Əhalisi əkinçilik və toxuculuqla məşğuldur, dolanışıqları yaxşıdır. Torpağı gilli qaratorpaqdır. Hors meşəsindən istifadə edirlər, Yelpin çayın və 2 bulağın suyundan istifadə edirlər, ildə 10 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, darı, kətan, noxud, mərci, tərəvəz əkirlər.

Kənddə 18 toxucu, 1 xarrat və 4 keçəçi, 23 at, 123 iribuynuzlu, 72 xırdabuynuzlu heyvan var.

№2 (№19). QOZLUCA KƏNDİ

Calanlı, miqir-qanlı tayfası

1.Həsənxan Məmmədalı oğlu 70 yaşında; oğlanları Hüseynqulu 35 y; (onun oğlu İmamverdi 3 y); Məhərrəm 22 y.

Yaddan çıxan tatarlar

2.Abdulla Kəlbi oğlu 40 y; oğlu Mirzə 10 y; qardaşı Əsəd 25 y;

3.Kəndxuda Dini Məhəmməd oğlu 39 y; oğlu Fərəc 5 y; **Bu ailə 1857-ci ildə Ağkilsə kəndinə köçmüş və yenidən geri qayıtmışdır.**

4. Osman Molla Həsən oğlu 50 y; oğlanları: İso 22 y; Abdu 15 y.

5. Qəmbər Nağı oğlu 25y; oğlu Niftalı 5 y;

Bu ailə də 1857-ci ildə Ağkilsə kəndinə köçmüş və yenidən qayıtmışdır.

6. Gülməmməd Məlikməmməd oğlu 33 y; oğlu Fərzalı 15 y;

7. Məmmədyar Mirzə oğlu 50 y; oğlu Mirzə 15 y;

8.Qurbanəli Selim oğlu 30 y; qardaşı Sali 20 y;

9. Darbaz Xudo oğlu 25 y; oğlu Nabo 3 y;

10. Adıgözəl Tano oğlu 30 y(kordur);

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər. Kəndin 5 Naxçıvan xalvarı əkini var, ildə 6 Naxçıvan xalvarı buğda, 4 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər. Kənd xəzinəyə mənsubdur. Qəza mərkəzinə **(Naxçıvan şəhəri)** qədər olan məsafə 80, nahiyə mərkəzinə **(Keşişkənd kəndi**) 18 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, dərələrdə örüş yerləri çoxdur. Dolanışıq ortababdır. Torpaqları daşlı və gillidir, meşəsi yoxdur. Ərazisi 14 verstdir, onun 2 xalvarı əkinə yararlı

suvarılan torpaqdır, dəmyə əkin yeri çoxdur. Aşıq bulağının suyundan istifadə edirlər.

Buğda, arpa və darı əkirlər. Kənddə 1 işlək və bir yararsız dəyirman var.

Kənddə 10 at, 55 iribuynuzlu, 78 xırda buynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Dini Məlikməmməd oğlu; Əsəd Kəlbi oğlu; Qurbanəli Məhəmməd oğlu.

№3 (№21). AĞXAÇ KƏNDİ.
Tatarlar (kəngərli):

1.Kəndxuda Səfəralı Diləkhasil oğlu 42 y; qardaşı İmamverdi 32 y; onun oğlanları Məhəmməd 3 y; Orucəli 1 y;

2.Məmmədalı Kərbəlayi Maqsud oğlu 76 y; oğlanları Alı 42 y(onun oğlu Allahverən 15 y); Hüseyn 26 y; Sadır 24 y; Abuş 22 y; onun oğlu Kubuş 1 y.

3.Allahverdi Allahverdi oğlu 47 y; oğlu Hüseynqulu 13 y;

4.Orucməmməd Kərbəlayi Kərim oğlu 42 y; oğlanları Kərim 15 y; İbrahim 9 y; Saleh 32 y; onun oğlu Hüseynqulu 6 y;

Dərələyəzin Oğbin kəndindən 8 il əvvəl gələnlər:

5.Muradəli İsmayılxan oğlu 50 y; oğlu Qəmbəralı 30 y;

6.Ocaqqulu Ağakişi oğlu 40 y; oğlu Məmmədalı 25 y;

Yaddan çıxan:

7.İsmayıl Allahverdi oğlu 25 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər. 5 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var, 4 Naxçıvan xalvarı buğda, 7 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 56, nahiyə mərkəzinə 28 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, güzəran ortababdır.

Torpağı daşlı qaratorpaqdır. Öz meşəsi yoxdur, Cul meşəsindən istifadə edirlər.

11 verst torpağı var, onun 2,5 xalvarı əkinə yararlıdır və hamısı dəmyədir.

Məvazixatun çayından və 1 bulağın suyundan istifadə edirlər.

Dağlarda kifayət qədər biçənəklər var.

Buğda, arpa və noxud əkirlər. Kənddə baxımsız qalmış 3 bəzirxana var.

Sakinlərə məxsus 4 at, 30 iribuynuzlu, 100 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Səfərali Diləkhasil oğlu (möhür); Məmmədalı Kərbəlayi Maqsud oğlu.

№4(№22). QABAQLI KƏNDİ.
Qaraçorluların kulakanlı tayfası.

1.Kəndxuda Alı Hüseyn oğlu 60 y; oğlu Dəryaqulu 10 y;

2.Tarverdi 25 y;

3.İmamqulu Həsən oğlu 28 y; qardaşı Abbbasqulu 10 y;

4.Mirzalı Hüseyn oğlu 45 y; oğlanları Fətəli 10 y; Culamqulam 7 y; Qafar 4 y;

5.Baba Bayram oğlu 40 y; **(siyahıyaalmadan sonra ölüb).**

6.Şahverdi Alı oğlu 35 y; oğlanları Xudaverdi 10 y; Allahverdi 8 y;

7.Məmmədalı Hüseyn oğlu 50 y; oğlanları Hüseyn 20 y; Nəbi 8 y; Fərzalı 5 y;

8.Oruc Hüseyn oğlu 60 y; oğlanları Kərim 20 y; Rəhim 10 y;

9.İbrahim Oruc oğlu 30 y;

2 il qabaq Qarabağ nahiyəsindən gələn

10.Məmmədqulu Məhəmməd oğlu 32 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər.

4 Naxçıvan xalvarı əkin var, 7 Naxçıvan xalvarı buğda, 3 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 56, nahiyə mərkəzinə 15 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar. Güzəranları yaxşıdır.

Dərələrdə yerləşən torpaqları daşlı və gillidir. Meşəsi yoxdur, 14 verst məsafədəyerləşən Cul meşəsindən istifadə edirlər. Dağlıq yerdir, 10 verst torpağı var, 4 xalvarı suvarılan, qalanı əkinəyararlı dəmyə torpaqlardır. Bulaq suyundan istifadə edirlər. Dağlarda ortabab biçənəkləri var. Buğda, arpa, darı və yonca əkirlər.

Kənddə 12 at, 77 iribuynuzlu, 130 xırdabuynuzlu mal-qara var.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma başçısı Əlmərdan Məmmədalı oğlu (möhür); Əli Hüseyn oğlu; Oruc Hüseyn oğlu;

№5 (№23). ZEYTƏ KƏNDЭ

Qaraзorlularэn юadmanlэ tayfasэ.

1.Hüseyn İbrahim oğlu 30 y; oğlu Əsgər 4 y;

2.Səfərəlı Molla Məmmədyar oğlu 50 y;

3.Novruz İmamverdi oğlu 50 y; oğlanları Bayram 25 y; Cəfərqulu 17 y; Əliqulu 10 y; İsmayıl 7 y;

4.Məşədi Əliqulu İmamverdi oğlu 60 y; oğlanları Həzrətqulu 25 y; Zeynalabdin 10 y; Abbasqulu 7 y;

5.Ocaqqulu İmamverdi oğlu 40 y; oğlanları Tarıqulu 8 y; Xudamədət 6; Əlimədət 3 y;

Yaddan çıxanlar:

6.Məmmədhüseyn İbrahim oğlu 32 y.

Xaricə qaçdığına görə Palata jurnalının 5 sentyabr 1845-ci il tarixli vəziyyətinə görə siyahıdan çıxarılmışdır.

7.Abbas İmamverdi oğlu 50 y; oğlanları Nəcəfqulu 17 y; Dəryaqulu 14 y; Həsən 8 y; Hüseynqulu 5 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. 25 Naxçıvan xalvarı əkin var, 5 Naxçıvan xalvarı buğda, 6 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 55, nahiyə mərkəzinə 13 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, başqa torpaqları yoxdur. Dolanışıqları ortababdır. Dərələrdə yerləşən torpaqları daşlı və gillidir.

Öz meşəsi yoxdur, 35 verst məsafədə yerləşən Cul meşəsindən istifadə edirlər.

21 verst torpağı var, hamısı əkinəyararlıdır, onun 0,5 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyə torpaqlardır. İsti bulaq, Kor bulaq, Daloy bulaq və Kəhriz bulağın suyundan istifadə edirlər.

Biçənək və örüşləri kifayət qədərdir.

Buğda, arpa və darı əkirlər.

Kənddə 1 baxımsız dəyirman və 1 baxımsız bəzirxana var.

Kənddə 3 at, 42 iribuynuzlu, 46 xırdabuynuzlu var.

İmzalar: İcma başçısı Baxşəli bəy Cavad oğlu; Novruz İmamverdi oğlu;

№6(№24). ZİQRİK KƏNDİ. (BAŞQA ADI QURDQULAQDIR)

Şadmanlı tayfası.

1.Alməmməd Gülməmməd oğlu 35 y; oğlu Gülməmməd 15;

2.Allahverdi Haxverdi oğlu 35 y; oğlanları: Baxşəli 12 y; Haxverdi 8 y; Şahəli 5 y; qardaşı İbrahim 25 y;

3.Rəcəb Bünyad oğlu 30 y; qardaşları: Əşrəf 25 y; Məmmədşəfi 20 y; Adıgözəl 15 y;

4.Mehralı bəy Məhəmməd oğlu 25 y; oğlu Bəyməhəmməd 3 y;

5.Almәmməd Alı oğlu 35 y; oğlu Məmmədalı 5 y; qardaşı Ələkbər 25 y;

6.Hüseynalı Məmmədalı oğlu 25 y; oğlu Həsənalı 3 y;

7.Mövlamverdi Qasım oğlu 40 y; oğlanları:Hümbətalı 20 y; İsmayıl 16 y; Dünyamalı 7 y; Adıgözəl 2 y;

8.Hüseyn Qasım oğlu 20 y;

5 il əvvəl Zeytə kəndindən gələnlər:

1.Cəfər Alı oğlu 25 y; oğlu Xudayar 4 y;

2.Məhəmməd Allahverdi oğlu 50 y; oğlanları: Baba 20 y; Mehralı 15 y;

3.Ağayar Məhəmməd oğlu 33 y; qardaşı Ağakişi 15 y;

4.Xudaqulu Kazım oğlu 45 y; oğlanları: Məmmədalı 20 y; Xanməmməd 15 y;

7 il əvvəl Əyər kəndindən gələnlər:

5.Kəndxuda Mirzə Kazım oğlu 50 y; oğlanları:Məmmədxan 30; onun oğlu Cəfər 5 y; Mamirza 25 y; Kazım 20 y; Qəhrəman 15 y;

6.İmamverdi Kazım oğlu 40 y; oğlanları: Rüstəm 10 y; Bəyalı 5 y; Xanəli 1 y;

7 il əvvəl Hors kəndindən gələn

7.Həsən Allahverdi oğlu 55 y; oğlanları:Xudamədət 15 y; Hüseynalı 8 y;

5 il əvvəl Herher kəndindən gələn

8.Məmməd Şahhüseyn oğlu 35 y; oğlanları: Sadıq 10 y; Hüseyn 5; Abdul 3 y;

3 il əvvəl Ağxaç kəndindən gələn

9.Hüseyn Tahirverdi oğlu 50 y; oğlanları: Novruzəli 15 y; Mirzalı 8 y; Abbas 5 y;

Bu ailə 1859-cu ildən Ağxaç kəndinə aid edilib.

Yaddan çıxanlar:

1.Nəbi Məmmədalı oğlu 25 y;

2.Hümbət Şahhüseyn oğlu 25 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. 4 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var. 5 Naxçıvan xalvarı buğda, 4 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Naxçıvan şəhərinə 65, Keşişkənd kəndinə 20 verstdir.

Heç bir məşğuliyyətləri yoxdur. Əkin torpaqlarından başqa ayrı torpaqları yoxdur. Ortabab yaşayırlar. Torpaqları gillidir, böyük daşlar var. Öz meşəsi yoxdur, 40 verstlik məsafədə yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Biçənək və örüşləri bol otludur.

2 baxımsız dəyirman və 1 baxımsız bəzirxana var.

Bu kənd Qurdqulaq çayının sahilində yerləşir, burada 5 bulaq da var. Ətrafında 20 verst ərazisi var, onun 3 xalvarı suvarılan əkinəyararlı torpaqlardır. Qalanı dəmyədir. Buğda və arpa əkirlər.

Kənddə 8 at, 114 iribuynuzlu, 276 xırdabuynuzlu var.

İmzalar: Kəndxuda Mirzə Kazım oğlu; Alməmməd Alı oğlu; İbrahim Haxverdi oğlu;

№7 (№26).YENGİCƏ KƏNDİ

Salmasdan və Makudan köçürülən 14 erməni ailəsi.

Oturaq həyat keçirirlər, 25 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var, 120 Naxçıvan xalvarı buğda, 130 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 15 verstdir.

Əhali əkinçiliklə məşğuldur, kasıb yaşayırlar. Torpağı gilli qara torpaqdır. Öz meşəsi yoxdur və Herher meşəsindən istifadə edirlər.

20 verst torpağı var, onun yarısı əkinəyararlı dəmyə torpaqlardır, 1 xalvarı suvarılandır, bulaq suyundan istifadə edirlər. İldə 1000 bağ ot bişirlər.

Buğda, arpa, noxud və kartof əkirlər.

Kənddə 6 toxucu var.

(Kameral siyahının 30-41-cı səhifələri itib. Məlikşah və başqa bir kənd buraya aiddir. 42-ci səhifədən siyahı davam edir və 9 №-li kənddə 49 köçürülmə erməni ailəsinin yaşadığı məlum olur. Görünür, bu Məlikşah kəndidir. Mötərizə içərisindəki sıra nömrələri öz ardıcıllığını saxladığına görə (№26, 27, 28), 8 №-li kənd 27-yə, 9 №-li kənd də 28-ə uyğun gələcəkdir.V.Zolotnitskinin siyahısında həmin rəqəmlərlə sıralanmış kəndlərə baxaq. Burada 27 №-li kənd Əyər, №28 –li kənd isə Məlikşahdır).

№9 (№28). MƏLİKŞAH KƏNDİ

Burada İrandan köçürülmüş 49 erməni ailəsi yaşayır.

Qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 7 verstdir.

4 üzüm bağı var, şərab düzəltmirlər.

Əhali əkinçilik və toxuculuqla məşğuldur. Kənddə 5 dəyirman, 6 arıxanada 130 arı ailəsi var. Dolanışıqları yax-

şıdır. Torpağı daşlı və gilli olsa da, əkinçiliyə yararlıdır. Öz meşəsi yoxdur, 20 verst məsafədə yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər.

26 verst torpağı var, onun 50 xalvarı suvarılan, 6 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqlardır. Suvarma üçün bulaqlardan arxlar çəkilib.

3 xalvar biçənəyi var, ildə 3 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, kətan, çəltik, kartof, mərcimək, soğan, kələm və başqa tərəvəz bitkiləri əkirlər.

Kənddə 7 toxucu, 5 gümüş ustası, 2 boyaqçı, 2 xarrat və 3 keçəçi var.

Həsənanlı tayfası.

Buraya 3 il qabaq Qarabağ nahiyəsinin Mirik kəndindən 3 müsəlman ailəsi gəlib:

1.Nəsirməmməd Vəli oğlu 30 y; oğlu Babo 9 y; qardaşları: Ələkbər 15 y; Şahverdi 12 y;

2.Ağaməmməd Şahverdi oğlu 40 y; oğlanları: Caman 15 y; Məjlum 6 y;

3.İsgəndər Şahverdi oğlu 32 y; oğlanları: Abbas 10 y; Səfəralı 5 y;

Kənddə 37 at, 281 iribuynuzlu, 274 xırdabuynuzlu heyvan var).

№10 (№29). KEŞİŞKƏNDİ NAHİYƏ MƏRKƏZİDİR

Salmasdan köçürülmüş 50 erməni ailəsi.

Oturaq həyat sürürlər. 50 naxçıvan xalvarı əkin yeri var, 310 Naxçıvan xalvarı buğda, 320 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 83 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, 2 dəyirman, 2 arıxanada 20 arı var, dolanışıq ortababdır.

Bəzi yerlərdə daşlı olsa da, torpağı əkinçiliyə yararlı qara torpaqdır. Öz meşəsi olmadığına görə Herher meşəsindən istifadə edirlər.

16 verst torpağı var, onun yarısı əkinə yararlıdır, 7 verst suvarılan, qalanı dəmyədir. Arpaçayın və Qoytulçayın, bundan başqa 3 bulağın suyundan istifadə edirlər.

Biçənəkləri az olsa da, örüş yeri çoxdur.

Buğda, arpa, darı, paxlalı bitkilər, noxud. Mərcimək, çətənə və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 10 toxucu, 10 keçəçi, 1 çilingər, 2 dəmirçi, 1 xarrat var.

№11(№30) ORTAKƏND

Salmasdan gələn 27 erməni ailəsinin siyahısı.

Oturaq həyat tərzi sürürlər. 40 Naxçıvan xalvarı əkin var, 175 Naxçıvan xalvarı buğda, 225 Naxçıvan xalvarı arpa əkirlər. 33 Naxçıvan batmanı tütün əldə edilib. Kənddə 2 üzüm bağı var, amma şərab düzəltmirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 88, nahiyə mərkəzinə 3 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar. Kənddə 2 dəyirman, 1 arıxanada 19 arı ailəsi var.

Torpağı qaratopaq olmaqla əkinçiliyə yararlıdır, öz meşəsi olmadığına görə, Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Torpağı 7 verstdir, onun 40 xalvarı əkinə yararlı suvarılan, 4 xalvarı dəmyədir. Bulaq suyundan və Başkənddən axan balaca çayın suyundan istifadə edirlər.

Biçənəkləri azdır, cəmi 650 bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, darı, kartov, kətan, çətənə, paxlalı bitkilər, noxud, mərcimək, soğan, kələm və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 12 toxucu, 1 xarrat, 1 bənna var.

№12(№31). BAŞKƏND
14 erməni ailəsinin siyahısı

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 68, nahiyə mərkəzinə 5 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar. Kənddə 2 dəyirman, 3 arıxanada 70 arı ailəsi var. Dolanışıqları yaxşıdır. Tortağı daşlı-gilli olsa da, əkinçiliyə yararlıdır. Öz meşəsi olmadığına görə, Herher meşəsindən ist ifadə edirlər. 14 verst torpağı var, onun 30 xalvarı suvarılan, 5 xalvarı isə dəmyə əkinə yararlı torpaqdır. Dağdakı bulaqdan çəkilmiş sudan istifadə edirlər.

Buradakı biçənəklər azdır və cəmi 1080 bağ ot biçirlər, ancaq sakinlər bundan başqa yonca da əkir və 2000 bağ yonca biçirlər.

Kənddə 9 toxucu, 2 gümüş ustası, 1 pinəçi var.

№13(№32). HORS KƏNDİ

Heşin kəndindən 4 il qabaq gələn ailələr

Qaraçorluların sultanlı tayfası.

1.Məhəmməd Hüseynalı oğlu 63 y; oğlu Məmmədyar 32 y;

2.Nəbi Zaman oğlu 34 y; oğlu Bayram 2 y; qardaşı 9 y;

3.Kərbəlayi Vəliməmməd Məmmədalı oğlu 83 y; nəvəsi Novruzəli 6 y;

4.İman Hüseyn oğlu 72 y; oğlu Hüseyn 32 y;

5.Məmmədhüseyn Məmməd oğlu 50 y;

Oğlanları: Bağır 4 y; Məmmədrza 8 y;

6.Hətəm Alıbxan oğlu 62 y; oğlu Məhərrəm 32 y;

7.Həsən Araxlı oğlu 37 y; qardaşı oğlanları: Süleyman 26 y; Abbasəli 22 y;

2 il qabaq Qarabağ qəzasından gələnlər:

9.İmamverdi Nəbi oğlu 51 y; oğlanları: Alı 15 y; Hüseyn 4 y;

10.Məmmədsadıq Hüseyn oğlu 27 y;

11.Tarverdi Mirzəqulu oğlu 29 y; oğlanları: Əhməd 5 y; Alı 3 y;

12.Kəndxuda Allahverdi Güləli oğlu 50 y; oğlanları: Hüseyn 8 y; Abbas 5 y;

13. Hüseyn İman oğlu 52 y; oğlu Qurbanəli 2 y;

14.Ağaməmməd Əhməd oğlu 32 y;

15.Xudaverdi Vəli oğlu 30 y; oğlu İsgəndər 2 y;

16.Kərbəlayi Fətəli Hüseynalı oğlu 50 y; oğlu Həsənalı 15 y;

17.Xudaqulu Usub oğlu 27 y; qardaşı Qurbanəli 12 y;

18.Alı Əlverdi oğlu 60 y; oğlu Xudayar 15 y; yetim Məhərrəm Şahverdi oğlu 12 y;

İslam dininin şiə məzhnəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. 30 Naxçıvan xalvarı əkin var, ildə 200 Naxçıvan xalvarı buğda, 160 Naxçıvan xalvaı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 100, nahiyə mərkəzinə 23 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğuldurlar. 2 arıxanada 30 arı ailəsi var. Dolanışıqları ortababdır. Torpağı daşlıdır.

10 Naxçıvan xalvarı meşəsi var. Torpaqları 28 verstdir, onun təxminən yarısı-30 xalvara yaxını əkinəyararlı suvarılan torpaqdır.

Bol otlu biçənəkləri və örüşləri var.

Buğda, arpa, darı, kətan, çətənə, paxlalı bitkilər və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 20 toxucu, 4 keçəçi, 1 xarrat, 1 dəyirman us-

tası, 1 çilingər, h əmçinin 14 at, 105 iribuynuzlu, 89 xırda buynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Allahverdi Gülalı oğlu; Kərbəlayi Bayraməli Hüseynalı oğlu; Məşədi Məmməd Hüseynalı oğlu;

№14(№33) TƏRƏTÜN KƏNDİ

Xoydan köçürülmüş 15 erməni ailəsinin siyahısı.

Oturaq həyat tərzi sürürlər. 7 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var, 25 Naxçıvan xalvarı buğda, 30 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 97, nahiyə mərkəzinə 27 verstdir.

Əhali əkinçilik və toxuculuqla məşğuldur. Dolanışıqları yaxşıdır.1 baxımsız dəyirman, 4 batman kol meşəsi var.

Bu kənd Hors kəndindən yuxarıda, Səlim çayına tökülən Tərətün çayının yaxınlığında y rləşir. Kənddə 14 toxucu, 2 boyaqçı, 1 dərzi var.

№15 (№34). QIRAQLI KƏNDİ

Xoydan köçürülmüş 24 erməni ailəsinin siyahısı.

Oturaq həyat tərzi sürürlər. 15 Naxçıvan xalvarı əkin var, 120 Naxçıvan xalvarı buğda, 70 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 95, nahiyə mərkəzinə 24 verstdir.

Əhalisi əkinçilik və pambıq parça toxu maqla məşğuldur. 1 dəyirman və 4 arıxanada 29 arı ailəsi var. Dolanışıqları ortababdır.

Şimal zolağındakı qayalıqlarda 1 xalvar kol meşəsi var.

60 verstə yaxın ərazisi var, onun 15 xalvarı əkinə yararlı suvarılan torpaqdır. Dərələr biçənəklərlə zəngindir.

Buğda və arpa əkirlər.

Kənddə 18 toxucu və 2 dərzi var.

№16(№37). RƏSUL QIŞLAĞI KƏNDİ

Əliyanlı tayfası

Yaddan çıxan

1.Əli Oruc oğlu 40 y; oğlu Əsgər 1 y; qardaşı Məmi 20 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsudurlar. 5 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var, heç nə əkmirlər. Torpaqları daşlı olduğuna və sərt şimal iqliminə görə əkinçiliyə yararsızdır.

Xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 82, nahiyə mərkəzinə 18 verstdir.

Kənddə 1 at, 6 iribuynuzlu, 10 xırdabuynuzlu heyvan var.

Imza: Kəndxuda Məmmədalı Abdulla oğlu.

№17(№38). ŞAHGƏLDİ QIŞLAĞI

Milli tayfası:

1.Hüseynalı Şahverdi oğlu 34 y; oğlu Həsənalı 6 y; qardaşı Səfər 27 y;

4 il qabaq Heşin kəndindən gələn

2.Əhməd Rəsul oğlu 40 y; oğlu Tarverdi 15 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar.

2 Naxçıvan xalvarı əkin var, 6 Naxçıvan xalvarı buğda, 7 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 73, nahiyə mərkəzinə 12 verstdir. Əhali heyvandarlıq və xalçaçılıqla məşğuldur. Kənddə 1 dəyirman var, dolanışıq yaxşıdır. Torpağı daşlı-gillidir. Öz meşəsi yoxdur,Hors meşəsindən istifadə edirlər.

5 verst torpağı var, onun 3 xalvarı suvarılan, 2 xalvarı

dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Səlim çayın suyundan istifadə edirlər.

Dərələrdə yaxşı örüşlər var.

Buğda, arpa və darı əkirlər.

Imzalar: hacısamlı tayfasının icma başçısı Nəcəfalı Həsən oğlu (möhür); Hüseynalı Şahverdi oğlu;

№18 (№39). SALLI KƏNDİ

Bərgüşad tayfası:

1.Xudaqulu Mahmud oğlu 48 y;

2.Bəyməhəmməd Gülməmməd oğlu 27 y;

3.Haxverdi Abdulla oğlu 62 y; oğlu Talıb 32 y;

4.Şükür Haxverdi oğlu 36 y; oğlu Məhəmməd 7; qardaşı Allahverdi 19 y;

5.Məmmədalı Məmmədalı oğlu 52 y.

6.Mahmud Alı oğlu 45 y; oğlu Qurbanəli 20 y;

7.Köçəli Hüseynalı oğlu 41 y; qardaşı Həzrətqulu 19 y;

8.Bayraməli Səfalı oğlu 42 y; oğlu Nəcəf 17 y;

9.Molla İsmayıl Alı oğlu 52 y; oğlu Həsənalı 7 y;

Şadmanlı tayfası:

5 il qabaq Qurdqulaq kəndindən gələn

1.Hüseynqulu Hümbətalı oğlu 30 y; oğlu Məhəmməd 4 y;

3 il əvvəl İrəvan qəzasının Çağan kəndindən gələn

2.Alməmməd Mustafa oğlu 20 y;

2 il qabaq Qarabağ qəzasının Darabas kəndindən gələn

3.Məmmədhüseyn Rəsul oğlu 30 y;

3 il əvvəl Ətyeməz kəndindən gələn

4.Xıdır Hüseyn oğlu 25 y; oğlu Hüseyn 5 y;

2 il qabaq Naxçıvan qəzasının Xalxal kəndindən gələn

5.Kazım Hüseynalı oğlu 22 y;

3 il əvvəl Keçili kəndindən gələn

5.Kəndxuda Nəbi Kərbəlayi Fətəli oğlu 40 y; oğlu Abbasqulu 4 y;

Yaddan çıxanlar:

1.Mahmud Xudayar oğlu 26 y;

2.Mustafa Məhəmməd oğlu 25 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar. 14 Naxçıvan xalvarı əkin var, 18 Naxçıvan xalvarı buğda, 23 Naxçıvan xalvarı arpa əkirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 85, nahiyə mərkəzinə 14 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar. Dolanışıqları yaxşıdır.

Torpağı daşlı-gillidir. Öz meşəsi olmadığına görə, 5 verst məsafədə yerləşən Hors meşəsindən istifadə edirlər.

14 verst torpağı var, onun 20 xalvarı əkinə yararlıdır. Çay və bulaq suyundan istifadə edirlər.

Biçənəkləri az ilsa da, ətraf dağlar yaxşı örüş yeridir.

Buğda, arpa və darı əkirlər.

Kənddə 16 at, 120 iribuynuzlu, 257 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Xanasanlı tayfasını icma başçısı Əlihüseyn Məşədi Alməmməd oğlu (möhür); kəndxuda Nəbi Kərbəlayi Fətəli oğlu; Bayraməli Səfalı oğlu;

№19(№41). ARDARAS(ƏRDALAS) KƏNDİ

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla oturaq həyat sürürlər.

8 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var, 10 Naxçıvan xalvarı buğda, 22 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 100, nahiyə mərkəzinə 21 verstdir.

Əkinçilik, xalçaçılıq və pambıq parça toxumaqla məşğul olurlar.

Dolanışıqları yaxşıdır. Torpağı gillidir, şimal zolağındakı dərələrdə yerləşən torpaqları yararlıdır. Öz meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər.

7 verst torpağı var, onun 8 xalvarı əkinə yararlı dəmyə torpaqlardır, bulaq suyundan istifadə edirlər.

2 min bağa yaxın ot biçir, az miqdrda buğda və arpa əkirlər.

Püsyanlı tayfası

1.Məmməd Beydulla oğlu 72 y; oğlanları: Canməmməd 19 y; Şahməmməd 17 y;

2.Nabo Novruz oğlu 31 y; oğlanları: Hüseynalı 15 y; Cəfərqulu 3 y; qardaşı oğlu Əsədulla 12 y;

3.Ocaqqulu Beydulla oğlu 66; oğlanları: Bayraməli 26 y; Gülmalı 19 y;

4.Cəfər Məmməd oğlu 35 y;

5.Məmmədqulu Beydulla oğlu 60 y; oğlu Qurbanəli 19 y;

6 il əvvəl İrəvan qəzasının Kərəmsalı kəndindən gələn

1.Vəli Babo oğlu 60 y; oğlu Qulu 28 y; onun oğlu Alqulu 4 y;

2 il əvvəl Muğanlıdan gələn

2.Şahverdi Hüseynalı oğlu 45 y; oğlu Oruc 10 y;

Kənddə 10 at, 63 iribuynuzlu, 73 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Nəbi Məşədi Novruz oğlu; Ocaqqulu Beydulla oğlu;

№20(№43). HƏSƏNKƏND

Salmasdan gələn 11 erməni ailəsinin siyahısı.

Oturaq həyat sürürlər. 20 Naxçıvan xalvarı əkin var, 130 Naxçıvan xalvarı buğda, 110 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 91, nahiyə mərkəzinə 10 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğuldurlar. Kasıb yaşayırlar, kənddə 1 dəyirman var.

Arpaçaydan yuxarıdakı dərələrdə yerləşən torpaqları daşlıdır.

Tikintiyə yaramayan 6 batman meşəsi var.

14 verst torpağı var, onun 20 xalvarı suvarılan, 2 xalvar dəmyə əkinəyararlı torpaqdır.

Yaxınlıqdakı dağlardan 5 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, darı, bağ və bostan bitkiləri əkilir.

Kənddə 3 toxucu və 2 keçəçi var.

3 il qabaq Dərələyəzin Qovuşuq kəndindən gələnlər:

Qaraçorluların hacısamlı tayfası:

1.Kəndxuda Nəcəfalı Həsən oğlu 30 y; oğlanları: Abbas 5 y; Məhəmməd 1 y; atası Həsən 90 y;

2.Qurbanəli Həsən oğlu 33 y; oğlu Hüseynqulu 2 y;

3.Novruz İsmayıl oğlu 63; oğlanları: Məhərrəm 36 y; onun oğlu Mehralı 14 y; Dandalı 2 y; Məmmədalı 28 y; onun oğlu Həsənqulu 2 y; Səfəralı 22 y; Gülmalı 22 y; Namazalı 19 y;

4.Abbasəli Novruz oğlu 27 y; oğlu Cəfərqulu 2 y;

5.Həsənalı Alı oğlu 15 (yetim);

Yaddan çıxanlar:

1.Məhəmməd İbrahim oğlu 50 y; oğlanları: Əhməd 20 y; Rüstəm 18 y; Hümbət 14 y; Səfəralı 7 y;

2.Hümbətalı Mehbalı oğlu 25 y; qardaşları: Məmmədalı 24 y; Dulumalı 16 y; Hüseynalı 12 y; Bayram 7 y;

3.Səfəralı Bünyad oğlu 6 y(ölüb); Novruzəli 2 y;

4.Tarıqulu Məmmədalı oğlu 30 y;

Kənddə 6 at, 87 iribuynuzlu, 132 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Hacısamlı tayfasının icma başçısı Nəcəfalı Həsən oğlu (möhür); Məmmədalı Novruz oğlu.

№21 (№44). ƏRDƏPİN KƏNDİ

Xoydan köçürülən 16 erməni ailəsinin siyahısı.

10 Naxçıvan xalvarı əkini var, 50 Naxçıvan xalvarı buğda, 45 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər. Kənd xəzinəyə məxsusdur. Qəza mərkəzinə 72 , nahiyə mərkəzinə 11 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar. 1 dəyirman var. Kasıb yaşayırlar..

Öz meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər.

Torpaqları 21 verstdir, onun 10 xalvarı əkinəyararlı suvarılan torpaqdır. Gümüşbulaq çayının suyundan istifadə edirlər.

İldə 2 min bağ ot biçirlər. Buğda, arpa, darı, paxlalı bitkilər və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 2 xarrat, 1 dəyirman ustası, 6 keçəçi, 3 musiqiçi, 27 toxucu, 2 boyaqçı, 5 at, 32 iribuynuzlu və 29 xırdabuynuzlu heyvan var.

№22 (№45). ƏLİXAN PƏYƏSİ

1.Aydın Xuda oğlu 62 y; oğlu Həsənalı 25 y;

2.Allahverdi Əziz oğlu 38 y; oğlu Əlixan 6 y;

Yaddan çıxan

1.Səfəralı Aydın oğlu 30 y; oğlanları: Hüseynalı 15 y; Qurbanəli 3 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər. 3 Naxçıvan xalvarı əkin var. 7 verst torpağı var, örüş kimi ist ifadə edirlər, əkinçiliklə məşğul olmurlar

Dövlətə məxsusu olan kənddə 1 at, 6 iribuynuzlu, 10 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmza: Aydın Xudo oğlu.

№23 (№46). HORVADIX KƏNDİ

Qaraçorluların hacısamlı tayfası

1.Xıdır Hüseyn oğlu 50 y; oğlu Allahverən 20 y; onun oğlu Xudamədət 1 y; Haxverdi 3 y;

2.Alməmməd Məmmədxan oğlu 50 y; oğlanları: İsgəndər 20 y; onun oğlu Zeynalabdi 1 y; Ələsgər 15 y;

3.Cəfər Hüseyn oğlu 36 y; oğlu Allahyar 8 y;

6 il əvvəl Qarabağ qəzasından gələn

4.Hümbət Məmməd oğlu 35 y; oğlanları: Məmməd 5 y; Məmmədqulu 3 y; qardaşı Ağarza 20 y;

Yaddan çıxanlar:

1.Eyvaz İsmayıl oğlu 60 y; oğlanları: Məmməd 15 y; Mehdi 10 y; Məmmədbağır 6 y; Bəxtiyar 4 y;

2.Xudayar Xıdır oğlu 15 y;

3.Ələsgər Alməmməd oğlu 15 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər. 40 Naxçıvan xalvarı əkini var, 5 Naxçıvan xalvarı buğda, 30 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Kənd xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 103, nahiyə mərkəzinə 28 verstdir.

Əkinçilik və heyvandarlıqla məşğul olurlar. 1 arıxana və 18 arı ailəsi var. Əhalinin dolanışığı yaxşıdır.

Torpağı daşlı-gillidir, amma təpələrin üstündəki düzənlik yerlər qaratorpaq olmaqla əkinə yararlıdır.

Meşəsi yoxdur, Ələyəz kəndinin meşəsindən istifadə edirlər.

18 verst torpağı var, onun 5 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyə əkinəyararlı torpaqlardır.

İldə 2.500 bağ ot biçirlər. Buğda və arpa əkirlər. Kənddə 3 baxımsız dəyirman var.

Kənddə 4 at, 33 iribuynuzlu, 49 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Hacısamlı tayfasının icma başçısı Nəcəfalı Həsən oğlu (möhür); Xıdır Hüseyn oğlu.

№24 (№47). ƏLƏYƏZ KƏNDİ

Qaraçorluların hacısamlı tayfası.

1.Şahverdi Məmmədcəfər oğlu 57 y; oğlanları: İmamverdi 27 y; Nəbi 18 y; İmamqulu 16 y; Bayraməli 14 y; Hümbətalı 12 y;

2.Sübhanverdi Şahverdi oğlu 32 y; oğlu Məmməd 6 y; qardaşı Abbasqulu 25 y;

7 il əvvəl Moz kəndindən gələnlər:

1.Allahverən Məşədi Hüseyn oğlu 50 y; oğlanları: Məmmədhəsən 19 y; Abdulla 10 y; Əsəd 8 y;

2.Allahqulu İman oğlu 40 y; oğlanları Məmmədqulu 7 y; Məmmədalı 5 y; qardaşı Cəfərqulu 22 y;

3.Xudaverdi Məmmədcəfər oğlu 50 y; oğlanları: Allahverdi 30 y; onun oğlu Xudaqulu 5 y; Bayram 16 y;

4.İsmayıl Hüseyn oğlu 30 y; oğlanları: Hüseyn 4 y; Həsən 1 y;

5.Cəfərqulu Novruz oğlu 40 y; oğlu Nəcəfqulu 8 y; qardaşı Məmmədcəfər 20 y(ağıldan kəm);

6.Tarverdi Məşədi Hüseyn oğlu 30 y; oğlu Hüseynqulu 4 y;

7.Xudu Səfər oğlu 29 y; qardaşı Şiro 16 y; atası Səfər 62 y;

8.Molla Mirzəhüseyn molla Məmmədalı oğlu 45 y; oğlanları: Əhməd 10 y; Bayramqulu 8 y; yetim İsmayıl Şano oğlu 5 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

30 Naxçıvan xalvarı əkin var, 100 Naxçıvan xalvarı buğda, 170 Naxçıvan xalvarı arpa, 5 Naxçıvan xalvarı çəltik biçir, 3 Naxçıvan xalvarı pambıq yığırlar.

Xəzinəyə məxsusu olan bu kənddən qəza mərkəzinə 96, nahiyə mərkəzinə 21 verstdir.

Əkinçilik, heyvandarlıq və xalçaçılıqla məşğul olurlar. 6 dəyirmandan 2-i işlək vəziyyətdədir. 5 arıxanada 160 arı ailəsi var. Dolanışıq yaxşıdır.

10 baxımsız qalmış bağ, dərələrdə çoxlu qoz ağacları, tikintiyə yararlı 15 verst meşəsi var. 35 verst torpağı var, onun 30 xalvarı əkinəyararlı suvaılan torpaqdır.

Sakinlər az miqdarda ot biçsələr də, bol otlu biçənəkləri və örüş yerləri çoxdur.

Buğda, arpa,darı, kətan, çətənə, paxlalı bitkilər, mərcimək, pambıq, tütün, çuğundur, kələm əkirlər.

Kənddə 3 baxımsız bəzirxana, 3 nəfər gümüş ustası, 5 toxucu, kiçik ticarətlə məşğul olan 1 çərçi var.

Kəndin 3 verst qərbində, uca dağın başında tikilmiş və divarları və qapısı yaxşı vəziyyətdə olan qədim qala var. Ələyəz kəndinin şimalında azacıq zədələnmiş 2 monastr var.

Kənddə 13 at, 87 iribuynuzlu, 114 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Hacısamlı tayfasının icma başçısı Nəcəfalı

Həsən oğlu (möhür); Kərbəlayi Tarverdi Məşədi Hüseyn oğlu (möhür); Kərbəlayi Cəfərqulu Novruz oğlu;

№25 (№48). GÜNEYVƏNK KƏNDİ

Hacısamlı tayfası.

1.Əsədulla Məmməd oğlu 40 y; oğlanları: Almədət 15 y; Süleyman 2 y;

Yaddan çıxanlar:

1.Ələsgər Məmməd oğlu 30 y; oğlanları: Məmməd 10 y; Əhməd 8 y; Səmənd 6 y;

2.Oruc Məmməd oğlu 30 ; oğlanları: Hacıməmməd 6 y; Xanmurad 1 y;

3.Məmməd İmanxəlil oğlu 50 y; oğlu Xəlil 22 y; Muradəli 15 y;

4.Abdulla Məmməd oğlu 32 y; oğlanları: İsmayıl 10 y; Mustafa 6 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

6 Naxçıvan xalvarı əkin var, 7 Naxçıvan xalvarı buğda, 8 Naxçıvan xalvarı arpa əkirlər.

Kənd xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 100, nahiyə mərkəzinə 25 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, 5 xalvar əkinə yararlı suvarılan torpağı var, bu kənddən şərqə doğru uzanıb gedən Gülüdüz adlanan geniş çöl var. Burada 500 xalvardan artıq əkinəyararlı suvarılan torpaq olsa da, əhali onun kiçik bir qismindən istifadə edir. əsasən buğda əkirlər.

Gülüdüzdə geniş biçənəklər və örüşlər var.

Buğda və arpa əkirlər, 1 yararsız bəzirxana var.

Kənddə 1 keçəçi və 1 toxucu var.

Kənddə 4 at, 18 iribuynuzlu, 50 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Hacısamlı tayfasının icma başçısı Nəcəfalı Həsən oğlu(möhür); Əsədulla Məmməd oğlu;

№26 (№49).QOVUŞUQ KƏNDİ

1 il qabaq Qarabağ qəzasının Altıkovşed kəndindən gələn hacısamlılar

1.Şabo Zülfüqar oğlu 70 y; Zülfüqar 26 y;

2.Kərim Ağakişi oğlu 24 y;

3.Nəzər Kişi oğlu 30 y; oğlanları: Fətulla 8 y; Abdulla 5 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

2 Naxçıvan xalvarı əkin var, 14 axçıvan xalvarı buğda, 16 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçiliklə məşğul olurlar.

Qovuşuq kəndi Ələyəz çayının üstündə yerləşməklə, torpaqları həmin kəndlə ümumidir. Buğda və arpa əkirlər, biçənəkləri də əvvəlki kənddə olduğu kimidir.

Kənddə 2 at, 11 iribuynuzlu, 17 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Hacısamlı tayfasının icma başçısı Nəcəfalı Həsən oğlu(möhür); Zülfüqar Şabo oğlu;

№27 (№50). QARAVƏNG KƏNDİ

7 il qabaq Herher kəndindən gələnlər.

Qaraçorluların təhməzli tayfası.

1.Şirəli Mirzəcan oğlu 62 y; oğlanları: Həsənxan 27 y; Hüseyn 20 y; Həsənalı 18 y;

2.Həzrətqulu Allahverdi oğlu 32 y; qardaşları: Allahqulu 27 y; Məmiş 10 y;

3.Məşədi Nəcəfalı Mehralı oğlu 62 y; oğlanları: Səfəralı 42 y; Mehralı 27 y;

4.Kəlbəli Məşədi Nəcəf oğlu 32 y;

5.Fəzli Əli Mehralı oğlu 52 y; oğlanları: Nəzəralı 32 y; Teymur 27 y; Əmir 22 y;

3 il qabaq Qarabağ qəzasından gələnlər:

Hanızaqlı tayfası.

1.Səfəralı Mirzəcan oğlu 40 y; oğlanları: Nəzəralı 16 y; Gəncimalı 12 y; Oruc 3 y;

2.Xanməmməd Haxverdi oğlu 45 y; oğlu Cəfərqulu 20 y;

Yaddan çıxanlar:

1.Qulu Qasım oğlu 60 y; oğlanları: Həsənxan 20 y; Hüseynxan 17 y;

2.Molla Abbasəli Məşədi Nəcəfalı oğlu 25 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

10 Naxçıvan xalvarı əkin var, 35 Naxçıvan xalvarı buğda, 70 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 9 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıq və toxuculuqla məşğul olurlar.

2 arıxanada 25 arı aiəsi var. Əhalinin dolanışığı yaxşıdır.

Torpağı daşlı-gilli, bəzi yerlərdə qarqtorpaqdır.

Öz meşəsi yoxdur, Herher meşəsindən istifadə edirlər.

14 verst torpağı var, onun 2 xalvarı suvarılan, 4 xalvar dəmyə torpağı var. Dərələrdən ot biçirlər.

Buğda, arpa, darı və tərəvəz əkirlər.

Burada az zədəli Qaravənk adlı qədim monastr və uçuq kilsə var.

Kənddə 12 at, 87 iribuynuzlu, 146 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Xanasanlı tayfasının icma başçısı Hüseyn Məşədi Alməmməd oğlu(möhür); Molla Abbasəli Məşədi Nəcəfalı oğlu; Həzrətqulu Allahverdi oğlu;

№28 (№51). CAĞATAY KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası

1.Kəndxuda Məşədi İsaxan Əlmərdan oğlu 70 y; oğlanları: Edilxan 30 y; onun oğlu Rüstəm 5 y; qardaşı Babaxan 22 y;

2.Şərif Əlmərdan oğlu 52 y; Məhəmməd 32 y; onun oğlu Mehdiqulu 6y; qardaşları: Abbas 17 y; Ağalar 7 y; Əhməd 6 y;

3.Əmirxan Səfər oğlu 32 y; qardaşı İmamqulu 19 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

2 Naxçıvan xalvarı əkin var, 20 Naxçıvan xalvarı buğda, 4 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Kənd xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 68, nahiyə mərkəzinə 14 verstdir.

Heyvandarlıq və xalçaçılıqla məşğul olurlar, 1 dəyirman var.

Kənd Arpaçayın aşağısında, qayanın üstündə yerləşir, torpağı daşlı və gillidir, öz meşəsi yoxdur, 20 verst məsafədə yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər.

7 verst torpağı var, onun 4 xalvarı suvarılan, 2 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Təpəlik yerlərdəki əkinləri suvarmaq üçün su çatmır.

İldə 1.000 bağ ot biçir, buğda və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 5 at, 37 iribuynuzlu, 140 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma başçısı Əlmərdan Məmmədalı oğlu(möhür); Kəndxuda Məşədi İsaxan Əlmərdan oğlu;

№29(№52).ERTIŞ KƏNDİ

Milli tayfası.

1.Kəndxuda Hüseyn bəy Osman ağa oğlu 90 y; oğlu Abbasqulu 16 y;

2.Cəfərbəy Osman oğlu 70 y; oğlu Məhəmməd Osman oğlu. 35 y;

3.Hüseyn Almənmməd oğlu 40 y; oğlanları: İsgəndər 14 y; Qəhrəman 1 y;

4.Alı Ocaqqulu oğlu 60 y; oğlanları: Məmmədrza 26 y; Vəli 18 y; Musso 16 y;

5.Qəmbər Allahqulu oğlu 70 y; oğlanları: Abbasəli 18 y; Bayraməli 25 y;

6.Ələsgər Qələndər oğlu 25 y; ögey qardaşı İsgəndər Qələndər oğlu 18 y; Hüseynqulu 17 y;

7.Nəcəf Nəbi oğlu 30 y; qardaşı Qasım 16 y;

8.Bayrəməli Həsən oğlu 35 y; qardaşları Qurbanəli 25 y; Məmmədalı 22 y; oğlanları: Həsən 7 y; Hüseyn 3 y;

9.Kəndxuda Ağa Hüseynbəy oğlu 40 y; oğlanları: Mehdi 12 y; Paşa 4 y;

Tatarlar

10.Məmmədsaleh Vəli oğlu 70 y; oğlu Abbasəli 30 y; onun oğlu Məmmədbağır 5 y;

11.Məhəmməd Yusif oğlu 40 y; oğlu Alı 20 y;

Yaddan çıxanlar

1.Əmiraslan Cəfərbəy oğlu 40 y; oğlanları: Məmmədkərim 6 y; Məmmədbağır 3 y;

2.Nəcəfalı Fətəli oğlu 25 y; qardaşı Kəlbəli 15 y;

3.Seyid Qəmbər Seyid Hüseyn oğlu 16 y;

4.Şahhüseyn Qələndər oğlu 30 y; oğlu Qələndər 3 y;

5.Məmmədalı Kərbəlayi Fətəli oğlu 50 y; oğlanları: Rüstəm 15 y; Məhəmməd 1 y;

6.Əlverdi Şahverdi oğlu 60 y;

7.Bayraməli Həsən oğlu 25 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

8 Naxçıvan xalvarı əkin var, 60 Naxçıvan xalvarı buğda, 45 Naxçıvan xalvarı arpa, 8 Naxçıvan xalvarı çəltik biçirlər.

Kənd xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 84, nahiyə mərkəzinə 5 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar.

Arpaçayın üstündə yerləşən kənddə 1 dəyirman var. Torpağı daşlı qaratorpaqdır. əkinə yararlıdır. Əhalinin dolanışığı ortababdır.

Herher meşəsindən istifadə edirlər.

20 verst torpağı var, onun 8 xalvarı suvarılan, 100 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır, Arpaçayın suyundan və bulaqlardan istifadə edirlər.

Dərlərdən ot biçirlər, xüsusi biçənəklər yoxdur.

Buğda, arpa, çəltik və tərəvəz bitkiləri əkirlər.

Kəndin yaxınlığındakı qayaların üstündə baxımsız qalmış **Şıxəli xan qalası** adlı bir qala var.

Kənddə 9 at, 68 iribuynuzlu, 84 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Ağa Hüseyn bəy oğlu (möhür); Məmməd Usub oğlu; Hüseynalı Məmməd oğlu;

№30 (№53). AXTA KƏNDİ

Qaraçorluların həsənanlı tayfası.

1.Kəndxuda yüzbaşı Allahverdi Hətəm oğlu 45 y; oğlanları: Hətəm 22 y; Əsəd 10 y; qardaşları: Alı 30 y; Bayram 22 y;

2.Vəli Həsən oğlu 65 y; oğlanları: Albəy 28 y; Mustafa 13 y;

3.Məmmədhəsən Qasım oğlu 45 y;

4.Hətəm İmamverdi oğlu 65 y; oğlu İmamverdi 30 y; onun oğlu Pənalı 5 y;

5.Hüseyn Nəbi oğlu 60 y; oğlanları İbrahim 10 y; Abbas 8 y;

6.Nəbi Hüseyn oğlu 32 y; oğlanları: Alı 8 y; Şahhüseyn 2 y;

7.Məmmədqulu Tarverdi oğlu 20 y; qardaşı Həsən 15 y;

8.Həsən Şahverdi oğlu 52 y; oğlu Abbas 20 y;

9.Əlirza Çarax oğlu 65 y; oğlanları: Alpəna 25 y; Alı 15 y;

Yaddan çıxanlar:

1.İlyas Hüseyn oğlu 32 y; oğlu Məmməd 4 y;

2.Məmmədqulu Tarverdi oğlu 27 y;

1 il qabaq Qarabağ qəzasından gələnlər:

1.Hüseyn Şixo oğlu 65 y;

2.Şahverdi Şahverdi oğlu 50 y; oğlanları: Haxverdi 13 y; Nəcəfalı 7 y;

3.Lətif Məhəmməd oğlu 45 y; oğlu Bayraməli 8 y;

4.Səfəralı Lətif oğlu 24 y;

5.Şahgəldi Bayram oğlu 50 y; oğlanları: Behbudalı 25 y; Abbasəli 22 y;

6.Lətif Cəfəralı oğlu 60 y; oğlu Alı 20 y;

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

27 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var, 120 Naxçıvan xalvarı buğda, 136 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 20 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar.

3 dəyirmandan 1-i işləyir, 1 arıxanada 10 arı ailəsi var, sakinlərin dolanışığı yaxşıdır.

Axtaçayın üstündə yerləşən torpaqları gillidir. 6 batman kol meşəsi var, tikinti üçün 7 verst məsafədə yerləşən Cul meşəsindən istifadə edirlər.

21 verst torpağı var, onun 2 xalvarı suvarılan, 25 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Çayın suyundan istifadə edirlər.

İldə 10 min bağ ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər. 1 yararsız bəzirxana var.

Kənddə 10 at, 105 iribuynuzlu, 177 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: İcma başçısı Bəylər Bayram oğlu(möhür); Kəndxuda Allahverdi Hətəm oğlu; Hüseyn Nəbi oğlu;

№31(№54).TEZXARAB KƏNDİ

Kulakanlılar

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurla, köçəri həyat sürürlər.

4 xalvar əkin var, 30 Naxçıvan xalvarı buğda, 20 Naxçıvan xalvarı arpa biçilir. Qəza mərkəsinə 60, nahiyə mərkəzinə qədər 14 verst məsafə var.

Əhali taxılçılıqla məşğul olur, 1 işlək dəyirman var. Dolanışıq ortababdlr. Çay kənarındakı torpağın vəziyyəti əlverişlidir. Öz meşəsi yoxdur, 20 verst məsafədəki Her-her kəndinin meşəsindən istifadə olunur. Kəndin ümumi torpağı 14 verstdir, ancaq onun 4 xalvarı suvarılan, 8 xalvarı dəmyə əkinə yayarlıdır. Arpa çayın suyundan istifadə edirlər. Biçənəkləri 2 xalvardır və ildə 4 min bağ ot biçilir. Buğda, arpa və darı əkilir.

1.Rüstəm İmamverdi oğlu 60 y; oğlanları:Bəxtiyar 25

y; İmamverdi 17 y; Məmməd 10 y; Xudaverdi 7 y; Sübhanverdi 5 y;

2.Babaxan Əlverdi oğlu 45 y; oğlanları: Həsənqulu 10 y; Nəcəfqulu 7 y;

3.İsaxan Allahverdi oğlu 32 y; oğlu Abdulrəhim 1 y;

4.Məhərrəm Allahverdi oğlu 30 y;

Kömürlü kəndindən gələnlər:

1.Babaxan Allahverdi oğlu 50 y; oğlanları:Xudaqulu 5 y; Rzaqulu 10 y; Hüseynqulu 3 y;

2.Məmməd Xoca oğlu 25 y;

3.Məmmədqulu Məmməd oğlu 30 y; oğlu Cəfərqulu 4 y;

Cağataydan gələn

4.Şahverdi Məşədi İsaxan oğlu 40 y; qardaşı Babaxan 25 y;

Kənddə 7 at, 67 iribuynuzlu, 31 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma başçısı Əlmərdan Məmmədalı oğlu(möhür); İsaxan Allahverdi oğlu; Rüstəm İmamverdi oğlu;

№32(№55). AZADƏK KƏND

Salmasdan köçürülmüş 37 erməni ailəsinin siyahısı.

50 Naxçıvan xalvarı əkin var, 175 Naxçıvan xalvarı buğda, 350 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Kənd xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 85, nahiyə mərkəzinə 22 verstdir.

Əkinçilik və pambıq parça toxumaqla məşğul olurlar, dolanışıq yaxşıdır, 2 dəyirman var, 7 arıxanada 40 arı ailəsi, 2 bəzirxana var.

Öz meşəsi yoxdur, Cul və İstisu meşələrindən istifadə edirlər.

21 verst torpağı var, onun 25 xalvarı əkinəyararlı suva-

rılan torpaqdır. Dəmyə çoxdur. Bulaq suyundan istifadə edirlər, əkin sahələrini suvarmaq üçün su çatışmır.

İldə 10 min bağ ot biçirlər, buğda, arpa, kətan, tərəvəz əkirlər.

2 işlək bəzirxana var, gündə 2 batman yağ çıxarırlar, 1 baxımsız qalmış bəzirxana da var.

Kənddə 4 gümüş ustası, 10 toxucu, 1 pinəçi, 1 xarrat, 1 dəmirçi var.

№33(№56). POR KƏNDİ

25 Naxçıvan xalvarı əkin var, 200 Naxçıvan xalvarı buğda, 130 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Kənd xəzinəyə məxsusdur, qəza mərkəzinə 80, nahiyə mərkəzinə 24 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, 4 arıxana və 48 arı ailəsi var. Dolanışıqları yaxşıdır.

Meşəsi yoxdur, Cul və Herher meşələrindən istifadə edirlər.

11 verst torpağı var, onun 8 xalvarı suvarılan, 13 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır, bulaq suyundan istifadə edirlər.İldə 1500 bağ ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər.

Kənddə 7 gümüş ustası, 1 dəmirçi, 1 dülgər və 1 bənna var.

Müxtəlif yerlərdən köçürülmüş 24 erməni ailəsinin siyahısı.

2 il əvvəl Türkiyədən gələnlər.

Həsənanlı tayfası.

1.Xudo Mirzo oğlu 35 y; oğlu Amo 13 y.

2. Hüseyn Qato oğlu 22 y.

3. Meqo İsmayıl oğlu 56 y; oğlu İsmayıl 10 y.

№34(№57). PAŞALI KƏNDİ

Salmasdan köçürülmüş 14, başqa yerlərdən gəlmiş 9 erməni ailəsinin siyahısı.

26 Naxçıvan xalvarı əkin var, 120 Naxçıvan xalvarı buğda, 190 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 42, nahiyə mərkəzinə 28 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar. 4 arıxanada 50 arı ailəsi, 2 dəyirman, 1 bəzirxana var. Dolanışıq yaxşıdır.

Torpağı gilli, bəzi yerlərdə daşlıdır. Öz meşəsi yoxdur, 18 verst məsafədə yerləşən Tarp kəndinin meşəsindən istifadə edirlər.

25 verst torpağı var, onun 5 xalvarı suvarılan, 20 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Çay və bulaq suyundan istifadə edirlər.

2 xalvar biçənəkləri var, ildə 4 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, kətan, paxlalı bitkilər, soğan, çətənə və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 8 toxucu, 1 dəmirçi, 1 xarrat var.

№35(№58). QARALAR KƏNDİ

Qaraçorluların bozlu tayfası.

8 il qabaq Dərələyəin Por kəndindən gəliblər.

1.Abbasəli Pənah oğlu 70 y; oğlanları: Aləmşah 28 y; Şükür 26 y.

2 il qabaq Qarabağın Ağdərə kəndindən gələnlər:

2.Eyvaz Mirzə oğlu 20 y; onun oğlu Xudaverdi 1 y.

3. Həsən Şahbaz oğlu 35 y; oğlu Ocaqqulu 16 y.

4.Məmmədqulu Əlipəna oğlu 55 y; oğlanları: Bünyadəli 20 y; Məmmədalı 15 y.

5. Cəfər Əlipəna oğlu 62 y; onun oğlu Əsədulla 15 y.

6. Qaraxan Abdulla oğlu 65 y; oğlanları: Hüseynxan 15 y; Dorduxan 10 y.

7. Mirzə Əlipəna oğlu 50 y; oğlu Hüseynalı 27 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər.

7 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 24 Naxçıvan xalvarı buğda, 48 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Kənd dövlətə məxsusdur. Qəza mərkəzinə qədər 56, nahiyə mərkəzinə 20 verst məsafədə yerləşir.

Taxıl əkib-biçirlər. Dolanışıq ortababdır. Torpağı daşlı və gillidir. 13 verst məsafədəki Herher meşəsindən istifadə edirlər. Ətraf torpaqları 14 verstdir, onun 5 xalvarı əkinə yararlı dəmyə torpaqdır. Bulaq suyundan istifadə edilir.

Dərələrdə biçənəklər var.

Sakinlərə məxsus 5 at, 57 iribuynuzlu, 79 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Bozlu tayfasının icma rəhbəri Cahanşah Cahanşah oğlu (möhür); Abbasəli Pənah oğlu.

№36(№59).GÖYƏRÇİN KƏNDİ
Qaraçorluların həsənanlı tayfası.

1.Kəndxuda Allahverən İsmayıl oğlu 40 y; oğlu Təhməz 15 y.

2. Abdulla İsmayıl oğlu 35 y; oğlanları: Məmmədqulu 10 y; Xudaqulu 7 y.

3. Həsən İsmayıl oğlu 30 y; qardaşı Şahbaz İsmayıl oğlu 50 y; onun oğlanları: Abbas 12 y; Rəhim 4 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər.

50 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 50 Naxçıvan xalvarı buğda, 80 Naxçıvan xalvarı arpa biçilir.

Əkinçilik və xalça toxumaqla məşğul olurlar. Arpaçaydan yuxarıda, dərədə yerləşir. Vəziyyəti ottababdır. Torpağı daş-kəsəklidir, amma taxılçılıq üçün əlverişlidir. Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Ərazisi 4 verstə yaxındır, Arpaçayın suyu ilə kifayətlənirlər.

İldə 1.000 bağ ot biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 56, nahiyə mərkəzinə15 verstdir.

Bu kəndin sakinləri başqa kəndlərin ərazisində də taxıl əkirlər.

Sakinlərin 2 atı, 35 iribuynuzlu, 47 xırdabuynuzlu heyvanı var.

İmzalar: İcma rəhbəri Bəylər Bayram oğlu(möhür); Allahverən İsmayıl oğlu.

№37(№60). SÖYLAN KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası.

1.Hüseyn Cəfər oğlu 42 y; onun oğlu Alı 18 y.

2. Şahhüseyn Cəfər oğlu 42 y; onun oğlanları: Xudaverdi 13 y; Musa 8 y; İsa 3 y.

3. Süleyman Nəbi oğlu 50 y; oğlanları: Vəli 23 y; Bayraməli 15 y; Alı 10 y.

4. Lazım Hüseyn oğlu 50 y; oğlanları: Qəhrəman 10 y; Salman 8 y; Abdulla 5 y; qardaşı Məmməd 28 y.

5. Əlverdi Məmmədxan oğlu 60 y; oğlu İsmayıl 20 y.

6. Məmmədxan Allahverdi oğlu 30 y; oğlanları: Qafar 7 y; Cəfər 3 y.

7. Həsən Nəbi oğlu 45 y; oğlanları: Heydərqulu 25 y; Əmirqulu 8 y.

Yaddan çıxanlar:

8. Əlipəna Qəmbər oğlu 60 y; oğlanları: Novruz 7 y; Xıdır 9 y; Qələndər 30 y.

9. Mustafa Haxverdi oğlu 60 y; oğlanları: Haxverdi 25 y; Kərim 15 y.

Kəndin əhalisi müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər. 100 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 200 Naxçıvan xalvarı buğda, 300 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsusu olan bu kənddən qəza mərkəzinə 60, nahiyə mərkəzinə 14 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, dolanışıq ortababdır. Arpaçayın üstündəki torpaqları əkinəyararlıdır. Öz meşəsi yoxdur, 20 verst məsafədə yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər.

21 verst torpağı var, onun 3 xalvarı suvarılandır. Arpaçayın suyundan istifadə edirlər.

İldə 5 min bağ ot biçirlər. Buğda, arpa, darı əkirlər. Bu kəndin sakinləri Gomur kəndinin torpaqlarında da əkin edirlər.

Kənddə 1 yararsız dəyirman, Söylan və Haxılı kəndləri arasında dövlətə məxsus 2 yararsız karvansara var.

Qeyd: burada Arpaçayın üzərində körpü olub, amma çoxdan uşub dağılıb.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma rəhbəri Əlmərdan Məmmədalı oğlu(möhür); Süleyman Nəbi oğlu; Hüseyn Cəfər oğlu.

№38(№62). ƏRGƏZ KƏNDİ

Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Hüseyn bəy Allahverdi oğlu 72 y; oğlu Məmmədsadıq 29 y; onun oğlu Məmmədbağır 3 y.

2.Almәmmәd Alı oğlu 52 y; oğlanları: Kәndxuda Alhüseyn 32 y; onun oğlu Rüstәm 4 y; Molla Qәmbәralı 22 y; Əlibaba 15 y.

3. Hәsәnalı Mәmmәdalı oğlu 27 y; oğlu Hüseynalı 1 y.

4.Əlәsgәr Mәhәmmәd oğlu 42 y; oğlanları: Mәhәmmәd 20 y; Zeynal 17 y. Hәsәn 15 y.

5. Muradxan Əhmәd oğlu 42 y; oğlanları: Almurad 17 y; Əhmәd 14 y.

6. İsmayıl Haxverdi oğlu 47 y; oğlanları: Murad 27 y; Cәfәr 20 y; Nuru 17 y.

7. Əlmәrdan İmamverdi oğlu 52 y; oğlu Alı 2 y; qardaşı Mәmmәdqulu 32 y.

8. İmamәli İbrahim oğlu 52 y; oğlanları: Dünyamalı 27 y; İbrahim 11 y; Ağamәmmәd 9 y.

9. Hüseynalı Mәmmәdalı oğlu 42 y; oğlanları: Hәsәnalı 27 y; Şahәli 22 y; Baxşәli 17 y.

10. Nәzәr İbrahim oğlu 52 y; oğlu Dadaş 17 y.

11. Mәşәdi Qurbanәli Maqsud oğlu 52 y; oğlanları: Mәmmәd 22 y; Paşa 18 y; Əsәd 16 y.

12. Mirzәmәmmәd İmamverdi oğlu 50 y; oğlanları: Hәsәn 17 y; Hüseyn 15 y.

13. Yusif Fәrhad oğlu 42 y; oğlu Fәrhad 6 y.

14. Cәfәrxan Vәli oğlu 32 y; oğlanları: Vәli 6 y; Alı 4 y.

15. Əhmәd Vәli oğlu 52 y; oğlu Cabbar 22 y.

Şadılı tayfası:

1.Ağarza Mirzә oğlu 52 y; oğlanları: Gülmәmmәd 27 y; Mәhәrrәm 24 y; Alo 20 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Gülmәmmәd İmamverdi oğlu 42 y; oğlanları: İmamverdi 15 y; Rәsul 7 y.

2. Tanrıqulu Mirzәmәmmәd oğlu 25 y;

3. İbrahim Nəzər oğlu 30 y.

4. Həzi İmamverdi oğlu 31 y.

5. Bədəl Zaman oğlu.

3 il qabaq Qarabağ qəzasının Bərgüşad mahalından gələn püsyanlı tayfası:

1.İbrahim Tarverdi oğlu 53 y; oğlu Alməmməd 20 y.

İrəvan qəzasının Püsyan kəndindən gələn

2.Abıl Alo oğlu 30 y (siyahıyaalmadan sonra ölüb); oğlu Şahhüseyn 5 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər.

20 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 80 Naxçıvan xalvarı buğda, 120 Naxçıvan xalvarı arpa biçilir.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 74, nahiyə mərkəzinə 12 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar. 1 arıxana və 25 arı ailəasi var. Sakinlərin dolanışığı yaxşıdır.

Torpağı daşlı-gillidir, amma əkinə yararlıdır. Öz meşəsi yoxdur, tikinti üçün Herher meşəsindən istifadə edirlər. Dərələrdə geniş biçənəklər və örüşlər var.

Buğda və arpa əkirlər.

2 yararsız dəyirman, V əsrə aid baxımsız qalmış 1 monastr var.

Kənddə 25 at, 154 iribuynuzlu, 180 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Xanazanlı tayfasının icma rəhbəri Əlihüseyn Məşədi Alməmməd oğlu; Məşədi Qurbanəli Məstalı oğlu; İmaməli İbrahim oğlu.

№39(№63). BÜLBÜLÖLƏN KƏNDİ
Qaraçorluların cavadlı tayfası

1.Kəndxuda Baxşəli Cavad oğlu 41 y; oğlanları: Babaxan 14 y; Ələkbər 3 y; atası Cavad Babaxan oğlu 82 y.

2.Kəlbihüseyn Məhəmməd oğlu 70 y; oğlanları: Bəyalı 30 y; Bayraməli 19 y.

3.Qulu Rüstəm oğlu 42 y; oğlanları: Məmmədbağır 17 y; Cəfər 12 y; Bayram 20 y; Hüseyn 19 y.

4. Şahbaz Məhəmməd oğlu 52 y; oğlanları: Həsən 26 y; İsmayıl 20 y; İmamqulu 16 y; Zeynalabdin 14 y.

5. Alı Tarverdi oğlu 46 y; oğlu Tarverdi 26 y.

6. Sadıq Baba oğlu 26 y; oğlu Əsəd 3 y.

7. Məhəmməd Haxverdi oğlu 62 y; oğlanları: Cəfərqulu 26 y; İmamqulu 20 y.

Yaddan çıxan

1.Sübhanverdi Əli oğlu 20 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər.

70 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 60 Naxçıvan xalvarı buğda, 24 Naxçıvan xalvarı arpa biçilir.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 79, nahiyə mərkəzinə 14 verstdir.

Az miqdarda əkinçilik və heyvandarlıqla məşğul olurlar, sakinləri çox kasıb yaşayır.

Torpağı daşlı və gillidir, dərələrdən hətta atla keçmək də çətindir. Öz meşəsi olmadığına görə, tikinti üçün Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Kənddə 5 at, 39 iribuynuzlu, 57 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Baxşəli Cavad oğlu; Kəlbihüseyn Məhəmməd oğlu.

№40(№64). AŞAĞI CANI KƏNDİ
Qaraçorluların təhməzli tayfası

1.Fəzləli bəy Fəzləli Sultan oğlu 32 y; qardaşı Həsənalı 22 y.

2. Nəcəfqulu Qurban oğlu 27 y; oğlu Əlmurad 6 y; qardaşları: İmamqulu 12 y; Qulu 10 y.

3.Cahangir bəy Təhməz oğlu 46 y; oğlanları: Allahverdi 6 y; Məhəmməd 4 y; Adıgözəl 2 y; qardaşı Hüseynqulu 36 y; oğlu Hüseyn 1 y.

4. Kəndxuda Cəfərqulu bəy Təhməz oğlu 42 y; oğlanları: Mustafa 6 y; Mehdi 4 y; qardaşları: Albəy 12 y; Paşa 8 y.

1 il qabaq Qarabağın Sultankənd kəndindən gələnlər:

1.İman Vəli oğlu 57 y; oğlu Rüstəm 6 y.

2. Məmməd Haxverdi oğlu 28 y; oğlu Paşa 1 y; qohumu Həzi Bayram oğlu 30 y.

3. İsmayıl Əlverdi oğlu 40 y; oğlu İbrahim 1 y; qardaşı İsmixan 30 y; oğlu Abbas 2 y.

4. Süleyman Allahverdi oğlu 40 y; oğlanları: Şahgəldi 8 y; Həsənqulu 4 y.

5. Mirzə Xudaverdi oğlu 29 y; oğlu Baxşəli 1 y; qardaşı İrza 15 y; atası Xudaverdi 60 y.

6. Əlipəna Məhəmməd oğlu 43 y; oğlu İsmayıl 3 y.

7.Allahyar Əlverdi oğlu 40 y; Məhəmməd 2 y; yetim qalmış İsmayıl Məhəmməd oğlu 1 y.

8. Hüseynalı Kurço oğlu 60 y; oğlanları: Həsənalı 38 y; onun oğlu Mustafa 6 y; Eylas 4 y; Novruzəli 10 y; Adıgözəl 25 y;

3 il əvvəl Qarabağ qəzasının Bayandur kəndindən gələn

1.Məmmədalı Arzuman oğlu 35 y; oğlanları: Talış 3 y; Haxverdi 2 y.

1 il əvvəl Əliqışlağı kəndindən gələn

1.Məşədi Namaz Qasım oğlu 62 y; oğlanları: Səfəralı 37 y; onun oğlanları: Qasım 14 y; Danibəy 12 y; İsmayıl 4 y.

2. Allahverdi Namaz oğlu 42 y; oğlanları: Nəbi 6 y; Vəli 4 y; qardaşları: Kazım 25 y; Cəfər 24 y.

Yaddan çıxan

3.Məmmədvəli Fəzləli bəy oğlu 28 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər. 6 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 30 Naxçıvan xalvarı buğda, 40 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 112, nahiyə mərkəzinə 32 verstdir.

Xalçaçılıq, toxuculuq və az miqdarda əkinçiliklə məşğul olurlar. Dolanışıq ortababdır. Dərələrdə yerləşən torpaqları daşlıdır. Qayaların arasında 6 xalvara yaxın tikintiyə yararlı meşəsi var. Dəmyə torpaqları çox olsa da, daşlı-kəsəkli olduğuna görə yalnız 6 xalvarı əkilir. Canı çayın suyundan istifadə edirlər.

Meşədə xeyli biçənəkləri və örüş yerləri var, ildə 2.000 bağ ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər.

Burada xeyli meyvə ağacları var, amma uzun müddət baxımsız qaldığına görə, cırlaşıblar.

Kənddə 2 yararsız dəyirman, 10 at, 79 iribuynuzlu, 112 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Cəfərqulu bəy Təhməz oğlu; İsmayıl Əlverdi oğlu; Süleyman Tanrıvermiş oğlu.

№41(№65).HERHER KƏNDİ

Qaraçorluların fərruxqanlı tayfası

1.Rəhim Şahbəndə oğlu 62 y; oğlanları: Ağa 10 y; Mirzə 3 y.

2. Şahbəndə Kərbəlayi Rəhim oğlu 37 y; oğlu Həsən 5 y.

3.Abbas Kərbəlayi Rəhim oğlu 34 y; oğlanları: Məhəmməd 5 y; Əhməd 3 y.

4. Xudaverdi Qəmbər oğlu 52 y.

5. Səfəralı Xudaverdi oğlu 32 y.

6. Heydəralı Xudaverdi oğlu 29 y; oğlu Nəcəf 1 y.

7. Bünyadəli Qəmbər oğlu 32 y; oğlu Hüseyn 3 y.

8. Bayraməli Qəmbər oğlu 24 y; oğlu Həsən 2 y; qardaşı Həsənalı 19 y.

9. Mərdan Əli oğlu 72 y; oğlanları: Eliyas 22 y; Bayram 19 y; Hüseynalı 12 y.

10. Xanılməli Məhəmməd oğlu 32 y; oğlanları: Səfəralı 18 y; Abbas 14 y.

11. Mustafa Qazaxəli oğlu 62 y (**siyahıyaalmadan sonra ölüb).**

12. Nəbi Keti oğlu 42 y; oğlanları: Oruc 26 y; Mehdi 17 y; Hüseynqulu 5 y.

13. Allahverdi Məşədi Kərim oğlu 42 y; oğlanları: Məmmədhəsən 6 y; Ocaqqulu 3 y.

14. Xudaverdi Məşədi Kərim oğlu 27 y; oğlu Bəxtiyar 5 y.

15. Vəli Məmməd oğlu 42 y; oğlanları: Hümbət 22 y; Eylas 10 y.

16. İmamverdi Məhəmməd oğlu 42 y; oğlanları: Hüseynalı 19 y; Şirin 10 y.

17.Babaverdi Tarverdi oğlu 5 y (anasının himayəsindədir).

18. Alı Vəli oğlu 62 y; oğlu Əhməd 15 y.

19. Salmanəli Vəli oğlu 32 y; oğlanları: Məhəmməd 4 y; Pənahəli 1 y.

20. Süleyman Vəli oğlu 32 y; oğlu Məhəmməd 4 y.

21. Pirmurad Vəli oğlu 27 y.

22.Həsən Cəfər oğlu 33 y; oğlanları: Cəfər 17 y; Əhməd 1 y.

23. Adıgözəl Keytan oğlu 52 y; oğlanları: Həsənalı 19 y; Şahhüseyn 5 y.

Əliyanlı tayfası:

1.Seyid Qəhrıman Ağasi oğlu 42 y; oğlu Süleyman 6 y; qardaşı Hüseyn 27 y.

2. Talıb Molla Hüseyn oğlu 28 y; qardaşları: Qəni 26 y; Mustafa 12 y; Talıb 11 y.

Püsyanlı tayfası:

1.Əliyar Hüseyn oğlu 27 y; oğlu Hüseyn 6 y.

Kəngərlilərin yurçu tayfası:

1.Qulu Eyvaz oğlu 37 y; oğlanları: Mustafa 15 y; Bayraməli 5 y.

2. Tağı Eyvaz oğlu 32 y; oğlu Kərim 16 y.

3. Orucəli Eyvaz oğlu 32 y; oğlu İbrahim 2 y.

4. Kərbəlayi Bayram Əliqulu oğlu 72 y.

Qaraçorlu tayfası.

3 il əvvəl Qarabağın Xəlfəli kəndindən gələnlər:

1.Seyid Məmməd Ağasi oğlu 50 y; oğlanları: Alməmməd 16 y; Həsənalı 9 y; Nəbi 5 y.

2. Seyid Musa Xasso oğlu 25 y;

3. Əlverdi Eyvaz oğlu 40 y; oğlu Məmmədqasım 5 y.

Fərruxqanlı tayfası.

1 il əvvəl Qarabağın Kəlbəcər kəndindən gələnlər:

1.Bayraməli Məşədi Məhəmməd oğlu 30 y; oğlu Həsən 8 y.

2. Kəndxuda İsmayıl Məşədi Paşo oğlu 38 y; oğlu Abdulla 2 y.

3. Dünyamalı Məşədi Məhəmməd oğlu 33 y; oğlanları: Ağaməmməd 10 y; Hüseyn 5 y.

4.Alo Kərbəlayi Oruc oğlu 30 y; oğlu Keyti 10 y; qardaşı Bayram 21 y.

Kəngərli tayfası.

1 il əvvəl Naxçıvan nahiyəsinin Cəhri kəndindən gələnlər:

1.Əlirza Abbasəli oğlu 38 y(siyahıyaalmadan sonra ölüb).

2. Mövlaqulu Əlhüseyn oğlu 53 y; oğlanları: Nəcəf 25 y; Fərzalı 21 y.

3. Talıb Mövlaqulu oğlu 30 y; oğlu Əlhüseyn 10 y.

4. Qərib Kərbəlayi Bayram oğlu 37 y; oğlu Əliqulu 10 y.

Hacısamlı tayfası

1 il əvvəl Qarabağ qəzasının Şavlı kəndindən gələnlər:

1.Hüseynqulu Alo oğlu 28 y; oğlu Abbas 7 y.

2. Xıdır Hüseyn oğlu 50 y; oğlu Məhəmməd 10 y.

Şadmanlı tayfası.

3 il əvvəl Dərələyəzin Qurdqulaq kəndindən gələn

1.Abbasəli Fətəli oğlu 29 y; oğlu Həsənalı 5 y.

Zeylanlı tayfası:

1 il əvvəl İrəvan qəzasından gələn

1.Həsən Hüseyn oğlu 30 y.

Şadalı tayfası:

6 il əvvəl İrəvan qəzasının Vedi kəndindən gələn

1.Nəcəf Safo oğlu 30 y; oğlanları: Cəfər 2 y; Abbas 1 y; qardaşları: Həsən 12 y; Hüseyn 6 y.

Xələcli tayfası:

1 il əvvəl Qarabağın Mağauz kəndindən gələn

1.Şahhüseyn Bayraməli oğlu 50 y; oğlanları: Əhməd 6 y; Hüseynqulu 4 y; qardaşı oğlu İmamverdi 10 y.

Meyqedir tayfası.

1 il əvvəl Qarabağın Cicimli kəndindən gələnlər:

1.Seyid Pirqulu Seyid Məmməd oğlu 35 y; oğlanları: Seyid Qurbanəli 9 y; Seyid Hüseyn 6 y.

2. Əhməd Bəhdai oğlu 23 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Hüseyn Məhərrəm oğlu 28 y; oğlu Allahverdi 3 y.

Yurdçu tayfası

1.Məhərrəm Kərbəlayi oğlu 30 y; qardaşı Xudaverdi 10 y.

Fərruxqanlı tayfası

1.Seyid Babaxan Bayram oğlu 65 y; oğlanları: Seyid Əmirxan 12 y; Məhəmməd 6 y; Mirabdulla 2 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər. 35 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 230 Naxçıvan xalvarı buğda, 260 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 91, nahiyə mərkəzinə 28 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğuldurlar, kənddə 3 dəyirman, 20 arıxanada 200 arı ailəsi var, dolanışıqları yaxşıdır. Torpağı Dərələyəz nahiyəsində ən yaxşı əkinəyararlı gilli qaratorpaqdır.

Tikintiyə yararlı 70 xalvara yaxın meşəsi var. Naxçıvan və İrəvan qəzasının sakinləri bu meşədən tikinti materialı kimi istifadə edirlər, əgər vaxtında tədbir görülməsə, onun kökünü tamamilə kəsəcəklər.

60 verst torpağı var, onun 35 xalvarı suvarılan, 135 xalvardan artıq dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Herher çayının və 4 bulağın suyundan istifadə edirlər.

Meşə arasında çoxlu biçənəklər və örüş yerləri var, sa-

kinlər ildə 7 min bağ ot biçir.

Burada baxımsız qalmış çoxlu üzüm bağları və meyvə ağacları var, bu onu göstərir ki, nə vaxtsa bağçılıq burada çiçəklənmiş vəziyyətdə olub.

Kənddə 2 baxımsız bəzirxana, 42 at, 373 iribuynuzlu, 1.739 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Kərim Məjlum oğlu(möhür); İsmayıl Məşədi Raşo oğlu; Kərbəlayi Xudaverdi Qəmbər oğlu; Xanıməli Məşədi Məmməd oğlu.

№42(№66). ARINC KƏNDİ

Qaraçorluların təhməzli tayfası.

1.Sultan Məmmədhənifə Nəbi bəy oğlu 29 y.

2. Rəhim bəy Məhəmməd Sultan oğlu 72 y; oğlanları: Nəsir 32 y;(onun oğlu Qasım 6 y); Fərəculla 27 y; Şahəli 22 y.

3. Köçəri İmam oğlu 42 y; oğlu Şahverdi 1 y.

4. Axund Cəfər Molla Məmmədyar oğlu 52 y; oğlanları: Əbsülhüseyn 27 y; Həsən 15 y; Abış 10 y.

1 il əvvəl Qarabağ qəzasından gələnlər:

1.Həsən Kazım oğlu 8 y (anasının himayəsindədir).

Cəbrayıllı tayfası.

1 il əvvəl gəliblər:

1.İsmayıl Bayram oğlu 40 y; oğlu Əhməd 10 y; qardaşı Həsən 20 y.

Qarabağ qəzasının Qaraqoyunlu kəndindən 1 il əvvəl gələnlər.

Bozlu tayfası

1.Şahbaz Əlləz oğlu 35 y; oğlu Abbas 3 y.

2. Nəbi Kamo oğlu 46 y; oğlu İsmayıl 4 y.

3. Qəmbər Vəli oğlu 48 y; oğlanları: Əlmərdan 21 y; Məmməd 7 y.

4. Mirzə İbrahim oğlu 37 y; oğlu Əli 1 y; qardaşı Əbülqasım 15 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Nəbi bəy Fətəlixan oğlu 72 y; oğlu Şirin Sultan 35 y (onun oğlanları: İmamqulu 7 y; Məmmədqulu 4 y); qardaşı Həsənqulu bəy 30 y (onun oğlu Xanar 4 y).

2. Təhməz Vəli oğlu 42 y; oğlu Ağa bəy 7 y.

Müsəlman dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər.

8 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 40 Naxçıvan xalvarı buğda, 46 Naxçıvan xalvarı arpa biçilir.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 84, nahiyə mərkəzinə 25 verstdir.

Əkinçilik, heyvandarlıq, xalçaçılıq və pambıq parça toxumaqla məşğul olurlar. Dolanışıq ortababdır.

Torpağı daş-kəsəkli olduğuna görə, əkinçiliyə az yararlıdır. Meşəsi yoxdur, Herher meşəsindən istifadə edirlər.

28 verst torpağı var, onun 8 xalvarı suvarılan əkinə-yararlı torpaqdır. Çay və bulaq suyundan istifadə edirlər.

İldə 3 min bağ ot biçirlər, örüş yerləri isə çoxdur.

Buğda və arpa əkilir. Torpağı az olduğuna görə, bu kəndin sakinləri Herher kəndində də taxıl əkirlər.

1 baxımsız və gündə 2,5 xalvar dən üyüdən 1 işlək dəyirman var.

İmzalar: Bozlu tayfasının icma rəhbəri Cahanşah Cahanşah oğlu; Təhməz Vəli oğlu; Şahbaz Əlləz oğlu.

№43(№70). TARP KƏNDİ
(Əvvəli yoxdur)

...

4. İmamverdi Haxverdi oğlu 45 y; oğlanları: Şahverdi 15 y; Babaverdi 10 y; Alı 6 y.

5. Tahirverdi Camal oğlu 40 y; oğlanları: Camal 12 y; Abdulla 8 y.

6. Təhmuraz Caman oğlu 40 y; oğlanları: Allahverən 7 y; İbrahim 4 y.

7. Məmmədalı İsgəndər oğlu 32 y; oğlanları: İsgəndər 5 y; Hüseynalı 2 y.

8. Cəfər Qələndər oğlu 35 y; oğlanları: Qələndər 6 y; Abbasəli 2 y.

9. Xudaverdi Haxverdi oğlu 45 y; oğlanları: Allahverdi 15 y; Rüstəm 5 y.

10. Tağı Haxverdi oğlu 33 y; qardaşı Nağı 30 y; onun oğlu Haxverdi 1 y.

11. Murtuza Kazım oğlu 20 y; qardaşı Mustafa 8 y.

12 Əlipəna Hüseyn oğlu 30 y; oğlu Alı 1 y.

13. Şükrulla Nurulla oğlu 80 y; oğlanları: Hüseynqulu 20 y; Rəhim 10 y; Zülfüqar 8 y.

Cul kəndindən gələnlər:

1.Məmmədalı Köçəri oğlu 60 y; oğlanları: Hüseynalı 30 y; Fətəli 25 y; Məmmədalı 10 y.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 28 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğuldurlar, 2 yararsız dəyirman var.

Torpağı daşlı və gillidir, 5 batman tikintiyə yaramayan meşəsi var.

21 verst torpağı var, onun 10 xalvarı suvarılan əkinəyararlı torpaqdır, dəmyə yeri çoxdur. Çay suyundan istifadə edirlər. 1 xalvardan artıq biçənəkləri var, 6 min bağa yaxın ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər.

İmzalar: Bozlu tayfasının icma rəhbəri Cahanşah Cahanşah oğlu; Kəndxuda Allahverdi Haxverdi oğlu; Xudaverdi Haxverdi oğlu.

№44(№71). TERP KƏNDİ
(Sənəddə bu kəndə aid səhifələr itib)

№45(№?).(Sənədin adını müəyyən edə bilmədiyimiz bu kəndə aid hissəsi itib).

№46(№72). ÇAYKƏND KƏNDİ

Qaraçorluların həsənanlı tayfası.

Əvvəli itib.

...

4. Şərif Cəfər oğlu 44 y; oğlanları: Musa 14 y; Mirzə 5 y.

5. Gülməmməd İmamqulu oğlu 30 y; oğlu Allahverdi 5 y; qardaşları Heydərqulu 25 y; Haxverdi 10 y.

Yaddan çıxan

1.Məjlum Bayram oğlu 38 y.

Az miqdarda taxıl əkilir, xalça toxuyurlar. 1 dəyirman var. Vəziyyət ortababdır. Torpağı daşlı və gillidir. Tikintiyə yararlı 6 batman müşəsi var.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 80, nahiyə mərkəzinə 25 verstdir.

Xalçaçılıq və az miqdarda əkinşiliklə məşğul olurlar. 1

dəyirman var, dolanışıq ortababdır.

Xırda tikintiyə yarayan 6 batman meşəsi var. Arpaçayın yaxınlığında yerləşən torpaqları daşlı və gillidir.

Torpaqları 7 verstə yaxındır, onun 2 xalvarı əkinəyararlı suvarılan torpaqdır.

İldə 3 min bağ ot biçilir. Buğda və arpa əkilir. Əkinə yararlı torpaqları az olduğyuna görə. Bu kəndin sakinləri başqa qonşu kəndlərin torpaqlarında da taxıl əkirlər.

Kənddə 6 at, 75 iribuynuzlu, 77 xırdabuynuzlu heyvan var

İmzalar: İcma rəhbəri Bəylər Bayram oğlu(möhür); Kərbəlayi Şərif Cəfər oğlu.

№47(№73). CUL KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası.

1.Kəndxuda Əlmərdan Məmmədalı oğlu 50 y; oğlanları: Oruc 8 y; Qəhrəman 4 y.

2.Həşim Kərbəlayi Xudaverdi oğlu 35 y; oğlanları: Xudaverdi 13 y; Hüseynqulu 6 y.

3. Məhərrəm Albəy oğlu 55 y; oğlanları: Alı 18 y; Allahverdi 14 y.

4. Allahverdi Məmmədalı oğlu 35 y; oğlu Abbasəli 10 y.

5. Kerçi Alı oğlu 60 y; oğlanları: Hüseyn 20 y; Həsən 17 y; Alı 8 y.

6. Mustafa Mustafa oğlu 50 y; oğlu Mehdi 10 y.

7. Nəcəf Xudaverdi oğlu 65 y; oğlanları: Hüseynalı 25 y; Abbasəli 20 y; Xudaverdi 15 y.

8. Xudaverdi Məmmədalı oğlu 35 y (siyahıyaalmadan sonra ölüb).

Şərurdan yeni köçüb gələnlər:

1.Molla Məmmədalı Məmmədalı oğlu 40 y; oğlanları: Rəhim 10 y; Kərim 6 y.

Yaddan çıxanlar:

1.İsmayıl Xələf oğlu 40 y; oğlu Abdulla 6 y.

2. Məşədi Məmməd Musa oğlu 50 y; oğlanları: Məhəmməd 20 y; Nəbi 15 y.

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat tərzi sürürlər. 10 xalvar əkin yeri var. İldə 90 Naxçıvan xalvarı buğda, 60 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər. Əhali taxılçılıq və xalçaçılıqla məşğuldur. Kənddə 2 arıxanada 20 arı ailəsi, 2 dəyirman, 31 at,115 ibuynuzlu və 126 xırdabuynuzlu mal-qara var. Dolanışıq qənaətbəxşdir. 8 verst tikintiyə yararsız meşəsi var. 28 verst torpağı var, onun 10 xalvarı suvarılan, 20 xaalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. 1 xalvar biçənək var, ildə 6 min bağ ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər. Cul çayı üzərində möhkəm daş körpü var.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 56, nahiyə mərkəzinə 35 verstdir.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma rəhbəri Əlmərdan Məmmədalı oğlu(möhür); Məşədi Məmməd Musa oğlu; Nəcəf Kərbəlayi Xudaverdi oğlu.

№48(№74). GOMUR KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası.

1.İsgəndər Qəmbər oğlu 55 y; oğlanları: Ocaqqulu 10 y; Pirmurad 15 y; Sultanmurad 13 y.

2. Xudadat İsgəndər oğlu 30 y.

3. Qələndər Əlipəna oğlu 32 y; oğlu Əlipəna 5 y.

4. Haco Osman oğlu 55 y; oğlanları: Təhmurad 28 y; İsmayıl 20 y.

5. Novruz Əlipəna oğlu 28 y; oğlu Ağaverdi 2 y.

1 il əvvəl Qarabağın Püsyan kəndindən gələnlər:

1.Hacı Alı Gülməmməd oğlu 45 y; oğlanları: Şükrulla 4 y; Əsədulla 1 y.

2. İrzaqulu Balı oğlu 55 y; oğlanları: İbrahim 7 y; Allahverən 3 y.

8 il əvvəl İrandan gələnlər:

1.Seyid Əli Seyid Həsən oğlu 50 y; oğlanları: Seyid Abdulla 15 y; Seyid Rza 7 y; Seyid Həsən 4 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Məmməd İsgəndər oğlu 30 y; oğlu Şükür 4 y.

2. Eylas Haco oğlu 20 y.

Kəndin əhalisi müsəlman dininin şiə məzhəbinə mənsubdur, köçəri həyat sürürlər. 2 xalvar əkin var. İldə 10 Naxçıvan xalvarı buğda, 14 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər. Heyvandarlıq və az miqdarda əkinçiliklə məşğul olurlar, dolanışıq yaxşıdır. Torpağı daşlı olsa da, dərələrdə yararlı örüş var.

Tikinti üçün 14 verst aralıda olan Cul meşəsindən istifadə edirlər.

14 verst torpağı var, onun 2 xalvarı suvarılan, 20 xalvarı dəmyə əkinə yararlı torpaqdır. Çay və 2 bulağın suyundan istifadə edirlər. İldə 1.000 bağ ot biçirlər. Buğda və arpa əkirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 56, nahiyə mərkəzinə 30 verstdir.

Kənddə 2 yararsız dəyirman, 2 yararsız bəzirxana, azacıq zədələnmiş bir kilsə, 7 at, 164 iribuynuzlu, 89 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmza: Kulakanlı tayfasının icma başçısı Əlmərdan Məmmədalı oğlu (möhür).

№49(№75). GABUD KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası.

1.Kəndxuda Şahbəndə Ruşan oğlu 42 y; oğlanları: Alı 12 y; Vəli 8 y; qardaşı Xudabəndə 27 y.

2. Həzrətqulu Ruşan oğlu 53 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər. 50 Naxçıvan xalvarı əkin yeri var. İldə 100 Naxçıvan xalvarı buğda, 50 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər. 1 işlək və 1 yararsız dəyirman, 1 yararsız bəzirxana var. Əkinçiliklə məşğuldurlar. Dolanışıq ortababdır. Torpaqları qaratorpaqdır, dərələrdə iri daşlar olduğuna görə, atla gəzmək rahat deyil. 15 verst məsafədə yerləşən Cul meşəsindən istifadə edirlər. Ərazisi 10 verstə yaxındır, amma 0,5 verst suvarılan , 5 xalvar dəmyə əkinəyararlı torpağı var. İçmək üçün bulaqlardan istifadə edilir, sağlam sudur. Biçənəkləri 1 xalvar ərazini tutur. İldə 3 min bağ ot biçirlər. Buğda və arpa əkilir.

Kənd xəzinəyə məxsusdur. Qəza mərkəzi olan **Naxçıvan şəhərinə** qədər olan məsafə 50 verst, nahiyə mərkəzinə **(Keşişkənd)** qədər 32 verstdir.

Sakinlərin 2 atı, 35 iribuynuzlu, 51 xırdabuynuzlu mal-qarası var.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma rəhbəri Əlmərdan Məmmədalı oğlu (möhür); Şahbəndə Ruşan oğlu.

№50(№76).HAXILI KƏNDİ

Qaraçorluların kulakanlı tayfası.

1.Şahhüseyn Əlmərdan oğlu 52 y; oğlu Hümbət 16 y.

2. Fətəli Şahhüseyn oğlu 32 y; oğlanları: Qasım 2 y; Hümbət 6 y.

Müsəlman dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri

həyat sürürlər. 2 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 17 Naxçıvan xalvarı buğda, 8 naxçıvan xalvarı arpa bişirlər.

Xalçaçılıq və az miqdarda əkinçiliklə məşğul olurlar, dolanışıq ortababdır. Torpağı gilli və olduqca daşlıdır. Öz meşəsi yoxdur, 24 verst məsafədə yerləşən Cul meşəsindən istifadə edirlər.

7 verst torpağı var, onun 2 xalvarı suvarılan, 4 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır.

Buğda və arpa əkirlər, ildə 200 bağ ot biçirlər.

Kəndin yaxınlığında qaba daşdan tikilmiş və tavanı azacıq zədələnmiş qədim karvansara var. Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 64 verst, nahiyə mərkəzinə 12 verstdir.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma rəhbəri Əlmərdan Məmmədalı oğlu(möhür); Şahhüseyn Əlmərdan oğlu.

№51(№77).QAYALI KƏNDİ

Qaraçorluların külükçə tayfası.

1.Hüseynalı Alı oğlu 60 y; oğlu Səfəralı 10 y.

2. Mehralı Hüseynalı oğlu 35 y; oğlu Kərbəlayi 2 y.

3. Məmmədbağır Kərbəlayi İsmixan oğlu 40 y; oğlu Həsənqulu 4 y.

4. Abdalxan Kərbəlayi İsmixan oğlu 35 y.

5.Məmmədxan Məhəmməd oğlu 60 y; oğlanları: Allahverdi 30 y; Hümbətalı 23 y.

6. Mehdi Kərbəlayi İsmixan oğlu 48 y; oğlu Abbas 26 y.

Yaddan çıxan

1.Cəfər İsmixan oğlu 35 y(siyahıyaalmadan sonra ölüb).

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər.

2 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 15 Naxçıvan xalvarı buğda, 5 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar, kənddə 1 dəyirman, 3 arıxanada 20 arı ailəsi var, dolanışıqları ortababdır.

Arpaçayın üstündə yerləşən dərələrdəki torpaqları daş-rəsəklidir, öz meşəsi yoxdur, 5 verst uzaqda yerləşən Çaykənd meşəsindən istifadə edirlər.

7 verst torpağı var, onun 1 xalvarı suvarılan əkinəyararlı torpaqdır, Arpaçayın suyundan istifadə edirlər.

Buğda və arpa əkirlər. Əkinəyararlı torpağı az olduğuna görə, bu kəndin əhalisi başqa kəndlərin ərazisində də əkin edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 86, nahiyə mərkəzinə 18 verstdir.

Kənddə 3 at, 58 iribuynuzlu, 89 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: İcma rəhbəri Bəylər Bayram oğlu; Mehdi Kərbəlayi İsmixan oğlu.

№52(№78). MARTİROS KƏNDİ

Salmasdan köçürülən 33, Naxçıvan qəzasından gələn 1 erməni ailəsinin siyahısı.

25 Naxşıvan xalvarı əkin var, 200 Naxçıvan xalvarı buğda, 150 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Qəza mərkəzinə 56, nahiyə mərkəzinə 28 verstdir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, kənddə 3 dəyirman, 3 arıxanada 23 arı ailəsi var, dolanışıqları yaxşıdır.

Torpaqları dağlıq yerdə olsa da, əkinçiliyə olduqca yararlıdır. Öz meşəsi olmadığına görə Herher meşəsindən istifadə edirlər.

28 verst torpağı var, onun 20 xalvarı suvarılan, 50 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Suvarma üçün çay və 16

bulağın suyundan istifadə edirlər. 8 xalvar biçənəkləri var, ildə 12 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, kətan, çətənə və tərəvəz bitkiləri əkirlər.

5 baxımsız, 3 işlək dəyirman, 2 baxımsız bəzirxana var.

Kənddə 12 toxucu, 1 xarrat, 5 gümüş ustası, 2 dəyirman ustası, 1 dəmirçi, 1 musiqiçi, 1 konoval, 34 at, 284 iribuynuzlu, 321 xırdabuynuzlu heyvan var.

Bu kəndin yaxınlığında bütöv qayanın içində oyulub düzəldilmiş və yaxşı vəziyyətdə olan bir kilsə xüsusilə maraq doğurur.

YENİ MƏSKUNLAŞDIRILAN KƏNDLƏR

№1.RIND KƏNDİ

1 il əvvəl Aynazur kəndindən gələn 7 erməni ailəsi.

(Palata jurnalının 10 mart 1845-ci il məlumatına görə bu ailələrdən 3-ü Dərələyəz nahiyəsinin Əyər kəndinə köçürülmüşdür).

Tatarlar:

1 il əvvəl İrəvan qəzasının Qarenis kəndindən gələnlər:

1.Yaqub ağa Savalan oğlu 60 y. oğlanları: İsmayıl 40 y (onun oğlu Sadıx 10 y); Şahməmməd 35 y; Savalan 15 y.

15 Naxçıvan xalvarı əkin var, ildə 6 Naxçıvan xalvarı buğda, 10 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əhali taxılçılıqla məşğuldur, dolanışıq ortababdır. Hors meşəsindən istifadə edirlər. Qəza mərkəzi olan Naxçıvan şəhərinə qədər olan məsafə 98 verst, nahiyə mərkəzi olan Keşişkəndə qədər 14 verstdir.

Sakinlərin 11 atı, 66 iribuynuzlu, 65 xırdabuynuzlu mal-qarası var.

№2. ÇIRAQLI KƏNDİ

1 il əvvəl Qarabağ qəzasından gələn qaraçorluların kulakanlı tatfası.

1.Şahverdi Xudaverdi oğlu 60 y; oğlu Tarverdi 20 y.

2. Hacı Həsən oğlu 37 y; oğlu Xanani 3 y.

Müsəlmanların iə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər. 30 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 50 Naxçıvan xalvarı buğda, 100 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər, torpaqları qaratorpaqdır.

Öz meşəsi yoxdur. 3 verst aralıda yerləşən Cul meşəsindən istifadə edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 35 verstdir.

Kənddə 3 at, 28 iribuynuzlu, 59 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma rəhbəri Əlmərdan Məmmədalı oğlu(möhür); Şahverdi Xudaverdi oğlu.

№3. DƏMİRÇİLƏR KƏNDİ

2 il əvvəl Qarabağ qəzasından gələn kulakanlılar.

1.Səfi Şahhüseyn oğlu 35 y; oğlanları: Şahbəndə 6 y; Xudabəndə 5 y; 6 aylıq əkizlər: Məmməd və Alı.

2. Hüseyn İman oğlu 50 y; oğlanları: Əlverdi 25 y; İsmayıl 15 y.

3. Nəcəf Hüseyn oğlu 30 y; oğlanları: Kazım 15 y; Qasım 10 y.

Müsəlman dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər. 14 xalvar əkin var. İldə 30 Naxçıvan xalvarı buğda, 60 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, dolanıq ortababdır. Torpağı qaratorpaqdır.

Tikintiyə yararlı olmayan 2 batman meşəsi var, tikinti üçün 5 verst aralıda yerləşən Cul meşəsindən istifadə edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 72, nahiyə mərkəzinə 33 verstdir.

Kənd sakinlərinin 3 atı və 22 baş iribuynuzlu mal-qarası var.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma rəhbəri Əlmərdan Məmmədalı oğlu(möhür); Səfi Şahhüseyn oğlu.

№4.QURBANKƏSƏN KƏNDİ

7 il əvvəl Dərələyəz nahiyəsinun Zeytə kəndindən gələn qaraçorluluların şadmanlı tayfası

1.Əziz Köçəri oğlu 50 y; oğlanları: Bəylər 7 y; Rüstəm 5 y; Həsən 3 y.

Qarabağ qəzasından gələnlər

2.Yadigar Alı oğlu 30 y; oğlu Alı 2 y; qardaşı Məmmədyar 20 y.

3. İmamverdi Əziz oğlu 60 y; oğlanları: Həsənqulu 20 y; Babo 15 y.

4. Nəcəfalı Allahverdi oğlu 35 y.

5. Usub Mirzalı oğlu 60 y; oğlanları: Mirzalı 15 y; Fəzləli 10 y.

1 il əvvəl Qarabağın Babalı kəndindən gələnlər:

6. Səfixan İsmayıl oğlu 30 y; qardaşları: Məmmədyar 25 y; Qaraxan 8 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Hüseynqulu Allahqulu oğlu 30 y; qardaşı Cəfərqulu 25 y; onun oğlu Heydərqulu 1 y.

2. Əliyar Kazım oğlu 32 y; oğlu Həsənqulu 1 y; qardaşı Bayram 27 y.

3. Səfər Alı oğlu 50 y; oğlanları: Gülmalı 23 y(onun oğlu İqbitalı 2 y); Həsən 20 y; Nəbi 15 y; Aymalı 10 y; Alı 5 y.

4. Cəfər Əli oğlu 27 y.

Müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər.

2 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 14 Naxçıvan xalvarı buğda, 10 Naxçıvan xalvarı arpa biçilir.

Əkinçiliklə məşğuldurlar, örüş yerləri yoxdur, kasıb yaşayırlar. Torpağı gillidir, iri daşlar var. Meşəsi yoxdur, Her-her meşəsindən istifadə edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 56, nahiyə mərkəzinə 15 verstdir.

Kənddə 4 at, 42 iribuynuzlu, 69 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Mirzə Kazım oğlu; Əziz Köçəri oğlu.

№5. KOTANLI KƏNDİ

1841-ci ildə Əyər kəndindən gələn qaraçorluların təhməzli tayfası.

1.Baba Vəli oğlu 35 y.

2.Məmmədyar Allahverən oğlu 40 y; qardaşı Hümbətyar 20 y.

3.Allahyar Allahverən oğlu 50 y; oğlanları: Məmmədalı 30 y; Əhmədalı 20 y.

Yaddan çıxanlar. Ərgəz kəndindən gəliblər.

1.Məhəmməd Vəli oğlu 25 y(siyahıyaalmadan sonra ölüb).

2. Həsən Allahverdi oğlu 45 y; oğlu Ələkbər 12 y.

3.Allahverdi Mirzəxan oğlu 50 y; oğlanları: Haxverdi 18 y; Tarverdi 14 y.

4. Vəli Muradxan oğlu 25 y; qardaşı Həsənxan 13 y.

5. Mehralı Məşədi Səfər oğlu 40 y; oğlu İsmayıl 10 y.

6. Məmmədalı Məşədi Səfər oğlu 30 y; oğlanları: Mahmud 4 y; Mirzə Alı oğlu 20 y; oğlu Əsəd 4 y.

7. Bayram Allahverdi oğlu 45 y; oğlu Eyvaz 14 y.

8. Abbas Süleyman oğlu 25 y; qardaşları: Babo 15 y; Kərim 9 y.

9. Allahyar Şahhüseyn oğlu 35 y; qardaşı Məmməd 40 y; onun oğlu Əhməd 8 y.

10. Alı Hüseyn oğlu 20 y; qardaşı Mamo 15 y.

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat tərzi sürürlər. 11 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 100 Naxçıvan xalvarı buğda, 32 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər. Torpağı daşlı və gilli olsa da, taxıl əkməyə yararlıdır.

Əkinçilik, xalçaçılıq və toxuculuqlq məşğul olurlar.

Dolanışıqları ortababdır. Öz meşəsi olmadığına görə Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 74, nahiyə mərkəzinə 23 verstdir.

Kənddə 2 keçəçi, 3 toxucu, 1 musiqiçi, 15 at, 49 iribuynuzlu, 77 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Xanazanlı tayfasının icma rəhbəri Əlihüseyn Məşədi Alməmməd oğlu(möhür); Mehralı Məşədi Səfər oğlu; Baba Vəli oğlu.

№6. MOZQ KƏNDİ
(əvvəlki siyahıda yaddan çıxıb)

Xanazaqlı tayfası.

1.Ağayar Məhəmməd oğlu 32 y; qardaşı Almurad 20 y.

2. Şahverdi Dansaq oğlu 55 y; oğlanları: Ələsgər 30 y; Abış 10 y; Cəfər 15 y.

3. Kəndxuda Məşədi Tarverdi Tahir oğlu 60 y.

4. Allahverdi Məşədi Haxverdi oğlu 20 y; oğlu Tarverdi 4 y.

5. İbrahim Şıxməmməd oğlu 37 y; oğlu Zeynalabdin 7 y (axsaqdır).

6. Şahhüseyn Novruz oğlu 60 y.

7. Süleyman Allahverdi oğlu 25 y; oğlu Oruc 7 y.

8. Bayram Saman oğlu 30 y; oğlanları: İsmayıl 5 y; Mehdi 2 y.

5 il əvvəl Sallı kəndindən gələn

9. Təhmuraz Məhəmməd oğlu 52 y (siyahıyaalmadan sonra ölüb); oğlu Alı 7 y.

Uryadnik Təhmuraz Müqəddəs Georgi Ordeni kavaleridir.

Kəndin əhalisi islam dininin şiə məzhəbinə mənsubdur, köçəri həyat tərzi sürürlər. 5 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 30 Naxçıvan xalvarı buğda, 30 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 66, nahiyə mərkəzinə 10 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar. Torpağı tamam daşlıqdır, yoxsul yaşayırlar. Öz meşəsi yoxdur, tikinti üçün 28 verst aralıda yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Vaxtilə burada Arpaçayın üstündə daş körpü olub, amma sonralar zəlzələ nəticəsində uçub dağılıb.

Kənddə 7 at, 29 iribuynuzlu, 51 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Xanazaqlı tayfasının icma rəhbəri Allahverdi Haxverdi oğlu(möhür); Kəndxuda Məşədi Haxverdi Tahir oğlu.

№7. DAŞALTI KƏNDİ

4 il əvvəl Qarabağ qəzasından gəlmiş qaraçorluların kulakanlı tayfası.

1.Məmməd Bayram oğlu 50 y; oğlanları: Bayram 26 y; Bəşər 25 y; Əhməd 18 y; Edilxan 7 y.

2. Bünyadəli Məmmədrza oğlu 60 y; oğlu Eyvaz 10 y.

3. Eylas Bünyadəli oğlu 30 y; oğlu Məmmədrza 2 y.

4. Şahbaz Məmmədrza oğlu 70 y; oğlanları: Məmmədalı 15 y; Behbudalı 8 y.

5. Nəcəf Şahbaz oğlu 30 y; oğlu Mehdi 1 y.

6. Xudabəndə Ruşan oğlu 30 y;

7. Səfəralı Məmmədrza oğlu 50 y; oğlanları: Qafar 15 y; Cəfər 5 y.

8. Həsənalı Abbas oğlu 28 y.

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat sürürlər. Kəndin 2 xalvar əkini var. İldə 20 Naxçıvan xalvarı buğda, 4 Naxçıvan xalvarı arpa biçilir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar.Arpaçayın üstündə, dərədə yerləşən bu kəndin torpağı gilli və daşlıdır. Dolanışıq ortababdır. Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Kənddə 3 at, 61 iribuynuzlu, 67 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kulakanlı tayfasının icma rəhbəri Əlmərdan Məmmədalı oğlu (möhür); Bünyadəli Məmmədrza oğlu; Səfəralı Məmmədrza oğlu.

№8.KEYNALI KƏNDİ

3 il əvvəl Naxçıvan nahiyəsinin Bəyliva kəndindən gəliblər.

Əliyanlı tayfası.

1.Kəndxuda Qəhrəman Mirzə oğlu 35 y; oğlu Eyvaz 10 y.

2. Hüseyn İsmayıl oğlu 50 y; oğlu Çibo 15 y;

3. Əlverdi Novruz oğlu 6 y (anasının himayəsindədir).

4. Əlirza İman oğlu 40 y; oğlanları: İmamverdi 6 y; Allahverdi 3 y.

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, oturaq həyat tərzi sürürlər.

5 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 2 Naxçıvan xalvarı buğda, 4 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 85, nahiyə mərkəzinə 23 verstdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar. Dolanışıqları ortababdır. Torpağı daşlı və gillidir, meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər.

Kənddə 3 at, 23 iribuynuzlu, 15 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Qəhrəman Mirzə oğlu; Hüseyn İsmayıl oğlu.

№9. ALMALI KƏNDİ
(Yenicə məskunlaşdırılıb).

Püsyanlı tayfası. 2 il əvvəl Qarabağın Püsyan kəndindən gəliblər.

1.Kəndxuda Nəbi Nadir oğlu 50 y; oğlu Nadir 30 y; onun oğlu Məmmədvəli 1 y.

2. Xıdır Nadir oğlu 40 y; oğlu İmamqulu 3 y.

3.Şahməmməd Şıxməmməd oğlu 40 y; oğlu Xanməmməd 15 y.

4. Seyid Həsən Seyid Təmraz oğlu 40 y; oğlanları: İsmayıl 7 y; Təmraz 5 y.

4 il əvvəl Naxçıvan nahiyəsinin Bəyliva kəndindən gələnlər:

5. Hüseynalı Şərif oğlu 36 y; oğlanları: Ələsgər 10 y; Ələkbər 5 y; Abbasəli 2 y.

6. Abdulhüseyn Şərif oğlu 28 y.

7. Pirməmməd Şıxməmməd oğlu 46 y; oğlanları: Dülməmməd 20 y; Hacı 10 y.

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, oturaq hə-

yat tərzi keçirirlər. 8 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 50 Naxçıvan xalvarı buğda, 40 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçilik, xalçaçılıq və adyal toxumaqla məşğul olurlar, yoxsul yaşayırlar.

Torpağı daşlıdır, meşəsi yoxdur, Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 90, nahiyə mərkəzinə 29 verstdir.

Kənddə 3 at, 42 iribuynuzlu, 9 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Nəbi Nadir oğlu; Şahməmməd Şıxməmməd oğlu.

№10.KÖMÜRLÜ KƏNDİ

İncəli tayfası. İrəvan qəzasının Ələkli kəndindən gəliblər.

1.Mehralı Məmmədalı oğlu 70 y; oğlanları: Rəcəb 35 y; Məmmədalı 28 y (onun oğlu Süleyman 7 y); Əhmədalı 16 y.

2. Bayram Məmmədalı oğlu 50 y; oğlu Qədimqulu 20 y.

3. Qurban Məmmədalı oğlu 35 y; oğlanları: Ələsgər 16 y; Ələkbər 14 y.

4. Məhəmməd Mustafa oğlu 48 y; oğlanları: İsgəndər 20 y; Musa 13 y.

5. Abdulla Nəbi oğlu 32 y; qardaşı Alı 15 y.

6. Cəfər Vəlican oğlu 22 y; oğlu Vəlican 2 y; qardaşı Qafar 16 y.

7. Oruc İsmayıl oğlu 35 y; oğlanları: Mustafa 13 y; İsmayıl 7 y.

1 il əvvəl İrəvan qəzasının Cəfərli kəndindən gələnlər:

8. İmamqulu Alməmməd oğlu 30 y; oğlu Nəbi 1 y; qardaşları: Məmi 30 y; İmaməli 27 y.

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat tərzi keçirirlər. 6 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 40 Naxçıvan xalvarı buğda, 25 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar. Dolanışıqları ortababdır. Torpağı gillidir, meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər.

Kənddə 3 at, 43 iribuynuzlu, 75 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Mehralı Məmmədalı oğlu; Oruc İsmayıl oğlu; Cəfər Vəlican oğlu.

№11.XƏLƏCLİ KƏNDİ

Bozlu tayfası. Gümüşxana kəndindən gəliblər.

1.Kəndxuda Cahanşah bəy Cahanşah oğlu 50 y; oğlanları: Bəylər 15 y; Ağabəy 4 y.

Tarp kəndindən gələnlər:

2.Sübhanverdi Haxverdi oğlu 40 y; oğlanları: Ağaverdi 8 y; Haxverdi 5 y.

3. Hüseyn Allahyar oğlu 70 y; oğlanları: Əlixan 25 y; Allahyar 20 y.

4. Edilxan Hüseyn oğlu 45 y; oğlanları: İsaxan 15 y; Həmzə 6 y.

Terp kəndindən gələnlər:

5. Qaraxan Şahhüseyn oğlu 40 y; oğlanları: İsaxan 10 y; Alı 5 y.

6. Həsən Şahhüseyn oğlu 20 y; qardaşı Oruc 15 y.

7. Hətəm Nəcəf oğlu 60 y; oğlanları: Əsədulla 20 y; Rüstəm 12 y.

Şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat tərzi sürür-

lər. 200 Naxçıvan batmanı əkin var. İldə 120 Naxçıvan xalvarı buğda, 200 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar. Uqodiya yoxdur. Dolanışıqları ortababdır. Torpaqları daşlıdır, meşəsi yoxdur, 10 verst aralıda yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 88, nahiyə mərkəzinə 39 verstdir.

Kənddə 2 at, 59 iribuynuzlu, 18 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar:Kəndxuda Cahanşah bəy Cahanşah oğlu (möhür); Hüseyn Allahyar oğlu.

№12. MƏMƏDRZA QIŞLAĞI KƏNDİ (Yenicə məskunlaşdırılıb).

Bozlu tayfası.

Qarabağ qəzasının Xalanlı kəndindən gəliblər

1.Məmmədrza Süleyman oğlu 55 y; oğlanları: Məmmədhəsən 20 y; Ağaməmməd 15 y.

2.Vəliməmməd Məmmədrza oğlu 30 y; oğlu Məmmədalı 8 y.

3. Vəli Məmmədrza oğlu 25 y; oğlu Alı 1 y.

4. Ağakişi Rza oğlu 35 y; oğlu İsmayıl 14 y.

5. Əlmərdan Kazım oğlu 32 y; qardaşı Vəli 20 y.

Şiə məzhəbinə mənsubdurlar, köçəri həyat tərzi sürürlər.

4 xalvar əkin yeri var. İldə 20 Naxçıvan xalvarı buğda, 28 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məğul olurlar, dolanışıqları yaxşıdır. Torpaqları dsşlı və gillidir, tikintiyə yaramayan 4 batman meşəsi var, tikinti üçün 10 verstlikdə yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Kənddə 2 at, 54 iribuynuzlu, 48 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Bozlu tayfasının icma rəhbəri Cahanşah Cahanşah oğlu(möhür); Məmmədrza Süleyman oğlu.

№13.OSTI KƏNDİ

Hacı samlı tayfası.

8 il əvvəl Qovuşuq kəndindən gəliblər.

1.Hüseyn Alı oğlu 28 y; oğlu Məmmədxan 1 y.

2. Tarverdi Alı oğlu 24 y; qardaşı Allahverdi 21 y (onun oğlu İbad 1 y).

3. Talıbxan Məcnun oğlu 42 y; oğlanları: Albəy 19 y; Məcnun 17 y.

3 il əvvəl Qarabağın Pəri qışlağı kəndindən gələnlər:

4. Nəbi Məhəmməd oğlu 30 y; oğlanları: Məmməd 8 y; Hümbət 6 y; Həsən 3 y.

5. Hüseyn Məhəmməd oğlu 28 y; qardaşı Əhməd 26 y.

6. Xudaverdi Abbas oğlu 40 y; oğlanları: Alı 20 y; Eylaz 10 y; Mehralı 4 y.

Şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. 6 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 30 Naxçıvan xalvarı buğda, 38 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçilik, xalçaçılıq və toxuculuqla məşğul olurlar. Dolanışıqları ortababdır, torpaqları daşlıdır. 3 Naxçıvan batmanı kol meəsi var, tikinti üçün Hors meşəsindən istifadə edirlər.

8 verst torpağı var, onun 6 xalvarı suvarılan, 5 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 78, nahiyə mərkəzinə 18 verstdir.

Kənddə 4 at və 46 iribuynuzlu mal-qara var.

İmzalar: Hacı samlı tayfasının icma rəhbəri Nəcəfalı Həsən oğlu(möhür); Hüseyn Alı oğlu.

№14. ARDICLIQ KƏNDİ
(Yenicə məskunlaşdırılıb)

5 il əvvəl Qarabağ qəzasından gəliblər.

Qaraçorluların bozlu tayfası.

1.Atakişi Məhəmməd oğlu 40 y; oğlu Həsənqulu 5 y.

2. Mehdi Məhəmməd oğlu 20 y.

3. Qasım Məhəmməd oğlu 30 y.

4. Şahverdi Qulu oğlu 40 y; qardaşı Ağaverdi 15 y.

5. Murad Ağamirzə oğlu 4 y(yetimdir).

Şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. 7 Naxçıvan xalvar əkin var. İldə 40 Naxçıvan xalvarı buğda, 41 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçiliklə məşğul olurlar.

Buğda və arpa əkirlər, torpağı daşlı qaratorpaqdır, meşəsi yoxdur, Cul meşəsindən istifadə edirlər.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 93, nahiyə mərkəzinə 36 verstdir.

Kənddə 2 at, 23 iribuynuzlu, 60 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Bozlu tayfasının icma rəhbəri Cahanşah Cahanşah oğlu(möhür); Atakişi Məmməd oğlu.

№15.AYISƏSİ KƏNDİ

7 il əvvəl Dərələyəz nahiyəsinin Qaravəng kəndindən gəliblər.

Şaxanlı tayfası.

Özlərini seyid adlandırırlar, amma 6 nömrəli evin sakinlərindən başqa qalanlarının heç bir sənədi yoxdur.

1.Seyid Həsən Seyid İbrahim oğlu 27 y; qardaşı Seyid Əli 14 y.

2. Seyid Hüseynəli Seyid Həsən oğlu 52 y; oğlanları: Seyid Həsən 16 y; Seyid İbrahim 14 y; qardaşı Seyid İsmayıl 26 y.

3. Seyid Bayram Seyid İman oğlu 32 y; oğlanları: Seyid Abbas 15 y; Seyid Novruz 14 y.

4.Seyid Məhəmməd Seyid Ağasi oğlu 60 y; oğlanları: Seyid Əliməmməd 17 y; Seyid Həsənəli 15 y; Seyid Nəbi 7 y.

5. Seyid Əhməd Seyid Məhəmməd oğlu 20 y; qardaşları Seyid Hümbət 16 y; Seyid Məhəmməd 7 y.

6. Seyid Şahhüseyn Seyid Qurban oğlu 70 y; oğlanları: Seyid Məmmədbağır 26 y; Seyid Şirin 19 y; Seyid Cəfər 17 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Seyid Allahverdi Seyid Nəbi oğlu 90 y; oğlanları: Seyid Nəbi 38 y; Seyid Məhəmməd 33 y (onun oğlu Seyid Alı 5 y); Seyid Abdulla 16 y; Seyid Bayram 14 y; Seyid Həsənəli 8 y.

2. Seyid Ələsgər Seyid İlyas oğlu 20 y; qardaşları: Seyid Abbas 15 y; Seyid Həsən 10 y.

Qaraçorluların əliyanlı tayfası:

1.Ağahüseyn Eylas oğlu 52 y; oğlanları: Eylas 27 y; Şahbaz 22 y.

2. Çıraq Hüseyn oğlu 72 y; oğlanları: Hüseyn 32 y; Şahhüseyn 27 y.

Şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi keçirirlər. 173 Naxçıvan xalvarı əkin var. İldə 35 Naxçıvan xalvarı buğda, 50 Naxçıvan xalvarı arpa biçirlər.

Əkinçiliklə, ən çox da islam dininin qaydalarına görə könüllü verilən nəzir yığmaqla məşğul olurlar. Seyid olduqlarına görə onu əkin-biçinlə məşğul olmurlar. Dolanışıqları yaxşıdır. Torpağı qaratorpaqdır və taxılçılıq üçün çox əlverişlidir. Tikintiyə yararlı 8 xalvar meşəsi var.

Xəzinəyə məxsus olan bu kənddən qəza mərkəzinə 125, nahiyə mərkəzinə 40 verstdir.

Kənddə 12 at, 140 iribuynuzlu, 35 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Cəfərqulu bəy Təhməz oğlu; Seyid Hüseynalı Seyid Həsən oğlu; Ağahüseyn Eylas oğlu.

YADDAN ÇIXAN QIŞLAQLAR

63 № ilə Bülbülölən kəndinə aid edilir, adı yoxdur.

I Qışlaq.

Qaraçorluların cavadlı tayfası.

1.Kərbəlayi Qulaməli Alməmməd oğlu 50 y; oğlanları: Məmmədqulu 15 y; Niftalı 10 y.

2. Fətəli Haxverdi 60 y; oğlanları: Qulu 30 y; Səfərəli 15 y (axsaq).

3. Sadıq Babo oğlu 25 y; oğlu Əsəd 3 y.

4. İsmayıl Babo oğlu 28 y (siyahıyalmadan sonra ölüb).

5. İsmayıl Tarverdi oğlu 40 y; oğlu Mehdi 5 y.

6. Mehralı Tarverdi oğlu 28 y; oğlu 8 y.

Şiə dininə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. 8 Naxçıvan xalvarı əkin var.

Qayaların arasındakı dar dərələrdə yerləşən 1, 2 və 3 nömrəli qışlaqların əkinəyararlı torpaqları olmadığına görə əkinçiliklə məşğul olmurlar. Dolanışıqları ortababdır.

Ən çox çalçaçılıq və popon, pambıq parça toxumaqla məşğul olurlar.5 toxucu və 1 boyaqçı var.

Bu qışlaqlara hətta yay vaxtı gediş-gəliş çox çətindir, qış vaxtı isə ümumiyyətlə gediş-gəliş olmur.

Xəzinəyə məxsus olan bu qışlaqlardan qəza mərkəzinə 93, nahiyə mərkəzinə 17 verstdir.

Bu qışlaqda 5 at, 26 iribuynuzlu, 47 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Baxşəli bəy Cavad oğlu; Kərbəlayi Qulaməli Alməmməd oğlu.

II Qışlaq

Qaraçorluların cavadlı tayfası.

1.Qulu Rüstəm oğlu 40 y; oğlanları: Məmmədbağır 15 y; Cəfər 6 y.

2.Alı Rüstəm oğlu 30 y; oğlanları: Abdulla 7 y; Əhməd 3 y.

3. Hüseyn Rüstəm oğlu 30 y; qardaşları: Bayram 26 y; Məmmədhüseyn 8 y; Məmmədalı 5 y.

4. Həsən Şahgəldi oğlu 50 y; oğlu Hüseyn 15 y.

Şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

(İzahat yazısı I Qışlaqda verilib).

Bu qışlaqda 4 at, 22 iribuynuzlu, 43 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Baxşəli bəy Cavad oğlu; Qulu Rüstəm oğlu.

III Qışlaq

Qaraçorluların cavadlı tayfası.

1.Allahverdi Tarverdi oğlu 35 y; oğlanları: Rüstəm 15 y; İsgəndər 8 y.

2. Kəlbhüseyn Məhəmməd oğlu 50 y; oğlanları: Bəyalı 25 y; Bayramalı 15 y.

Şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat sürürlər.

(İzahat yazısı I qışlaqda verilib).

Bu qışlaqda 1 at. 10 iribuynuzlu, 20 xırdabuynuzlu heyvan var.

İmzalar: Kəndxuda Baxşəli bəy Cavad oğlu; Allahverdi Tarverdi oğlu.

10-cu dərəcəli Dərələyəz nahiyə iclasçısı Zaporojski.

DƏRƏLƏYƏZ NAHİYƏSİNİN BAXIMSIZ QALMIŞ BOŞ KƏNDLƏRİ

1.KƏLLƏTAĞ. 18 verstə yaxın torpağı olan bu kənd Yaycı və Xaçik kəndlərinin yaxınlığında yerləşir, bulaqların suyundan istifadə edirlər.Sakinlərin dediyinə görə, bu torpaqlar İbrahim Sultana, Hüseynalı Sultana və Bayramqulu Sultana məxsusdur, lakin kameral siyahıları yoxlayarkən, məlum oldu ki, bu torpaqlar İran hökumətinin vaxtında həmin şəxslər tərəfindən qanunsuz olaraq mənimsənilib.

2.TAMAŞALIQ KƏNDİ. Oğbin kəndinin yaxınlığında yerləşir, 20 verstə yaxın torpağı var və dövlətə məxsusdur.

3. BƏYDƏRƏ. Xaçik kəndinin yaxınlığında yerləşir, 4 verstə yaxın torpağı var, bulaq suyundan istifadə edirlər, kənd dövlətə məxsusdur. Sakinlərin dediyinə görə, bu ərazi əvvəl İbrahim Sultana, Hüseynalı Sultana və Bayramqulu Sultana məxsus olub.

4. MƏRƏTÜZ QIŞLAĞI. Yaycı və Axura kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. 7 verstə yaxın torpağı var, bulaqların suyundan istifadə olunur. Sakinlərin dediyinə görə, bu torpaqlar Həsənalı Sultana məxsusdur, amma onlar həm də deyirlər ki, Sultan bu torpaqları qanunsuz mənimsəyib.

5. PƏNAH QALASI. Axura kəndinin yaxınlığında yerləşir, torpaqları 8 verstə yaxındır, bulaqların suyundan istifadə edirlər. Sakinlərin dediyinə görə bu torpaqlar Hüseyn xana məxsusdur. Amma o da buraları qanunsuz zəbt edib, hətta heç bir sənədi də yoxdur.

6.VARTAPUL. Qurdqulaq), Oğbin,Azadək kəndlərinin yaxınlığında yerləşir, 18 verstə yaxın ərazisi var, bulaq suyundan istifadə edirlər.

7.MOZROV, 8.GƏNZƏK. Qurdqulaq və Qnişik kəndlərinin yaxınlığında yerləşirlər, 20 verstə yaxın torpaq-

ları var, dövlətə məxsusdur, bulaqların suyundan istifadə edirlər.

9.AŞAĞI CANI, 10.YUXARI CANI 11. QARAQA-LA, **12.VƏNK.** Bu kəndlər Canı və Ələyəz çaylarının yaxınlığında yerləşirlər, dövlətə məxsusdurlar və 40 verstə yaxın ərazini tutur.

13.AYISƏSİ. 14. QALASER. Xorvadıx kəndinin yaxınlığında yerləşirlər, 28 verstə yaxın ərazini tuturlar, xəzinəyə məxsusdur və bulaq suyundan istifadə edirlər.

15.QOŞAVƏNK. Xorvadıx kəndinin yaxınlığında yerləşir, 7 verstə yaxın ərazisi var, dövlətə məxsusdur, bulaq suyundan istifadə edirlər.

16.ÇOMALI. Yuxarıda adı çəkilən kəndin yaxınlığında yerləşir, 14 verstə yaxın ərazisi var, dövlətə məxsusdur, bulaq suyundan istifadə edirlər.

17.VARTANES.Çanaxçı kəndinin yaxınlığında yerləşir, 18 verstə yaxın ərazisi var, dövlətə məxsusdur və bulaq suyundan istifadə edirlər.

18.BAĞÇACIQ. Çivə və Qozluca kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. 18 verstə yaxın torpağı var, bulaqların suyundan istifadə edirlər. Sakinlərin dediyinə görə, buranın mülkədarı Hüseynalı Sultan bu yaxınlarda guya buranı şuşalı tacir Sarkis Tarumova satıb. Halbuki İran dövlətinin vaxtında bu kənd dövlətə məxsus olub və bu yaxınlarda qanunsuz olaraq mülkədar torpağına çevrilib.

19.RUQİRT. Əvvəlki kəndin yaxınlığında yerləşir, ərazisi 7 verstə yaxındır, dövlətə məxsusdur, bulaqların suyundan istifadə edirlər.

20.KORQABAQ. 21.QULUBAĞ. Tərətün və Ağkəndin yaxınlığında yerləşirlər. Əraziləri 10 verstə yaxındır, dövlətə məxsusdur, bulaqların suyundan istifadə edilir.

22.QORTUN. Çanaxçı və Yelpin kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. Ərazisi 14 verstə yaxındır, bulaq suyundan istifadə edilir. Sakinlərin dediyinə görə bu torpaqlar lap qədimdən xəzinəyə məxsus olub, sonradan İbrahim Sultan, Hüseyn alı Sultan və Bayramqulu Sultan ona yiyələniblər.

23.MUĞANCIQ. Ərdəpin və Kələkülü kəndlərinin yaxınlığında yerləşir, 14 verstə yaxın torpağı var, bulaq suyundan istifadə edilir. Sakinlərin dediyinə görə bu torpaqlar Dostəli bəyə məxsusdur. Əvvəllər dövlətə məxsus olub.

24.ÇIRAQOĞLU KƏNDİ.Köçbək kəndinin yaxınlığında yerləşir. 20 verstə yaxın torpaqları var,dövlətə məxsusdur, Köçbək çayının suyundan və bulaqlardan istifadə edilir.

25.REYTƏ. Zeytə və Qabaqlı kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. 7 verstə yaxın torpağı var, dövlətə məxsusdur, bulaqların suyundan istifadə olunur.

26.QNDEVAZ, 27.QUŞÇU, 28. BİLƏK. Bu kəndlər Qarabağ sərhəddinin yaxınlığında yerləşir. Əraziləri 50 verstə yaxındır, Arpaçayın və bulaqların suyundan istifadə olunur. Burada mineral turş sular var və mahalın haqqındakı ümumi izahat yazısında təsvir olunub. Bütün bu torpaqlar dövlətə məxsusdur.

29.PAŞADÜZ. Söylan və Məlikşah kəndlərinin yaxınlığında yerləşir. 28 verstə yaxın torpağı var, dövlətə məxsusdur. Taxılçılıq üçün əlverişli dəmyə torpaqlardır.

30.HORADİZ. Digin kəndinin yaxınlığında yerləir. 100 Naxçıvan xalvarına yaxın torpağı var, onun 30 xalvarı suvarılan torpaqdır, qalanı isə taxılçılığa əlverili dəmyə torpaqlardır, dövlətə məxsusdur.

31.AĞDƏRƏ. Sallı çayın yaxınlığında yerləir, 4 verstə yaxın torpağı var, onun 8 xalvarı çay və bulaq suyu ilə suvarılan əkinəyararlı torpaqdır. Kənd dövlətə məxsusdur.

32.OBANA. Qoytul və Aynazur kəndlərinin yaxınlığında yerləışir, 16 verstə yaxın torpağı var. Qızılqışlaq kəndindən buraya yaşamaq üçün 21 ailə gəlib və bu barədə rəhbərliyə məlumat verilib. Kənd dövlətə məxsusdur.

33.ƏLİ QIŞLAĞI. Qoytul çayının sahilində yerləşir, 2 verstə yaxın torpağı var, onun 3 xalvarı əkinəyararlıdır. Dövlətə məxsusdur.

34.KÖÇBƏK. Eyni adlı çayın sahilində, yerləşir, 14 verstə yaxın torpağı var. Onun 10 xalvarı suvarılan, 30 xalvarı isə əkinəyararlı dəmyə torpaqlardır. Arpaçayın və bulaqların suyundan istifadə olunur, kənd dövlətə məxsusdur.

35.AŞAĞI İTQIRAN. Buzqov kəndinin yaxınlığında yerləşir. Dövlətə məxsusdur, 15 Naxçıvan xalvarı torpağı var, onun 3 xalvarı suvarılan, qalanı əkinə yararlı dəmyə torpaqlardır.

36.GƏRMƏÇATAQ. Sultanbəy kəndinin yaxınlığında yerləşir, ərazisi 7 xalvara yaxındır, onun 3 xalvarı suvarılan, qalanı dəmyədir. Dövlət torpaqlarıdır.

37.CANIKƏND. Aşağı Canı kəndinin yaxınlığında yerləşir, 10 xalvara yaxın dəmyə torpaqları var, kənd dövlətə məxsusdur.

38.NAMAZƏLİ QIŞLAĞI. Qoytul kəndinin yaxınlığında yerləşir, 4 verstə yaxın dövlətə məxsus dəmyə torpağı var.

QEYD: Bir çox boş kənlərin sakinlərin bu torpaqların mülkədarlara məxsus olduğunu desələr də, mən kameral siyahıları yoxlayarkən, məlum oldu ki, İran hökumətinin vaxtında Dərələyəz nahiyəsində mülkədar torpaqları olmayıb. (Zaporojski).

II hissə

Mülkədar torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri. 1842-ci il.

№ 1 (71). AXURA KƏNDİ

Tatarlar.

İslam dininin şiə məzhəbinə mənsub olmaqla oturaq həyat tərzi keçirirlər. Bu mülkədar torpaqları Yaycı kəndinin sakinləri Həsənalı Sultan, Hüseynalı Sultan və İbrahim Sultan Rəhim Sultan oğluna, Bayramqulu Sultan Abbasəli Sultan oğluna, Şirəli Sultan Qasım Sultan oğluna, Usub bəy Rəhim Sultan oğluna məxsusdur.

Qəza mərkəzinə 45, nahiyə mərkəzinə 35 verst məsafədə yerləşir. Qəza mərkəzinə gedən yol rahatdır, nahiyə mərkəzinə gedən yol isə narahat yoldur.

Əhali taxılçılıqla məşğuldur, kənddə 2 dəyirman, 2 arıxanada 68 arı ailəsi var, əhalinin dolanışığı ortababdır. Torpaqları qaratorpaqdır, bəzi yerlərdə daşlı-gillidir. Meşəsi yoxdur, tikinti materialı kimi Hors meşəsindən istifadə edirlər. 23 xalvar suvarılan əkin yeri var, biçənəkləri əhalinin sayına görə kifayət edir, örüş yerləri çoxdur.

Buğda, arpa, darı, pambıq, bostan bitkiləri əkirlər. 25 meyvə bağı var.

Sakinlərə məxsus 9 camış, 83 öküz, 52 inək, 180 qoyun, 324 keçi, 15 at və 7 ulaq var.

1.Məhərrəm Hüseynxan oğlu 35 y; oğlanları: Əhmədxan 9 y; Hüseynxan 5 y; Həsənxan 3 y; qardaşı Korçi 37 y (onun oğlu Sadıq 7 y);

2. Allahverdi Hüseynxan oğlu 37 y; oğlu Məmmədhüseyn 3 y;

3. Abbas Hüseynxan oğlu 27 y; oğlu Süleyman 1 y.

4. Məmmədtağı Hüseynxan oğlu 10 y; qardaşı Mirzəli 7 y.

5.Allahverdi Dərya oğlu 60 y; oğlanları: Tahirverdi 15 y; Dərya 10 y.

6. Xalıqverdi Allahverdi oğlu 20 y; oğlu İmaverdi 5 y.

7. Piri Allahverdi oğlu 32 y; oğlu Abbas 4 y.

8. İbrahim Məşədi Saleh oğlu 35 y; oğlanları: İsmayıl 12 y; Məmmədbağır 2 y.

9. Məmmədrəhim Allahverdi oğlu 40 y; oğlu Allahverdi 18 y; Əlverdi 9 y.

10. Məşədi Cəfər Məşədi Məsim oğlu 55 y; oğlu Xanməmməd 12 y.

11. Məsim Məşədi Cəfər oğlu 30 y.

12.Babaxan Əhməd oğlu 35 y; oğlanları: Əli 7 y; Məmmədəli 3 y; Əhməd 1 y; qardaşları: Orucəli 15 y; Xudakərim 5 y.

13. Məhəmməd Əhməd oğlu 20 y; qardaşı İsmayıl 12 y.

14. Məsiməli Ovçu oğlu 60 y; oğlu Həsənəli 35 y; onun oğlanları: Alməmməd 4 y; Novruz 2 y.

15. Əliqulu Məsiməli oğlu 30 y.

16. Abdulla Məsiməli oğlu 25 y; yetim Ələsgər Rəcəbəli oğlu 5 y.

17. Baba Mustafa oğlu 50 y; oğlanları: İbrahim 25 y; Hüseyn 18 y; Fəzləli 11 y; Əhməd 7 y; Haxverdi 5 y; Əliмədət 2 y.

18. Tarqulu Cəfər oğlu 47 y; oğlanları: Əliqulu 25 y; Cəfər 20 y; Bayramqulu 14 y.

19. Rəhim Allahverdi oğlu 37 y; oğlanları: Məmməd 5 y; Allahverdi 3 y.

20. Əlihüseyn Allahverdi oğlu 25 y; qardaşı Məmmədbağır 15 y.

21. Əli Usta Məhəmməd oğlu 20 y.

22. Allahverdi Usta Məhəmməd oğlu 6 y (anasının himayəsindədir).

23. Şərif Mehdixan oğlu 50 y; oğlanları: Usubəli 25 y(onun oğlanları: Məmmədəli 2 y; Əsəd 7 y; Mustafa 3 y); Mehdi 20 y.

24. Kəndxuda Sağlıəli Məmmədsaleh oğlu 50 y; oğlu Bayraməli Kəndxuda Sağlıəli oğlu 25 y.

25. Zeynalabdin Kərbəlayi Dərya oğlu 57 y; oğlanları: Haxverdi 20 y; Mövlamverdi 7 y.

26. Novruz Əli oğlu 30 y; oğlanları: Hüseynəli 3 y; Niftəli 1 y.

27. Atakişi Əli oğlu 18 y; qardaşları: Məmmədbağır 7 y; Nəcəf 4 y.

28. Hüseynəli Şərəf oğlu 37 y; oğlanları: Novruzəli 6 y; Qulaməli 3 y.

29. Süleyman İsmayıl oğlu 25 y; oğlu Bayramqulu 6 y.

Yeni gələnlər:

1 il əvvəl İrəvan qəzası Şərur mahalının Yuxarı Daşarx kəndindən gələn

1.Həsənalı Qasım oğlu 50 y.

6 il əvvəl Dərələyəz mahalının Yaycı kəndindən gələn

2. Zeynal bəy Fərhad bəy oğlu 55 y; oğlanları: Məhəmməd 22 y; Ələsgər 18 y; Ələkbər 8 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Abbas Məşədi Saleh oğlu 20 y; oğlu Xudayar 1 y.

2. Adıgözəl Məmmədəli oğlu 25 y.

3. Molla Mirzə Muradxan oğlu 50 y; oğlu Molla Abbas 25 y (onun oğlu Nəcəf 4 y).

4. Məmmədbağır Zaman oğlu 20 y; qardaşı Həsən 12 y.

5. Fətəli Tağı oğlu 35 y.

İmzalar: Kəndxuda Kərbəlayi Tarqulu Cəfər oğlu; Məhərrəm Hüseynxan oğlu; Allahverdi Kərbəlayi Dərya oğlu; Hüseynəli Şərif oğlu; Molla Abbas Molla Mirzə oğlu.

№ 2. (72). DOSTƏLİBƏY DİZƏ KƏNDİ

Tatarlar.

Əhalisi şiə olmaqla köşəri həyat sürürlər. Qəza mərkəzinə 50, nahiyə mərkəzinə qədər 40 verst məsafə var. Qəza mərkəzinə gedən yol rahat, nahiyə mərkəzinə gedən yol əlverişsizdir. Naxçıvan və İrəvan şəhərlərinə gedən yol abaddır.

Sakinlərə məxsus 4 öküz, 7 inək, 3 at var. Meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər.

Axura kəndi ilə birlikdə taxılçılıqla məşğul olurlar. 1 dəyirman var, torpağın vəziyyəti Axura kəndində olduğu kimidir.

1.Məmmədsadıq Pirməmməd oğlu 13 y.

Dərələyəz mahalının Yaycı kəndindən gələn

2. Məmmədbağır Mirzəməmməd oğlu 30 y; onun oğlu Süleyman 3 y.

3 il əvvəl Axura kəndindən gələn

3.Xudaverən Sübhanverdi oğlu 20 y (bu ailə Həmzəlibəy Dizə kəndinə aid edilib).

1 il əvvəl İrandan gələn kürdlər:

4. Xudo Alı oğlu 40 y; oğlanları: Aco 3 y; Azo 2 y; qardaşı Kalo 20 y.

5.Mirzə Tamo oğlu 25 y; qardaşı Amo 15 y.

6. Osman Abdo oğlu 30 y; oğlu Şexo 2 y.

7. Alo Darbo oğlu 22 y. oğlu Osman 5 y.

İmzalar:Kəndxuda Sağlıəli Məmmədsaleh oğlu; Məmmədbağır Mirzəməmməd oğlu.

№ 3(73). HƏMZƏLİBƏY DİZƏSİ KƏNDİ

Tatarlar

Əhalisi şiə olmaqla, oturaq həyat tərzi sürürlər. Kənd Yaycı kəndindən olan Həsənalı Sultan, İbrahim Sultan, Bayramqulu Sultan, Dostəli bəy və Şirəli Sultana məxsusdur. Torpaqları sakinlərə kifayət etmir.

Qəza şəhərinə 54, nahiyə mərkəzinə 45 verst məsafədə yerləşir. Qəza mərkəzinə gedən yol yaxşıdır, amma nahiyə mərkəzinə gedən yol pisdir. Naxçıvan və İrəvan şəhərlərinə gedən yol rahatdır.

Taxıldan başqa heç nə əkilmir. Əhali kasıb yaşayır. Torpağı daşlı-gillidir, meşəsi yoxdur. Lazım gələndə Hors və Ələyəz kəndlərindən tikinti üçün ağac gətirirlər.

Biçənəkləri çox və otludur.

Buğda, arpa, çəltik və pambıq əkirlər.

Sakinlərə məxsusu 3 camış, 27 öküz, 38 inək, 14 at var.

1.Şıxhüseyn Şıxhüseyn oğlu 60 y; oğlanları: Adıgözəl 27 y; Orucəli 20 y.

2. İsgəndər İbrahim oğlu 57 (siyahıya almadan sonra ölüb); oğlanları: Bayraməli 20 y; Novruzəli 7 y; İmamqulu 4 y.

3. İbrahim İsgəndər oğlu 25 y; qardaşı Bayraməli 14 y.

4. Əli Şıxverdi oğlu 47 y.

5. Mirzəli Abbas oğlu 25 y; oğlu Əli 2 y.

6. Əlimurad Məhəmməd oğlu 32 y; oğlu Oruc 4 y.

7. Əsgər Məhəmməd oğlu 20 y.

8. Qurbanəli Məhəmməd oğlu 55 y; oğlanları: Əhməd 10 y; İsmayıl 5 y.

9. Hüseyn Şərəf oğlu 35 y; oğlu Vəli 13 y.

10. Ələsgər Mustafa oğlu 25 y; qardaşları: Bayram 17 y; Qasım 6 y.

11. Orucəli Baba oğlu 30 y; oğlu Süleyman 2 y.

12. Allahverdi Əlibaba oğlu 25 y.

13. Mehdi İmamqulu oğlu 50 y; oğlu Qulu 18 y.

14. Əliqulu İmamqulu oğlu 27 y; oğlu Məhərrəm 1 y.

15. Əli Hüseyn oğlu 25 y; oğlu Hüseyn 1 y.

16.Allahverdi Əli oğlu 40 y; oğlanları: Əli 15 y; Hüseynəli 5 y; Məmmədqulu 3 y.

17. İsmayıl Səfi oğlu 40 y; oğlu Qafar 10 y.

18. Məhəmməd Əli oğlu 20 y.

5 il əvvəl Dərələyəzin Axura kəndindən gələnlər:

1.Nəsir Məşədi Cəfər oğlu 30 y; oğlu Mahmud 4 y.

1 il əvvəl İrəvan qəzasının Qarnibasar nahiyəsinin Ayrımlı kəndindən gələn

2.Bağır Qulamhüseyn oğlu 30 y; oğlanları: Zeynalabdin 10 y; Ələkbər 5 y.

5 il əvvəl Dərələyəzin Danzik kəndindən gələn

3. Abdulla Kərbəlayi Saleh oğlu 30 y; oğlu Saleh 2 y.

1 il əvvəl Dərələyəzin Qnişik kəndindən gələn kürdlər:

4. Şaxo Maxso oğlu 30 y; oğlanları: Hüseyn 5 y; Əli 2 y; Üzeyir 3 y; Mahmud 7 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Abbas Əli oğlu 25 y; oğlu Şirəli 4 y.

2. Vəliqulu Əli oğlu 30 y; oğlu Əli 4 y.

3. Hüseynəli Əliqulu oğlu 55 y; oğlanları: İsmayıl 25 y; Əliqulu 15 y.

4. Mirzə Məhəmməd oğlu 40 y.

5. Məmmədvəli Əliqulu oğlu 50 y; oğlanları: Əli 15 y; Vəli 6 y; Bayraməli 2 y.

6. Qulaməli Bayram oğlu 35 y (siyahıya almadan sonra ölüb); oğlu Məhəmməd 2 y.

7. Sadıx Əliqulu oğlu 35 y; oğlanları: Hüseyn 9 y; Kazım 2 y.

8. Xudaverdi Sübhanverdi oğlu 20 y.

İmzalar: Kəndxuda Əli Şahverdi oğlu; Mirzəməmməd Məhəmməd oğlu; Allahverdi Əli oğlu; Hüseyn Çıraq oğlu.

№ 4(74). YAYCI KƏNDİ

Əhalisi müsəlmanların şiə mənsub olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər.

Sakinlərin dediyinə görə, torpaqlar sakinlər məxsusdur, lakin heç bir mülkiyyət sənədləri yoxdur. Sakinlər dövlət torpaqlarına köçməkdən imtina edib guya onlara məxsus olan bu torpaqlarda qalmaq istədiklərini bildirdilər.

Qəza mərkəzinə 82, nahiyə mərkəzinə 35 verstdir. Naxçıvana və İrəvana gedən, eləcə də digər yolları rahatdır.

Əkinçiliklə məşğul olurlar. Əhalisinin sayına və zənginliyinə görə bu kənd mahalın ən yaxşı kəndidir. Əhaliyə mənsub olan bütün torpaqlar 48 verstdir, onun 80 xalvarı əkinçiliyə yararlıdır. Bağların tutduğu ərazilərdən başqa, 38 xalvar dəmyə torpağı var. Arpaçayın və 2 bulağın suyundan istifadə edirlər. Dərələrdə, əkin yerlərinin və bağların ətrafında bol otlu biçənəklər var.

Buğda, arpa, darı, çəltik, pambıq və tərəvəz əkirlər. Bağçılıq çiçəklənmiş vəziyyətdədir. Burada 200 üzüm bağı var, ümumən 160 günlük əkin sahəsini tutur və ildə 85 xalvar məhsul verir. Meyvə bağı 17-dir. Bu bağlar 9 əkin günü sahəni tutur və 24 xalvar məhsul verir, bundan başqa ildə 168 min ədəd qoz yığılır.

Sakinlərə məxsus 230 arı ailəsi, 13 camış, 250 öküz, 200 inək, 55 buzov, 650 qoyun, 801 keçi, 70 at, 209 ulaq var. 5 dəyirmandan gündə 1 xalvar dən üyüdən 1-i işlək vəziyyətdədir.

Kənddə 20 toxucu, 2 bərbər, 1 boyaqxana var. İldə 40 tümən gəlir verən həmin boyaqxananı hazırda heç kim iltizama götürməyib.

Tatarlar:

1.Həsənalı Sultan Hüseynalı Sultan oğlu 32 y; oğlanları: Əhməd 12 y; Əli 6 y; Vəli 2 y; Mehdi 2 y.

2. Fərzalı bəy Hüseynalı Sultan oğlu 25 y; oğlanları: Hüseyn 4 y; Fərəculla 1 y; qardaşları:Lütvəli 20 y; Abbasqulu 12 y.

3. Şəkər Qurbanəli oğlu 50 y; oğlu Qasım 3 y.

4. Ələkbər Kərbəlayi Hüseyn oğlu 18 y.

5. Qurban Alı oğlu 30 y.

6. İmamqulu Məhəmməd oğlu 20 y.

7. Səfər İbrahim oğlu 25 y.

8. Qafar İbrahim oğlu 26 y.

9. Murad Ocaqqulu oğlu 40 y.

10. Bəhram Bayramxan oğlu 50 y; oğlu Ələkbər 5 y.

11. İsmayıl Bəhram oğlu 35 y.

12. Əlihüseyn Əli oğlu 50 y; oğlanları: Hüseynalı 15 y; Məmməd 10 y.

13. Məhəmməd Məsim oğlu 30 y; oğlu Həsən 2 y.

14. Bürcüxan Qulaməli oğlu 30 y; qardaşı Fətəli 14 y.

15.Qurbanəli Məmmədcəfər oğlu 28 y; oğlu Məmmədhüseyn 5 y.

16.Kəndxuda Abdulhüseyn oğlu 47 y; oğlu Zeynalabdin 11 y.

17. Xanəli Nəcəfalı oğlu 40 y; oğlu Nəcəfalı 6 y.

18. Allahverən Məmmədhüseyn oğlu 20 y (ölüb).

19.Usubalı Alməmməd oğlu 50 y; oğlanları: Sultanmurad 8 y; Zaman 4 y.

20. Molla Sadıq Seyfəli oğlu 30 y.

21. Bayraməli Hüseyn oğlu 35 y.

22. Məmmədəli Abdulhəsən oğlu 35 y.

23. Məhərrəm Abdulhaşim oğlu 20 y; oğlu Əliqulu 2 y.

24. Zeynalxan Pənah oğlu 30 y.

25. Piri Məmmədəli oğlu 50 y; oğlanları: Bayram 18 y; Məmmədhüseyn 25 y.

26. Murad Əlihəsən oğlu 50 y; oğlu Məmmədəli 12 y;

27. Məsiməli Haxverdi oğlu 50 y; oğlu **(adı yazılmayıb) 15 y.**

28. Qasım Məşədi Məmmədhəsən oğlu 30 y; oğlu Abdul 1 y.

29. İbrahim Kərbəlayi Cəfər oğlu 25 y.

30. Səfər Kərbəlayi Cəfər oğlu 30 y; oğlu Həsən 4 y.

31.Məmmədtağı Məhəmməd oğlu 50 y; oğlu Məhəmməd 20 y.

32. Məmmədxan Rza oğlu 37 y.

33. İmaməli Sultanəli oğlu (o həm də İmaməli Kəlbəli oğludur) 60 y(kor).

34. Zaman Hüseynxan oğlu 30 y; oğlu Məmməd 2 y.

35.Məmmədsadıq Rəcəbəli oğlu 2 y(anasının himayəsindədir).

36. Şirəli Mövlamverdi oğlu 42 y; oğlanları: Ələkbər 2 y; Əbdülqasım 4 y.

37. Fətəli Bünyadəli oğlu 60 y; oğlu Zeynalabdin 20 y(onun oğlu Əliqulu 3 y).

38. Kazım Məhərrəm oğlu 50 y.

39.Əlihümbət Kəlbihüseyn oğlu 50 y; oğlu Kəlbihüseyn 20 y.

40. Qasıməli Bayraməli oğlu 60 y; oğlu Rəcəb 15 y.

41. Seyid Əli oğlu 50 y; oğlanları: Vəli 14 y; Əli 4 y.

42. Vəli Hüseyn oğlu 20 y; oğlu Fərzalı 2 y.

43. Xudaverdi Həsən oğlu 60 y(kor).

44. Lütvəli Fərzəli oğlu 30 y; oğlu Məmmədhənifə 5 y.

45. Həsənalı Səfər oğlu 13 y.

46. Kərbəlayi İmaməli Qasım oğlu 50 y; oğlu Nəsrulla 17 y.

47.İmamverdi Allahverdi oğlu 38 y; oğlanları: Allahverdi 14 y; Əhməd 10 y

Bu ailə 1857-ci ildə Çivə kəndinə köçüb.

48. Orucəli Kərbəlayi Hüseynəli oğlu 20 y; qardaşı Qulaməli 6 y.

49.Hacı Məhəmməd Orucməmməd oğlu 45 y; oğlanları: Məhəmməd 12 y; Əli 5 y.

50. Əhməd Hüseyn oğlu 42 y; oğlu Hüseyn 5 y.

51. Mirzalı Hüseyn oğlu 15 y.

52. İxlaspirəli Əli oğlu 55 y; oğlu Ağəli 17 y.

53. Həsənalı Hətəm oğlu 50 y; oğlu Hüseynalı 25 y(onun oğlu Zeynalabdin 4 y).

54. Ağarza Heybətəli oğlu 35 y.

55. Vəli Hüseyn oğlu 38 y; oğlu Hüseyn 4 y.

56. Allahqulu Hüseyn oğlu 23 y.

57. Ələkbər İbrahim oğlu 25 y.

58. Qasım Hacıməmməd oğlu 13 y.

59. İmamqulu Xəlifəqulu oğlu 57 y; oğlanları: İsmayıl 15 y; Mahmud 7 y.

60. Şakirəli İsgəndər oğlu 16 y.

61. Məhəmməd Molla Əhməd oğlu 25 y.

62. Əli Molla Əhməd oğlu 27 y.

63.Axund Mustafa Mürşüdqulu oğlu 45 y; oğlu Məmmədsadıq 12 y.

64. Molla Abbas Mürşüdqulu oğlu 35 y; oğlu Ələsgər 5 y.

65. Ələkbər Mürşüdqulu oğlu 25 y.

66. Darbaz Kərbəlayi Pirəli oğlu 45 y; oğlanları: Şahbaz 15 y; Qasım 11 y.

67. Nəcəf Kərbəlayi Pirəli oğlu 36 y.
68. Sərdar Süleyman oğlu 37 y.
69.Məhəmməd Lütvəli oğlu 22 y;

1857-ci ildə Çivə kəndinə köçüblər.

70. Mərdəli Əti oğlu 50 y; oğlu Məhəmməd 12 y.
71.Məşədi Alməmməd Pirməmməd oğlu 47 y; oğlanları: Şirməmməd 12 y; Şıxməmməd 6 y.
72. Qələndər İsgəndər oğlu 20 y

1858-ci ildə Çivə kəndinə köçüb.

73. Müslüm Kərbəlayi İsaxan oğlu 60 y; oğlu İsmixan 17 y.
74. Durduxan Əlixan oğlu 40 y; oğlu Xudaverdi 10 y.
75. Kazım Haxverdi oğlu 30 y; oğlu Nəcəfalı 2 y.
76.Tahirqulu Davud oğlu 28 y; oğlu Ələkbər 4 y; qardaşı Həzrətqulu 15 y.
77.Məmmədrəhim Məmmədtağı oğlu 40 y; oğlanları: Məmmədtağı 10 y; Məmmədmaqe 1 y.
78. Hüseynalı Qəmbər oğlu 35 y.
79. İmamqulu Əhmədqulu oğlu 50 y; oğlu Allahverdi 10 y.
80. Sevdimalı Allahqulu oğlu 42 y; oğlanları: Sadıx 15 y; Kərim 9 y.
81. Alməmməd Əli oğlu 35 y; oğlu Əli 3 y.
82. Tağı Əli oğlu 30 y; oğlu Sadıx 2 y.
83. İmamqulu Orucqulu oğlu 20 y.
84. Rəcəbalı Novruz oğlu 47 y; oğlanları: Talıb 15 y; Məhərrəm 8 y.
85. Aşıq Alı Mahmud oğlu 35 y.
86. Həzrətqulu Siyabxan oğlu 45 y; oğlanları: Əliqulu 15 y; Pirkətanqulu 8 y.
87. Qədiməli Haxverdi oğlu 40 y.
88. Cəfər Molla Mirzəxan oğlu 36 y (kor).

89. Eyvazalı Molla Mirzəxan oğlu 42 y.

90. Maqsud Haxverdi oğlu 45 y; oğlu Haxverdi 1 y.

91. İlyas Bayraməli oğlu 60 y; oğlanları: Abbas 25 y; Alməmməd 20 y.

92. Rüstəməli Bayramqulu oğlu 35 y; oğlanları: Bayramqulu 3 y; Əliqulu 4 y.

93. Hüseynalı Novruz oğlu 35 y; oğlu Kərim 9 y; qardaşı Fərzalı 52 y (ağıldan kəm).

94. Əli Novruz oğlu 25 y.

95. Muradhasil Pirməmməd oğlu 37 y; oğlu Ələkbər 9 y.

96. Məhəmməd Pirməmməd oğlu 47 y; oğlanları: Əhməd 15 y; Əhmədalı 9 y.

97. Mahmud Qulu oğlu 50 y; oğlu Səfər 24 y.

98. Mürsəl İsmayıl oğlu 30 y.

99. Hüseynalı Əzizəli oğlu 27 y.

100. İsmayıl Kərbəlayi Məmmədhüseyn oğlu 10 y.

101.Əlverdi Məmmədhəsən oğlu 46 y; oğlu Məmmədhəsən 5 y.

102. Kəlbihüseyn Səfərqulu oğlu 55 y.

103. Məmmədhüseyn Məsim oğlu 25 y; qardaşı Sadıx 15 y.

104.Mustafa Əlinağı oğlu 40 y; qardaşı Məmmədsəfi 20 y.

105. Ələkbər Rzaqulu oğlu 35 y.

106. Pirməmməd Pirməmməd oğlu 37 y.

107. Abutalıb Həşim oğlu 65 y; oğlu Həşim 30 y.

108. Kərbəlayi Şərif Muradhəsən oğlu 60 y(ölüb).

109. Əli İsmayıl oğlu 55 y(ölüb).

110. Ağababa Süleyman oğlu 32 y.

111. Abdinxan Abbasəli oğlu 60 y; oğlu Abbas 27 y.

112. Hüseyn İmamqulu oğlu 40 y; oğlanları: Əliqulu 20 y; Mehdiqulu 10 y.

113. Ağacan Səfi oğlu 55 y; oğlu Babaxan 25 y.

114. Qələndər Əlixan oğlu 30 y; oğlu Məhəmməd 1 y.
115. Sədi İsaq oğlu 33 y.
116. Həsənalı Sərxan oğlu 27 y; oğlu Məhəmməd 3 y.
117. Fəzlulla Hacıbaba oğlu 30 y; oğlu Pirməmməd 5 y.
118. Cəfər Məmmədhüseyn oğlu 33 y; oğlu Əsgərxan 3 y.
119. Usubalı Fərzalı oğlu 47 y.
120. Allahverən Alhüseyn oğlu 15 y.
121. Süleyman İsmayıl oğlu 27 y.
122. Hüseynalı Ağakişi oğlu 15 y.
123. İbrahim Kərbəlayi Kazımxan oğlu 20 y.
124. Həsənalı Əsgər oğlu 45 y; oğlu Ələkbər 12 y.
125. Məmmədalı Ələsgər oğlu 35 y.
126. Tağı Əbdülhəsən oğlu 25 y.
127. Kərbəlayi Əli Hüseyn oğlu 65 y; oğlu Məmməd 10 y.
128. İsmayıl Xanhüseyn oğlu 30 y; oğlu Məhəmməd 4 y.
129. Dostu İbrahim oğlu 9 y(anasının himayəsindədir).
130. İsmayıl Süleyman oğlu 45 y; oğlu Süleyman 6 y.
131. İsmayıl Talıbxan oğlu 30 y; oğlu Əli 7 y.
132. Həsənalı Temirxan oğlu 27 y.
133. Didəban Kərbəlayi Əhməd oğlu 65 y; oğlu Cəfər 25 y.
134. Həmzə Didəban oğlu 30 y.
135.Əliməmməd Ağakişi oğlu 25 y; qardaşı Məhəmməd 6 y.
136.Məşədi Rzaqulu Karacı oğlu 52 y; oğlu Məhəmməd 10 y.
137. Məmmədrza Fəsad oğlu 60 y; oğlu Əli 15 y.
138. Məhəmməd Məmmədrza oğlu 25 y; oğlu Kazım 3 y.
139. Kərbəlayi Tağı Məmmədrza oğlu 60 y; oğlu Əlverdi 19 y.
140. Muradəli Mərdan oğlu 40 y; oğlu Əli 1 y.
141. Hüseyn Əlmərdan oğlu 25 y.

142. Cəfər Bürhan oğlu 35 y.

143. Fəzləli Həsənxan oğlu 40 y; oğlu Zeynalabdin 6 y.

144. Ələsgər Qasımxan oğlu 35 y.

145.Əlverdi Məmmədhəsən oğlu 45 y; oğlu Məhəmməd 12 y.

146. Məmmədrəhim Məmmədvəli oğlu 23 y.

147. Salı Nurməmməd oğlu 35 y. oğlanları: Abbas 12 y; Əli 2 y.

148.Allahbaxış Kərbəlayi Nəcəf oğlu 40 y; oğlu Məhəmməd 5 y.

149. Qasım Nadirməmməd oğlu 30 y; oğlu Məhəmməd 7 y; qardaşı Mustafa 16 y.

150. Məhəmməd Usub oğlu (anasının himayəsindədir) 12 y.

151. Əli Mirməli oğlu 33 y.

152. Kəlbrza Qurban oğlu 50 y; oğlanları: Ələkbər 15 y; Əliqulu 7 y.

153. Kərim Qurban oğlu 37 y; oğlu Məmməd 7 y.

154.Pirkətanqulu Hətəm oğlu 40 y; oğlanları: Məmmədkazım 6 y; Məmmədhənifə 3 y; Məhərrəm 1 y.

155. Məmmədiman Sadıx oğlu 35 y.

156. Yaqub Mustafa oğlu 45 y.

157. Fətəli İbrahim oğlu 67 y.

158. Məmmədtağı Fətəli oğlu 33 y.

159. Hüseyn Sədi oğlu 30 y.

160. Məhəmməd Qəmbər oğlu 50 y.

161. Pirməmməd Ağamurad oğlu 50 y.

162. Mirzalı Pirmurad oğlu 25 y; oğlu Həsənalı 2 y.

163.Vəlimurad Ağamurad oğlu 45 y; oğlanları: Məmmədrəhim 12 y; Ağamurad 5 y.

164. Alırza Vəli oğlu 73 y; oğlu Tağı 32 y.

165. Murtuzaqulu Nəcəf oğlu 13 y.

166. Əliqulu Seyid Rza oğlu 50 y; oğlu Məmmədqulu 8 y.

167. Məmmədvəli Sailxan oğlu 40 y; oğlu Əli 4 y.

168. Zeynalabdin Hüseynalı oğlu 40 y; oğlu Hüseyn 20 y.

169.İmaməli Qədimxan oğlu 20 y; qardaşı Məmmədalı 12 y.

170. Qasım Məmmədqulu oğlu 20 y.

171. Əsgər Şahrza oğlu 25 y; qardaşı Qurban 7 y.

172. Məşədi Zeynal Şahsuvar oğlu 40 y.

173.Hüseynalı Hacı Əhməd oğlu 50 y; oğlanları: Pirməmməd 25 y; Ələkbər 10 y.

174. Fətəli İmamqulu oğlu 67 y; oğlu Hüseyn 28 y.

175. Calı(?) Səfi oğlu 50 y; oğlu Mahmudcəfər 7 y.

176. Kəlbi Səfi Mirzə oğlu 30 y; oğlu Hüseyn 1 y.

177. Hacı Məmmədağa Mirzə oğlu 45 y.

178. Mansır Rza oğlu 40 y; oğlu Rza 1 y.

179. Təhməz Rza oğlu 33 y; oğlu Mahmud 1 y.

180. Hüseyn Kərbəlayi Allahyar oğlu 25 y; oğlu Mahmud 7 y.

181. Qasım Vələdxan oğlu 35 y; oğlu Məhəmməd 5 y.

182. Kərim Vələdxan oğlu 30 y.

183. Əli Vəli oğlu 35 y.

184. Məmmədhüseyn Bünyad oğlu 27 y.

185. Məlik Məmmədalı oğlu 40 y; oğlu Kərim 7 y.

186.Məmmədbağır Əzim oğlu 7 y (anasının himayəsindədir); qardaşı Əzim 2 y.

187. Əmiraslan Səfər oğlu 35 y; oğlu Abbas 7 y.

188. Molla Allahverdi Kərbəlayi Ağamirzə oğlu 30 y; oğlanları: Məhəmməd 7 y; Əli 5 y.

189. İbrahim Bünyadəli oğlu 50 y.

190.Kərbəlayi Almurad Qafar oğlu 60 y; oğlu Məmmədhüseyn 15 y.

191. Əlihümbət Əbdülrəhman oğlu 42 y.

192. Məhəmməd Zaman oğlu 32 y.

193. Hüseynalı Əlipəna oğlu 20 y.

194. Əlicəfər Hacı Məhəmməd oğlu 30 y(kor); qardaşı Hüseynalı 16 y.

195.Axund Molla Fətulla Abdulla oğlu 47 y; oğlanları: Məhəmməd 7 y; Əhməd 4 y.

196. Novruz Haxverdi oğlu 23 y.

197. Mamo Hüseyn oğlu 30 y; oğlu Qasım 3 y.

Sultanlar:

198. İbrahim Sultan Rəhim Sultan oğlu 57 y; oğlu Sadıq 20 y.

199. Məmmədalı İbrahim Sultan oğlu 30 y; oğlanları: Hüseyn 12 y; Mehdi 4 y.

200. İsmayıl İbrahimqulu oğlu 25 y; oğlu Məhəmməd 7 y.

201.Bayramqulu Sultan Abbasəli Sultan oğlu 45 y; oğlanları: Abbasqulu 10 y; İbrahim 8 y; Təmo 6 y; Əli 3 y.

202. Məmmədrəhim bəy Abbasəli Sultan oğlu 40 y.

203. Həzrətqulu bəy Abbasqulu Sultan oğlu 45 y; oğlu Ələsgər 12 y.

204. Məmmədkərim bəy Abbasqulu Sultan oğlu 35 y; oğlanları: Məhəmməd 7 y; Əli 2 y.

205. Mehdiqulu bəy Abbasqulu Sultan oğlu 25 y.

206. İmamqulu bəy Abbasqulu Sultan oğlu 22 y.

207. Nəcəfqulu bəy Abbasqulu Sultan oğlu 20 y; qardaşları: Əliqulu 20 y; Məmmədbağır 12 y.

208. Şirəli Sultan Qasım Sultan oğlu 45 y; oğlanları: Abdulla 25 y; Zeynalabdin 14 y.

209. Mirzəli bəy Qasım Sultan oğlu 35 y.

210. İsmayıl bəy İbrahim bəy oğlu 26 y.

211. Rzaqulu bəy Cəfərqulu bəy oğlu 47 y; oğlanları: Nəcəfqulu 18 y; Hüseynalı 7 y.

212. Ələkbər bəy Usub bəy oğlu 30 y; oğlu Mahmud 7 y.

213. Kazım bəy Usub bəy oğlu 27 y.

214. Səməd bəy Məmmədhüseyn bəy oğlu 50 y; oğlanları: Ağarza 25 y; Şıxəli 18 y.

215. Nəsrulla Qadir bəy oğlu 20 y; qardaşı Əsədulla 14 y.

216. Ağa bəy Məmmədhüseyn bəy oğlu 35 y; oğlanları: Məmmədhüseyn 7 y; Məhəmməd 2 y.

217. Həsən Məmmədhüseyn bəy oğlu 25 y; qardaşı Abdulrəhim 20 y.

218. Abdulla Mehdixan oğlu 77 y (ölüb).

219. Muradəli Həsən oğlu 37 y; oğlanları: Muradəli 14 y; Qulaməli 9 y.

220.Cəfər Sadıx oğlu 47 y; oğlanları: Səfər 22 y; İbrahim 15 y.

221. Cəfər Zaman oğlu 27 y.

222.İbrahimxəlil Qulu oğlu 13 y(anasının himayəsindədir).

223.Poladxan Əlmərdan oğlu 14 y(anasının himayəsindədir).

224. Məmmədkərim Məmmədvəli oğlu 32 y; qardaşı Məmmədrəhim 22 y.

225. Vəli Xanbudaq oğlu 10 y.

226. Novruz Məmmədqulu oğlu 25 y; qardaşı Qasım 14 y.

Zolotnitskinin kameral siyahısında (Dərələyəz mahalının 1831-ci ilə aid kameral siyahısı nəzərdə tutulur - N.Ə.) yaddan çıxanlar:

1.Nağı Nəcəfalı oğlu 45 y; oğlu Əkbər 9 y.

2. Həsən Əmin oğlu 30 y; oğlu Əli 1 y.

3. Mehdiqulu Qasım oğlu 18 y.

4. Hüseynqulu İmamverdi oğlu 20 y; oğlu İmamverdi 2 y.

5. Tağı Nadirməmməd oğlu 25 y.

6. Məşədi Məmmədhəsən Şahhüseyn oğlu 60 y.
7. Şahməmməd Fətəli oğlu 25 y.
8. Nəcəf Qasıməli oğlu 14 y.
9. Bünyadəli Orucməmməd oğlu 30 y.
10. Şıxəli İxlas oğlu 25 y.
11. İbrahim Hətəm oğlu 20 y.
12. Baba İbrahim oğlu 45 y.
13. Ələsgər İbrahim oğlu 25 y.

Bu ailə 1858-ci ildə Dərələyəzin Çivə kəndinə köçüb.

14. Mahir Haxverdi oğlu 45 y; oğlu Xudaverdi 4 y.
15. Qədiməli Haxverdi oğlu 35 y.
16. Məhəmməd İmamqulu oğlu 20 y.
17. Abbas İsmayıl oğlu 20 y.

Bu ailə 1858-ci ildə Dərələyəzin Çivə kəndinə köçüb.

18. Qulaməli Əlverdi oğlu 15 y.
19. Səfərqulu Çələbi Hüseyn oğlu 17 y.
20. Sadıx Rzaqulu oğlu 25 y.
21. Əbdülhüseyn Mahmud oğlu 18 y.
22. Hüseyinabid Talıb oğlu 16 y.
23. Mukhalı (?) Kərbəlayi Şərif oğlu 35 y.
24. Hüseynxan Ağacan oğlu 15 y.
25. Zeynalabdin Sərxoş oğlu 15 y.
26. Məmmədalı Mərdan oğlu 18 y.
27. Xanməmməd Hacıbaba oğlu 25 y.
28. Zeynalabdin Ağakişi oğlu 25 y.
29. Qulaməli Kərbəlayi Kazımxan oğlu 25 y; qardaşı Kazıməli 13 y.
30. Rza Mustafa oğlu 30 y; oğlu Kazım 3 y.
31. Məmmədnağı Abdulhəsən oğlu 32 y.
32. Zeynalxan Temirxan oğlu 15 y.
33. Həzrətqulu Məmmədrzaqulu oğlu 20 y.

34. Bayram Kərbəlayi Ucaxalı oğlu 25 y.

35. Şərif Nadirməmməd oğlu 22 y.

36. Qulu Əlverdi oğlu 30 y; oğlanları: Hüseyn 7 y; Bayram 2 y.

37. Məhəmməd Seyid Rza oğlu 30 y.

38. Süleyman Nəcəf oğlu 25 y.

39. Kazım Pirəli oğlu 20 y; oğlu Əli 2 y.

40. Zeynalabdin Səfərmirzə oğlu 17 y.

41. Muradxan Qasım oğlu 12 y.

42. Ələsgər Bünyad oğlu 25 y.

43. Sadıx Məmmədyar oğlu 18 y.

44. Məmmədhənifə Sədralı oğlu 25 y.

45. Baqe Sədrəli oğlu 20 y.

46. Nehrəm Xanmirzə oğlu 30 y.

47. Məmmədhənifə Kərbəlayi Almurad oğlu 20 y.

48. Kərbəlayi Həsən Abdulla oğlu 30 y.

49. Rüstəm Həsən oğlu 20 y.

50. Mirzəhüseyn Mirzə oğlu 60 y; oğlanları: Hüseyn 20 y; Hüseynalı 12 y.

51. Zeynalabdin Fətəli oğlu 30 y; oğlu Əliqulu 2 y.

52. Məhəmməd Rəşid oğlu 25 y(ölüb).

53. Əsəd Xalıqverdi oğlu 26 y.

54. Novruzəli Xalıqverdi oğlu 20 y; qardaşı Dəvriş 15 y.

55. Əli Əliqulu oğlu 25 y.

56. Tağı Zeynalabdin oğlu 20 y.

57. Nağı Zeynalabdin oğlu 20 y.

58. Mirzəli Əlipəna oğlu 32 y.

59. İsmayıl Əli oğlu 46 y; oğlanları: Fərzalı 8 y; İmirzalı 5 y.

60.Şirməmməd Əhməd oğlu (anasının himayəsindədir) 12 y.

61. Hüseynalı Məmmədqulu oğlu 15 y.

62. Həsən Məmmədvəli oğlu 27 y.

Bu ailə 1858-ci ildə Dərələyəzin Çivə kəndinə köçüb.

63. Alhüseyn Sultanhüseyn oğlu 30 y.

64. Həsən Rüstəm oğlu (anasının himayəsindədir) 15 y.

65. Qafar Məmiş oğlu 30 y.

66. Zəbalı Alı oğlu 50 y; oğlanları: Novruzəli 10 y; Məmmədalı 15 y.

67. Barat Polad oğlu 60 y(ölüb).

68. Hüseynalı Sultanqulu oğlu 25 y.

69. Əli Məmməd oğlu 32 y.

70. Piri Ocaqqulu oğlu 25 y.

71. Fətulla Fətulla oğlu 20 y.

72. Cəfər Məhəmməd oğlu 25 y.

Yeni gələnlər:

1.Dostəli bəy Rəhim Sultan oğlu 57 y; oğlu Kəlbəli 15 y.

2. Fətəli bəy Dostəli bəy oğlu 35 y; oğlu Əli 12 y.

3. Lütfəli Dostəli bəy oğlu 27 y.

4. Əbülhəsən Abbasəli oğlu 30 y4 oğlu İsmayıl 1 y.

5. Ata Kəlbixan oğlu 45 y; oğlu Hüseyn 9 y.

6. Abdulhüseyn Kəlbixan oğlu 35 y;

7. Hüseyn Hacı Əbdürrəhim oğlu (anasının himayəsindədir) 2 y.

8. Kərbəlayi Əliqulu Kərbəlayi Süleyman oğlu 30 y; oğlu: Qasım 5 y; qardaşı Məmmədqulu 15 y.

İmzalar: Kəndxuda Bayramqulu Sultan Abbasqulu Sultan oğlu;

Məmmədrəhim bəy Abbasəli Sultan oğlu;

İsgəndər İsmayıl oğlu;

Məşədi Alməmməd Pirməmməd oğlu;

İxlas Kərbəlayi Pirəli oğlu;

Qasıməli Bayraməli oğlu;
Ələkbər İrzaqulu oğlu;
Hüseynalı Xocaməmməd oğlu;
Qulu Hətəm oğlu;
Məşədi Hüseynalı Qəmbər oğlu.

№ 5(№ 5). CAĞAZUR KƏNDİ

Tatarlar.

Əhalisi islam dininin şiə məzhəbinə mənsubdur, oturaq həyat tərzi sürürlər.

Sakinlərin dediyinə görə, torpağın bir hissəsi İbrahim bəy Naib bəy oğluna məxsusdur və məhsulun otuzda dörd hissəsi ona çatır. Qəza mərkəzinə 58, nahiyyə mərkəzinə 39 verstdir. Hər ikisinə gedən karvan yolu yaxşı vəziyyətdədir. Naxçıvana və İrəvana gedən yol da rahatdır.

Bu kənd Yaycı kəndinin 3 verstliyində yerləşir, ərazisi 11 verstə yaxındır. Onun 6 xalvarı suvarılan, 8 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqlardır. Arpat bulağının suyundan istifadə edirlər. Əkin yerlərinin ətrafından və dərələrdən ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər. Kənddə 2 yararsız və gündə 7 batman taxıl üyüdən 1 işlək dəyirman, 16 öküz, 24 inək, 38 qoyun, 18 keçi, 4 at 2 ulaq var.

1.Kəndxuda Cəfər Kərbəlayi İsmixan oğlu 63 y; oğlanları: Məmmədhəsən 12 y; Məmmədbağır 7 y.

2. Əbdülqasım kəndxuda Cəfər oğlu 25 y; oğlanları: Allahverdi 5 y; Məmməd 2 y.

3.Qasım Əlinağı oğlu 50 y; oğlu Ələkbər 1 y.

4. İsmayıl Əli oğlu 30 y; oğlanları: Camal 7 y; Kamal 5 y.

5. Abbasəli İsmayıl oğlu 23 y; oğlu Əli 1 y.

6 il əvvəl Yaycı kəndindən gələnlər:

1.Əlimurad Əlinağı oğlu 25 y; oğlu Əhməd 7 y.

2. Sadıq Kərbəlayi Cəfər oğlu 25 y; oğlu Əsgər 1 y.

3. Məmmədrza Bağır oğlu 40 y; oğlu Bağır 15 y.

İmzalar: Kəndxuda Əlihüseyn Məşədi Cəfər oğlu; İsmayıl Əli oğlu.

№ 6(№ 6). XAÇİK KƏNDİ

30 erməni ailəsinin siyahısı.

Bu kənd Yaycı kəndinin sakinləri Həsənalı Sultan Hüseynalı Sultan oğluna, İbrahim Sultana, Usub bəy Rəhim Sultan oğluna, Bayramqulu Sultan Abbasəli Sultan oğluna, Şirəli Sultan Qasım Sultan oğluna məxsusdur və məhsulun 30-dan 6 hissəsi onlara çatır.

Kənd sakinləri xəzinə torpaqlarına köçmək haqqındakı dəvəti qəbul etmədilər.

Qəza mərkəzinə 56 verst, nahiyə iclasçısına 25 verstdir. Bu yollar yay vaxtı babat olsa da, qış vaxtı çətin keçiləndir.

Əkinçilik və pambıq parça toxumaqla məşğul olurlar, 2 arıxana və 30 arı ailəsi var, Dolanışıqları ortababdır. Torpaqları daşlı-gilli olsa da, taxılçılıq üçün əlverişlidir.

Meşəsi yoxdur, Herher və Hors meşəsindən istifadə edirlər. Bol otlu biçənəkləri var.

Buğda, arpa, polba, kətan və mərcimək əkirlər.

20 verst torpağı var, onun 30 xalvarı suvarılan əkinəyararlı torpaqdır, 10 bulağın suyundan istifadə edirlər, amma yenə azlıq edir.

Kənddə gündə 10 batman dən üyüdən 1 işlək. 2 yararsız dəyirman, 2 tacir, 14 toxucu, 6 dərzi, 13 keçəçi, 4 boyaqçı, 4 çilingər. 1 xarrat var.

1 il əvvəl İrandan gələn cəlali kürdlər:

1.Dilo Alo oğlu 38 y; oğlanları: Məho 15 y; Aso 10 y.

2. Həsso Darbaz oğlu 60 y; oğlu Alo 20 y.

№ 7(№ 7). AMAĞU KƏNDİ

Əhalisi şiə olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər.

Kəndin mülkədarı, Naxçıvan sakini Karo Bünyadov məhsulun 30-da 4 hissəsini alır.

Qəza mərkəzinə 70, nahiyyə iclasçısına 28 verstdir, yolları əlverişsizdir. Naxçıvan və İrəvan şəhərlərinə gedən yolun da 28 versti pis vəziyyətdədir.

Əhali əkinçiliklə məşğul olur, kənddə 2 arıxana, 30 arı ailəsi, 2 ludilşik var. Əhalinin dolanışığı ortababdır. Torpaqları daşlı və gilli olmaqla təpələrdə yerləşir, əkinə yararlıdır. Meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər.

20 verstə yaxın torpağı var, onun 5 xalvarı suvarılan, 30 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqlardır. Bulaq suyundan istifadə edirlər, dərələrdən ot biçirlər.

Buğda və arpa əkirlər.

Kənddə 2 baxımsız və gündə 10 batman dən üyüdən 1 işlək dəyirman, 2 baxımsız bəzirxana, 31 öküz, 27 inək, 9 buzov, 80 qoyun, 90 keçi, 8 at var.

Bu kəndin yaxınlığında yerləşən Qızılvənk monastrı yaxşı vəziyyətdədir. Hazırda anbar kimi istifadə edilir.

Tatarlar:

1.Müslüm Məmmədmurtuza oğlu 25 y;

2.Eyvazəli Cəfər oğlu 60 y; oğlanları: Rzaqulu 24 y; Həsənalı 8 y.

3. Məmmədəli Eyvazəli oğlu 30 y; oğlanları: Hacı Alı 3 y; Nəcəfalı 2 y; Abbasqulu 1 y.

4. Kəlbəli Zaman oğlu 50 y (siyahıyaalmadan sonra ölüb); oğlanları: Əli 4 y; Nəcəfqulu 3 y.

5.Həmdəm Əli oğlu 45 y; oğlanları: Bayram 20 y; Sadıq 6 y; Cəfər 5 y.

6. Kəlbihüseyn Zaman oğlu 40 y; oğlanları: Zaman 15 y; Qəhrəman 3 y; Rüstəm 2 y.

7. Zeynalabdin Abbasəli oğlu 25 y.

8. Əlicəfər Məmmədcəfər oğlu 25 y.

9. Əliqulu Kərbəlayi Süleyman oğlu 26 y; oğlanları: Qulu 6 y; Qasım 3 y.

3 il əvvəl İrandan gələnlər:

1.Usta Əli Ələsgər oğlu 20 y.

5 il əvvəl Dərələyəzin Yaycı kəndindən gələnlər:

2. Dünya Əlicəfər oğlu 20 y; oğlu Abbas 6 y.

Yaddan çıxanlar:

1.Əlihümbət Ocaqqulu oğlu 30 y; oğlu Sadıq 2 y.

2.Mehdiqulu Məşədi Murtuza oğlu 30 y (siyahıya almadan sonra ölüb); oğlu Qulu 3 y.

3. Cəfər Məmmədqulu oğlu 25 y; oğlu Məmmədqulu 4 y.

4. Kəndxuda Əli İmamverdi oğlu 25 y.

5. Zeynalabdin Məmməd oğlu 40 y; oğlu Ələsgər 6 y.

6. İsmayıl Həmdəmalı oğlu 25 y; oğlanları: Nağı 4 y; Tağı 3 y.

İmzalar: Kəndxuda Əli İmamverdi oğlu; Kərbəlayi Kəlbiəli Zaman oğlu; Eyvazəli Cəfər oğlu.

№ 8(№ 8). ARPA KƏNDİ

16 erməni ailəsinin siyahısı.

Sakinlərin dediyinə görə, bu kənd Yaycı sakinləri Həsənalı Sultan Hüseynalı Sultan oğluna və onun qardaşlarına məxsusdur və məhsulun 30-dan 4 hissəsi bəhrə kimi onlara çatır.

Qəza mərkəzinə 77, nahiyə mərkəzinə 15 verstdir. Karvan yolları yararlı vəziyyətdədir, Naxçıvan və İrəvan şəhərlərinə gedən yolların bəzi hissələri çətin keçiləndir. Kənd Arpaçayın sahilində yerləşir.

Əkinçiliklə məşğul olur, buğda, arpa, pambıq, çəltik və tərəvəz əkirlər. 6 toxucu var.

№ 9(№ 9).YUXARI DANZİK KƏNDİ

Əhalisi şiə olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər. Kənd Yaycı kəndinin sakinləri Həsənalı Sultan Qasıməli Sultan oğluna məxsusdur. Əhalisi dövlət torpaqlarına köçməyə maraq göstərmədi.

Qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 21 verstdir, yolları rahatdır, Naxçıvana və İrəvana gedən yollar əlverişlidir.

Əhalisi əkinçiliklə məşğul olan bu kənd Arpa çayının sol sahilində yerləşir, ərazisi 18 verstdir, çayın hər iki tərəfində əkinəyararlı 6 verst torpağı var. Arpaçayın suyundan istifadə edirlər.

Əhalinin sayına görə biçənəkləri bəs edir, örüş yerləri də kifayət qədərdir. Əhali xeyli miqdarda buğda, arpa, çəltik, pambıq və başqa bitkilər əkir. Bu bitkilər burada yaxşı əmələ gəlir.

Kənddə gündə 10 batman dən üyüdən 1 işlək dəyirman, 3 camış, 17 öküz, 30 inək, 20 buzov, 76 qoyun, 42 keçi, 10 at, 9 ulaq var.

Əhalinin dolanışığı ortababdır, kəndin torpağı daşlı və gillidir, kənddə 2 bərbər var.

Tatalar:

1.Kəndxuda Məhəmməd İsmayıl oğlu 50 y; oğlanları: Hacıməmməd 20 y; Abo 7 y.

2. Molla Əlimurad Molla Zülfüqar oğlu 67 y; oğlu Məmmədhüseyn 8 y.

3. İbrahim Molla Zülfüqar oğlu 50 y; oğlu Həsən 20 y.

4. Kazım Kəlbi oğlu 25 y; qardaşı Zeynalabdin 15 y.

5. Ələsgər Nəbi oğlu 25 y.

6. Kazım Qurban oğlu 37 y; oğlu Hüseyn 9 y.

7. Hüseynəli İsaxan oğlu 40 y; oğlanları: Nağı 17 y; Novruzəli 5 y.

8. Fəzləli Mirzəli oğlu 40 y; oğlu Nəcəfqulu 7 y.

9. Məmmədxan Mehdixan oğlu 40 y; oğlu İsmayıl 7 y.

10. Gülalı Mirzalı oğlu 37 y.

11. Nəsrulla Qurban oğlu 25 y.

12.Məhəmməd Məmmədbağır oğlu 45 y; oğlu Məmmədbağır 15 y.

13. Səfər Məmmədbağır oğlu 45 y; oğlanları: Mustafa 7 y; Cəfərqulu 5 y.

14. Həsən Hüseynxan oğlu 35 y; qardaşı Orucqulu 4 y.

15. Mehdi Cəfər oğlu 27 y(kor).

16. Həsən Məmmədhüseyn oğlu 30 y; qardaşı Məmmədalı 15 y.

17. Allahqulu Allahyar oğlu 30 y; oğlu Qulu 7 y.

18. Rzaqulu Kərbəlayi Fətəli oğlu 20 y; qardaşı Abbas 7 y.

19. Hüseynalı Zaman oğlu 20 y; qardaşı Səfi 6 y.

20. Musa Məhəmməd oğlu 60 y; oğlanları: Mustafa 25 y; Məmmədqulu 7 y.

21. İbrahimxəlil Köçəri oğlu 40 y; oğlanları: Rəhim 20 y; Kərim 7 y.

6 il əvvəl İrəvan qəzası Şərur nahiyəsinin Muğancıq kəndindən gələnlər:

1.Həsənxan Baba oğlu ; oğlu Ələkbər 1 y; Abdulxan Abbas oğlu 15 y.

Ordan gələn yaddan çıxan

1.Məmmədtağı Məmmədtağı oğlu 30 y.

İmzalar: Kəndxuda Məmməd İsmayıl oğlu; Lətif Rəsul oğlu; İbrahim Zülfüqar oğlu.

№ 10(№ 10).AŞAĞI DANZİK KƏNDİ

Əhalisi şiədir. Oturaq həyat tərzi sürürlər.

Kənd Yaycı sakini Həsənalı Sultana məxsusdur, məhsulun 30-dan 4 payı ona çatır.

Əhaliyə görə torpaq bəs edir, dövlət torpaqlarına köçməkdən imtina etdilər.

Qəza mərkəzinə 65, nahiyə mərkəzinə 26 verst məsafə var. Yolları rahatdır. Naxçıvan və İrəvan şəhərlərinə gedən yolları əlverişlidir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, buğda, arpa və pambıq əkirlər.

Əhalinin məşğuluyyəti və vergilər, torpaqğın vəziyyəti Yuxarı Danzik kəndində olduğu kimidir. Meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər.

Kənddə sakinlərə məxsus 12 öküz, 8 inək, 8 buzov və 2 at vat.

Tatarlar:

1.Mirzalı Məmmədhəsən oğlu 20 y (siyahıyaalmadan sonra ölüb).

2. Lətif Rəsul oğlu 25 y.

3. Əli Kəlbikərim oğlu 25 y; oğlu Vəli 6 y.

4. Məmmədbağır Kərbəlayi Məmməd oğlu 35 y; oğlu Məmməd 7 y.

5.Kərbəlayi Kərim Haxverdi oğlu 67 y; oğlu Məmmədqulu 7 y.

6. Kərbəlayi Kərəm Haxverdi oğlu 70 y; oğlu Haxverdi 40 y(onun oğlu İsmayıl 7 y);

7.Hüseynxan Kərbəlayi Kərim oğlu 30 y; oğlu Abdulla 7 y.

8. Əli Kərbəlayi Kərim oğlu 25 y; oğlu Vəli 6 y.

Yaddan çıxan:

1.Nəsir Rəsul oğlu 35 y.

İmzalar: Kəndxuda Lətif Rəsul oğlu; Kərbəlayi Kərim Rəsul oğlu.

№ 11(№ 11). ÇİVƏ KƏNDİ

Əhalisi şiə olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər.

Kənd Naxçıvan sakini Həsənalı Sultana məxsusdur, taxılın 30-dan 4 hissəsi ona çatır.

25 ailədən 6-sı dövlət torpaqları olan Qozluca kəndinə köçməyə razılıq verdi.

Qəza mərkəzinə 78, nahiyə mərkəzinə 12 verstdir, karvan yolları rahatdır. Naxçıvan və İrəvan şəhərlərinə gedən yollar əlverişlidir.

Əkinçiliklə məşğul olurlar, kasıb dolanırlar. Torpaqları daşlı-gillidir, amma taxılçılığa yararlıdır.

Meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər. Torpaqları 14 verstdir, onun 100 xalvarı əkinə yararlıdır, amma 10 xalvarına su çatır. Əkin yerlərinin ətrafında və kəndə yaxın yerlərdə xeyli biçənəklər var.

Buğda, arpa, darı, pambıq, bağ və bostan bitkiləri əkirlər.

Kənddə 3 yararsız və gündə 15 batman dən üyüdən 1 işlək dəyirman, 20 öküz, 27inək, 87 qoyun, 48 keçi var, at yoxdur.

Tatarlar:

1.Məmmədhüseyn İmamqulu oğlu 50 y; oğlanları: Ələkbər 15 y; Məmməd 8 y.

1857-ci ildə Ağkilsə kəndinə aid ediliblər.

2. Məmmədalı Macalı oğlu 35 y; oğlu Abbasqulu 6 y.

3. Hümbətalı Mövlamverdi oğlu 47 y; oğlanları: Şıxəli 26 y; Pirəli 8 y.

4. İmamqulu Əlihətəm oğlu 52 y; oğlanları: Həsən 19 y; Hüseyn 5 y.

3 erməni ailəsinin siyahısı.

1 il əvvəl Yuxarı Danzik kəndindən gələnlər:

1.Əlihüseyn Hüseyn oğlu 45 y; oğlu Tağı 8 y.

2. Hüseyn Cəfər oğlu 30 y.

3. Həsən Rəsul oğlu 42 y; oğlu Həsənalı 5 y.

3 il əvvəl Qozluca kəndindən gələnlər:

kürdlərin Zilan canalı-mıqır qanlı tayfası.

4.Yüzbaşı Abdal oğlu 52 y; oğlanları: Məho 27 y; Maqso 22 y; Heydo 20 y; Raşo və Həsən 14 y (əkizdirlər).

7 il əvvəl Qarabağın Kəlbəcər kəndindən gələnlər:

5.Cəfər İmam oğlu 40 y; oğlanları: Rəhim 8 y; İsmayıl 4 y; İbrahim 2 y.

1857-ci ildə Ağkilsə kəndinə aid ediliblər.

6.Mehdi Həsənalı Sultan oğlu 2 y (anasının himayəsindədir).

7. Fərzalı Bünyad oğlu 45 y.

Yaddan çıxan tatarlar:

1.Vəliməmməd Əliqulu oğlu 28 y; oğlanları: Hüseynalı 3 y; Həsənalı 1 y.

1857-ci ildən Ağkilsə kəndinə aid ediliblər.

2. Hüseyn Məmi oğlu 30 y; oğlu Məmməd 2 y; qardaşı Ağaməd 9 y; Şahməmməd 5 y.

3.Hüseyn Məmmədhüseyn oğlu 25 y; qardaşları: Məmməd 10 y; Qurban 7 y.

4. Zal Həsənxan oğlu 30 y; oğlu Əli 2 y.

5. Qasımhəsən Qasım oğlu 8 y(ölüb).

6. Əlverdi Macum oğlu 16 y; qardaşı Tarverdi 5 y.

7.Kəndxuda Rüstəm Həsənxan oğlu 40 y; oğlu Çaharqulu 5 y; qardaşı Tarverdi 20 y.

İmzalar:Kəndxuda Rüstəm Həsənxan oğlu; Əlihüseyn Hüseyn oğlu; Hüseyn Məmi oğlu.

№ 12(№ 12). HEŞİN KƏNDİ

Əhalisi şiə olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər. Kənd Yaycı sakini Həsənalı Sultana məxsusdur, məhsulun 30-dan 4 hissəsi ona çatır.

Qəza mərkəzinə 72, nahiyə mərkəzinə 23 verstdir, yolları qənaətbəxşdir.

Əkinçilik və xalçaçılıqla məşğul olurlar, dolanışıq ortababdır. Torpağı gillidir, xırda daşlar var. Meşəsi yoxdur, Hors meşəsindən istifadə edirlər. 10 verst torpağı var, onun 15 xalvarı əkinəyararlı dəmyə torpaqdır. Buğda, arpa, tütün, bağ və bostan bitkiləri əkirlər.

Kənddə 1 yararsız dəyirman, 60 öküz, 33 inək, 28 buzov, 100 qoyun, 107 keçi, 14 at, 1 ulaq var.

Qaraçorlular:

1.İbrahim Kərbəlayi Rəfi oğlu 24 y; qardaı Ələsgər 20 y.

4 il əvvəl İrəvan qəzasının Basarkeçər kəndindən gələnlər:

2.Şahməmməd Məhəmməd oğlu 50 y; oğlanları: Hüseyn 8 y; Həsən 6 y.

3.Kəndxuda Cəfər Cəbrayıl oğlu 52 y; oğlanları: Ağalar 10 y; Nəcəf 3 y.

Uryadnik, Müqəddəs Georgi Ordeni kavaleri

4. Əli Yüzbaşı Abbas oğlu 58 y; oğlu Abbasəli 25 y (onun oğlu İsmayıl 1 y).

5. Savadı olmayan Seyid Mirqasım Mirsüleyman oğlu 30 y; oğlu Mirsüleyman 7 y.

6.Molla Cəfər Məhəmməd oğlu 25 y; atası Məhəmməd 50 y.

7. Qurbanəli Həsən oğlu 25 y; oğlanları: Nəcəf 8 y; Ağaməmməd 4 y.

8. Məmmədalı Əli oğlu 27 y; oğlu Məmmədxan 3 y.

9. Həzrətqulu Əlverdi oğlu 50 y; oğlanları: İmamverdi 8 y; Sadıq 4 y.

10. Şahgəldı Alı Yüzbaşı oğlu 24 y; oğlu Həsən 2 y.

11. Qulam Alı oğlu 29 y; oğlu Nəcəfalı 7 y.

12. Məşədi Ələsgər Xudaverdi oğlu 40 y; oğlanları: Muradəli 5 y; Əli 2 y.

13. Həsən Xudaverdi oğlu 32 y; oğlu Şirəli 2 y; qaynı Həsən Qələndər oğlu 35 y (siyahıyaalmadan sonra ölüb).

14. Ələkbər Vəliməmməd oğlu 40 y; oğlanları: Əli 10 y; Vəli 5 y.

15. Əliməmməd Fərzəlı oğlu 60 y; oğlu İsmayıl 8 y.

İmzalar: Kəndxuda Cəfər Cəbrayıl oğlu; Məmməd İbrahim oğlu; Şahməmməd Məmməd oğlu.

№ 13(№ 13). QOYTUL KƏNDİ

Salmasdan köçürülmüş 31, 6 il əvvəl Naxçıvan qəzasının Dizə kəndindən gəlmiş 2 erməni ailəsinin siyahısı.

Yaycı sakini Həsənalı Sultana məxsusdur və məhsulun 30-dan 4 hissəsi ona çatır. Sakinlər xəzinə torpaqlarında yaşamaq təklifini qəbul etmədilər.

Qəza mərkəzinə 88, nahiyə mərkəzinə 2 verstdir. Nahiyə iclasçısına hətta araba yolu da rahatdır, qəza mərkəzinə isə ortabab yol var. İrəvan şəhərinə gedən yol da əlverişlidir.

Əhali taxılçılıqla məşğul olur, dolanışıq ortababdır.

Arpaçayın üstündə yerləşən bu torpaqlar nahiyənin ən yaxşı torpaqları olmaqla əla torpaqlardır. Öz meşəsi yoxdur. Hors meşəsindən istifadə edirlər.

21 verst torpağı var, onun 40 xalvarı suvarılan əkinəyararlı torpaqdır, Qoytul çayının suyundan istifadə edirlər. İldə 2 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, pambıq, darı, kətan, çətənə, noxud, mərcimək, paxla və başqa tərəvəz bitkiləri əkirlər. Kənddə gündə 1 xalvar dən üyüdən 1 işlək və 1 yararsız dəyirman, 20 toxucu, 2 keçəçi, 2 dəmirçi, 100 öküz, 102 inək, 134 qoyun və keçi, 18 at var.

№ 14(№ ?). AYNAZUR KƏNDİ

14 erməni ailəsinin siyahısı.

(Sənədin bu kəndə aid olan səhifələri itib)

№ 15(№ 20). QIZILQIŞLAĞI KƏNDİ

Əhalisi şiə olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. Kənd Qarabağ sakini Sarkis Tarumova məxsusdur. Sakinlər dövlət torpaqlarına köçmək istəmədi. Qəza mərkəzinə 70, nahiyə mərkəzinə 5 verstdir.

Əkinçiliklə məşğuldurlar, eləcə də xalça və adyal toxuyurlar.

Arpaçay yaxınlığında olan torpaqları yaxıdır, meşəsi yoxdur, 60 verst məsafədə yerləşən Herher meşəsindən istifadə edirlər. 10 verst torpağı var, 10 xalvarı əkinəyararlı suvarılan torpaqdır.

3 xalvar biçənəkləri var, ildə 10 min bağ ot biçirlər.

Buğda, arpa, darı, çəltik, tütün, bağ və bostan bitkiləri əkirlər.

İran dövlətinin vaxtında buralar dövlətə məxsus olub, sonra qarabağlı tacir Sarkis Tarumovun mülkiyyətinə keçib.

Kənd sakinlərinin 50 öküzü, 40 inəyi, 39 buzovu, 89 qoyunu, 76 keçisi, 9 atı var.

Püsyanlı tayfası:

1.Kəndxuda Molla Nəcəf Şərif oğlu 37 y; oğlu Məhəmməd 3 y; atası Şərif Nəbi oğlu 92 y.

2.Vəli Əmirxan oğlu 50 y(siyahıyaalmadan sonra ölüb);

3. Məhəmməd Əmirxan oğlu 42 y; oğlu Əli 8 y.

4. İbrahim Məhəmməd oğlu 42 y; oğlu Niftalı 10 y.

5. Novruz Allahverdi oğlu 90 y; oğlanları: Allahverdi 40 y; Abdulla 20 y.

6. Məhəmməd Qasım oğlu 26 y; oğlu Dünyamalı 2 y; qardaşı Qurbanəli 22 y.

7. Sadım Qasım oğlu 40 y; oğlanları: Hüseynalı 13 y; İmaməli 1 y; Nəcəfalı 5 y.

8. Şıxhüseyn Hüseyn oğlu 50 y; oğlanları: Abbasəli 13 y; Məmmədalı 8 y.

6 il əvvəl Qarabağ qəzasından gələnlər:

1.Məhərrəm Şükürəli oğlu 50 y; oğlu Əliverən 10 y.

2. Qulu Şükürəli oğlu 60 y; oğlu İsmayıl 20 y.

3. Allahqulu Səhərxan oğlu 50 y; oğlu Şahqulu 12 y.

4. Məmmədalı Hüseyn oğlu 25 y; oğlu Həsən 3 y.

5. Xudaverdi Hüseyn oğlu 30 y(siyahıyaalmadan sonra ölüb).

6. İmamverdi Hüseyn oğlu 40 y; oğlu Nəcəfqulu 6 aylıq.

7. Qurban Qulu oğlu 30 y; oğlu Məmmədcəfər 8 y.

8. Kərim Ədna oğlu 30 y.

9. Məmmədbağır Tarverdi oğlu 45 y; oğlanları: Hüseyn 4 y; Məhəmməd 2 y.

İrəvan qəzası Şərur nahiyəsinin Qarxun kəndindən gələn

10.Sarxan Məhəmməd oğlu 25 y; oğlu Məhəmməd 1 y.

Həmin nahiyənin Aralıq kəndindən gələnlər:

11. Abdulla Salah oğlu 22 y.

Vayxır kəndindən gələn

12.Cəfər Oruc oğlu 35 y; oğlu Sadıq 5 y; yetim Səfəralı Əsəd oğlu 3 y.

Yaddan çıxan

1.Əlipəna Yarməmməd oğlu 30 y; atası Yarməmməd Eyvaz oğlu 60 y.

İmzalar: Kəndxuda Molla Nəcəf Şərif oğlu; Qulu Şükürəli oğlu; Şahhüseyn Hüseyn oğlu.

№ 16(№ 25). KNİŞİK KƏNDİ

11 yerli erməni ailəsinin ailəsi.

Kənd Naxçıvan sakini Karo Bünyatova məxsusdur və məhsulun 30-dan 6 hissəsi ona çatır. Kənd sakinləri xəzinə torpaqlarına köçmək istəmədilər.

Qəza mərkəzinə 76, nahiyə mərkəzinə 14 verstdir. Qəza mərkəzinə gedən yol çətin keçiləndir, nahiyə mərkəzinə gedən yol ondan da çətindir.

Sakinlər taxılçılıq və arıçılıqla məşğul olurlar, 2 arıxanada 25 arı ailəsi var.

Torpaq taxılçılığa yararlıdır. Öz meşəsi olmadığına görə, Herher meşəsindən istifadə edirlər.

21 verst torpağı var, onun 14 versti yararlıdır. Onun 2 xalvarı suvarılan əkinəyararlı torpaqdır. 4 bulağın suyundan istifadə edirlər.

İldə 1.000 bağ ot biçir buğda, arpa, kətan, paxla, noxud və tütün əkirlər.

Bir çox sakinlərin dediyinə görə, İran hökumətinin vaxtında kənd əvvəlcə xəzinəyə, sonradan Şükürəli xana məxsus olub, o isə kəndi Sərkis, Bünyad və Eyvaz adlı ermənilərə satıb.

№ 17(№ 35). AĞKƏND

Əhalisi şiə olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər.

Kənd Ehsan xana məxsusdur, məhsulun 30-dan 4 hissəsi ona çatır. Sakinlər dövlət torpaqlarına köçmək təklifini rədd etdilər.

Qəza mərkəzinə 100, nahiyə mərkəzinə 28 verstdir, yolları pis vəziyyətdədir, yolların çətinliyinə görə taxıllarını heç yerdə sata bilmirlər.

Əhali əkinçilik, xalçaçılıq və toxuculuqla məşğuldur, kənddə 1 arıxana, 40 arı ailəsi var, kasıb yaşayırlar. Torpağı daşlı qaratorpaqdır, tikintiyə yaramayan 8 xalvar meşəsi var. 14 verst torpağı var, onun 30 xalvarı suvarılan, 5 xalvarı dəmyə olmaqla əkinəyararlı torpaqdır. Səlim çaydan çəkilən arxlardan suvarma üçün istifadə edirlər. İldə 12 min bağ ot biçirlər. Örüşləri çoxdur, buğda, arpa və darı əkirlər.

Kənd sakinlərinə məxsusu 80 öküz, 65 inək, 40 buzov. 100 qoyun, 135 keçi, 12 at var.

Kənddə 2 keçəçi var.

İran hökumətinin vaxtında torpaq dövlətə məxsus olub, sonra Məmmədalı Sultan ona yiyələnib, indi isə Ehsan xan mülkün sahibidir və məhsulun 30-dan 4 hissəsi ona çatır.

Bu kəndin idarəsi 17 fevral 1845-ci ildən general-mayor Ehsan xana verilmişdir.

Qaraçorluların əliyanlı tayfası:

1.Kəndxuda Məmmədalı Abdulla oğlu 35 y; oğlanları: Alı 15 y; Vəli 7 y; qardaşı oğlanları: İsmayıl 22 y; Əhməd 17 y.

2. Abbasəli Məmmədalı oğlu 20 y.
3. Məmmədbağır Fətəli oğlu 37 y; oğlu İlyas 1 y.
4. Ələkbər Fətəli oğlu 23 y.
5. Əsədulla Qələndər oğlu 42 y; oğlu Qulu 7 y.
6. Eylas Qələndər oğlu 30 y; oğlu Abbasəli 4 y.

7. Ədna Hacı oğlu 72 y; oğlanları: Kazım 26 y; Hüseyn 24 y; İbrahim 18 y.

8. Xəlil Abdulla oğlu 37 y; oğlanları: Hüseyn 19 y; Həsən 15 y

9. Təmraz Həsən oğlu 48 y; oğlanları: Alı 30 y; Hüseyn 15 y.

10. İmam Vəli oğlu 62 y; oğlu Həsən 35 y.

11. Ağa Abdulla oğlu 42 y; oğlu Xudayar 19 y.

12. Hüseynalı Alı oğlu 3 y(anasının himayəsindədir).

13. Yaqub Ədna oğlu 32 y; oğlu Oruc 1 y.

14. Novruz İsmayıl oğlu 30 y; qardaşı Nəbi 15 y.

15. Rüstəm Mustafa oğlu 32 y; qardaşı Həsənalı 17 y.

16. Salman Hacı oğlu 52 y; oğlu Məmməd 17 y.

17.Abascan Abbas oğlu 63 y; oğlanları: Alə 27 y; Almurad 25 y.

18. Allahverdi Fətəli oğlu 43 y; oğlanları: Məmməd 20 y; Mahmud 18 y.

19. Allahyar Şahhüseyn oğlu 26 y; qardaşı Abdulla 16 y.

20. Məmmədalı Mərdan oğlu 32 y; oğlu Allahverdi 3 y; qardaşı Qəmbəralı 22 y.

21. Məhəmməd Məmmədxan oğlu 18 y; əmisi Usub 42 y.

22. Seyid İsmayıl Seyid Cəlal oğlu 27 y.

23.Molla Kəlbihüseyn İsmayılverdi oğlu 72 y; oğlanları: Baba 22 y; Şahqulu 10 y.

4 il əvvəl İrəvan qəzasının Basarkeçər kəndindən gələnlər:

24. Çıraq Hüseyn oğlu 53 y; oğlu Hüseyn 30 y.

25. Hüseyn Yolçu oğlu 50 y.

26. Talıb Alı oğlu 60 y; oğlanları: Alı 22 y; Məhərrəm 15 y.

27. Murad İlyas oğlu 30 y; oğlu Məmmədhəsən 10 y.

28. Seyid Abbas Seyid Hüseyn oğlu 40 y; qardaşı Seyid Xudaverdi 10 y.

29. Hüseyn Məhəmməd oğlu 50 y; oğlu Təmraz 3 y.

30. Qasım Məhəmməd oğlu 50 y; oğlu Alməmməd 29 y.

31. Hüseynxan Məmmədxan oğlu 50 y; oğlanları: Hüseynxan 15 y; qardaşı Şahverdi 16 y.

32. Alı Osman oğlu 50 y; oğlu Abdulla 12 y.

33. Məhərrəm Babaxan oğlu 40 y; oğlanları: Qurbanəli 5 y; Həsənalı 1 y.

Yaddan çıxanlar:

34. Hüseyn Vəli oğlu 55 y; oğlanları: Hüseyn 25 y; Nəbi 23 y; Məmmədhüseyn 20 y; İsmayıl 15 y.

35. Alo Oruc oğlu 40 y; oğlu Əsgər 1 y.

Rəsulqışlağı kəndindən gələnlər.

İmzalar: Kəndxuda Məmmədalı Abdulla oğlu (möhür); Ədna Hacı oğlu; Əsədulla Qələndər oğlu.

№ 18(№ 4). İTQIRAN KƏNDİ

Əhalisi şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər.

Kənd Şıxəli xana məxsusdur, məhsulun 30-dan 2 hissəsi ona çatır.

Dövlət torpaqlarında yaşamaq istəmədilər.

Qəza mərkəzinə 40, nahiyə mərkəzinə 38 verstdir. Qəza mərkəzinə gedən yol rahatdır, nahiyə mərkəzinə gedən yol isə yay vaxtı rahatdır, qışda isə əlverişsizdir.

Əhali əkinçilik və xalçaçılıqla məşğuldur, dolanışıqları ortababdır. Torpağı daşlı-kəsəkli və dərə-təpəlidir, meşəsi yoxdur, Cul meşəsindən istifadə edirlər.

Torpağı 14 verstdir, onun 20 xalvarı suvarılan, 40 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır.

Bulaqların suyundan istifadə edirlər. Dağlarda örüş və biçənəkləri çoxdur.

Buğda və arpa əkirlər.

Kənddə 2 yararsız və 1 işlək dəyirman, 25 öküz, 23 inək, 21 buzov, 100 qoyun, 116 keçi və 12 at var.

Mənsubiyyəti və vergilər Gərməçataq kəndində olduğu kimidir.

Əliyanlı tayfası:

1.Məmmədzaman Zaman oğlu 32 y; qardaşları: Əlizaman 22 y; Əlverdi 20 y; Şükür 17 y.

2.Seyid Məhəmməd Seyid Şahhüseyn oğlu 42 y; oğlu Seyid Xudaverdi 22 y (kəngərlidir).

3. Eylas Nəbi oğlu 52 y; oğlu Məhərrəm 13 y.

4. Məmmədbağır Rəsul oğlu 32 y;

Kəngərli tayfası:

5. Kəndxuda Həsən Rəsul oğlu 65 y; oğlanları: Səfəralı 26 y; Qurbanəli 22 y.

Əliyanlı tayfası:

Eyvaz Məhəmməd oğlu (**kəngərlidir)** 52 y; oğlanları: İsgəndər 26 y; Qələndər 20 y.

8 il əvvəl Naxçıvan nahiyəsindən gələnlər:

Hacolu tayfası:

7. Allahverdi Məmmədhüseyn oğlu 50 y; oğlanları: Məmmədrəhim 16 y; Məmmədkərim 10 y.

8. Əhməd Şahnəzər oğlu 32 y; oğlu Hədid 3 y.

İmza:Kəndxuda Ağahəsən Rəsul oğlu; Məmmədhüseyn Həsən oğlu.

№ 19(№ 5). DİGİN KƏNDİ

Kənd Şıxəli xana məxsusdur, məhsulun 30-dan 6 hissəsi ona çatır. Sakinlər xəzinə torpaqlarına köçmək istəmədilər.

Qəza mərkəzinə 42, nahiyə mərkəzinə 30 verstdir. Əsas yol yaxşı vəziyyətdədir.

Sakinlər taxılçılıq və arıçılıqla məşğul olur. 2 arıxanada 27 arı ailəsi var, dolanışıqları ortababdır. Torpağı gilli olsa da, əkinçiliyə yararlıdır. 2 batman kol meşəsi var, tikinti üçün Cul meşəsindən istifadə edirlər.

14 verst torpağı var, onun 20 xalvarı əkinəyararlı suvarılan, 30 xalvarı dəmyə torpaqdır. Oğbin çayının və Balıqçayın suyundan istifadə edirlər.

Buğda, arpa, darı və tərəvəz əkirlər, bol otlu biçənəkləri və otlaqları var.

Kənddə 20 toxucu, 2 xarrat, 4 camış, 48 öküz, 59 inək, 45 buzov, 111 qoyun, 139 keçi, 16 at və 8 ulaq var.

Salmasdan köçürülən 21 erməni ailəsinin siyahısı.

1 il əvvəl Türkiyədən gələn kürdlər:

1.Musa Alo oğlu 32 y.

2. Uso Hüseyn oğlu 60 y; oğlu İbrahim 22 y.

№ 20(№ 6). BUZQOV KƏNDİ

Əhalisi şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. Kənd Şıxəli xana məxsusdur, məhsulun 30-dan 6 hissəsi ona çatır. Dövlət torpaqlarında yaşamaq istəmədilər.

Qəza mərkəzinə 36, nahiyə mərkəzinə 37 verstdir, yolları rahatdır.

Əkinçiliklə məşğuldurlar, kənddə 1 arıxana və 7 arı ailəsi var, kasıb yaşayırlar. Torpağı daşlı-kəsəklidir, meşəsi yoxdur, Cul meşəsindən istifadə edirlər.

Torpağı 10 verstdir. Onun 4 xalvarı suvarılan, 10 xalvarı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. İtqıran çayının və Oğbin çayının suyundan istifadə edirlər. Biçənəkləri çox azdır.

Sakinlərin dediyinə görə mülk Hüseynalı Sultana məxsusdur, o buranı Şahbaz ağa və Abbasqulu Sultandan alıb.

Vergilər Gərməçataq kəndində olduğu kimidir.

Hökumətin qərarı ilə kəndin idarəçiliyi 10 dekabr 1845-ci ildən Həsənalı Sultana verilmişdir.

Kənddə sakinlərə məxsus 10 öküz, 14 inək, 12 buzov, 60 qoyun, 48 keçi, 3 at var.

Kəngərlilərin yurdçu tayfası:

1.Məmmədbağır İsmayıl oğlu 18 y.

2.Tağı Nağı oğlu 47 y; oğlanları: Səfəralı 19 y; Məmmədalı 13 y.

3. İbrahim Eylas oğlu 32 y; oğlu Eylas 5 y; qardaşı oğlu Həsən 7 y.

4. Kəndxuda Kazım Alı oğlu 52 y; oğlu Zeynalabdin 19 y.

5. Eylas Vəli oğlu 32 y; oğlu Hüseyn 4 y; qardaşı Abbas 27 y.

6. Səfəralı Allahverdi oğlu 30 y.

1 il əvvəl Türkiyədən gələn kürdlərin zilanlı tayfasına mənsub olan

7. Avdo Nəbi oğlu 60 y; oğlu Nəbi 22 y.

Hökumət Senatının qərarı ilə bu kənd 10 dekabr 1846-cı ildən Həsənalı Sultanın mülkiyyətinə verilmişdir.

İmzalar: Kəndxuda Kazım Alı oğlu; Tağı Nağı oğlu.

№ 21(№ 8). OĞBİN KƏNDİ

Əhali şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürür. Kənd Şıxəli xana məxsusdur, məsulun 30-dan 6 hissəsi ona çatır. Sakinlər dövlət torpaqlarına köçmək istəmədilər.

Qəza mərkəzinə 30 verst, nahiyə iclasçısına 28 verstdir. Qəza mərkəzinə gedən yol rahatdır, nahiyə iclasçısına gedən yol isə əlverişli deyil.

Əhali əkinçiliklə məşğuldur, örüşü və meşəsi yoxdur, Cul meşəsindən istifadə edirlər. Torpağı 13 verstdir, onun 4 xalvarı əkinə yararlıdır, 2 xalvarı suvarılandır.

Buğda, arpa, darı və kətan əkirlər.

Mənsubiyyəti və vergilər Gərməçataq kəndində olduğu kimidir.

Sakinlərə məxsus 8 öküz, 6 inək, 4 buzov, 50 qoyun, 41 keçi və 1 at var.

Tatarlar:

1.Ağaməmməd Qəhrəman oğlu 38 y; oğlanları: Qurbanəli 20 y; Qəhrəman 7 y.

2. Əliməmməd Qəhrəman oğlu 32 y; oğlanları: Həsən 8 y; Qasım 3 y.

3. Abdulla Təhməz oğlu 22 y; atası Təhməz Şahnəzər oğlu 45 y.

İmza: Əliməmməd Qəhrəman oğlu.

№ 22(№ 9).SULTANBƏY KƏNDİ

Salmasdan köçürülmüş 35, Naxçıvan nahiyəsinin Arınc kəndindən gələn 1, Badamlıdan gələn 1, İrəvan qəzasından gələn 1, Türkiyədən gələn 3 erməni ailəsinin siyahısı.

Kənd Şıxəli xana məxsusdur və məhsulun 30-dan 4 hissəsi ona çatır.

Qəza mərkəzinə 30, nahiyə mərkəzinə 45 verstdir. Qəza mərkəzinə gedən yol rahatdır, nahiyə iclasçısına gedən yol isə yay vaxtı rahat, qışda isə çətin keçilən yoldur.

Kənd sakinləri taxılçılıq və toxuculuqla məğul olur, dolanışıqları yaxşıdır. Kəndd 1 dəyirman var. Torpağı gilli olsa da əkinçiliyə yararlıdır. Öz meşəsi yoxdur, Cul və Herher meşələrindən istifadə edirlər.

40 verst torpağı var, onun 30 xalvarı suvarılan, 70 xal-

varı dəmyə əkinəyararlı torpaqdır. Sultanbəy çayının suyundan və 5 bulaqdan istifadə edirlər.

İldə 8 min bağ ot biçirlər, biçənəkləri və otlaqları kifayət qədərdir.

Buğda, arpa, kətan və tərəvəz əkirlər.

Kənddə 30 toxucu, 6 keçəçi, 3 xarrat var.

Mənsubiyyəti və vergilər Gərməçataq kəndindəki kimidir.

№ 23(93)LİZBİRT KƏNDİ
(Təzə salınıb)

Əhalisi müsəlmanların şiə məzhəbinə mənsub olmaqla köçəri həyat tərzi sürürlər. Kənd Şixəli xana məxsusdur, məhsulin 30-dan 2,5 hissəsi ona çatır. Qəza mərkəzinə 54, nahiyə mərkəzinə 26 verstdir.

Sakinlər dövlət torpaqlarına köçmək istəmədilər.

Əkinçiliklə məşğuldurlar, örüşü və meşəsi yoxdur, Cul meşəsindən istifadə edirlər.

6 xalvar əkinəyararlı torpağı var, onun 5 xalvarı dəmyədir.

Buğda və arpa əkirlər, 700 bağ ot biçirlər.

Kənddə 7 öküz, 9 inək, 7 buzov, 36 qoyun, 29 keçi və 2 at var.

Əliyanlı tayfası:

1.İmamqulu Musa oğlu 47 y (kəngərli).

Yaddan çıxanlar

1.Məmmədqulu Musa oğlu 35 y; oğlu Bəylər 3 y (kəngərli).

2. İlyas Hüseyn oğlu 40 y (kəngərli).

İmza: İmamqulu Musa oğlu (möhür).

№ 24. SES KƏNDİ
(Yeni məskunlaşdırılıb)

Kənd polkovnik Şıxəli xana məxsusdur və məhsulun 30-dan 3 hissəsi ona çatır.

Qəza mərkəzinə 42, nahiyə mərkəzinə 32 verstdir. Yolları yayda rahat, qışda çətin gedilər yolldur. Naxçıvan şəhərinə gedən yol rahatdır.

Taxılçılıq və arıçılıqla məşğul olurlar. 1 arıxanada 10 arı ailəsi var, kasıb yaşayırlar.

Torpağı daşlı və gillidir, meşəsi yoxdur, Herher meşəsindən istifadə edirlər.

Paşalı kəndindən gələn 5, Martiros kəndindən gələn 1, Keşişkənddən gələn 2 erməni ailəsinin siyahısı.

1 il əvvəl Naxçıvan nahiyəsinin Sus kəndindən gələn zilanlı tayfasına mənsub olan

1.İsmayıl Məhəmməd oğlu 40 y.

№ 25. HAVUŞ KƏNDİ

Kəndin əhalisi 7 il əvvəl Dərələyəz nahiyəsinin Yaycı kəndindən gəlib.

Əhalisi şiə olmaqla oturaq həyat tərzi sürürlər. Kənd Havuş sakinləri İsgəndər İsmayıl oğluna və Ələkbər İbrahim xan oğluna məxsusdur. Məhsulun 30-dan 4 hissəsi onlara çatır. Dövlət torpaqlarına köçməyə razılıq vermədilər.

Qəza mərkəzinə 60, nahiyə mərkəzinə 30 verst məsafə var, yolları çətindir. İrəvan və Naxçıvan şəhərlərinə gedən yollar da yaxşı deyil.

Dağ yüksəkliklərində əkinçiliklə məşğul olurlar. 2 arıxanada 15 arı ailəsi var, əhalinin güzəranı ortababdır, torpağı daşlı və gillidir, meşəsi yoxdur, Cul meşəsindən istifadə edirlər. Ərazisi 18 verstdir, onun 7 versti əlverişlidir, 11 versti dəmyədir, otlu çəmənlikləri var.

Buğda, arpa, darı və noxud əkirlər.

Sakinlərə məxsus 43 öküz, 20 inək, 70 qoyun, 68 keçi, 6 at var.

Tatarlar:

1.İbrahim Rəhmanqulu oğlu 35 y; oğlanları: Hüseynqulu 6 y; qardaşı Hüseynalı 30 y.

2. Kəndxuda İsgəndər İsmayıl oğlu 55 y; oğlu İsmayıl 17 y.

3. Heydər Məmmədalı oğlu 45 y; oğlu Məmmədalı 8 y.

4. Rüstəmalı Zeynal oğlu 60 y; oğlanları: Məmməd 17 y; Əhməd 14 y.

5. Pirəli Ələkbər oğlu 45 y; oğlanları: Ələkbər 8 y; Məmməd 5 y.

6. Abdulla Şahəli oğlu 50 y (siyahıyaalmadan sonra ölüb); oğlu Allahverdi 12 y.

7. Ələkbər İbrahim xan oğlu 20 y; oğlu İbrahimxan 4 y; qardaşı Zeynal 14 y.

8. Məmmədrəsul Zeynal oğlu 50 y; oğlu Ələsgər 8 y.

9. Həsənalı İbrahim oğlu 37 y; oğlanları: Mirzalı 6 y; İsmayıl 4 y.

10.Zeynal Hacı Mirzə oğlu (şikəst) 30 y(siyahıyaalmadan sonra ölüb).

11.Tağı Qulu oğlu 30 y ; qardaşları: Həsən 17 y; Hüseyn 13 y.

12. Hüseyn Bayram oğlu 25 y; qardaşı Nağı 20 y (onun oğlu Əli 3 y).

İmzalar: Kəndxuda İsgəndər İsmayıl oğlu; Rüstəmalı Zeynal oğlu; İbrahim Rəhman oğlu.

DƏRƏLƏYƏZ MAHALI 10-CU DƏRƏCƏLİ NAHİYƏ İCLASÇISI ZAPOROJSKİ.

Ə L A V Ə L Ə R

1852-ci il.
(Erm.Milli Arxivi, F.93, siy.1, sax.vah.101)

GABUD KƏNDİ

1.Kəndxuda Şahbəndə Ruşan oğlu 52 yaşında; oğlanları: Alı 22 y; Vəli 18 y; Nəbi 3 y(ailədə 2 qadın var).

2.Xudabəndə Ruşan oğlu 37 y; oğlanları: Qasım 5 y; Qəhrəman 3 y(3 qadın).

3.Həzrətqulu Ruşann oğlu 50 y(1 qadın).

Yeni gələnlər:

1.Abbasəli Abbas oğlu 30 y; oğlanları: Abbas 12y; Camal 6 y; Kamal 3 y(2 qadın)

2.Gülmalı Abbas oğlu 20 y;oğlu Nəcəfalı 5 y(2 qadın).

3.Edilxan Məmməd oğlu 27 y.

1849-cu ildə Dərələyəz nahiyəsinin Daşaltı kəndindən gəlib.

4.Babaxan Allsahverdi oğlu 40 y oğlanları : Rzaqulu 15 y.Xudaqulu 10 y. Hüseynqulu 5 y(2 qadın).

Bu ailə 1849-cu ildə Dərələyəz nahiyəsinin Tezxarab kəndindən gəlib.

5.Həsənalı Abbas oğlu 30 yoğlanları Abdulla 10 y; Bayraməli 4 y(1 qadın).

Bu ailə 1848-ci ildə Daşaltı kəndindən gəlib.

6.Məmməd Bayram oğlu 40 yoğlanları : 1. Bayram 20 y; onun oğlu Rüstəm 5 y; 2. Əhməd 18 y; onun oğlu Musa 1 yaş. Novruz 2 y; 4. Bəylər 12 y.

Bu ailə 1848-ci ildə Dərələyəz nahiyəsinin Daşaltı kəndindən gəlib.

7.Bayram Məmməd oğlu 35 yaş(2 qadın).
8.Əhməd Məmməd oğlu 30 y(1 kişi, 3 qadın).

DAŞALTI KƏNDİ

Dövlət torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri.

1.2. Bünyadəli Məmmədrza oğlu 70 y;oğlu Eyvaz 20 y. (ölüb); İsmayıl 15 y (3 qadın).

2.3. Eylas Bünyadəli oğlu 40 y; oğlu Məmmədrza 12 y(5 qadın).

3.4.Şahbaz Məmmədrza oğlu 75 y(ölüb);oğlu Behbudalı 28 y(2 qadın).

4.4. Məmmədalı Şahbaz oğlu 32 y;oğlu Şirin 1 y(3 qadın).

5.5. Nəcəf Şahbaz oğlu 40 y; oğlu Mehdi 15 y(3 qadın).

6.7. Səfəralı Məmmədrza oğlu 60 y; oğlanları: Cəfər 17 y; Məhərrəm 6 y; Qafar 30 y; onun oğlu Şahqulu 3 y(6 qadın).

Yeni gələnlər

7. Fətəli Şahqulu oğlu 30 y (2 qadın).
8. Hüseynalı Şahbaz oğlu 28 y(1 qadın).
9. Fərzalı Şahbaz oğlu 20 y(1 qadın).

Cəmi 19 kişi və 26 qadın var, danışıq dili tatar dilidir.

DAYLAQLI KƏNDİ

1.Rüstəm İmamverdi oğlu 70 y; oğlanları: Məmməd 20 y; Xudaverdi 17 y;Sübhanverdi 15 y(4 qadın).

2. Bəxtiyar Rüstəm oğlu 35 y; qardaşı İmamverdi 27 y(3 qadın).

3. Novruz Allahverdi oğlu 50 y; oğlanları: Cəfərqulu 10 y; Təhməzqulu 4 y(4 qadın).

4. İsaxan Allahverdi oğlu 42 y; oğlu Abdulrəhim 15 y (3 qadın).

5. Məhərrəm Allahverdi oğlu 40 y; oğlu Allahverdi 15 y; Abbas 10 y(2 qadın).

6.Məmmədhəsən Allahverdi oğlu 35 y; oğlanları: Qurbanəli 4; Baxşəli 2 y(4 qadın).

7. Fətəli Məmmədalı oğlu 35 y; oğlu Həsənqulu 6 y (1 qadın).

GOMUR KƏNDİ

1.Ocaqqulu İsgəndər oğlu 20 y;oğlu İsgəndər 2 y; qardaşları Sultanmurad 23 y; Pirmurad 25 y(1 qadın).

2.Xudadat İsgəndər oğlu 40 y(1 qadın).

3.3.Qələndər Əlpəna oğlu 42 y(ölüb); oğlu Əlipəna 15 y(5 qadın).

4.4. Haco Osman oğlu 65 y(ölüb); oğlu Təmraz 38 y; onun oğlanları Məmməd 12 y; Əhməd 8 y(4 qadın).

5.5. Novruz Əlipəna oğlu 38 y; oğlanları: Allahverdi 12 y; Tarverdi 6 y; Xudaverdi 2 y(4 qadın).

6.1. Seyid Əli Seyid Həsən oğlu 60 y; oğlanları: Seyid Rza 17 y; Seyid Həsən 14 y; Seyid Abdulla 25 y; onun oğlu Seyid Aba 1 y(6 qadın).

7.1.Hacı Alı Gülməmməd oğlu 55 y; oğlanları: Şükrulla 15 y; Əsədulla 12 y(2 qadın).

8.2. Allahverən Rzaqulu oğlu 14 y. (1 qadın).

Çox kasıb və yetimdir, harada olduğu bilinmir.

9.1. Məmməd İsgəndər oğlu 40 y; oğlu Şükür 14 y(1 qadın).

10.2. Eylas Haco oğlu 30 y(ölüb); oğlu İbrahim 5 y(2 qadın).

11. Əlipəna Qəmbər oğlu 70 y. (ölüb); oğlanları: 1.Xıdır 25 y; onun oğlu Təhməz 5 y; 2.Əlmərdan 18 y(3 qadın).

Bu ailə 1844-cü ildə Dərələyəzin Söylan kəndindən gəlib.

12.Məmmədalı Köçəri oğlu 70 y; oğlanları: Hüseynalı 35 y; Hümbətalı 20 y(3 qadın).

Bu ailə 1849-cu ildə Dərələyəzin Tarp kəndindən gəlib.

Gomur kəndində cəmi 35 kişi və 33 qadın yaşayır.

SÖYLAN KƏNDİ

Bu kəndin əhalisinin hamısı 1859-cu ildə Gomur kəndinə köçüb.

1.1.Hüseyn Cəfər oğlu 52 y.oğlu Ələkbər 20 y; (ölüb); (3 qadın).

2.2.Şahhüseyn Cəfər oğlu 52 y(ölüb); oğlanları: Xudaverdi; Musa 18 y; İsa 13 y(6 qadın).

3.3. Süleyman Nəbi oğlu 60 y(ölüb);oğlanları: 1.Vəli 33 y; onun oğlu İbrahim 2 y(ölüb); 2. Bayram 25 y; 3. Alı 27 y; onun oğlu Məmməd 7 y(5 qadın).

4.4. Lazım Hüseyn oğlu 60 y; oğlanları: Qəhrəman 25 y; Salman 18 y; Abdulla 15 y(4 qadın).

5.4. İsmayıl Lazım oğlu 30 y(ölüb); (2 qadın).

6.5. İsmayıl Allahverdi oğlu 35 y; oğlu Usub 4 y(3 qadın).

7.6. Məmmədxan Allahverdi oğlu 40 y;oğlu Məhəmməd 4 y(2 qadın).

8.7. Həsən Nəbi oğlu 50 y;oğlanları: 1. Heydərqulu 35 y; onun oğlu İsmayıl 6 y; 2. Əmirqulu 18 y; 3. Behbudalı 20 y(4 qadın).

9.10. Ələsgər Hüseyn oğlu 37 y(2 qadın).

10. Rəhim Mustafa oğlu 22 y(ölüb);oğlu Kamal 3 y.(1 qadın).

11. Qəmbər İsgəndər oğlu 20 y(ölüb); (2 qadın).

Söylan kəndində cəmi 30 kişi, 34 qadın yaşayır.

1859-CU İL.
(Erm.Milli Arxivi, F.93, siy.1. sax.vah.136)

GABUD KƏNDİ

Xəzinə torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri

1.1.Şahbəndə Ruşan oğlu 60 y; oğlanları: 1.Vəli 25 y; 2.Nəbi 16 (4 qadın).

2.1. Alı Şahbəndə oğlu 30 y (2 qadın).

3.2. Xudabəndə Ruşan oğlu 49 y;oğlanları: 1.Qasım 13 y; 2.Qəhrəman 11 y; 3.İbrahim 6 y(5 qadın).

4.3.Məşədi Həzrətqulu Ruşan oğlu 55 y (qadın yoxdur).

5.9. Məmməd Bayram oğlu 48 y;oğlanları: 1. Əhməd 24 y; 2.Novruz 10 y.Əhmədin oğlu Musa 9 y(4 qadın).

6.6.Edilxan Məmməd oğlu 30 y (2 qadın).

7.Bəylər Məmməd oğlu 18 y (1 qadın)

8.8. Həsənalı Abbas oğlu 38 y;Oğlu Abdulla 10 y; qardaşı Bayraməli 12 y (2 qadın).

9.5. Gülmalı Abbas oğlu 28 y;oğlu Nəcəf 13 y.

10.4. Abbasəli Abbas oğlu 38 y; oğlanları: 1.Abbas 20 y; 2.Camal 14 y; 3. Kamal 4 y.

11.Babaxan Allahverdi oğlu 48 y;oğlanları: 1.Rzaqulu 25 y; 2.Xudaqulu 20 y; 3.Hüseynqulu 18 y.

12.9. Bayram Məmməd oğlu 40 y.oğlu Rüstəm 13 y.

Gabud kəndi 14 tüstü, 32 kişi və 27 qadından ibarətdir.

DAŞALTI KƏNDİ

Dövlət torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri.

1.7.Fətəli Şahqulu oğlu 45 y; oğlanları: Şahqulu 18 y; Səfiqulu 10 y; Novruz 4 y(2 qadın).

Bu ailə 1873-cü ildən Naxçıvan qəzasının yeni yaranan Dərəkənd kəndinə aid edilib.

2.5. Nəcəf Şaybaz oğlu 47 y; oğlanları: Mehdi 25 y; Əhməd 2 y(4 qadın).

3.6. Səfəralı Məmmədrza oğlu 65 y;oğlanları: Cəfər 25 y; Məhərrəm 14 y(3 qadın).

4.6. Qafar Səfəralı oğlu 37 y; oğlu Şahqulu 11 y(2 qadın).

Bu ailə 1873-cü ildən Naxçıvan qəzasının yeni yaranan Dərəkənd kəndinə aid edilib.

5.3. Behbudalı Şahbaz oğlu 35 y; qardaşı Həsənalı 18 y(1 qadın).

6.1.Bünyadəli Məmmədrza oğlu 78 y; nəvəsi Bünyadəli 15 y(1 qadın).

7.2. Eylas Bünyadəli oğlu 43 y; oğlanları: Məmmədrza 25 y; Ağalar 8 y; Mahmud 17 y; Dəryaqulu 15 y(3 qadın).

Bu ailə 1873-cü ildən Naxçıvan qəzasının yeni yaranan Dərəkənd kəndinə aid edilib.

8.1. İsmayıl Bünyadəli oğlu 28 y(1 qadın).

9.9. Fərzalı Şahbaz oğlu 38 y.Qardaşı Allahverdi 12y (1 qadın).

Bu ailəAllahverdidən başqa 1873-cü ildən Naxçıvan qəzasının yeni yaranan Dərəkənd kəndinə aid edilib.

10.4.Məmmədalı Şahbaz oğlu 32 y; oğlu Şirin 9 y(1 qadın).

Bu ailə 1873-cü ildən Naxçıvan qəzasının yeni yaranan Dərəkənd kəndinə aid edilib.

Kameral siyahı tərtib edildəndən sonra daxil edildi:

1.Fərzalı Şahbaz oğlu 35 y; oğlanları: Sadıq 15 y; Kərim 9 y; Oruc 7 y; Hüseyn 2 y.

Bu ailə 1873-cü ildən Naxçıvan qəzasının yeni yaranan Dərəkənd kəndinə aid edilib.

Kənddə 10 tüstü, cəmi 24 kişi və 19 qadın var.

GOMUR KƏNDİ

Xəzinə torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri.

1.5.Novruz Əlipəna oğlu 45 y; oğlanları: 1)Allahverdi 20 y; 2)Tarverdi 14 y; 3)Xudaverdi 10 y (ailədə 4 qadın var).

2.—Abbas Əlipəna oğlu 25 y (əvvəlki siyahıda yaddan çıxıb. Ailədə 1 qadın var).

3.3.Əlipəna Qələndər oğlu 23 y; qardaşı Qasım 12 y(əvvəlki siyahıda yaddan çıxıb. Ailədə 4 qadın var).

4.9. Məmməd İsgəndər oğlu 40 y; oğlu Şükür 20 y. (ailədə 2 qadın var).

5.2. Xudadat İsgəndər oğlu 48 y(ailədə 6 qadın var).

6.1. Ocaqqulu İsgəndər oğlu 35 y; oğlu İsgəndər 10 y(ailədə 3 qadın var).

7.4. Təmraz Haco oğlu 45 y; oğlanları: 1) Məmməd 20 y; 2) Əhməd 15 y(ailədə 8 qadın var).

8.7.Hacı Alı Gülməmməd oğlu 69 y; oğlanları: 1)Şükür 25 y; 2)Əsəd 20 y(ailədə 4 qadın var).

9.11.Xıdır Əlipəna oğlu 35 y; oğlanları: 1)şahbaz 20 y; 2)Təhməz 13 y(ailədə 3 qadın var).

10.11. Əlmərdan Əlipəna oğlu 31 y(ailədə 2 qadın var).

11.6.Seyid Əli Seyid Həsən oğlu 68 y; oğlanları: 1)Seyid Rza 25 y; 2)Seyid Həsən 22 y; 3)Seyid Abdulla 33 y; Abdullanın oğlu Seyid Aba 8 y(ailədə 8 qadın var).

12.10.İbrahim Eylas oğlu 13 y(ailədə 1 qadın var).

13.12.Məmmədalı Köçəri oğlu 78 y; oğlanları: 1)Hüseynalı 43 y; 2)Hümbətalı 28 y(ailədə 3 qadın var).

1859-cu ildə Söylan kəndindən gələnlər:

14.Xudaverdi Şahhüseyn oğlu 35 y; oğlu Babaverdi 5 y; qardaşları: 1)İsa 25 y; 2)Allahverdi 18 y(ailədə 3 qadın var).

15.Musa Şahhüseyn oğlu 28 y(ailədə 1 qadın var).

16.Hüseyn Cəfər oğlu 60 y(ailədə 1 qadın var).

17.Lazım Hüseyn oğlu 60 y; oğlanları: 1)Həsən 30 y; 2) Abdulla 25 y; 3)Əhməd 20 y(ailədə 5 qadın var).

18.Qəhrəman Lazım oğlu 33 y; qardaşı Salman 26 y (ailədə 3 qadın var).

19.Ələsgər Hüseyn oğlu 42 y; oğlanları: 1)Məmməd 15 y; 2) Əhməd 5 y(ailədə 2 qadın var).

20.Vəli Süleyman oğlu 45 y; qardaşları:1)Bayraməli 35 y; 2) Nəbi 18 y(ailədə 4 qadın var).

21.Həsən Nəbi oğlu 58 y; oğlanları:1) Əmirqulu 30 y; 2) Behbudalı 20 y(ailədə 2 qadın var).

22.Məmmədxan Allahverdi oğlu 40 y; oğlanları: 1) Məmməd 14 y; 2)Cabbar 10 y(ailədə 2 qadın var).

23.İsmayıl Allahverdi oğlu 35 y; oğlanları: 1)Usub 12 y; 2)İbrahim 7 y(ailədə 2 qadın var).

24.Kamal Rəhim oğlu 11 y(ailədə 5 qadın var).

25.Heydərqulu Həsən oğlu 40 y; oğlu İsayıl 14 y(ailədə 4 qadın var).

26.Əli Süleyman oğlu 40 y; oğlu Məmməd 10 y(ailədə 2 qadın var).

Gomur kəndində 26 tüstü var, 64 kişi, 84 qadın, cəmi 148 adam yaşayır.

DAYLAQLI KƏNDİ

1.3. Novruz Allahverdi oğlu 55 y; oğlanları: Cəfərqulu 18 y; Təhməz 14 y;Camal 12 y;Kamal 8 y;

2.4. İsaxan Allahverdi oğlu 48 y; oğlanları: Abdulla 24 y; Kərim 8 y;

3.5. Məhərrəm Allahverdi oğlu 52 y; oğlanları: Abbas 18 y;Kərim 10 y;

4.5. Allahverdi Məhərrəm oğlu 25 y;

5.4. Məmmədhəsən Allahverdi oğlu 45 y; oğlanları: Qurban 12 y;Baxşəli 10 y;

6.1. Rüstəm İmamverdi oğlu 80 y;Oğlanları: Sumbat 22 y;Xudaverdi 18 y; Əhməd 15 y;

7.1. Məmməd Rüstəm oğlu 30 y;

8.2. Bəxtiyar Rüstəm oğlu 40 y;oğlanları: İmamqulu 10 y;Mərdan 8 y;

9.2. İmamverdi Rüstəm oğlu 35 y.

ZEYTƏ (ÇAPA-ÇOMAQ) KƏNDİ

Xəzinə torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri.

1.4. Zeynalabdin Məşədi Əliqulu oğlu 35 y; oğlanları: 1)İsaxan 10 y; 2)Musa 7 y; 3)Mustafa 2 y; qardaşı oğlanları: 1)Əliqulu 18 y; 2)Nəbi 6 y; 3)Vəli 4 y; 4)Qafar 2 y(ailədə 7 qadın var).

2.4.Abdulla Məşədi Əliqulu oğlu 25 y(ailədə 1 qadın var).

3.3.Cəfərqulu Novruz oğlu 36 y; oğlanları: 1)Şahbəndə 4 y; 2)Kərim 1 y; qardaşları: 1)İsmayıl 25 y; 2)heydərqulu 20 y; 3)Təhməzqulu 12 y(ailədə 7 qadın var).

4.3.Əmirqulu Novruz oğlu 30 y;oğlanları: 1)Xudabəndə 5 y; 2)Abdulla 4 y(ailədə 2 qadın var).

5.7.Abbas İmamverdi oğlu 75 y; oğlanları: 1)Dəsən 28 y; 4)Əzim 22 y(ailədə 5 qadın var).

6.7. Məhəmməd Abbas oğlu 25 y; qardaşı oğlanları: 1) Həşim 5 y; 2)Əsəd 7 y; 3)Nəsir 1 y(ailədə 2 qadın var).

7.—Xıdır Hüseyn oğlu 60 y; oğlu Şahhüseyn 30 y; onun oğlanları: 1)Pirverdi 3 y; 2)Abbas 1 y(ailədə 5 qadın var).

Bu ailə 1854-cü ildə Dərələyəz mahalının Herher kəndindən gəlib.

8.5. Tanrıqulu Ocaqqulu oğlu 30 y; oğlu Xudaverdi 3 y; qardaşları: 1)Xudamədət 25 y; 2)Əliməmməd 15 y(ailədə 5 qadın var).

9.6.İbrahim Məmmədhəsən oğlu 12 y(ailədə 2 qadın var).

10.—Oruc Aydın oğlu 50 y; oğlu Baba 18 y; (ailədə 2 qadın var).

Bu ailə 1856-cı ildə Şərur nahiyəsindən gəlib.

11.11. Əmirxan Səfər oğlu 55 y; oğlanları: 1)Cəbrayıl 25 y; 2)Şükür 15 y; 3)Baxşəli 5 y; 4)Kərim 3 y(ailədə 4 qadın var).

12.10.Alı Səfər oğlu 40 y; oğlanları: 1)Fərzəli 15 y; 2) Mirzalı 9 y; 3)Qurban 2 y; 4)Bayram 1 y(ailədə 1 qadın var).

13.8.Seyid Novruzəli Camal oğlu 50 y; oğlanları: 1) Nəcəfalı 25 y; 2)Camal 20 y; 3)Cabbar 15 y; 4)Ələkbər 9 y; 5)İbrahim 6 y; 6)Hacı Sam 7 y(ailədə 6 qadın var).

14.—Seyid Məmmədalı Camal oğlu 40 y; oğlanları: 1) Salman 15 y; 2)Qəhrəman 4 y; 3)Süleyman 5 y(ailədə 2 qadın var).

15.8.Səfəralı Camal oğlu 32 y; oğlanları: 1)Həsənalı 9 y; 2)Lütvəli 7 y; 3)hüseynalı 12 y(ailədə 3 qadın var).

16.12. Həsənqulu İmamqulu oğlu 26 y(ailədə 1 qadın var).

Zeytə Çapa Çomaq kəndində 16 tüstü var, 66 kişi, 55 qadın, cəmi 121 nəfər yaşayır.

Bu siyahının tərtib edilməsindən sonra əlavə edildi:

1.Məmmədhəsən Əli oğlu 52 y; oğlanları: Məhərrəm 25 y; Baba 22 y; Pirverdi 23 y; Haxverdi 12 y.

Bu ailə 1867-ci ildə İrəvan qəzasından buraya gəlib.

1873-cü il.

(Erm.Milli Arxivi, F.93, siy.1, sax.vah.172).

GABUD KƏNDİ

Dövlət torpaqlarnda yaşayan vergi mükəlləfiyətli kənd əhalisi.

1.Şahbəndə Ruşan oğlu 74 y; oğlanları Nəbi 30y; Həsən 8 y; Həzrətqulu 5 y(6 qadın).

2.Vəli Şahbəndə oğlu 39 y; oğlanları Qardaşxan 5 y; Allahverdi 2 y(2 qadın).

3.Alı Şahbəndə oğlu 44 y; oğlu Kazım 4 y(4 qadın).

4.Xudabəndə Ruşan oğlu 54 y; oğlanları: Qasım 25 y; Rəhim 18 y; Məmməd 14 y; Ruşan 12 y; Əhməd 10 y; Cəlil 6 y(4 qadın).

5.İbrahim Xudabəndə oğlu 24 y(3 qadın).

6.Əhməd Məmməd oğlu 38 y; oğlanları: İsa 25 y; Musa 23 y; Mustafa 14 y; Tarverdi 8 y; Allahverdi 5 y(4 qadın).

7.Novruz Məmməd oğlu 24 y; qardaşı Səfəralı 14 y.

8.Edilxan Məmməd oğlu 44 y; oğlanları: Babaverdi 12 y; Məmməd 9 y; Musa 6 y; Sadıq 3 y(2 qadın).

9.Bəylər Məmməd oğlu 32 y(4 qadın).

10. Abdulla Həsənalı oğlu 24 y; qardaşı Bayraməli 23 y; onun oğlu Ağamalı 1 y(2 qadın).

11. Nəcəfalı Gülmalı oğlu 27 y; qardaşları Abbas 14 y; Məmmədalı 12 y.

12.Abbasəli Abbas oğlu 102 y; oğlanları Abbas 34 y; Cabbar 14 y; Abbasın oğlu Cavad 3 yaş(2 qadın).

13.Camal Abbasəli oğlu 28 y; oğlanları: İmamqulu 5 y; Qurbanəli 1 y.

14.Kamal Abbasəli oğlu 25 y(2 qadın).

15.Rzaqulu Babaxan oğlu 39 y.Oğlanları: Tanrıqulu 5 y; Bayraməli 1 y; qardaşları: Hüseynqulu 32 y; Həsənqulu 14 y; Hüseynqulunun oğlanları: Qasıməli 3 y;İsa 2 y(4 qadın).

16.Bayram Məmməd oğlu 54 y; oğlanları Rüstəm 27 y; Cahangir 14 y. (5 qadın).

17.Xudaqulu Babaxan oğlu 34 y; oğlanları: Babaxan 11 y; Əlixan(və ya Alıxan) 1 y(2 qadın).

Kənd 17 tüstüdən ibarətdir, burada 62 kişi və 53 qadın, cəmi 115 adam yaşayır.

DƏRƏKƏND KƏNDİ

Dövlət torpaqlarında yaşayan və vergi mükəlləfiyyətli kənd camaatı

1.(1).Fətəli Şahqulu oğlu 59 yaşında; oğlanları: 1.Səfiqulu 24 y; 2.Novruz 18 y; 3.Xıdır; 4.Abbas 12; Novruzun oğlu İbad 6 aylıq(6 qadın).

2.(1). Şahqulu Fətəli oğlu 32 yaş(2 qadın).

3.(4).Qafar Səfəralı oğlu 51 y; oğlanları: 1.Qurban 4 y; Səfəralı 1 y; Ağamalı 6 aylıq(4 qadın).

4.(7). Məmmədrza İlyas(**Eylas olmalıdır**) oğlu 39 y; qardaşları : Ağalar 22 y; Mahmud 14 y; Dəryaqulu 12 y; Oruc 7 y(3 qadın).

5. Fərzalı Şahbaz oğlu 52 y; oğlanları: Sadıq 9 y; Oruc 7 y; qardaşı Allahverdi 36 y(5 qadın).

6.(10). Məmmədalı Şahbaz oğlu 46 y; oğlanları: 1.Şirin 23 y; 2.Şahbaz 14 yaş. 3. Təhməz 3 yaş. (3 qadın).

7. Hüseynalı Şahbaz oğlu 35 y**;** oğlanları: 1.Məmməd 16 y; 2.Nəbi 12 y; 3.Bəxtiyar 10 y; 4. İsa 7 y; 5.Qasım 2 yaş.(3 qadın).

8.**(Əvvəlki siyahıda yoxdur)** Sübhan Rüstəm oğlu 26 yaş(2 qadın).

Xəzinə torpaqlarında yaşayan Dərəkənd əhalisi 8 tüstüdən, 31 kişi və 28 qadından ibarətdir. Məhəmmədi dininin şiə məzhəbinə mənsubdurlar, etnik mənsubiyyətləri tatardır.

Naxçıvan qəzasının rəisi vəzivəsini icra edən (imza).

DAŞALTI KƏNDİ

1.2. Mehdi Nəcəf oğlu 39 yaş.Qardaşları 1.Əhməd 16 y 2. Abbas 9 yaş. (ailədə 5 qadın var).

2.5. Behbud Şahabbas oğlu 49 y;oğlanları 1.Həsən 14 y. 2.Hüseyn 8 y. (ailədə 4 qadın var).

3.5. Həsənalı Şahabbas oğlu 32 y;oğlanları 1.Qurban 10 y. 2.Məmmdqulu 7 y;qardaşı Hümbətalı 20 y. (ailədə 2 qadın var).

4.6. Bünyadəli Eyvaz oğlu 29 y;qardaşı Ağamalı 16 y; (ailədə 3 qadın var).

5.8. İsmayıl Bünyadəli oğlu 42 yaş; oğlu Nəbi 5 y. (3 qadın).

6.3. Səfəralı Məmmədrza oğlu 79 y.

Daşaltı kəndi cəmi 6 tüstüdən ibarətdir. 15 kişi və 17 qadın yaşayır, hamısı tatardır.

DAYLAQLI KƏNDİ

1.4. Allahverdi Məhərrəm oğlu 39 y(4 qadın).

2.3. Abbas Məhərrəm oğlu 32 y;qardaşları: Kərim 24 y; Mahmud 13 y(5 qadın).

3.5. Məmmədhəsən Kərbəlayi Allahverdi oğlu 59 y;

oğlanları: Qurban 26 y;Baxşəli 24;Onun oğlu Salman 3 y; (5 qadın).

4.2. Abdulla İsaxan oğlu 38 y; oğlu Xalıqverdi 1 y; qardaşları: Kərim 24 y; Ələsgər 9 y; (2 qadın).

5.1.Novruz Allahverdi oğlu 69 y;oğlanları: 1.Cəfərqulu 32 y(onun oğlu Abbas 3 y);

2.Camal 26 y;3.Kamal 22 y;4.İsmayıl 13 y;5.Cabbar 11 y;

6.8. Bəxtiyar Rüstəm oğlu 54 y; oğlanları:1.İmamqulu 24 y;2. Mərdan 22 y;3. İsgəndər 13 y;4. Bayram 10 y;

7.9. İmamverdi Rüstəm oğlu 49 y;oğlanları:1.Ağayar 12 y; 2.Rüstəm 10 y;3. Şahverdi 7 y;

8.6.Əhməd Rüstəm oğlu 29 y;oğlanları: Ağaməmməd 6 y; 2.Alməmməd 4 y;Qardaşı Xudayar 27 y;Onun oğlanları: 1.Qəhrəman 5 y; 2.Şadman 3 y; 3.Babaverdi 2 y; (4 qadın).

9.7. Məmməd Rüstəm oğlu 44 y; oğlanları: 1.Cəbrayıl 13 y; 2.Mikayıl 13 y;3. Səfaralı 10 y;4. Ağamalı 7 y; 5.Dünyamalı 5 y;6.Xanımalı 2 y; (3 qadın).

10. Fətəli Məmmədalı oğlu 70 y; oğlanları: Həsənqulu 30 y; (onun oğlanları: Musa 9 y; İsa 5 y);2. Rəhim 20 y;3. Cavad 15 y;

11.1. Təhməz Novruz oğlu 29 y; oğlu Paşa 4 aylıq.

1886-cı il.
(Erm.Milli Arxivi. F.93, siy.1, sax.vah.222).

DƏRƏKƏND KƏNDİ

1.(1).Fətəli Şahqulu oğlu 72 yaşında; oğlanları Novruz 31 y; Abbas 25 y; nəvələri: Novruzun oğlanları: İbad 14 y; Cavad 7 y; Abbasın oğlu Qara 3 y(3 qadın).

2.(2). Şahqulu Fətəli oğlu 45 y; oğlanları: Məmməd 7 y; Xudaverdi 5 y; Allahverdi 3 y;(1 qadın).

3.(3).Qurban Qafar oğlu 17 y;qardaşları Səfəralı 14 y; Ağamalı 13 y(2 qadın).

4.(4).Ağalar Eylas oğlu 35 y; oğlu Məmmədrza 6 y; qardaşları: Mahmud 27 y; Dəryaqulu 25 y; Oruc 20 y; (4 qadın).

5.(5).Allahverdi Şahbaz oğlu 49 y. (Hər iki gözü kordur); oğlu Xalıqverdi 9 y.

6.6).Məmmədalı Şahbaz oğlu 59 y; oğlanları: Şahbaz 27 y; Təhməz 16 y(3 qadın).

7.(7).Hüseynalı Şahbaz oğlu 48 y; oğlanları : Nəbi 25 y; İsa 20 y; Qasım 15 y; Kazım 6 y(2 qadın).

8.(8).Subhan Rüstəm oğlu 39 y; oğlu Şükür 6 aprel

1855-ci ildə doğulb, 11 yaşı var.

9.(1). Səfiqulu Fətəli oğlu 37 y; oğlu Hüseynqulu 4 y; qardaşı Xıdır 27 y; Xıdırın oğlanları: Həsənalı 3 y; Baxşəli 7 y(3qadın).

DAŞALTI KƏNDİ

1.1.Əhməd Nəcəf oğlu 29 y;qardaşı Abbas 22 y.

2.2.Behbudalı Şahbaz oğlu (kordur) 62 y; oğlanları : 1.Həsən 27 y; 2.Hüseyn 21 y(5 qadın).

3.3.Həsənalı Şahbaz oğlu 55 y;oğlanları: 1.Qurban 23 y; 2.Məmmədqulu 20 y; 3.İmamqulu 10 y; 4.Dəryaqulu 6 y;qardaşı Hümbətalı 33 y(4 qadın).

4.4.Ağamalı Eyvaz oğlu 29 y;oğlu Eyvaz 9 y(8 qadın).

5.5.Nəbi İsmayıl oğlu 18 y. (1 qadın var).

Əslini imzaladılar: Seçilmiş nümayəndələr 1.Abbas Nəcəf oğlu; 2.Ağamalı Eyvaz oğlu.

DAYLAQLI KƏNDİ

1.1.Allahverdi Məhərrəm oğlu 45 y; oğlanları: 1.Məhərrəm 14; 2.Məhəmməd 12;3. Sadıq 10 y; (3 qadın).

2.2. Abbas Məhərrəm oğlu 45 y; qardaşları: Kərim 37 y; Mahmud 26 y; Kərimin oğlanları: Şükür 11 y; Həsən 8 y; Əli 1 y. (8 qadın).

3.3. Məmmədhəsən Allahverdi oğlu 72 y;oğlanları: Qurban 39 y; Baxşəli 37 y;Qurbanın oğlu: Süleyman 8 y; Baxşəlinin oğlu Salman 16 y;

4.4. Abdulla İsaxan oğlu 51 y;oğlanları: Xalıqverdi 14 y; İsaxan 12 y; Alxan 4 y; Bəhman 2 y;Qardaşları: Kərim 37 y; Ələsgər 22 y;Kərimin oğlanları: Qəhrəman 9 y; Müzəffər 4 y; Ələkbər 2 y.Ələsgərin oğlanları: Həsən 4 y; Hüseyn 2 y. (11 qadın).

5.5.Cəfərqulu Novruz oğlu 45 y;oğlanları: Abbas 16 y;

Xanlar 2 y;Qardaşları: Camal 39 y; Kamal 35 y; İsmayıl 26 y;Camalın oğlu: Əmiraslan 2 y;Kamalın oğlanları: Bəylər 12 y; Novruz 2 y;İsmayılın oğlanları: Nəcəfqulu 5 y; İmran 5 y; (13 qadın).

6.6. İmamqulu Bəxtiyar oğlu 37 y; oğlanları: Bəxtiyar 6 y; Abdulla 3 y;Qardaşları: Mərdan 35 y; İsfəndiyar 30 y; Bayram 28 y;Mərdanın oğlu Xəlil 7 y; İsfəndiyarın oğlu Haxverdi 8 y;Bayramın oğlanları: Xalıqverdi 4 y; Allahverdi 3 y; (12 qadın).

7.7. İmamverdi Rüstəm oğlu 62 y; oğlanları: Ağayar 25 y; Rüstəm 23 y; Haxverdi 20 y; Ağayarın oğlanları: Məhəmməd 8 y; Əşrəf 6 y; Rüstəmin oğlu Mustafa 5 y; (6 qadın)

8.8. Əhməd Rüstəm oğlu 42 y; oğlanları: Ağaməmməd 19 y; Alməmməd 17 y; Şahgəldi 8 y;Qardaşı Xudayar 40 y; Xudayarın oğlanları: Qəhrəman 18 y; Şadman 16 y; Babaverdi 15 y; Süleyman 3 y; (10 qadın).

9.9. Məmməd Rüstəm oğlu 57 y; oğlanları: Cəbrayıl 26 y; Mikayıl 16 y; Səfəralı 23 y; Ağamalı 20 y; Dünyamalı 18 y; Xanımalı 12 y;Cəbrayılın oğlu Alı 5 y; Səfəralının oğlu Xudaverdi 7 y; Ağamalının oğlu Lütvəli 1 y; (11 qadın).

10.10. Fətəli Məmmədalı oğlu 83 y; oğlanları: Həsənqulu 43 y; Rəhim 33 y; Cavad 28 y;Həsənqulunun oğlanları: Musa 22 y; İsa 18 y; Adıgözəl 2 y;Cavadın oğlanları : Mühdi 10 y; İbad 2 y; (12 qadın);

11.11. Təhməz Novruz oğlu 42 y; Oğlanları: Həmzə 9 y; Ağalar 6 y; (3 qadın);

(Qeyd: 5 və 11 nömrəli ailələrdən başqa qalan ailələr 1887-ci ilin əvvəlindən Şərur-Dərələyəz nahiyəsinin Leyliqaçan kəndinə aid ediliblər (görünür, bu ailələr bu tarixdən qabaq oraya gediblər, yalnız 1887-ci ilin əvvəlindən Leyliqaçana aid ediliblər-N.Ə.))

Kənddə 88 kişi, 97 qadın var.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Ön söz. Qərbi Azərbaycanın Dərələyəz mahalı...

Naxçıvan əyaləti Dərələyəz mahalının Kameral təsviri. 1831-ci il.................................

Dərələyəz mahalının baxımsız qalmış boş kəndləri......

Dərələyəz mahalının əhalisi. 1831-ci il.............

Dərələyəz mahalı üzrə kameral təsvirə ümumi izahat..

Naxçıvan qəzası Dərələyəz mahalının Kameral təsviri. 1842-ci il........................

I Hissə. Xəzinə torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri.

Dərələyəz nahiyəsinin baxımsız qalmış boş kəndləri....

II Hissə. Mülkədar torpaqlarında yaşayan dövlət kəndliləri..........................

Əlavələr...